PER OLOF EKSTRÖM

N-A DANSAT DECÎT O VARĂ

COLECȚIA MERIDIANE

PER OLOF EKSTRÖM

N-a dansat decât o vară

În româneşte de Maria şi Petre Banuş

Editura UNIVERS
1971

PER OLOF EKSTRÖM
HON DANSADE EN SOMMAR
(Sommardansen)
„Tema" – Halmstad 1949

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE
SPRE ȚARĂ ȘI PĂSĂRI
FIE BINEVENIT FIECARE…
ÎN VALE
CALEA CEA MAI UȘOARĂ
LA IARNĂ VOI PUTEA DORMI…
LICURICII
SĂRBĂTOAREA CEA MARE
DUPĂ ACEEA
PE STÂNCI
KERSTIN
CLĂDIM PENTRU TIMPURILE CE VOR VENI
NIMENI NU-I PROFET…
PE CULME
DUPĂ

CUVÂNT ÎNAINTE

E mai bine de un deceniu de când descopeream, în *N-a dansat decât o vară*, filmul suedez contemporan, cu farmecul lui aparte, cu erotismul lui îndrăzneţ şi pur, cu melancolia peisajului nordic.

Pentru prima dată, atunci, întâlneam numele tânărului scriitor Per Olof Ekström, după romanul căruia fusese turnat filmul.

Succesul mondial al filmului – care a atras după sine şi larga difuzare a cărţii – ne duce cu gândul la răsunetul pe care l-au avut la vremea lor idila pastorală antică *Dafnis şi Cloe* sau romanul naturist preromantic *Paul şi Virginia.*

Dacă buna primire făcută de publicul contemporan va putea concura în viitor cu faima statornică, nealterată de secole, a celor două celebre opere amintite mai înainte, e greu de spus. Dar în deceniul al şaselea al secolului nostru, romanul ca şi filmul *N-a dansat decât o vară* au trecut repede graniţele Suediei. Cartea a fost tradusă în zeci de limbi, filmul a fost reprodus în numeroase copii şi a rulat cu succes, vreme îndelungată, pe multe din ecranele lumii.

Surprinzătoare ar putea părea, la prima vedere, spontana reacţie favorabilă a publicului în faţa acestei simple poveşti de dragoste.

Apărut la cumpăna secolului, în 1949, romanul de care ne ocupăm nu venea nici cu incursiuni abisale, de tip dostoievskian sau strindbergian, nici

cu un material de viaţă senzaţional, nici cu montaje literare noi, din zona experimentului.

Cartea lui Ekström e un onest, tradiţional roman realist, „o felie de viaţă” în care ni se istoriceşte fluent, cu procedee obişnuite, clasice, o simplă şi tragică idilă, petrecută în răstimpul unei singure veri, într-o comună din Suedia numită Hellmö.

Primirea călduroasă făcută de public tânărului scriitor suedez dovedeşte, încă o dată, că oamenii secolului atomic, asaltaţi de forme artistice absconse, complicate, sofisticate deseori, simt nevoia unui antidot şi reacţionează spontan, favorabil la eternele pasiuni omeneşti, consemnate cursiv, accesibil.

Cu degajare şi prospeţime sunt zugrăvite de autor nu numai figurile protagoniştilor – fermecătoarea ţărăncuţă naivă, şireată, pătimaşă, Kerstin, şi Göran, studentul, citadinul entuziast, fără experienţă, care se vrea reformator al vieţii rurale – ci întregul cadru social al comunei de fermieri suedezi.

Înfruntarea dintre vechi şi nou înăuntrul colectivităţii, contradicţiile dintre diverse categorii şi paturi sociale, dintre diverse generaţii şi mentalităţi – un pastor cu concepţii prăfuite care exercită încă o puternică influenţă asupra celor vârstnici, dar împotriva căruia tineretul a pornit o tenace luptă de emancipare – toată reţeaua complicată a legăturilor din sânul micii obşti, ce duce o viaţă grea, de muncă, în mijlocul unei naturi grandioase, dar aspre, ne sunt revelate de Per Olof Ekström cu un condei sigur şi cu o intimă cunoaştere a mediului zugrăvit.

Lumina crudă în care e pusă figura pastorului din Hellmö nu a rămas lipsită de reacţie din partea clerului şi a unei părţi din publicul suedez. Per Olof Ekström a fost acuzat de atitudine ireverenţioasă faţă de biserică şi de concepţii libertine în materie de etică.

Nu mai puţin vie a fost reacţia cititorilor nonconformişti, care au luat partea tânărului scriitor, şi astfel, o dispută, cu largi ecouri, se încinse în jurul romanului. Ea reflecta, pe plan spiritual, adânci procese de dislocare în sânul societăţii suedeze.

Atât problematica romanului cât şi reacţiile suscitate reprezintă azi un document al unui moment depăşit, al unei scurte perioade tranzitorii, surprinsă de autor pe viu.

Căci deşi nu au trecut mai mult de două decenii de la apariţia cărţii, multe din îndrăznelile ei de atunci, ca şi problemele mai delicate ridicate de ea, dacă ar fi puse azi, ar face pe orice suedez – chiar şi pe un adolescent – să zâmbească.

Relaţiile sociale, economice şi problematica de suprastructură a societăţii suedeze au suferit, în ultimii douăzeci de ani, apreciabile schimbări. În acest răstimp, industrializarea Suediei a atins un înalt grad de dezvoltare.

Exodul spre oraşe, introducerea tehnicii noi şi generalizarea binecunoscutelor „mass-media" în lumea singuraticilor fermieri suedezi, îmbunătăţirea standardului de viaţă atât în mediul urban cât şi în cel rural, au dus la o rapidă transformare a relaţiilor sociale şi a concepţiilor de viaţă, în sensul sfărâmării vechilor structuri.

Desigur că nu valoarea de document a romanului lui Per Olof Ekström e cea care-l face să-şi păstreze şi azi interesul pentru cititor, ci autenticitatea, adevărul vieţii, etern umanele sentimente zugrăvite în carte.

În aura de frăgezime şi candidă pasiune care luminează chipul lui Kerstin rezidă farmecul principal al acestui roman. Detaliul realist e zugrăvit cu tuşă delicată şi precisă. Tragicul *ex abrupto* al finalului e sobru şi o anumită măreţie simplă, sumbră, se degajă din el şi pune un acord final care ne urmăreşte dincolo de paginile cărţii. Apa, pădurea, stâncile îndepărtatului sat suedez

continua să susure, să foşnească în noi şi după ce povestea de dragoste, luminoasă şi tristă, s-a consumat.

Per Olof Ekström s-a născut în 1926. Avea 23 de ani când i-a apărut romanul *N-a dansat decât o vară.* De atunci a mai scris câteva cărţi.

E relativ tânăr. Apare temerar din partea noastră să facem pronosticuri asupra viitorului său literar.

Există totuşi premise ca numele Ekström să se identifice cu *N-a dansat decât o vară,* romanul pe care-l oferim acum cititorilor în tălmăcire românească, aşa cum – păstrând, în analogie, toate proporţiile – Longos sofistul înseamnă pentru cititori *Dafnis şi Cloe,* iar Bernardin de Saint-Pierre – *Paul şi Virginia*, şi nu unui sau altul din multele opuri pe care ei le-au mai scris, înainte sau după acestea.

MARIA BANUŞ

SPRE ŢARĂ ŞI PĂSĂRI

Ca nişte aripi negre norii alunecau pe cer, luau forme ciudate, păreau o armată de duhuri rele, pornită la vânătoare. Luna strălucea îndărătul lor şi-i arginta uneori. Dar ea nu apărea niciodată. Vântul şuiera printre copaci şi smulgea hainele, mătura vârtejuri de frunze veştede, iar ceaţa înţepătoare ardea pielea ca focul. Stătea cu picioarele pe pedale, aplecat deasupra ghidonului, ca să poată împinge mai cu putere bicicleta, pe drumul plin de făgaşe, atunci când rafalele de vânt erau gata-gata să-l răstoarne. Prin furtună răzbăteau gemete. Ar fi putut fi strigătul flămândelor iazme de nori. Gâştele sălbatice se îndreptau iar către miazăzi.

Ferma Stendahlen se înălţa în mijlocul câmpiei. Acolo vântul de nord-est chinuia zilnic copacii desfrunziţi. Pământul era întunecat sau cenuşiu şi numai în locurile ferite de vânt apăreau mici smocuri verzi. Acasă, înainte de plecarea lui Göran, începuse să dea frunza şi fetele umblau desculţe. Aici, ţăranii mai purtau încă mănuşi de lână şi fulare, când ieşeau la grăpat. Verişoara Sigrid îl întâmpinase la gară cu trăsurica. Purta o haină de piele, iar Göran dârdâise tot timpul drumului. Aerul era limpede, cristalin, şi cerul albastru, mătăsos, dar soarele nu încălzea. Peste noapte dădea îngheţul. Pe câmp semănătorile înaintau, dar cum să rodească pământul în acest climat arctic? Şi bietele gâşte sălbatice, care

puteau fi văzute ades, zburau şi mai spre nord, bucuroase parcă, şi grăbite.

Prima dimineaţă fu trezit de zgomotul din bucătărie. Soarele răzbătea pe sub storuri, dar era abia ora cinci. Se întoarse pe partea cealaltă şi adormi iar. Când, în sfârşit, coborî în bucătărie şi spuse bună-dimineaţa, Sigrid ridică ochii la pendulă.

— Da, palid cum eşti, ai nevoie de odihnă, într-adevăr. Nu prea e soare acolo, pe la voi?

Verişoara avea obrajii rumeniţi de soare iar chipul unchiului părea cioplit dintr-un lemn de culoare întunecată. Îi privi cum şedeau la masă şi mâncau. Semănau bine între ei, unchiul şi tatăl său; aceleaşi feţe cu trăsături regulate, prelungi, aceiaşi ochi albaştri, strălucitori. Vocile erau şi ele aidoma, deşi unchiul vorbea un dialect îngrozitor. Dar asta nu era totul!

Se uită la mâinile sale şi la ale lor. Ale unchiului erau mari, late şi brune, cu crăpături pline de pământ. Sigrid avea mâini înguste, puternice, curate, roşii, bătătorite. Mâinile sale de intelectual erau cu desăvârşire străine acestui mediu. Era mândru de albeaţa lor, străbătută de vine, dar se întreba uneori la ce o să-i folosească. Mâncau în bucătărie. Erau acolo robinete pentru apă caldă şi rece şi o sobă de gătit, frumos emailată, de culoare crem, dar scaunele erau uzate şi pe la colţurile muşamalei se zărea tăblia mesei. Unchiul şedea cu un ziar în faţă şi înghiţea cantităţi enorme mestecând şi citind; Göran gustă pe sponci.

— Mănâncă, murmură Sigrid, bosumflată. Sau poate nu-ţi place mâncarea noastră?

Îndată după sosire, fiind încă istovit, Göran trimise acasă doar o carte poştală, dar după o săptămână, când timpul începu să i se pară insuportabil de lung, se hotărî să scrie câteva scrisori adevărate. Creionul zbura pe hârtie, foaia

se umplea cu scrisul său colţuros, repezit şi suplu. Cu toate astea, nu ieşi decât o scrisoare scurtă. Când fu gata, se întrebă cu ce să-şi mai omoare timpul. După oarecare ezitare, luă o nouă foaie şi începu să-i scrie lui Helge, dându-şi frâu liber sentimentelor:

„Sunt de o săptămână întreagă aici şi mă plictisesc de moarte. Ştii şi tu cum e când mergi cu trenul dintr-un oraş într-altul şi calea ferată trece prin câmpie. Ici-colo câte o fermă tristă şi cenuşie, iar oamenii pe care-i zăreşti sunt şi ei scunzi, trişti şi cenuşii. Ar trebui să-i mulţumeşti Creatorului, cum fac şi eu, că nu ne-a obligat să locuim la ţară. Acum, înţelegi cum mă simt? Primele zile am stat în casă, dar acum mă plimb câte puţin, deşi e atât de rece că frigul mă pătrunde până la os. Peste tot ţăranii se ocupă de semănat şi n-au răgazul să se gândească la nimic altceva. Unchiul e într-adevăr un om simpatic, cu care ai ce discuta, dar acum n-are nici el timp de mine. Ar trebui s-o vezi pe Sigrid, verişoara mea, o femeie la vârsta «critică» de treizeci şi patru de ani – cu o mentalitate îngustă – aspră, tăcută, activă, de dimineaţa până seara şi, pe deasupra, mai e şi evlavioasă. Cel puţin aşa presupun, pentru că ascultă la radio slujbele religioase şi are un raft plin de romane bigote. Şi-a luat un aer de superioritate când i-am arătat diploma, dar cred că nu era decât teatru – nu voia să recunoască că e impresionată. Ştie să fie şi extrem de ironică dacă vrea. «Devreme s-a mai sculat domnişorul astăzi!» mi-a spus în prima dimineaţă când m-am trezit înainte de nouă. La ce bun să mă scol devreme dacă n-am cum să-mi petrec timpul? Sper să pot întoarce spatele cât mai curând acestei «metropole» căci nu pare să existe vreo

posibilitate de distracţie nici măcar în afara fermei. Până la gară sunt zece kilometri şi până la oraş vreo douăzeci. Ce fac tinerii în ţinutul ăsta, în timpul lor liber, n-am nici cea mai vagă idee. De altfel mă întreb câteodată dacă există tineri pe aici. Cu excepţia celor care merg la câmp nu zăreşti pe drum decât câte un moş sau o babă. Nu-s mai mult de o sută de metri până la vecini, dar toată săptămâna n-am văzut nici o singură faţă străină.

Ei, să sperăm că timpul o să treacă. În câteva săptămâni mă vei vedea întorcându-mă la civilizaţie. Singurul punct luminos e că autobuzul pentru oraş trece o dată pe zi şi că primim poştă de şase ori pe săptămână. De aceea te rog: scrie-i scrisori multe şi lungi prietenului tău în exil."

Ar fi vrut să-l roage s-o salute pe Mary-Ann. Dar ea şi prietenii ar fi râs de el, şi n-avea chef să devină mai ridicol decât era. „Fir-ar să fie! Să fiu obligat să stau aici, în loc să mă ocup de treburile mele!" Aşa că se mulţumi să încheie:

„Salut-o pe Gunnel din partea mea!"

Apoi ieşi. Oricât de tare ar fi bătut vântul, nu mai putea sta între cei patru pereţi. Casa era cu desăvârşire liniştită, atât de liniştită încât se auzeau pereţii trosnind. Liniştea asta îl strivea. Cum să te mai miri că vechile superstiţii şi atâtea obiceiuri stranii n-au dispărut încă la ţară! Oameni care trăiesc în felul ăsta nu se poate să nu devină mai mult sau mai puţin ciudaţi.

Sigrid tocmai săpa în grădină când ieşi el din casă. Era roşie, încinsă la faţă, iar părul i se făcuse zulufi şi i se lipise de frunte. Mânecile îi erau suflecate deasupra coatelor.

— Cred că te plictiseşti aici, îi spuse verişoara, când se apropie de ea.

Göran nu se aşteptase la atâta perspicacitate şi nu ştiu ce să răspundă, ca să fie sincer şi politicos totodată.

— Nu, câtuşi de puţin, doar timpul trece cam greu.

— Ar trebui să te ocupi cu ceva.

— Cu ce?

— Doar ai cărţi şi mai avem şi noi – dacă nu găseşti altceva…

— N-am chef să citesc. Am să fac o plimbare mai lungă şi o să mă culc devreme.

Sigrid arătă spre capul lui Göran şi spuse cu vocea ei uscată, cumpănită şi neobişnuit de clară:

— Dacă vrei să te plimbi, mai aşteaptă câteva zile, pentru ca lumea să-ţi vadă şapca de student[1]. Acum n-are nimeni timp să se uite..

Göran îşi stăpâni ciuda şi plecă. Merse pe marginea câmpului până la ogorul unde unchiul semăna. Se opri o clipă să privească semănătoarea. Calul scutura încăpăţânat din cap la fiecare pas. Unchiul mergea în urma semănătorii. În mână ţinea un cârlig lung cu care trăgea din când în când brăzdarul. Tuburile şi roţile dinţate zornăiau monoton şi vântul aducea spre Göran un miros acru de sudoare de cal.

Ce să facă oare?

Ce anume?

La naiba.

Frigul pătrunzător şi propria sa nelinişte îl siliră să se mişte, aşa că făcu o plimbare de-a lungul şoselei principale, în timp ce gândurile sale tânjeau după ceva îndepărtat, mult mai îndepărtat decât tufişurile cenuşii ce mărgineau câmpia spre sud. Acolo copacii erau desigur verzi şi colegii hoinăreau nepăsători prin parcuri şi prin port lăudându-se cu „maturitatea” lor proaspăt dobândită. Dar nimănui nu-i păsa de el. Uitaseră că există, iar aici lumea nu părea impresionată de

nimic. „Mary-Ann, Mary-Ann, Dumnezeu ştie cu cine te săruţi acum”…

Dar resorturile obosite ale maşinăriei din care era alcătuit Göran Stendahl începură să se destindă. Liniştea, somnul, hrana simplă, sănătoasă, şi aerul, fură cheia care se răsucea, încet, încet, şi curând simţi nevoia unei activităţi.

Într-o seară stătea lângă radio şi căuta muzică de jazz. Unchiul citea ziarul iar Sigrid călca în bucătărie. Din când în când ea arunca o vorbă şi unchiul îi răspundea monosilabic de după ziar. Discutau ca de obicei despre seminţe, despre vreme şi vecini, aşa că Göran se apropie cât putu de aparat, ca să nu-i mai audă. Colac peste pupăză, se auzea foarte prost şi se gândea tocmai să închidă radioul şi să meargă sus, la el, când prinse o melodie „îndrăcită” pe unde medii. Entuziasmat, începu să fredoneze şi să bată în masă.

— Da da da do didi do do doo…

— Ce-i gălăgia asta îngrozitoare? se auzi din bucătărie. N-ajunge radioul?

Göran trase cu ochiul la unchi-su, care abia îşi stăpânea râsul îndărătul ziarului.

— Din partea mea poţi să asculţi, dar n-o enerva. De altfel nici nu-i ceva prea frumos…

Göran închise supărat radioul şi de îndată ce acesta se opri Sigrid deschise larg uşa şi continuă să discute:

— Ne ajută Fredereke la cartofi?

— Da, da. Auzi, Göran, vii şi tu mâine la semănat cartofi?

— Nu mă pricep, ştiţi bine, mormăi el furios şi se urcă în camera lui.

Dar a doua zi când coborî în bucătărie – o fată tânără şedea pe laviţă şi vorbea cu Sigrid, iar masa era pusă pentru patru persoane.

— Bună-dimineaţa, spuse, şi pentru că lui Sigrid nu-i dădu prin cap să facă prezentările, se prezentă singur. Ea se ridică, făcu o reverenţă şi-i întinse o mână mică şi caldă.

— Mă numesc Kerstin, spuse încet.

Göran se aşeză de cealaltă parte a mesei, dar după aceea abia schimbară câteva cuvinte. Sigrid întrebă ceva, fata răspunse monosilabic şi din când în când se uita cu sfială la el. Asta îl amuză. Nu te puteai aştepta la o purtare mai îndrăzneaţă de la o fată de paisprezece-cincisprezece ani dintr-un asemenea ţinut. Dar când unchiul intră, stinghereala se risipi. Chipul fetei se deschise într-un zâmbet, ca o floare învoaltă. Deveni dintr-odată vorbăreaţă. Ştia să şi râdă.

În timp ce mâncau, Göran se uita la ea şi se amuza. Rochia, rămasă mică şi uzată, lăsa să se ghicească un bust dezvoltat. Câteodată vorbea ca un adult. Ochii fetei erau impresionant de mari şi copilăroşi, lungi şi puţin piezişi. Arăta de vreo cincisprezece ani. Ceva între copil şi femeie, adică nici una, nici alta, şi, totuşi, toate la un loc. Brusc, descoperi că era drăguţă fetişcana asta subţirică şi dreaptă, cu cele două panglici decolorate în păr. Gura era fragedă, blajină, cam mare, şi când, o dată, li se întâlniră privirile, ea roşi. După asta rămase cu pleoapele lăsate şi nu răspunse decât rar la glumele unchiului, iar când terminară de mâncat, ieşi grăbită în urma lui. Părea că o ia la fugă. Nici boneta roşie nu şi-o aranjă cum se cade.

— Verişoară dragă, pot să-mprumut o salopetă? O să vă ajut şi eu.

— Ţi-a venit aşa, deodată, pofta de lucru?

— Da. Doar dumneata mi-ai spus că ar trebui să m-apuc de ceva.

— Ascultă, nu-i suci capul lui Kerstin – e de familie bună!

— Nici a mea nu-i de lepădat, replică el. De altfel, am de gând să mă ocup de cartofi, ca toţi ceilalţi. Atâta tot.

Cinci minute mai târziu apăru îmbrăcat în salopetă, cu centură, şi picioarele vârâte în nişte cizme de cauciuc prea mari pentru el. Căruţa stătea pe platformă, încărcată cu un plug, saci şi câteva

sape. Cu spatele rezemat de căruţă – Kerstin. Unchiul înhăma caii în grajd şi când îl văzu pe Göran strigă:

— Dacă tot vii cu noi, ia aduceţi voi ultimii doi saci…

Fata se întoarse şi se uită la el peste căruţă. Brusc, Göran nu mai ştiu ce să spună, se simţi caraghios în hainele prea mari şi i se păru că râde de el. Kerstin fu cea care întrerupse tăcerea:

— Cred că ăştia-s cei doi saci care trebuie urcaţi în căruţă…

Göran o privi şi i se păru îngrozitor ca o fată atât de subţire să ridice un sac de cartofi. Avea mâinile şi gâtul atât de delicate. Jacheta albastră, pătată, pe care o prinsese cu un ac mare de siguranţă în locul nasturilor căzuţi, arăta foarte largă în jurul umerilor fragili. El zâmbi cu superioritate şi apucă cel mai apropiat sac. Se încordă, dar numai cu mare greutate putu să-l ridice. Era cât pe-aci să cadă şi gemu de încordare. Kerstin râdea şi se rezema liniştită cu şoldul de sac.

— Apucă-l altfel, spuse ea. Apucă sacul mai strâns, preciză. Şi astfel îl urcară. El gâfâia, era roşu şi nemulţumit şi ea râdea. Dar o făcea atât de molipsitor şi din inimă încât râse şi el, apoi îi întinse mâna.

— Mulţumesc pentru ajutor.

Fata îi apucă degetele delicate într-o strângere scurtă, prietenească.

— Să nu-ţi mai baţi joc de mine.

Deveni dintr-odată serioasă.

— Aşa ţi s-a părut? Nu m-am putut stăpâni – erai atât de încruntat!

— De ce aş fi fost?

— Pentru că sacul era, bineînţeles, mai greu decât credeai. Hai să-l apucăm amândoi pe celălalt, de la bun început. Vrei?

Înţepătura îl făcu să roşească şi să tacă. Dar fetişcana asta nu-şi va râde mult timp de el, îşi

zise, şi când al doilea sac fu urcat sus, în căruţă, o întrebă:

— Câţi ani ai? Cincisprezece?

— Nu, paisprezece şi jumătate, spuse ea.

A, dar atunci e de timpuriu împlinită, are genunchi rotunzi şi picioarele ar fi cu siguranţă frumoase de n-ar purta ciorapii ăştia îngrozitor de urât cârpiţi şi cizme de cauciuc scurte, pline de noroi.

— Dar tu? întrebă ea.

— Nouăsprezece.

— Oh, exclamă ea şi făcu o mică reverenţă, atunci nu pot să-ţi spun tu?

Vocea îi era foarte serioasă. Se uita în jos şi profilul ei mic şi drăgălaş exprima stânjeneala.

Când ajunseră la ogor, unchiul tocmai înhăma caii la plug. Îl întrebă cu cel mai nepăsător aer din lume:

— Te pricepi la aşa ceva?

— Da, sunt specialist la semănat cartofi.

Unchiul îşi văzu mai departe de treabă; din două în două brazde trebuiau aşezaţi tuberculii. Göran se uita cum procedează Kerstin şi Sigrid şi făcu la fel. Mergeau aplecaţi înainte cu găleţile în mână şi aşezau cartofii la distanţă de o palmă unul de altul, în pământul umed şi negru. Lui Göran îi zvâcnea sângele în cap, dar Kerstin şi Sigrid păreau că-s în stare să meargă aşa, înainte, la nesfârşit. Nu-şi îndreptau spinarea decât atunci când rândul era terminat. Cartofii lor rămâneau acolo unde fuseseră aşezaţi, dar ai lui nimereau ici-colo pe afară, şi totdeauna el era ultimul. Kerstin îl privi de câteva ori ironic şi când se întâlniră la căruţă, în timp ce îşi umpleau găleţile cu cartofi, îi spuse:

— Ştii că eşti priceput?!

Până se întâlniră din nou avu răgazul să chibzuiască în voie cam ce să vorbească cu ea: numai lucruri obişnuite, aşa fel ca să poată conduce el discuţia.

— Pe aici vara nu vine niciodată? întrebă el.

Ea se uită la mâinile lui vinete de frig şi râse.

— Trebuia să-ţi pui mănuşi. Dar simţi, cred, că azi e mult mai cald ca ieri, adăugă fata cu un aer mai serios. Vine ea, vara, acuşi-acuşi!

Da, într-adevăr, nu era prea rece astăzi, vântul bătea mai slab, aerul părea mai plăcut, mai încărcat de mireasma pământului şi a plantelor. Bălegarul răspândea un miros puternic şi acru. Deasupra câmpiei aerul tremura. Parcă toate contururile vălureau şi cerul nu mai era albastru, ci acoperit de o pânză lăptoasă. Spre răsărit, pădurea de mesteceni îmbrăcase încă de ieri o manta verzuie, şi o coroană tânără de salcie strălucea puternic în soare. Foarte sus, deasupra lor, cânta o ciocârlie şi Göran o căută îndelung cu privirea, până când fu pe jumătate orbit. Dar tot nu descoperi punctul mic şi negru, tremurător.

Fata îl trezi la realitate.

— Gata cu odihna! spuse râzând şi îşi luă găleata.

Göran se uită după ea cum merge de-a lungul brazdei, aplecată înainte şi cum aşază câte un cartof, doi, la fiece pas. Lucra repede şi fără urmă de oboseală, pe când lui i se părea că i se frânge spinarea. Era înconjurată de vânt şi soare şi spaţiu şi viaţă învolburată, zgomotoasă. Pescăruşii se învârteau în preajmă schiţând cercuri graţioase, se lăsau la pământ, împotriva vântului, şi îşi strângeau bine aripile de-a lungul trupului înainte de-a porni la vânătoare după insecte, în ţărâna moale. Aceşti aristocraţi cu aripi albe călcau liniştiţi şi demni pe labele suple şi plate, printre codobaturi, sturzi şi ciori tuciurii, cu ochi răi şi întunecaţi ca funinginea, până când veneau plugul şi caii; atunci tot norodul păsăresc se ridica într-un singur stol, bătând din aripi şi ţipând. Pământul tremura sub călcătura grea a copitelor, sărea împroşcând în jurul brăzdarului. Din metal ţâşneau scântei strălucitoare, când unchiul scotea plugul la capătul parcelei. Kerstin hrănea caii cu cartofi şi îi

bătea prietenește pe grumazul murg, strălucitor. Loviturile palmei răsunau plăcut. „Ce curaj!” gândi Göran.

— Unde locuiești? o întrebă când avură iar răgaz să vorbească.

— Acolo. Și arătă o casă roșie de partea cealaltă a râului.

— Nu e departe, spuse el și se uitară unul la celălalt. Înainte ca ea să privească în altă parte, observă că avea ochi cenușii, cu mici inele verzi în jurul pupilelor.

— Știi, verișoara ta se uită la noi, spuse ea. Lui Sigrid nu-i place că stăm de vorbă.

Când se întâlniră iar, o întrebă:

— Cum te mai cheamă, în afară de Kerstin?

Ea nu vru să spună, dar la insistențele lui, până la urmă trebui să-i spună că o cheamă Kerstin Matilda Josefina Larsson.

Izbucni în râs, dar fata rămase serioasă.

— Cum poate să fie cineva așa de prost! izbucni ea și ochii îi scânteiau. Să râzi de ceva de care nu-i nimeni vinovat!

— Dacă ai fi fost tu de vină, te-aș fi certat, n-aș fi râs, replică el. Dar ce împerechere caraghioasă demnă de Västergötland[2]. Ce crescendo rapid – Kerstin… Matilda… Josefina – apoi deodată, la sfârșit, acest Larsson, atât de șters!

— Nu toți pot să se numească Stendahl, răspunse ea, încet. Unii trebuie să se numească Larsson – și chiar Persson.

— Știi ce înseamnă o împerechere gen Västergötland? întrebă el ca să schimbe vorba.

— Ascultă, Göran, spuse ea cu ochii îngustați, ca două linii subțiri, vezi să n-ajungi tu așa ceva!

Din nou se făcuse de râs. Avea ultimul cuvânt de fiecare dată în discuție, iar la muncă tot ea ajunsese să pună cartofi și în brazdele lui.

— Mă ajuți, văd.

— Deloc.

— Asta nu poți să negi!? Crezi că n-o să termin?

— Sigur că ai să termini, spuse ea şi îl privi cu coada ochiului, şireată.

Încercă iar să vorbească despre altceva şi întrebă:

— Ce se poate face în pustietatea asta dacă vrei să te distrezi într-o seară?

— Distracţie? Ea părea să nu priceapă.

— Da! Să întâlneşti lume, să dansezi, să cânţi, să pălăvrăgeşti, de-alde astea.

— Noi nu prea dansăm aici… Jos lângă lac, vara, câteodată.

— Vara! Şi atunci ce faceţi restul anului? Vă vârâţi în bârlog?

— O! izbucni ea indignată. Există o mulţime de lucruri, un cerc religios pentru tineret – şi pe urmă Asociaţia Tineretului şi Asociaţia Sportivă organizează concursuri, aproape în fiecare sâmbătă. Şi mai există şi un cinematograf, lângă gară.

— Unde rulează filme vechi, da?

— Pentru cei de-aici sunt noi – răspunse ea scurt – dar eu n-am fost niciodată, adăugă încet.

— Vasăzică există o asociaţie sportivă, asta e ceva! Dar cu ce se ocupă Asociaţia Tineretului, atunci? E ceva gen francmasonic?

— Nu – dar un control al membrilor există totuşi. Au teatru de amatori şi un cerc pentru cântece şi muzică şi altele de felul ăsta. Uneori organizează şi jocuri populare.

— Te duci des acolo?

— O, nu. Încă n-am intrat în asociaţie.

— Şi ce faci? Stai acasă lângă poala mamei?

Se uită furioasă la el.

— Sâmbătă seara eşti de obicei atât de obosit că de cele mai multe ori nu-ţi mai vine decât să dormi.

— Aha… la urma urmei e aproape totuna dacă dormi sau joci dansuri populare. Dansuri populare! Se vede că suntem la ţară.

— Vara se poate dansa în magazia veche de lângă port.

— La vară da, dar mai e mult până atunci. Până vine vara ai tot timpul să mori de plictiseală.

— Ţi se pare plicticos aici? se miră ea compătimitor.

— Ţie nu? Îţi place?

— Se înţelege, răspunse fata, cu privirea fixată pe mâinile ei murdare de pământ.

— Kerstin – spuse el şi-şi luă găleata ca să pornească iar la săpat – trebuie să întâlnesc lume, altfel înnebunesc. Când are întrunire vreuna dintre asociaţiile astea?

— Asociaţia Tineretului are astă-seară, la şcoala mare.

— Oricum, aş merge să văd cum arată. Vii şi tu?

— Nu ştiu. N-am voie.

— N-ai voie? De la cine? râse Göran.

— Of! exclamă ea supărată. Nu e plăcut să discute omul cu tine. Prea faci pe grozavul.

Göran s-ar fi dus mai degrabă acasă, să se întindă, atât de tare îl dureau capul şi spatele, însă mândria îl oprea să arate cât e de slab. În cele din urmă, ultima brazdă fu gata, se întoarseră la fermă şi după-masă durerile îl lăsară. Redeveni sociabil.

— Ai în faţa ta o micuţă cântăreaţă, spuse unchiul punând mâna pe umărul lui Kerstin. Ce-ar fi să arătaţi fiecare ce ştiţi?

Göran îşi aduse imediat ghitara şi începu s-o acordeze sub privirile ironice ale verişoarei Sigrid.

— Eu nu ştiu mai nimic, spuse Kerstin, încurcată, făcând mofturi.

— Nu ştii!? râse unchiul. O fată care cântă ca solistă în biserică, să nu ştie?

— Cântă! o îndemnă Göran şi îi dădu tonul pentru câteva melodii. Dar ea se făcu din ce în ce mai roşie şi, până la urmă, trebui să recunoască:

— Nu cunosc cântece dintr-astea…

Dar romanţa „Numai o zi, o clipă împreună” o cunoştea şi Göran, şi în timp ce ciupea corzile, îi

asculta glasul. Necultivat, se înţelege, dar altminteri destul de bun. Fata avea de-ajuns simţ muzical, aşa că Göran înţelese admiraţia fără rezerve a unchiului.

Göran cântă apoi câteva bucăţi şi se simţi mai la largul său dar şi bucuros când observă cât de atent era ascultat. Chipul cu obraji rotunzi al fetei era liniştit şi sensibil. Kerstin îşi ţinea mâinile împreunate în poală. Da, era îmbrăcată în zdrenţe, sărmana, dar uitai de asta. Ceva iradia din făptura ei şi estompa totul. Strălucea şi te făcea să uiţi de nimicurile tale.

> Da, raza cea lungă, aprinsă, uşoară,
> Ce-n amurg Silianul domină
> Ţie mireasă, spre rai, astă-seară,
> Ţi-e punte, vibrând, de lumină.[3]

Ea rămase pierdută-n visare, până când ultimele sunete se stinseră în lemnul brun, cald al ghitarei. Göran o privea fermecat. Dar pe neaşteptate îi veni chef s-o necăjească.

> Cavaleri ai Mesei Rotunde, să bem, căci vinul e bun!
> Dacă mor, într-un beci cu vin bun mă-ngropaţi.
> Într-un beci, da, da, da, într-un beci nu, nu, nu.
> Într-un beci unde vinul e bun.

Fata părea surprinsă şi Sigrid pufni nemulţumită, dar unchiul surâdea amuzat. După ce fata plecă, îi spuse:

— N-am mai văzut niciodată pe cineva să asculte aşa. Te mânca din ochi.

FIE BINEVENIT FIECARE…

Sigrid spusese:

— Nu, crede-mă, ţi-e uşor s-o spui, tu care ai doar nouăsprezece ani! Dar există un nu ştiu ce care ne mână după voia sa, şi ceea ce neînsemnata noastră voinţă pune la cale nu înseamnă nimic! „Suntem cu toţii nişte păpuşi… Toţi trebuie să dansăm când Soarta trage sforile…” — Dar asta n-a spus-o ea, o auzise undeva, în altă parte…

Şi vântul îi aduse iar cântecul:

În casa tinereţii, la toţi, un bun-venit,
La cei ce ne-ntind mâna, în frăţie,
La cei ce-al nostru ţel vor fi slujit,
Pe-a libertăţii şi iubirii temelie.

Apasă mai tare pe pedale, se aplecă şi mai mult deasupra ghidonului, ca şi cum ar fi vrut să scape de ceva care îl urmărea. Vântul devenise mai rece şi luna dispărea tot mai des în nori.

Cerul era acoperit. Când plecase la acea întrunire a asociaţiei, Göran îşi luase mantaua de ploaie. Trebuia să înceapă la opt, dar nici la opt şi jumătate nu se strânseseră mai mult de douăzeci de tineri în curte. În sala de clasă era întuneric. Tinerii veneau singuri sau în grupuri mici, îşi lăsau

bicicletele, se uitau la şapca lui Göran, apoi se îndepărtau.

Gălăgia creştea, râsul se amesteca cu vorbe şi cu strigăte. „O să vină şi Kerstin?” se întrebă. Fata nu însemna nimic pentru el, dar cel puţin o cunoştea şi putea să-l prezinte şi celorlalţi. Numai de s-ar nimeri vreunul care să merite asta.

Cum puteau să se distreze între pereţii înguşti ai acestei şcoli cu ziduri întunecate? Poate ar fi fost mai bine să se întoarcă imediat acasă?

Pe neaşteptate cineva strigă tare:

— De ce mai stăm aici?

— Şcoala e încuiată.

— Ce naiba nu merge cineva s-aducă cheia de la îngrijitoare?

— De obicei deschide ea. Trebuie să meargă cineva…

Un băiat îşi făcu vânt pe bicicletă şi pietricelele ţâşniră sub roţi când o luă din loc. Zece minute mai târziu se întoarse şi strigă cu glas pătrunzător:

— Bengt e aici?

— Ei, preşedinte! se auziră strigăte în toate direcţiile.

— Aici! răspunse un glas dintr-un grup, chiar lângă gardul unde stătea Göran.

— Drăcia dracului! exclamă vocea nervoasă a băiatului. Îngrijitoarea n-are nicio cheie, a luat-o pastorul.

— Cum? Ce? strigară din toate colţurile şi se năpustiră buluc. Ţipau de-a valma. Vestea se răspândi cu iuţeala fulgerului.

— Tăcere, toată lumea! Potoliţi-vă! se auzi un glas poruncitor. Mă duc să aduc cheia.

— Venim şi noi! strigară mai mulţi. Venim cu toţii.

— Nu! porunci preşedintele. Staţi aici!

Göran deveni deodată atent şi curios să afle cum se va sfârşi povestea asta. Curtea era ca un ceaun care fierbe, gata-gata să dea în foc. Nervozitatea îi cuprinse brusc. Capetele aprinse ale ţigărilor se

roteau ca nişte gângănii de foc, când băieţii îşi însoţeau cuvintele cu gesturi energice.

— O! se auzi o voce speriată de fată. Cred că e mai bine să plec acasă…

— Popă afurisit! Ar trebui înecat! izbucni cineva.

Câţiva încuviinţară, alţii însă îi făcură atenţi:

— Băgaţi de seamă ce spuneţi! Se aude!

Deodată, o siluetă zveltă de bărbat se profilă pe uşa de culoare deschisă.

— Prieteni! strigă pătrunzător noul venit. Vreţi să ne dăm bătuţi? În fiecare an au încercat să ne împiedice, în fel şi chip. Destul am înghiţit, dar acum – e prea mult, s-a umplut paharul! Ce, o să-i lăsăm să-şi facă de cap?

— Ba nu! Ba nu!

— Credeţi că Bengt poate face vreo ispravă? Se duce, cere cheia, pastorul îl refuză, Bengt îi spune „bine, pastore” şi o ia din loc – ca de obicei.

— Dă-te jos de pe trepte şi nu mai vântura prostii! strigă cineva şi câţiva râseră. Dar vorbitorul continuă:

— Trebuie să-i arătăm că nu-i de glumit cu noi. Să mergem la parohie. Haideţi!

— Da! Da! Da! strigară. Se auziră râsete, strigăte şi câţiva se şi repeziră spre drum.

Dar, cum era de aşteptat, se auziră şi proteste. Agitatorul coborî de pe trepte. Omul care îi luă locul strigă:

— Întoarceţi-vă, veniţi înapoi! Trebuie să ne păstrăm calmul!

— Să ne păstrăm calmul, da – ca de obicei – să ne joace toţi cum vor!

Tot nehotărâţi erau. Glasurile puternice, aţâţate, amuţiră, şi Göran îi auzi întrebându-se unii pe alţii:

— Ce facem?

O femeie îşi croi drum până la scară şi strigă:

— Să cântăm! Cântăm până vine Bengt.

În casa tinereţii la toţi un bun-venit,

Vocea femeii, avântată şi caldă, se ridică spre cerul negru, pluti peste cei adunaţi şi înfruntă murmurul lor îndărătnic. Se pierdu pentru o clipă, dar se înălţă iar, dominând zumzetul surd. În curând altele i se alăturară şi peste puţin cântau cu toţii. Göran ascultă corul de voci aspre, mai întâi cu ironie, până când începu şi el să cânte.

La poartă începu iar agitaţia. Se întorcea preşedintele.

— Ce-a spus? Ai căpătat cheia?

Întrebările ţâşneau din toate părţile, dar niciuna nu primi răspuns mai înainte ca flăcăul cel înalt să fi ajuns la scară. Cântecul încetă, cu excepţia unui singur glas, spart, care continua să se audă dintr-un colţ al curţii, până când, speriat parcă de izolarea sa, glasul coborî încet şi dispăru fără urmă.

— Deschide şi lasă-ne să intrăm!

— Pastorul nu mi-a dat cheia, a…

Nimeni nu auzi continuarea, toţi strigau în acelaşi timp, tot mai mulţi cereau o demonstraţie de protest. Chiar şi vocile ascuţite ale fetelor căpătaseră accente de mânie.

— Rămâneţi aici! tună vocea poruncitoare de pe trepte. Potoliţi-vă şi ascultaţi ce vă spun. Nu stricaţi totul. Rămâneţi pe loc. Când încetul cu încetul se potoliră aproape toţi, el continuă: Profesorii şi familiile lor s-au plâns că nu pot să doarmă sâmbătă noaptea. Dar am o propunere – suspendăm adunarea şi o ţinem, în schimb, miercuri sau joi.

— Nu, nu! strigară ei furioşi şi explozia ameninţa să se producă din nou. Astea-s doar pretexte!

— Ai mai făcut propunerea asta, Bengt, data trecută, i-o reteză scurt un glas. Ai uitat că tocmai tu ţineai morţiş să nu schimbăm ziua de sâmbătă pentru adunările noastre? Pastorul n-are dreptul să ne ţină afară, când chiar conducerea şcolii ne-a

îngăduit să folosim localul. E o neobrăzare din partea lui să ne impună când să ne întâlnim şi când ba. O să ţinem întrunirea astă-seară.

— E drept că pastorul face cum îl taie capul, dar credeţi că puteam să-l oblig cu forţa? Oricum e pastor. Mă aşteptam să fiţi mai înţelegători. Miza e mult prea mare ca să putem risca.

Se auzi apoi o voce, calmă şi atât de limpede încât toţi o înţeleseră fără niciun efort:

— Începe să plouă, trebuie să ne adăpostim. Vreţi să ţinem întâlnirea în hambarul nostru?

— Da! strigară.

— Atunci veniţi cu mine – ştiţi cu toţii drumul la Eskil Johansson!

Vacarmul slăbi. În timp ce îşi luau bicicletele, discuţiile reîncepură. Plecarea se făcu în neorânduială. Coborâră dealul pe care se afla situată clădirea şcolii, urcară un altul până la o curte cu case întunecoase, cufundate în somn. Dar în curând luminile de afară se aprinseră, uşile hambarului fură date în lături, pe şinele lor, şi cei mai tineri dintre băieţi începură să care scânduri şi capre de lemn, să întocmească bănci în despărţiturile goale. Göran intră şi el, dus de şuvoi. Era cam plictisit dar şi curios. Cineva veni cu o masă şi două scaune, pentru preşedinte şi secretar, şi întrunirea începu. O fată distribuia culegeri vechi de cântece, cineva strigă un număr, se ridicară cu toţii şi începură să cânte:

Bun venit, bun venit, tuturor care vor
Din suflet, să fie cu noi…
Spre-al viitorului ţărm noi steagul urmăm
Şi primejdiile-n drum înfruntăm…

Preşedintele lovi cu ciocanul în masă.

— Împrejurări regretabile au făcut ca această întâlnire să nu se desfăşoare cum aveam de gând, dar suntem foarte recunoscători lui Eskil Johansson că n-am rămas astă-seară sub cerul

liber. Cu aceste cuvinte le urez tuturor bun-venit şi declar întrunirea deschisă.

Lovituri de ciocan, chemări la ordine, lectura procesului-verbal. Întrebări scurte, răspunsuri scurte. Ciocanul răsuna mereu.

„Doamne sfinte, se gândi Göran, uite ce organizează ei sâmbătă seara şi pentru asta fac să vină oamenii cu zecile. Zău că-s săraci cu duhul!” Nu-şi mai dădu osteneala să asculte. În schimb se uită împrejur. O singură lampă prăfuită lumina hambarul. Pe margini şi pe sus stăpânea întunericul. Mirosea a praf, a mucegai, a vite, şi ploaia răpăia monoton pe acoperiş. În dreptul uşii se vedeau picăturile, în lumina lămpii, ţâşnind ca nişte scânteioare. Din băncile mai depărtate se auzeau şuşoteli şi hohote înăbuşite, iar de afară răzbătea o necurmată gălăgie, râsete şi strigăte. Din când în când preşedintele cerea să se facă linişte. Toţi cei de faţă erau tineri, abia dacă zăreai vreunul trecut de treizeci de ani, iar cei mai mulţi păreau adolescenţi. Preşedintele arăta de cel mult douăzeci şi cinci de ani, iar secretarul de lângă el părea un băietan. Printre toate aceste chipuri străine şi asemănătoare între ele, descoperi deodată o cunoştinţă. La câţiva metri stătea Kerstin, fetişcana cu care sădise cartofi. Îi zâmbi şi îi făcu un semn, la care ea răspunse în grabă, apoi îşi întoarse privirea.

Deodată liniştea ce se făcu împrejur îl trezi din gânduri. Vorbea un tânăr înalt şi blond. Göran nu se aştepta la o voce atât de plăcută şi sfârşi prin a asculta şi el:

— …şi ce s-a întâmplat astă-seară dovedeşte cât de necesar e să avem o clădire a noastră. Cum ştiţi, toate trei părţile au căzut de acord să colaboreze, rămâne numai să se pună la punct amănuntele. După hotărârile adunării comunale de săptămâna trecută, ieşirile iubitului nostru pastor şi ale partizanilor lui sunt şi mai veninoase, dar,

judecând la rece, ei nu mai au cum să ne pună beţe-n roate.

Se ridică un murmur ameninţător,

— Comitetul pentru construcţii ţine luni adunare, la Johannes Olsson din Tvet, ca să stabilească formele de colaborare, înainte de începerea lucrului.

— Ura! se auzi.

Oratorul nu se lăsă întrerupt.

— Condiţia esenţială ca treaba să meargă bine este să fim sută la sută uniţi. Fiecare membru să-şi dea toată silinţa, nimeni n-are voie să-şi lase obligaţiile şi să le treacă altuia. Am strâns lemn de construcţie prin colectă, am promis să facem cărăuşie cu camioane şi căruţe. Fiecare bărbat va lucra cel puţin o zi pe şantier. Întreb acum pe fiecare, din însărcinarea asociaţiei pentru construcţii: vă menţineţi făgăduiala?

— Da! Da! Da! Era o furtună de strigăte ce putea dărâma pereţii şi ridica acoperişul şi tinerii îşi agitau braţele şi strigau, manifestându-şi entuziasmul. Parcă s-ar fi deschis în faţa lui Göran o poartă prin care zărea sclipirile unei lumi străine,

Deveni curios, atras şi ispitit de întreaga putere seducătoare a necunoscutului.

— Mă bucură că toţi sunteţi de aceeaşi părere! Aşadar luni are loc întâlnirea la Tvet. Cei care fac parte din comitet vor merge acolo. Toţi cei interesaţi sunt de asemeni bineveniţi… Mulţumesc pentru atenţie!

În pauza dinaintea programului o căută pe Kerstin.

— Te simţi altfel, mai la largul tău, când întâlneşti pe cineva cunoscut, spuse el şi Kerstin zâmbi.

În aceeaşi clipă o observă şi pe fata care şedea alături de ea şi se înclină.

„Ce chip!” îşi spuse în sinea sa.

— E sora mea, spuse Kerstin.

— Pot să mă aşez?

— Poftim, răspunse rece sora mai mare.

Împrejur se vorbea despre construcţie şi Göran încercă să lege o conversaţie, dar nu reuşi.

În timpul programului, o treime din podeaua hambarului alcătuia scena, iar câteva cearşafuri pe o frânghie – cortina. Muzica era cam demodată, dar muzicanţii destul de buni, mai ales acordeonistul. În schimb, fata care cânta din gură nu respecta măsura şi asta îl tortura pe Göran. Doi băieţi tineri „interpretară" o scenetă, dar cum nu-şi învăţaseră rolurile ca lumea, stăteau ţepeni ca nişte păpuşi de lemn. O fată timidă citi o poezie, atât de încet, încât nimeni nu o auzi.

Göran stătea şi o privea pe sora lui Kerstin. Ce chip! Ce trăsături frumoase! Era palidă şi cu pometii cam înguşti, dar avea buzele pline şi moi – atunci când nu le ţinea strânse, cu asprime. Părul îi era pieptănat pe spate şi strâns coc la ceafă. Aşa cum era, în rochia ei simplă, albastră, avea ceva din alte vremuri. Semăna perfect cu o madonă desenată de Artelius pentru un almanah de Crăciun. Din spatele păturilor, apăru deodată un bărbat cu puşcă pe umăr şi pălărie verde cu pene.

— Urmează o piesă de Hjalmar Bergman, „Vine domnul Sleeman", anunţă bărbatul.

Göran tresări. Ce o să mai iasă şi din asta?

— E o piesă care a fost numită joc de păpuşi. Noi suntem cu toţii nişte păpuşi, căci oricât de frumos am visa să fie viitorul, speranţele nu se împlinesc. Când Soarta trage sforile, păpuşile trebuie să danseze…

Câteva râsete dispreţuitoare se auziră din fundul întunecat al hambarului.

— Ai nimerit la ţintă? întrebă un mucalit.

Nu trecu mult şi Göran era vrăjit. Jocul celor cinci amatori îl făcu să uite podeaua hambarului, cearşafurile întinse pe sfoară şi unica lampă. Ah, era ceva de necrezut! Câtă pricepere, ce talent şi ce

capacitate de substituire! Era mult suflet, sensibilitate şi trăire îndărătul acestei măiestrii, de bună seamă, intuitive. În hambar se auzea un murmur continuu, deşi, după ce strigătele încetaseră, se făcuse mai multă linişte. Deodată trosni ceva, un rând întreg de bănci se prăbuşi, urmat de cei care stăteau pe ele. Fetele ţipau că se sufocă şi dădeau din picioare, încălţate cu ciorapi de mătase. „Ah, de-ar tăcea o dată! Ce barbari!” Jocul se întrerupse o clipă şi Anne-Marie, din piesă, îşi ascunse în dosul palmei o strâmbătură; curând însă piesa îşi reluă cursul pe făgaşul normal. Cei care rămaseră păreau tot atât de fascinaţi ca Göran.

— E printre cele mai bune reprezentaţii văzute de mine, le spuse el fetelor. Kerstin tăcu, dar sora ei întoarse spre el o faţă ovală, albă şi încruntată.

— Nu mă prea interesează teatrul, răspunse ea. Fetele se ridicară.

— Spuneţi-mi, cine-i cel care a jucat rolul vânătorului?

Ele se întoarseră.

— Cine? A, da – îl cheamă Klas Wiberg… Vino odată, Kerstin!

Göran dădu din cap, apoi zâmbi. Era într-adevăr interesantă domnişoara, şi masca ei de gheaţă nu părea prea groasă. Cu Kerstin putea vorbi în voie, aşa că prin ea va face cunoştinţă cu soră-sa. Una era o fetişcană stângace, cealaltă o adevărată domnişoară – se vedea şi după mers. Săptămânile de exil la ţară păreau să devină suportabile.

Trebuiau să urmeze dansuri populare, dar o fată se rugă cât putu de frumos:

— N-am putea să dansăm şi ceva modern? Avem şi muzică şi acum nu suntem la şcoală.

— Da, dă-ne voie! se rugară mai mulţi şi ochii începură să le lucească. Alţii se întunecară la faţă.

Preşedintele spuse:

— În privinţa dansului am hotărât o dată pentru totdeauna şi nu ne abatem de la principiile noastre.

Am isprăvit!

Göran admiră fermitatea lui, dar de fapt fu dezamăgit când fetele se luară de mâini şi începură să se învârtească prin hambar şi să cânte:

Am ieşit într-o seară în crângul cel verde…

O graţie demodată se degaja din muzica viorii, acordeonului şi ţiterei. Uneori cântecul era fermecător. Când veni rândul fetelor să invite, Kerstin se îndreptă spre el şi îi întinse mâna.

Frunze de plop, frunze de tei şi pădure plină de nuci,
Frunze de plop, frunze de tei şi pădure plină de nuci,
Dansează mai iute, prietene – sloi mi-s picioarele!

Kerstin se învârtea cu mâinile în şolduri şi el o imită. Era ceva copilăros – dar el râdea şi se bucura de petrecere, deşi avea impresia că toţi joacă teatru, se prefac că se distrează. Kerstin zâmbea şi ochii îi străluceau. Göran constată că dintr-o fetiţă zdrenţăroasă se transformase într-o fetişcană de-a dreptul drăguţă.

— Ce modern eşti îmbrăcată! exclamă el.

La început ea căzu pe gânduri, dar apoi se lumină la faţă şi se uită în jos la rochia neagră.

— Deloc, spuse ea. E rochia de la prima comuniune şi e atât de lungă…

— Ai o soră drăguţă, îi spuse.

— A, da, nu-i urâtă deloc.

— Dar nu mă înghite, mi-a răspuns foarte tăios.

— Ah, râse Kerstin, asta nu înseamnă nimic. Se îndepărtă de el cu o mişcare bruscă, agilă.

În partea cealaltă a hambarului stăteau Fanny şi preşedintele, unul lângă celălalt – el înalt, lat şi blond, ea mărunţică. Göran intră în cerc încercând să ajungă la ea, s-o invite la dans, dar nu reuşi.

— Vino, mergem acasă, îi spuse Fanny lui Kerstin.

— O, nu, e mult prea devreme, se plânse Kerstin, dar nu putu s-o înduplece şi trebui s-o urmeze. Se mai uită însă o dată, lung, în urmă.

Göran ieşi afară şi îi privi pe cei trei cum se îndepărtează în burniţa pătrunzătoare. Apoi se plimbă puţin prin curte. Tinerii şuşoteau, pălăvrăgeau, râdeau şi se înjurau, iar în dosul unei uşi, pe jumătate deschisă, sclipea o sticlă, dată duşcă pe un gâtlej însetat.

Fetele se învârteau primprejur, în pelerinele lor de ploaie lucioase şi două din ele, când trecură pe lângă un anumit tânăr, îşi spuseră una alteia cu voce joasă:

— Hai s-o luăm puţin pe jos, pe drum. Şi se întoarseră să vadă dacă tânărul le urmează. În umbra gardului stăteau, sfioşi, băieţii mai mici şi-şi dădeau ghies cu înjurături şi strigăte:

— Hai, vino să ne distrăm cu o domnişoară! Dar niciunul nu îndrăznea să iasă la lumină şi când cele două fete îi chemară, nu răspunse nimeni.

Abia după o jumătate de minut de linişte adâncă, râseră ca proştii.

Gând Göran se întoarse înapoi la hambar, îl zări pe Klas Wiberg stând singur, deoparte, şi privind mohorât la cei care dansau. Se apropie de el şi îi întinse mâna:

— Felicitări!

— Mulţumesc, veni răspunsul ursuz. Ţi-a plăcut piesa?

— Da! Piesa te face să uiţi ce primitiv e totul aici. Păcat că aţi fost alungaţi.

— A, n-are cine ştie ce importanţă, nici la şcoală nu există scenă şi lumina e aproape la fel de proastă. Şi tu joci teatru?

— Când şi când.

O scânteie de bucurie se aprinse în ochii negri, melancolici, ai lui Wiberg.

— Pot să te deranjez odată? Când clădirea va fi gata şi vom putea juca teatru adevărat?

Două fete se îndreptară în acelaşi timp spre Göran să-l invite la dans şi când se pomeniră una lângă alta pufniră în râs. El întinse mâna uneia şi spuse:

— Dă-mi voie să te aleg, fată frumoasă, iar pentru tine îl aleg pe-acest dansator.

Klas părea încântat, dar cealaltă fată oftă.

— Fie, acceptă ea în cele din urmă.

— Nu, mulţumesc! spuse Klas tăios şi se întoarse cu spatele.

Dansatorii se învârteau pe podea, scândurile trepidau, aerul era ticsit de praf şi oboseala începuse să-şi ceară drepturile. Multe feţe erau asudate şi tot mai multe haine erau agăţate în cui. Când trecu de ora douăsprezece, abia mai rămăseseră câţiva; aproape toate perechile care-şi dăduseră dinainte întâlnire, plecaseră. Băieţii rămaşi se apropiau de câte-o fată pe ascuns şi întrebau;

— Pot să te conduc acasă?

Iar fetele rămase singure se întrebau dacă vreunul dintre ei va veni după ele. Toată aşteptarea primăverii şi a tinereţii le era zugrăvită pe faţă. Până la urmă se resemnară şi plecară spre casă, băieţii – gălăgioşi, şi fetele – tăcute, îmbufnate.

Duminică după-amiază, când Göran coborî la vale, lumea era ca nouă. Ploaia alungase frigul pătrunzător şi aerul era plăcut şi cald. Pomii, care mai ieri erau goi, se înveşmântaseră în voal verde, diafan, şi soarele strălucea pe ramurile umede. Mergea nepăsător, cu şapca în mână şi haina desfăcută şi deodată îi trecu prin minte că n-ar fi trebuit să-i trimită lui Helga scrisoarea aceea trăsnită.

Când i se deschise în faţă priveliştea peste întreaga vale, respiră adânc. Arinii străluceau roşietici în văzduh şi mugurii începeau să semene cu mici picături verzi. Pârâul se umflase peste noapte şi spumega cenuşiu-gălbui din pricina

mâlului răscolit. Gălbenele îşi oglindeau chipul auriu în locurile unde apa era mai puţin învolburată. Toată valea era plină cu dediţei. Devenise un covor des, verde, pe care sclipeau miliarde de stele albe în şase colţuri. Văzduhul era plin de zumzete şi susur de ape şi căldura soarelui plutea ca un abur peste pământ.

Pe celălalt mal stătea o fată cu mâinile în poală. Era atât de cufundată în vise încât nu-l băgă de seamă decât atunci când o fluieră.

— Hei, Kerstin! Săr acum şi vin la tine!

— Nu, e prea lată apa aici! protestă ea şi-şi miji ochii împotriva luminii soarelui, ca să-l poată vedea.

El sări, totuşi, şi ea se înroşi, tulburată.

— Cum se face că o fată aşa de mică stă singură şi visează?

— Nu visez, mă gândesc.

— Ştii să te gândeşti?

— Da, dar tu?

— Ar trebui să răspundă altul în locul meu. Dar spune-mi, de ce ai plecat aseară atât de devreme?

— Eram obosită. Şi la cinci şi jumătate trebuia să mă scol pentru muls. Pe tine te-a sculat cineva?

El clătină din cap.

— Şi nici la biserică n-ai fost, adăugă ea. Pastorul are în orice caz dreptate: adunarea noastră – tărăboiul de sâmbătă – nu-i lucru bun.

— Tu eşti excepţia care confirmă regula, nu-i aşa? Doar ai fost la biserică!

— Nu toţi au firea mea, declară ea cu seriozitate.

Göran tuşi şi se aşeză alături de ea pe o moviliţă uscată. Încercă să schimbe vorba:

— Sora ta şi cu sălbaticul ăla de Bengt sunt prieteni?

Fata îşi lăsă capul pe spate şi izbucni în râs.

— N-ai văzut inelele?

— Sunt logodiţi?

— Eşti dezamăgit, nu?

— Deloc, o asigură el.

Brusc, se lăsa între ei tăcerea. Göran se uita la obrajii tot mai roşii ai fetei. Stătea şi îşi răsucea batista între degete.

— Când are loc prima adunare a Asociaţiei Tineretului? întrebă el.

— Sâmbătă viitoare.

— Vii şi tu?

— Nu ştiu.

— Nu te-ai distrat ieri?

— Ba da.

— Atunci vino, Kerstin.

— Nu ştiu dacă o să pot… Şi urmă o tăcere stânjenitoare.

— Dar tu, spuse ca deodată, vrei să vii, de miercuri în opt zile, la întâlnirea Tineretului Crucii?

— Păi… Nu ştiu…

— Poţi să vii, nu-i aşa?

Până la urmă promise. Îşi lăsă mâna pe umărul ei şi întrebă:

— De ce ţii atât de mult să vin şi eu?

Ea roşi şi mai mult, se ridică brusc şi o luă la fugă. Alerga cu paşi mari, fără zgomot, ca o vietate mică. Göran nu se gândi s-o strige; stătea doar şi privea, pierdut, în urma ei.

— Unchiule – întrebă când ajunse acasă – ce vârstă are Kerstin asta?

— Kerstin nu e „asta”. Cred că are şaptesprezece ani.

După ce Göran râse până nu mai putu şi dădu pe faţă nevinovatul renghi pe care i-l jucase Kerstin în privinţa vârstei, îi vorbi unchiului despre întâlnirea de la şcoală. Auzind ce spune, fu rândul unchiului să râdă şi să-i povestească:

— De ani de zile, pastorul îşi varsă năduful asupra uniunilor – singura uniune pe care Dumnezeu o permite e căsătoria, iată unul dintre argumentele lui. Oamenii luptă de mai bine de

zece ani pentru căminul comunal. E o ruşine ca o comună cu două mii de suflete să n-aibă decât cinci şcoli învechite, ziceau tinerii, în timp ce asociaţiile se agitau şi ele pentru construcţie. Ele însă n-au vrut să-şi asume singure riscul şi-au cerut ajutorul comunei. Lumea, îndeobşte, era de acord, dar la acea dată terenul nu era pregătit cum trebuie – pastorul avea de partea sa prea mulţi bătrâni bigoţi şi zgârciţi. Dar asociaţiile n-au renunţat la idee. Au strâns bani de unde au putut şi peste doi ani s-au apucat iar de treabă. Sprijinul e mai puternic acum, dar împotrivirea e şi ea puternică şi adunările au cunoscut momente foarte agitate. În primul an nu s-a obţinut autorizaţia de construcţie. Acum s-a rezolvat şi asta, cu toate predicile, agitaţia şi lamentările pastorului. Comuna s-a obligat să plătească a treia parte din costul lucrărilor. Să fi văzut dezbateri – cele mai lungi au durat şi câte şase ore!

Epitropul susţinea cu vorbe umflate că toate discuţiile despre un local de întrunire sunt inutile din moment ce există biserică, iar comuna trebuie să facă economii. Bătrânul Helden îşi pusese la bătaie tot talentul său de orator ca să explice că le ajunge capela şi comuna trebuie să facă economii, dar ceilalţi ţineau morţiş la construirea localului. În ultimii ani comuna a fost pur şi simplu împărţită în două tabere: pentru sau contra construcţiei. În multe case părinţii şi copiii s-au învrăjbit. Trist lucru să vezi cum o iniţiativă atât de bună e transformată într-un prilej de gâlceavă măruntă! N-a fost mijloc pe care să nu-l fi folosit ca să împiedice colaborarea – organizaţiile au fonduri destule, dar nu îndrăznesc să se apuce singure de clădit şi unora li se pare că-i va ajunge judecata din urmă când localul va fi gata. Orice sământă de neînţelegere a fost sădită şi cultivată cu deosebită grijă şi de îndată ce o piedică era învinsă, apărea alta, nouă. Cum a fost, de pildă, problema terenului. S-au certat la nesfârşit unde să fie durată

construcţia şi fiecărei propuneri îi găseau un cusur. Ori terenul nu era central, după unii, ori era prea costisitor ca să-l amenajezi, susţineau alţii. Şi când, în sfârşit, au căzut de acord asupra unui teren, s-a trezit cineva cu ideea că nu ştiu cine va avea un mic avantaj, de care altul nu se va bucura. Sigur că localul trebuie construit, în privinţa asta erau mişcător de uniţi, dar se suspectau reciproc ca nu cumva celălalt să câştige ceva din asta. Nimeni n-o să tragă niciun folos, dar vezi tu, teama că asta s-ar putea întâmpla îi otrăveşte rău de tot pe unii. Bineînţeles că aceste certuri absurde i-au făcut pe cei care votaseră împotrivă să nu mai poată de bucurie. În sfârşit, marţea trecută înţelegerea a fost pecetluită, iar duminica trecută preotul şi-a început predica citind numele celor care au votat pentru sau împotrivă.

— Dumneata cum ai votat?

Unchiul râse.

— Fac parte dintre cei care-au înşelat în chip ruşinos încrederea acordată în calitate de participant la conducerea treburilor obşteşti şi la călăuzirea tineretului, aşa s-a spus la biserică… Eu însă cred că am avut dreptate. De acord, comuna trebuie să facă economii, dar întrebarea e – ce trebuie să economiseşti mai întâi, şi n-am vrut ca tocmai eu să fiu cel care le pune tinerilor beţe în roate, totuşi, câteodată nu mă pot opri să nu gândesc că am făcut o prostie – sunt multe semne care arată că acest club nu va aduce bucuriile pe care le aşteaptă cei mai buni dintre tineri. Şi unde mai pui că Sigrid m-a muştruluit destul, acasă, că nu-l mai poate privi pe pastor în ochi, la serile de croitorie. Şi destul de drăguţ din partea familiei Frederek că n-a încetat să ne ajute la lucru.

— Toată povestea parcă s-ar petrece în secolul al nousprezecelea, spuse Göran.

— Dacă eşti curios să asişti la final, poţi veni mâine la Tvet.

Göran dădu din umeri.

— Nu ştiu, trăncăneala lor nu mă priveşte. Dar, desigur… Da, poate, să mai vedem, spuse cu mai multă vioiciune în glas. Mi-e totuna dacă rămân acasă sau merg acolo, numai să mă lase bătrânul să intru.

— Nicio grijă – întâlnirea nu e chiar oficială, deşi se ţine acasă la el, în lipsă de alt local…

Soarele se profila roşu în zare când ajunseră la curtea fermei. Era o casă albă, lungă şi joasă. Pe prundişul din faţa verandei se aflau parcate câteva biciclete.

Intrară într-o încăpere spaţioasă. Unchiul trecu de la unul la altul, dându-le mâna, şi Göran făcu la fel. Bătrânii răspunseră unchiului dând din cap şi adresându-i câte-o vorbă, dar pe Göran îl priviră cu o curiozitate rece. Când se aşezară, atât de mulţi se întoarseră, privindu-l cu insistenţă, încât îi veni să-i întrebe dacă se uită la el numai pentru că asta nu costă parale.

Pe câţiva tineri îi recunoscu. Toţi ceilalţi erau figuri noi pentru el, aşa că putea să privească şi să asculte nestingherit. Stătea prietenește de vorbă şi fumul gros plutea sub tavanul scund, spoit în alb. Bătrânii vorbeau despre muncile de primăvară, despre timp, politică – despre orice în afara problemei pentru care se adunaseră aici. Păreau că ocolesc subiectul primejdios. Îşi dădu seama repede că presimţirile unchiului fuseseră întemeiate: astă-seară va izbucni războiul; conflictul plutea în aer. Singurul care părea absolut liniştit era Bengt Jakobsson, preşedintele Asociaţiei Tineretului. Când Johannes Olsson, un bărbat înalt, cu faţa osoasă – gazda şi preşedintele Comitetului de Construcţii – se aşeză în capul mesei şi făcu apelul, trecu parcă un vânt rece prin cameră. Scaunele hârşiau neplăcut pe podea şi când unchiul tuşi, gata-gata să-i cadă pipa din gură, câţiva tresăriră. Se apropiară de masă, iar cei care nu mai aveau loc formară un cerc împrejur.

Göran rămase pe loc. Din colţul său avea o bună privelişte asupra câmpului de bătaie. Pe pervazul ferestrei de lângă el, acoperită până la jumătate de o perdea de pânză albă, se afla o muşcată roşie.

Discuţia se învârtea în jurul unor lucruri neinteresante şi în curând fu dezamăgit. Johannes Olsson expuse chestiunile cu o voce răguşită dar răspicată; citi câteva procese-verbale care fură aprobate şi anunţă câteva hotărâri, cu cea mai deplină linişte. Göran se uită afară, rând pe rând, prin cele patru ferestre ale încăperii… Statutul asociaţiei de construcţii, instrucţiuni pentru căminul comunal – la ce naiba venise oare astă-seară aici? Numai de s-ar termina mai repede! Tresări când o voce tăioasă şi pătrunzătoare ceru cuvântul.

— Casierul Asociaţiei Sportive, John Karlsson. Poftim!

Un tânăr blond, cu faţa arsă de soare şi un profil ascuţit, de pasăre, se ridică iute, ca împins de un resort.

— Am auzit propunerea Asociaţiei Tineretului în ceea ce priveşte căminul şi, în legătură cu asta, aş vrea să-i pun o întrebare lui Bengt: voi, cei de la Asociaţia Tineretului, consideraţi că orice dans trebuie interzis?

— Da.

— În programul vostru nu figurează dansul, dar asta n-ar trebui, cred, să privească activitatea noastră. Cele două asociaţii sunt total diferite. Noi socotim însă că la reuniunile noastre se va dansa şi n-avem de gând să admitem ca…

Preşedintele Asociaţiei Sportive, un tânăr scund, brunet, îl trase de haină şi-i şopti:

— Ascultă, ia-o ceva mai încet! Domnule preşedinte!

— Hilding Hansson are cuvântul.

Tânărul subţirel şi brunet se ridică:

— Trebuie să recunosc că paragraful acela contra dansului ne surprinde şi nu putem să-l

acceptăm. Noi trebuie să organizăm baluri ca să strângem bani, or fără dans nu atragem pe nimeni…

— Ia te uită cum dă pe faţă Hilding sărăcia spirituală a asociaţiei lui! strigă Bengt şi bătrânii izbucniră în râs, iar Hilding replică:

— Cum se explică atunci de ce atâţia din foarte spirituala Asociaţie a Tineretului vin să danseze la hambar?

Bengt, cu un calm imperturbabil, se ridică şi spuse:

— Problema e serioasă. Este de departe cea mai spinoasă dintre toate şi priveşte pur şi simplu buna reputaţie a viitorului cămin comunal. Oriunde se dansează apar tot soiul de indivizi puşi pe scandal.

— Acest „tot soiul de indivizi" fac scandal şi gălăgie până şi la şcoala parohială, când Asociaţia Tineretului întinde jocul acolo! izbucni casierul, aprins.

Un bărbat în vârstă, cu mustaţă albă, protestă. Bengt continuă:

— Ştiţi cu toţii că principala obiecţie a oamenilor contra căminului e că acolo se va dansa. Dacă se va dansa sau nu, n-o să discutăm astă-seară; oricum, chestiunea e destul de încurcată. Vreau numai să spun că, la o judecată sănătoasă, oricine va trebui să-şi dea seama că nu se va dansa la căminul Hellmö. Vrem să facem din el ceea ce trebuie să fie un cămin comunal – un loc de întâlnire cuviincios, pentru tineri, un locaş respectabil, aş spune. Nu vreau ca vecinii şi cei ce trec pe drum să fie tulburaţi toată noaptea de ţipetele şi strigătele care se aud de obicei de la căminele cu program de dans.

— Nu dansatorii sunt cei care ţipă şi urlă!

Hilding ceru iar cuvântul.

— Strigătele şi ţipetele sunt nelipsite când se întâlnesc tinerii – şi nici dansurile populare nu se desfăşoară prea liniştit. Îi deplâng pe bătrânii care nu suportă să vadă tineretul distrându-se şi îi

deplâng pe toţi cei care se folosesc de problema dansului ca pretext pentru a se împotrivi construcţiei acestui club! Şi îl deplâng pe Bengt, care stă să asculte toate văicărelile şi vrea să se pună bine cu ambele părţi!

Câţiva se întunecară la faţă. Hilding continuă:

— Cred că s-a pălăvrăgit destul despre fleacul ăsta. Vreau să vin cu o propunere. Asociaţia Sportivă nu recunoaşte paragraful despre dans şi vrea ca el să fie formulat aşa fel încât să permită fiecărei asociaţii să-şi organizeze reuniunile cum găseşte de cuviinţă. Noi nu ne amestecăm în chestiunile Asociaţiei Tineretului – nici voi nu vă amestecaţi în munca noastră. Sunteţi gata să luăm o hotărâre?

Dar Bengt, bărbatul cu mustaţă şi alţi doi cerură cuvântul în acelaşi timp. Primul vorbi cel cărunt.

— Noi nu vrem să se danseze la cămin, asta e părerea oamenilor cu scaun la cap şi Bengt are dreptate. Asociaţia Sportivă vrea să aibă dreptul de-a organiza întruniri publice cu dans, dar la ele se strâng toţi derbedeii din împrejurimi şi tulbură adunările. Nu vrem să avem de-a face cu ăştia.

Unul zicea una, altul zicea alta, vocile deveniră mai zgomotoase şi mai ridicate, până când începură să vocifereze cu toţii. Johannes Olsson se întunecă la faţă şi Göran văzu cum îi luceşte cicatricea roşie de sub ochiul stâng. Sfârşi prin a lovi cu pumnul în masă, în loc de ciocan, şi urlă:

— Linişte! Imediat! Amânăm chestiunea pentru mai târziu!

Cu asta se arătară de acord şi dezbaterile continuară, pentru moment, calm şi diplomatic. Doi din antreprenorii comunei veniră cu oferte şi se apucară să le expună. Era între ele o diferenţă de nouă sute de coroane. Un bărbat înalt, voinic, cu o faţă jovială şi scânteieri reci în ochi, ceru cuvântul şi spuse:

— Majoritatea oamenilor vrea să aibă totul cât mai ieftin cu putinţă, dar, în cazul nostru, când

alegem, trebuie să ne gândim un pic şi la calitate.

Proprietarul mustăţilor albe sări:

— Ce vrei să spui cu „calitate”? Ce observaţii ai de adus lucrărilor lui Klasson? Aud?

Lovitură de ciocan.

— Să rămânem la obiect!

Göran asculta uluit. La ce naiba atâta gălăgie? Ce mai contau nouă sute, pe lângă treizeci de mii? Bătrânii trăncăneau, se bruftuluiau, se îngânau, şi ascultătorul de la fereastra cu muşcată era tot mai uimit. Nu sunt oare întregi la minte?

Cu chiu, cu vai cel ce mânuia ciocanul reuşi, să-i potolească pentru ca să se poată trece la vot şi oferta mai scumpă fu acceptată. Bărbatul cu mustăţi albe se ridică atunci atât de violent încât scaunul se răsturnă cu zgomot.

— Îmi dau demisia din Comitetul de Construcţii!

Încercară să-l liniştească, primi mustrări din toate părţile, dar el ţinea morţiş la condiţia pusă:

— Să se anuleze hotărârea!

— Nu!

Plecă şi când îl văzu cum îşi ia bicicleta şi se îndepărtează, Bengt ceru cuvântul:

— Scopul urmărit e ca noua construcţie să fie de folos tuturor celor din comună, dar pare-se că nu prea o să fie aşa. Proiectul a făcut până acum mult sânge rău şi dacă o ţinem tot aşa, o să fie şi mai prost. Se vede tot mai limpede că nu e niciun chilipir cu căminul ăsta…

John Karlsson se ridică iute:

— Pentru prima oară a rostit Bengt astă-seară o vorbă cu care şi noi suntem de acord: n-o să reuşim niciodată! Suntem prea mulţi, avem interese prea deosebite – şi dacă nici noi, tinerii, nu ne înţelegem între noi, cum să ne înţelegem cu celelalte generaţii? Şi toate astea din pricină că am amestecat comuna în treburile, noastre, în loc să construim noi singuri…

Preşedintele încercă să-l liniştească, dar el continua să-şi verse focul:

— Ştiam de la început că bătrânii se vor amesteca prea mult în treaba asta cu căminul. Tinerii n-or să se simtă bine acolo, asta e…

În sfârşit izbuti şi Hilding să strecoare câteva cuvinte:

— Este adevărat că mulţi sunt împotriva colaborării – atât de la noi, cât şi din Asociaţia Tineretului, şi noi, cei din conducere, ştim că sunt multe motive care pledează contra ei. Dar şi mai multe pledează pentru, şi eu consider că trebuie să luptăm în continuare pentru o apropiere a punctelor de vedere. Intervenţia ta, John, a fost brutală şi nepotrivită şi nu conţinea nicio noutate, deşi pentru prima dată s-a spus lucrurilor pe nume în public. Tot ce s-a discutat aici a făcut ocolul satului şi a stârnit multă zarvă, de săptămâni de zile. Bengt a declarat că trebuie să li se acorde celor vârstnici o atenţie deosebită şi sunt de acord cu asta – esenţialul e disciplina, fie că se va dansa, fie că nu… Cred deci că tot ce s-a spus… că n-ar trebui…

Hilding pierdu şirul vorbelor în faţa zidului de feţe ostile şi nu reuşi să dreagă ceea ce se destrămase. Bătând cu degetul în capul lustruit al ciocanului, Johannes Olsson spuse:

— Când ne-am decis să vă ajutăm, eram oarecum interesaţi – voiam şi noi să avem un local de întruniri. Dar înainte de toate era o dorinţă sinceră – sinceră, vă spun! – de a vă ajuta. Vedeam Asociaţia Tineretului jucând teatru şi dansuri populare, în costume naţionale, vedeam Asociaţia Sportivă organizând concursuri şi demonstraţii de gimnastică şi eram mândri că vom avea aşa ceva în comuna noastră. Am fost idealişti, am vrut să vă arătăm că ne încredem în voi şi acum uite unde am ajuns! E oare plăcut să construieşti o casă în care şi pentru care vă veţi duşmăni?

Göran asculta uluit şi în faţa ochilor i se succedau imagini ca secvenţele unui film: tinerii aşteptând în faţa uşii încuiate a şcolii, în timp ce ploaia stă gata să cadă; reprezentaţia de marionete în hambar; vocea nostalgică a lui Klas Wiberg; De-am avea o scenă adevărată pe care să jucăm!

Erau atât de uniţi şi uite ce a ieşit!

Deodată îşi dădu seama ce are de făcut şi uită totul, uită cine e, uită că aceste lucrări nu-l priveau.

— Aş putea să spun câteva cuvinte?

Dar nimeni nu-l auzea în vacarmul înfruntării. Cuprins de furie, Göran ridică scaunul şi îl izbi cu zgomot în duşumea. Abia atunci se uitară la el.

— Aş putea să spun câteva cuvinte? Sunt străin aici, dar poate că mi se îngăduie totuşi să spun ceva…

Se uitară la el cu mirare şi neîncredere, numai unchiul îi făcu semn din cap surprins, dar încurajator, şi Göran tuşi. Rolurile acestea de Conducător şi Supraom i s-ar potrivi de minune, se gândi mândru şi calm.

— Există un proverb care spune: ţăranii nu pot fi uniţi! Am râs de el, când am auzit vorbindu-se de construcţia căminului din Hellmö. E un exemplu grăitor că totuşi se poate, mi-am spus. Dar văd că, de fapt, proverbul nu greşeşte.

Pe măsură ce siguranţa îl părăsea, roşeaţa i se urca în obraji şi îşi simţea genunchii neplăcut de moi. Din feţele tăbăcite de vreme, ochi albaştri şi cenuşii îl priveau. Ici şi colo, pe câte un chip, vedea adâncindu-se o cută de dezaprobare. Apucă spătarul scaunului, ca să aibă mai multă siguranţă.

— De ce să se termine aşa când totul era aproape aranjat? întreaga comună a fost pentru construcţie – şi acum pare la fel de decisă să se lipsească de căminul comunal. Sunt sigur că o să regretaţi şi o să vă vină greu să plecaţi acasă fără să îndreptaţi lucrurile încă din seara asta.

Unele chipuri se arătau interesate, altele indiferente, iar altele pline de dispreţ, Câţiva

bătrâni îşi şuşoteau răutăţi unul altuia. Bărbatul gras care pledase pentru oferta mai scumpă, exclamă:

— Au cântat destui cocoşei în astă-seară. Stai jos!

Dar Göran îi văzu gulerul tare, îngălbenit, şi cravata cu nod fix, legat de un elastic prea lung. De aceea aroganţa grasului, sporită de ochii mijiţi şi de buza de jos răsfrântă, i se păru mai puţin periculoasă.

— Să fie problema asta atât de grea? După mine, ea e foarte simplă, şi soluţiile au şi fost găsite. Rămâne numai de ales una dintre ele: dacă sunteţi uniţi se poate face ceva, altminteri nimic. Oare nu puteţi arăta tuturor că ţăranii se pot uni? Sunt împrejurări când un ins trebuie să renunţe la un mic folos pentru binele tuturor, şi acum e o astfel de împrejurare. De ce unii să se pună de-a curmezişul, în drumul celorlalţi? Toţi se află în aceeaşi barcă – de ce n-ar vâsli în aceeaşi direcţie? Faceţi mai degrabă o măruntă concesie decât să vă încăpăţânaţi – e o mare diferenţă între tăria de caracter şi obişnuita îndărătnicie. Da, sunt un străin de comună, un orăşean, unul care a stat numai câteva săptămâni aici şi vorbeşte despre lucruri pe care dumneavoastră ar trebui să le pricepeţi mult mai bine. E normal oare ca eu să fiu nevoit să spun asta? Dar ştiu că tinerii se frământă şi aşteaptă – speră să obţină căminul lor –şi dumneavoastră sunteţi aceia care luaţi hotărârea… Se gândise să încheie frumos dar nu-şi găsi cuvintele şi trebui să termine brusc şi să se aşeze, ca să nu rămână fără rost în picioare.

Cineva râse. Bengt Jakobsson se întoarse şi îi aruncă o privire dispreţuitoare. Göran simţea că esenţialul, ceea ce voise el să exprime, nu-i atinsese. Crezu că vor continua să se împrăştie, dar cei care ieşiseră veniră înapoi şi peste câteva minute reluară discuţia despre dans. Parcă şi-ar fi pus cu toţii surdină. Vocile nu se mai ridicau peste

tonul normal şi niciun cuvânt violent nu fu rostit. S-ar fi spus că obosiseră. Unchiul ceru cuvântul şi propuse calea de mijloc, aurită, a compromisului – Asociaţia Sportivă să permită dansul la unele întruniri, dar nu în public. Nici Bengt, nici Hilding nu se opuseră, ci se uitară cu coada ochiului la Göran.

După un sfert de oră totul se terminase. Lucrarea urma să înceapă în cursul săptămânii. Cei mai bătăioşi deveniră deodată prieteni şi se despărţiră într-o atmosferă animată. Nimeni nu-i adresă un cuvânt lui Göran.

— S-au purtat ca nişte bezmetici astă-seară, îi spuse unchiul în timp ce pedalau spre casă. Eu mă descumpănisem, nu-mi trecea prin minte ce s-ar putea face. Dar bine că le-ai dat peste nas cum se cuvine!

— Mare mirare că a mers – mă simţeam foarte stingherit.

— A mers, pentru că eşti străin – nimeni nu te cunoaşte şi de asta s-au intimidat, oarecum. Un tânăr din comună n-ar fi avut îndrăzneala să facă asta.

— Dar de ce s-au aprins aşa la oferta pentru construcţie?

— Tipul ăla voinic, Lundmark, e cumnat cu unul dintre antreprenori, iar cel cu mustaţa albă ţinea partea celuilalt. Înţelegi că erau interese mari în joc. Slavă ţie, Doamne, acum casa se va construi – după comasarea comunelor nu va mai fi atât de simplu să întreprinzi o asemenea lucrare.

— Toată chestia e curată aiureală! oftă Göran.

ÎN VALE

Vântul izbea şuierând în gardul de sârmă din jurul terenului şi trânti cu zgomot un oblon al barăcii de materiale, pe lângă care Göran trecea pe bicicletă. Sezonul de fotbal se isprăvise şi plasele fuseseră scoase. Stâlpii porţilor erau acum goi şi apăreau ca nişte dungi albe în semiobscuritate. Iarba era umedă, apa care nu apucase să se scurgă, după ultima ploaie, strălucea ici şi colo. Băltoacele prinseseră o crustă subţire şi umezeala din aer se transformase în ace mici, înţepătoare.

Göran tânjise după ziua când se va întoarce din acest exil, dar acum începea să aştepte evenimente mult mai apropiate în timp, ca, de pildă, sâmbătă următoare. Începuse să simtă în acelaşi fel ca oamenii care trăiau, săptămâni după săptămâni, viaţa liniştită a fermelor din câmpie, care parcurgeau veşnic acelaşi drum de dimineaţă până seara, de la grajd la ogor, şi iar la grajd, niciodată auziţi şi arareori văzuţi – până când venea sâmbătă şi monotonia suferea o întrerupere. Atunci se întâlneau, dansau, râdeau, schimbau câteva cuvinte.

Se întreba după ce tânjea el – care făcea ce poftea, adică în fiecare zi nimic – după o reuniune plicticoasă, cu dans şi spectacol de amatori? Ca să afle dacă a avansat cumva mult hulita construcţie, sau pur şi simplu ca să întâlnească lume?

Nu ştia. Voia doar să meargă şi el ca toţi ceilalţi. Sâmbătă asta Asociaţia Tineretului avea întrunire la Johansson, dar, pentru că era vreme frumoasă, au ţinut-o afară, în câmp. Erau vioi şi veseli şi neastâmpăraţi. Conducătorul de jocuri trebuia să strige ca să ţină ordine. Kerstin era acolo. Fanny cu Bengt stăteau, ca de obicei, gravi şi ţepeni, şi priveau împrejur, înainte de a dispărea pe neobservate. În timpul unui vals avântat, Göran simţi o smucitură în braţ şi auzi o fată ţipând. Era o fetişcană blondă, durdulie, care îşi prinsese o şuviţă de păr de butonul manşetei lui şi pe care trebuia acum s-o ajute să se descurce.

— Se pescuieşte bine astă-seară, spuse el.

— Hihihi, cine-i norocos n-are nevoie de cârlig sau undiţă!

O invită apoi la „dansul văduvei”[4] şi ea zâmbi arătându-şi dinţii mari, albi.

— Ştii dansul, Göran? L-ai mai dansat vreodată?

— Desigur! Dar de unde ştii cum mă cheamă? Eu nu te cunosc.

— Eşti destul de cunoscut!

— De bine, sau de rău?

— Cunoscut, doar atât.

— Ultima pereche să lase rândul! Să alerge ca vântul!

De data asta strigase o fată care ştia să alerge. Dansatoarea blondă şi Göran se avântară, dar cea care lansase provocarea avea picioare lungi şi alerga ca un cerb. La fiecare înconjur pe care-l făceau se apropia tot mai mult de ei. Perechile care aşteptau, băteau pasul pe loc, înfierbântate, şi chiuiau. În momentul decisiv, blonda cea bondoacă se împiedică de o tufă şi astfel Diana cea zveltă ieşi câştigătoare. Blonda şi cu Göran se loviră unul de altul, căzură şi se rostogoliră. Când se ridicară iar în picioare, gâfâind şi râzând, văzu că o ţinea de mână pe Kerstin, fetişcana de la ferma vecină.

— Unde ai învăţat să alergi aşa? se miră el şi îşi ridică şapca. Ea râse doar şi privi dintr-o parte – obrazul ei fraged era îmbujorat.

— Cum? N-ai plecat acasă şi astă-seară cu sora ta?

— Sunt obligată? E dădaca mea?

— De ce tonul ăsta înţepat? Te-am supărat cumva?

Kerstin rămase tăcută şi privi pieziş undeva, înainte, peste capul fetei ce se afla în faţa ei, ca şi cum ar fi căutat pe cineva. Göran nu ştia cum să facă să rupă tăcerea. Trecură câteva minute, până când ea răspunse:

— Nu, nu m-ai supărat.

Dar Göran aproape că uitase totul.

Când se făcu timpul să plece acasă, observă aceleaşi manevre ca data trecută. Unii plecau perechi-perechi, alţii se tot învârteau de colo-colo, încercându-şi norocul.

Göran şi-l încercă şi el, şi reuşi. Kerstin umbla la lacătul bicicletei. O întrebă:

— Nu merge? Pot să te ajut?

— O! Mă descurc eu…

Dar el încercă să o ajute până când ea îi îndepărtă mâna.

— N-ai destulă putere în mâini, spuse ea şi apăsă energic: lacătul sări imediat.

— Kerstin, avem aproape acelaşi drum.

Ea îl privi, se uită apoi în jos şi spuse:

— Nu ştiu pe ce cărări mergi tu…

— O iau totdeauna pe drumul cel mai drept.

Kerstin bătea cu degetele în şa. Albe, răsfirate, îl molipseau cu neliniştea lor. Era ridicolă nervozitatea lui, totuşi era nervos.

— Spune, pot să te conduc astă-seară acasă?

Doi ochi mari îl priviră, apoi se lăsară în jos şi o auzi respirând iute ca atunci când dansaseră „văduva”. Se uită împrejur. Pe lângă ei trecu fata cea blondă ducându-şi bicicleta şi uitându-se lung la el. Dar pentru Göran ea nu mai era decât un

chip, printre multe altele. Murmurul creştea în jurul lui şi al lui Kerstin, dar ei stăteau ca o stâncă într-un puhoi de apă şi nimic nu putea tulbura liniştea micii lor insule.

Într-un târziu răspunse:

— Dacă vrei tu…

Porniră; Kerstin era foarte tăcută.

— Ce noapte! spuse el. Te face să devii poetic. Nu ştiu dacă datorită atmosferei sau încântătoarei tovarăşe de drum. Tu ştii?

— Cum pot eu să ştiu?

— Nu-i frumos aici?

— Ba da.

— Când am venit aici, ţinutul mi se părea îngrozitor de urât, dar acum mi-am schimbat părerea. Numai de-ar da mugurii şi de s-ar colora puţin natura, şi totul…

— Da.

Astă-seară nu se putea sta deloc de vorbă cu ea. Göran intrase în panică. „Vorbeşte, vorbeşte!" îşi spunea şi povestea tot ce-i venea în minte, ca şi cum tăcerea i-ar fi fost un duşman şi dacă s-ar fi apropiat prea mult ar fi fost pierdut. Cuvintele lui cădeau ca nişte pietre într-un iaz – se auzea o plescăitură, se formau cercuri pe apă, o clipă, apoi totul redevenea calm. Nicio rezonanţă.

Din când în când i se părea că cineva îi urmăreşte şi se întreba dacă n-o încurcă – poate avea vreun prieten? Dar atunci nu i-ar fi permis s-o însoţească! Micuţa Kerstin era prea lipsită de fantezie: nu şi-ar fi înşelat prietenul pentru o întâlnire întâmplătoare.

— De ce eşti atât de tăcută, Kerstin?

— Nu ştiu…

— Ce-ar fi să ne oprim puţin? propuse el când ajunseră la pod.

Rezemară bicicletele, ea se înclină peste parapet. Göran veni lângă ea, se uită şi el la apa care strălucea şi clipocea sub bolta de piatră cenuşie.

— Sunt raci în râul ăsta?

— Da.

— Vrei să încercăm să prindem câţiva, într-o seară?

— Nici gând – pescuitul e interzis acum!

— Da, dar… la toamnă eu nu mai sunt aici.

— Nu, nu mai eşti…

Vântul de noapte murmura în arini, se auzea câte o pasăre răzleaţă. Era trecut de miezul nopţii şi cerul, spre nord-est, strălucea trandafiriu şi galben şi verde. Aerul era rece aici, în vale. Kerstin avu un fior.

— Ai îngheţat? o întrebă cu blândeţe şi vru să-i ia mâna.

— Nu, spuse ea, şi şi-o trase înapoi.

— Nu sunt obişnuit să fie atâta lumină, noaptea, spuse el. La noi, pe vremea asta e aproape beznă. Dar, ce-i drept, e mult mai la sud.

— Da, aşa e, spuse ea.

În aceeaşi clipă se auzi un şuierat şi o piatră căzu pe drum.

— Şapcă albă! răsună o voce răguşită de băiat, din întunericul răspântiei, apoi se auzi un tropăit iute de picioare care fugeau. Göran tresări.

— Ce înseamnă asta?

— Băieţi proşti. Ne-au urmărit tot drumul.

— De ce?

— Nu ştiu. Aşa fac mereu ăia mai mici, care nu conduc fetele acasă. Urmăresc pe toată lumea.

O clipă, rămaseră tăcuţi. Göran, care de obicei era vorbăreţ, mai avea multe de spus, dar fata poseda acea stranie însuşire de a-i pune în faţă o oglindă în care putea să vadă şi să audă tot ce era ridicol. Aşa că tăcu, de frică să nu se facă de râs. De ce era atât de reţinută astă-seară? Simţea că ea ar vrea să vorbească, dar nu se putea hotărî.

— Kerstin, mi-ai spus că ai paisprezece ani.

— Ştii cumva cât am?

— Da; de ce m-ai minţit?

— A, a fost o glumă doar, răspunse ea, şi surâse jenat.

— S-a făcut frig aici, spuse el după o clipă. Vrei să ne plimbăm puţin pe drum? Ea dădu din cap că nu şi se îndreptă spre bicicletă.

— Nu, nu acum. E târziu, trebuie să merg acasă.

— Dar e sâmbătă seara, doar nu te controlează la ce oră vii?!

— Ce ştii tu?! replică ea surprinzător de tăios.

— Lasă-mă să te conduc până acasă!

— Nu, nu se poate.

— O bucăţică de drum?

— Nu, nu se poate:

Ea apucă bicicleta şi ridică suportul pe care stătea.

— Vii miercuri la parohie, cum mi-ai promis? întrebă Kerstin.

— Tu vii mâine la reuniunea Asociaţiei Sportive?

— Nu, nu!

— Crezi că nu merită un contraserviciu? glumi el şi o apucă de mână.

— Dă-mi drumul, trebuie să plec acum! Dar vino la parohie, n-are ce să strice sufletului tău negru!

Câte săptămâni au trebuit să treacă până să afle de la ea cum a rămas în drum şi s-a uitat după el, până când şapca lui albă a dispărut în depărtare!

Pe când cobora spre port, sâmbătă seara, curios şi dornic de dans, dinspre vechiul şi cenuşiul hambar răzbăteau acordurile unei melodii. Câteva bărci elegante, cu motor, pluteau lângă chei. În unele vile ale vilegiaturiştilor luminile erau aprinse. Altminteri totul era liniştit. Cafenelele de vară încă dormeau cu obloanele ferecate şi apa era strălucitoare ca o întinsă pată de ulei. Silozul de beton se profila ca o fantomă înaltă, cenuşie, care veghea portul şi golful. Hambarul avea pereţi groşi din piatră şi ferestre mici, zăbrelite – era ca şi cum ai fi dansat într-o închisoare – dar podeaua era

lustruită lună de câte grăunţe fuseseră cărate pe acolo, aşa că era numai bună pentru dans. Toţi se cunoşteau între ei, afară de unul – Göran – care se distră totuşi. Câtă vreme dansa, ce-l interesa că oamenii se uită lung la el? Unele fete se încruntau când el se apropia şi atunci schimba direcţia. Avea grijă de asemenea să nu tulbure fetele care se ţineau scai de vreun băiat. Dar altele îi zâmbeau, aşa că putu să danseze după pofta inimii şi toată seara făcu noi cunoştinţe. Repertoriul acordeonistului era însă îngrozitor – numai melodii vechi – şi, din când în când, un foxtrot havaian. Cei care dansau polka şi hambo păreau să se amuze, dar lui dansurile astea nu-i spuneau nimic. El cunoştea numai vechiul vals şi chiar şi acesta i se părea destul de obositor. Ar fi făcut desigur mai bine să se fi dus la Parc, în oraş, şi să danseze ca lumea.

Blonda cea durdulie, care îi zâmbise ieri atât de îmbietor, îl alese pe el când veni rândul fetelor să invite. Avea un spate moale şi fierbinte, sub bluza de mătase roşie, subţire, şi dansa lipită strâns de el. Era veselă, râdea de una singură şi vorbea necontenit. Din când în când se uita triumfătoare împrejur. La întoarcere, se oferi să-l conducă o bucată de drum. Când trecură cu bicicletele pe lângă vechea cărămidărie, unde perechi înlănţuite se înşirau pe lângă ziduri, o întrebă cum o cheamă.

— Mă numesc Sylvia, iar numele de familie: Karlsson, şi atât. Tata ar fi trebuit să-şi schimbe numele cum a făcut tatăl tău, să nu mai poarte un nume ca ăsta, de tăietor de lemne. Cum te-ai distrat astă-seară? continuă apoi şi, mai înainte ca el s-apuce să deschidă gura, răspunse tot ea: Plictiseală de moarte, ca de obicei. E îngrozitor aici, nu ţi se pare? Totdeauna la fel, niciodată nu se întâmplă nimic. Cum o să-mi dea mama voie, o şterg pentru totdeauna de acasă…

— Ca să-ţi găseşti ceva?

— Da. Dar nu orice – am şi eu pretenţiile mele. Ascultă, Göran, ai văzut cum se holbau astă seară fetele la noi? Ştii, sunt geloase pe mine!

— Şi de ce?

— Că te-au văzut dansând cu mine. Ce vrei, cu studenţii e totuşi pasionant; păcat numai că am întâlnit atât de puţini – şi cei pe care i-am întâlnit erau atât de încrezuţi. Tu eşti încrezut?

— Nu, nu cred.

— Nici eu nu cred.

Coborâră de pe biciclete ca să urce panta pe jos. Mergeau tot mai aproape unul de celălalt. Se opriră şi brusc el se aplecă şi o sărută. Îl sărută şi ea cu o gură mare, moale şi lipicioasă. Apoi ea pufni în râs şi o luară de la capăt.

Dar el simţea că lipseşte ceva. Trebuia să fie altcineva în locul ei. Sylvia avea ceva animalic, de juncană, parcă. Trupul ei năduşit mirosea a bălegar. Nu-l putea suferi. Se dăduse cu parfum, ruj şi pudră din belşug, dar lenjeria era cam murdară. Îl odihnea pălăvrăgeala ei fără rost, dar ar fi fost mai bine să meargă astă-seară liniştit, în tovărăşia alteia. Poate că Mary-Ann, acea desăvârşită femeie de lume? Încercă să-şi imagineze ce-o fi făcând ea oare în seara asta, dar fanteziei îi lipseau atât aripile, cât şi puterea, şi deodată îşi dădu seama că imaginea ei devenise foarte, foarte neclară. Poate ar fi trebuit să fie Kerstin – care pedalase atât de tăcută, ieri, alături de el. Tăcerea ei fusese totuşi plăcută, caldă şi plină. Ar fi vrut acum s-o regăsească.

Sau poate ar fi vrut să întovărăşească pe altcineva, într-o asemenea noapte primăvăratică, de vis, pe cineva nemaiîntâlnit? Nu ştia. Dar uite că în clipa asta Sylvia era cea care mergea alături de el şi era veselă că un student o conducea acasă. Ajunşi la ea, stătură câteva ceasuri de vorbă. Urmele paşilor li se imprimară în locul acela.

Sigrid se arătă neîncrezătoare când Göran îi spuse că are de gând să viziteze parohia, dar când văzu că se ţine de cuvânt, îi păru bine. Şi ea obişnuia să meargă pe acolo, dar de data asta nu avusese timp.

Aşa că seara de miercuri îl găsi pe Göran stând pe un scaun cafeniu şi tare în austera sală de mese a parohiei. Privea împrejur. Îmbrăcat în bluză sport şi pantaloni de culoare deschisă, era cel mai puţin ţeapăn dintre toţi. Privirea îi alerga de colo-colo, ageră. Chiar plictiseala dădea serii un anumit preţ. De-a lungul zidurilor stăteau cei ce urmau să fie confirmaţi, fetele la stânga, băieţii la dreapta, toţi emoţionaţi şi îmbrăcaţi în negru, cu mănuşi, batistă şi cartea de psalmi în mână, ca şi cum s-ar fi aflat în biserică. Unele chipuri nu erau altceva decât nişte chipuri; le lipsea orice urmă de expresie sau semn de gândire independentă. Peste trăsăturile şterse stătea scris cu majuscule imense: „Deşertul vârstei necoapte”. Dar erau şi alte chipuri, mândre, conştiente, cu ochi vioi şi guri răzvrătite. Feţele lor spuneau: „Nu ne mai întoarcem!”

Restul asociaţiei „Tineretul Crucii” era o mână de fete fără logodnici, uscate, ofilite, cu buze strânse şi ochi mici. Sigrid, trasă în mai multe exemplare. Erau şi câteva adolescente frumoase, dornice de dans şi pline de viaţă. O poftă lacomă de viaţă strălucea în trupurile lor zvelte. Veniseră numai ca să nu rămână seara acasă. Göran dansase la hambar cu câteva din ele şi acum recunoscându-se, se salutară, dând din cap.

Lângă uşă, Kerstin şi Fanny stăteau în tovărăşia lui Bengt. Cea mai vârstnică dintre toţi era sora pastorului, cochetă, fină, cu părul alb. Avea în ea ceva foarte fantezist, în ciuda rochiei negre de lână şi a cocului strâns la ceafă. Mai era acolo o învăţătoare în vârstă cu faţa ca pergamentul, zbârcită şi cu dinţi ca de cal, negri şi falşi.

„Tineretul Crucii”!

Da, într-adevăr, arătau de parcă ar fi purtat mereu crucea!

Curând apăru şi pastorul şi salută – era înalt, grav, îmbrăcat în negru. Fetele, care până atunci coseau, se opriră nemaiîndrăznind să se mişte, ca să nu foşnească pânza. Băieţii aflaţi la prima comuniune nu se mai scărpinau după gulerele tari, în schimb se întorceau pe ascuns să-şi treacă mâna peste părul tuns scurt, din care ici-colo le atârnau şuviţe peste urechile roşii şi clăpăuge.

Cântară un psalm, acompaniaţi la pian, apoi scoaseră *Bibliile* cu o grabă nervoasă. Pastorul îşi ridică grijuliu poalele hainei şi se aşeză, la fel de atent. Îşi deschise cartea la semnul pus. Le vorbi proaspeţilor confirmaţi şi îi rugă să se simtă bineveniţi în rândurile adulţilor, apoi urmă programul. Citiră pe rând câteva versete din *Biblie*, la indicaţiile pastorului. Göran asculta plin de curiozitate şi încetul cu încetul avu senzaţia că trăieşte ceva ca din a patra poruncă: Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta…

…Să se supună domniilor şi stăpânirilor…

Slugile să se supună stăpânilor lor…

Citeau, cântau, iar citeau, unii bine, alţii aproape silabisind cuvintele mai lungi, iar cei mai mulţi enervant de încet. Göran se plictisi repede de ascultat. Începu să se uite împrejur şi se amuză văzându-i cât de nerăbdători trăgeau cu ochiul la masa aşternută pentru cafea – şi întinsă, ca un mort, în mijlocul încăperii.

Apoi încercă să prindă privirea lui Kerstin şi, într-un târziu, reuşi, dar ea îşi lăsă imediat ochii în jos, neaşteptat de brusc.

Cântară un nou cântec, la fel de jalnic, apoi apărură două fete, în veşminte de bucătărese, aducând zahăr, cafea şi frişcă, şi umplură ceştile.

În numele Domnului, la masă ne aşezăm,
Binecuvântează Doamne hrana pe care ne-o dai…

cântară, cu mâinile împreunate, cu capul lăsat în piept, apoi urmă distribuirea cafelei, treabă ce se făcea după un anumit tipic. Göran stătu deoparte, ca să nu facă vreo greşeală. Pastorul se îndreptă primul spre masă şi se servi cu cafea şi zahăr – ah, ah, fără frişcă! – apoi veni rândul învăţătoarei. O urmară tinerele femei din asociaţia religioasă, bătoase, mergând repede şi cu paşi mici. După aceea se ridică Bengt şi îi făcu lui Göran un semn, să-l urmeze. Veneau apoi fetele care tocmai primiseră prima comuniune. La urmă se apropiară băieţii să-şi ia ceştile şi farfuriile, speriaţi de moarte să nu-şi verse cafeaua sau să nu le cadă prăjiturile. După ce se perindară toţi, rămase o singură bucăţică de zahăr în zaharniţă. Nu rămăsese nimic altceva în farfurii. Atât de precis fusese socotit totul!

Până la urmă Göran se pomeni la o masă mică, alături de pastor, de sora lui, de Bengt şi de Fanny şi de bătrâna învăţătoare, care se uita la el surprinzător de bănuitoare. Pastorul conducea discuţia şi i se adresa lui Göran cu „domnule Stendahl”, deşi celorlalţi le spunea pe numele mic.

— Au început lucrările la căminul vostru, Bengt?

— Da, domnule pastor, fundaţia e gata în curând.

— Nu m-aş fi aşteptat să sprijini un asemenea lucru. Consideri că este bine, într-adevăr?

— Nu văd de ce n-ar fi bine…

Răspunsul veni pe un ton moderat, dar ferm.

— Bengt, mă dezamăgeşti, mă aşteptam la altceva de la tine. În asemenea vremuri trebuie să te ţii dârz şi să nu te iei după toate pretenţiile gloatei!

— Domnule pastor, mi se pare că îi judecaţi prea categoric; „gloată” e un cuvânt aspru.

— Judec după impresia pe care o am. Tineretul de astăzi, cu mici excepţii, e stricat, iar excepţiile nu se găsesc în asociaţiile atee.

— Scuzaţi-mă, domnule pastor, că vă spun. Dumneavoastră vedeţi totul dinafară!

— Toate asociaţiile uită de cele veşnice!

— Nu, domnule pastor, noi vrem ca „biserica să se afle în continuare în mijlocul satului”. Noi considerăm că cele pământeşti şi cele eterne trebuie să meargă mână-n mână.

— Dragul meu Bengt, nu poţi fi slugă la doi stăpâni! Eşti de părere că tot ce se face în organizaţiile voastre este just? Toate aceste manifestări sportive şi profanatoare, cântece şi dansuri lascive, şi tot acest desfrâu? Tot ceea ce tu sprijini prin poziţia ta.

Ceilalţi se uitau fix la ceştile lor, obrajii lui Fanny se colorară. Bengt era şi el roşu când răspunse:

— Probabil că ne-aţi confundat cu Asociaţia Sportivă. Noi nu avem niciun sport în programul nostru, nu dansăm şi nu ţinem întruniri duminica. De altfel cred în puterea exemplului pozitiv pe care încerc să-l dau, ca preşedinte al Asociaţiei Tineretului. Noi ne considerăm propagatori ai culturii în ţinut şi vrem să putem ţine fruntea sus.

— Cultură! izbucni pastorul. Cultură pentru popor, pseudocultură. Poate cresc cartofii mai frumoşi dacă ţăranul ştie să rezolve ecuaţii sau să dea mai bine din gură la. Întruniri? În ziua de azi ţăranii se ocupă mai mult de creier decât de suflete şi rezultatele se văd.

Fanny se uita neliniştită când la unul, când la celălalt, şi din când în când îi făcea lui Bengt semn cu cotul.

— Bengt, tu te străduieşti să realizezi lucruri pozitive pentru asociaţie, dar dacă ele nu-s esenţiale, oare nu devin negative chiar prin asta? Acordaţi burse elevilor şcolii populare superioare! Daţi subvenţii bibliotecii comunale! Aţi votat pentru construcţia clădirii! Jucaţi teatru şi aşa-zisele dansuri populare!

— Dar, domnule pastor…

— Trebuie să-ţi spun că eşti de-o îndărătnicie îngrozitoare!

Bengt se înverşună şi mai mult.

— Nu vreau să vă ofensez, domnule pastor, dar prefer să spun ceea ce gândesc. Se prea poate ca ideile mele să fie greşite, în anumite privinţe…

Pastorul se aplecă înainte confidenţial şi puse o mână pe umărul lui Bengt:

— Dragă Bengt, cu siguranţă că-ţi vei clarifica ideile. Ştii ce-aş vrea să-ţi propun? Să întorci spatele organizaţiei, da, da. Locul tău este printre noi, cei adulţi.

— Da, poate, domnule pastor…

Pastorul zâmbi, se întoarse către domnişoara Alexandersson şi-i spuse ceva despre şcoala ei.

Chipul palid de madonă a lui Fanny se liniştise – furtuna trecuse pe alături. Bengt stătea tăcut şi gânditor. Lama cea mai ascuţită şi voinţa cea mai fermă câştigaseră duelul.

Göran reflectă:

„În locul lui aş fi avut eu ultimul cuvânt, pentru că eu nu am povara lui de prejudecăţi ereditare. Dar pastorul e periculos.”

Sora pastorului privea cercetător la tinerii care stăteau împrejur, drepţi şi ţepeni.

— Pare-se că s-a terminat cafeaua, şopti ea.

Pastorul se întoarse atunci spre Göran şi spuse:

— Am auzit că ştii să cânţi, domnule Stendahl.

— A, nu cine ştie ce…

— Modestia e încântătoare, zâmbi pastorul. Ţi-ar face plăcere să cânţi ceva? Am partiturile în bibliotecă. Te-aş ruga să mă urmezi. Dar mai întâi să mulţumim pentru masă…

Ah, ce plăcere să te poţi ridica de pe scaunul chinuitor şi să-ţi mişti picioarele. În bibliotecă rămase mut de uimire. Dumnezeule, ce de cărţi! în timp ce pastorul căuta într-o ladă, Göran parcurse cu privirea titlurile cele mai apropiate: Eklund, Giertz. În raftul de lângă uşă, aurite de soarele

vechi, care apunea, se aflau volume în legături vechi, din piele şi pergament.

Cărţi, cărţi… Toate comorile omenirii înmănuncheate pe hârtia tipărită…

Descrierea vieţii predicatorului ţigan Gipsy Smith… Biblia cea mare a lui Fjellstedts, Arosenius, Tomas din Kempis.. Călătoria lui Bunyan Kristen, *Divina Comedie* a lui Dante, *Iliada, Odiseea*, Socrate, Platon – în original, bineînţeles… Virgiliu… Schiller, Goethe, Nietzsche, Kant, Freud… Şi poezie! Lirică chinezească antică… La Wirsen – da, la asta te puteai aştepta – dar Fröding! Şi Karin Boye, Ferlin, Lundkvist! Până şi romane! Literatura universală era reprezentată aici până la ultimele noutăţi – americani duri şi poeţi suedezi din anii patruzeci.

Când se întoarse văzu că pastorul se uita la el şi zâmbea.

— După cum văd, te interesează literatura, domnule Stendhal. Sunt secţiuni transversale prin tot ce s-a scris în lume.

Göran tăcea. Omul în negru, cu părul alb, era un uriaş; biblioteca îi dădea dimensiuni gigantice. Oricum, interesul lui pentru toate expresiile literare din lume îi impunea respect.

Când se întoarseră în sală parcă trecu o suflare îngheţată peste nişte flori frumoase şi diafane. Zâmbetul de pe buzele fetelor se stinse, cuvintele se întrerupseră la jumătate, ochii isteţi ai tinerilor deveniră ficşi ca ai morţilor. Acele, care se odihniseră o vreme, începură iar să alunece prin pânză, între degetele trandafirii. Göran privi pieziş spre pastor. Acesta stătea nepăsător, buza de sus prelungă, subţire, gura mare, bărbia, ochii, totul era rigid, împietrit.

Göran se aşează la pian. Simţi în degete nişte furnicături fierbinţi, înţepătoare, de îndată ce atinse clapele, dar se stăpâni.

Simţea ca e stăpân pe vocea sa şi că avea suflu bun. Ceilalţi ascultau atenţi, dar era cineva a cărui atenţie nu reuşise s-o capteze – Kerstin. Ea privea în podea. Şi-o fi amintit oare că ea cântase acest cântec atunci când o văzuse prima oară? Atunci când el ciupea corzile ghitarei şi credea că ea are cincisprezece ani? Poate era supărată şi voia să uite? Sau de ce oare?

Îi făcea însă atâta plăcere să cânte la pian şi din gură încât uită norul cel negru. Câteva măsuri şi gata, apoi se va întoarce să culeagă aplauzele.

Aplauzele? Dar aici nu aplauda nimeni. Ba da, o singură persoană. O fetişcană cu dinţi albi şi ochi scânteietori începu să bată din palme, dar ceilalţi o priviră speriaţi şi traseră cu coada ochiului la pastor. Păcătoasa arăta de parc-ar fi vrut să intre în pământ de ruşine.

Când Göran simţi că e momentul să încheie, se întrebă ce s-ar potrivi pentru ultima bucată; „Stătea o bătrânică în piaţa Kornhamm Killivilli-vipp bum-bum?”

Nu, nu aici şi acum. Bunul lui simţ îl salvă.

Cântă însă:

> Când frumuseţea intra în sat prevederea veghea,
> plini erau de spini şi de fiere,
> cu o mie de arme au tras după ea,
> de prea multa lor prevedere[5].

Rămaseră toţi cu gura căscată, apoi unul după altul pufniră în râs. Înţeleseră cu toţii – chiar şi fetele nelogodite, chiar şi învăţătoarea, deşi părea atât de indignată. Ochii pastorului fulgerau.

Nici n-apucă Göran să termine de cântat, că pastorul începu să caute în *Biblie* un citat potrivit, în timp ce domnişoara Alexandersson şoptea:

— A spus el familiei Johannes din Tvet că…

— E târziu, rosti pastorul, e timpul să ne gândim la încheiere…

Citi câteva versete:

„Păziţi-vă de prorocii mincinoşi ce vin la voi în haine de oaie, iar înăuntru sunt lupi răpitori”…

Puse apoi cartea jos, îşi plimbă privirea peste auditoriu, ţintuindu-i cu ochii la zid înainte de a-şi începe cuvântarea. Cei ce urmau să fie confirmaţi stăteau cu privirile aţintite asupra pastorului, încercând să-şi ascundă durerea ce-o resimţeau din pricina scaunelor groaznic de incomode.

— Există nenumărate lucruri pe lume care ispitesc tineretul. Desfrâul străluceşte în lumini de neon, anunţuri şi afişe multicolore. Film, teatru, dans, radio şi literatură – totul e opera diavolului, cu care el vrea să-i ducă pe oameni la pierzanie. Proroci mincinoşi care vă ispitesc la fiecare pas…

…Se vorbeşte despre progresul culturii! Cultura se îndreaptă spre realizări tot mai satanice. Asta înseamnă că omenirea e-n decădere. Nici provincia nu e cruţată – maşini, autobuze şi biciclete rulează atât de uşor pe şosele netede – e atât de simplu să călătoreşti. Iar dacă nu călătoreşti, îţi vin prorocii mincinoşi acasă, în comună, la uşă, în casă chiar. Pentru voi tinerii, care cunoaşteţi atât de puţin lumea, e nespus de greu să deosebiţi binele de rău. De aceea vă rog: feriţi-vă cu grijă de tot ce e nou şi neîncercat. Nu părăsiţi cele vechi, care au fost date părinţilor şi strămoşilor voştri…

…Viaţa vă este deschisă acum, aşa credeţi voi. Sunteţi într-adevăr liberi, toate posibilităţile trebuie încercate. Vreţi să trăiţi – dar aveţi grijă să nu vă pierdeţi sufletele! Feriţi-vă de drumuri primejdioase, de vorbe urâte, de oameni răi. Feriţi-vă de dans şi de căminul acela care, zice-se, se construieşte în scopuri frumoase, dar care va servi doar la hulirea Domnului. Gândiţi-vă că binele se odihneşte noaptea – doar puterile răului umblă în întuneric şi caută pradă…

Göran asculta şi zâmbea gândindu-se încotro bate pastorul. Îi admira retorica şi se uita împrejur să vadă cum reacţionează ceilalţi. „Neprihănitele” arătau entuziasmate, o parte din confirmanzi păreau nepăsători, dar cei mai mulţi erau speriaţi. Fetişcanele trăgeau cu ochiul la pendulă, grăbite să plece. Ele nu ascultaseră deloc.

Ultimul îndemn pe care-l primiră suna astfel:

— Mergeţi pe cel mai scurt drum acasă şi nu lăsaţi frumuseţea serii să vă atragă pe cărări lăturalnice. Poate că tinerii confimanzi vor să mai stea câteva minute? Am câteva cuvinte să vă spun…

Când tineretul ieşi din curte, atmosfera apăsătoare se risipi. Aerul proaspăt punea sângele în mişcare, nu mai erau ţepeni, nu mai aveau mişcări greoaie. Numai râsete, pometi şi ochi sclipitori. Fetele valsau între parohie şi biserică, prundişul sărea sub paşii celor ce primiseră comuniunea şi rochiile lungi, negre, se înfoiau. Fetele bătrâne se îndepărtară repede, să nu vadă cum fetişcanele se retrăgeau, cu băieţii lor, în curtea grajdului şi cum, după următoarea cotitură, cele ce de-abia fuseseră confirmate se opreau să-i aştepte pe colegii reţinuţi de pastor.

Bengt şi Fanny se despărţiră la capătul curţii.

— La revedere!

Apoi Göran le conduse pe surori. Ah, Kerstin asta! Nu-i aruncase nici măcar o privire când o salutase. Simţea o dorinţă nestăvilită să ştie ce-i cu ea.

Göran îşi mobiliză tot talentul de a lega o conversaţie, dar nu-i fu de niciun folos. Fanny răspundea monosilabic, iar Kerstin nu sufla o vorbă. O singură dată se uită la el cu ochi mari, strălucitori şi negri. Privirea ei îl uimi şi-l făcu să tresară. Supărare, durere, furie – ce exprima?

Trecea zi după zi, săptămână după săptămână. Câmpul devenea tot mai verde şi se deschideau din

ce în ce mai multe flori. Sosise vremea aceea minunată când secara de toamnă creşte cu cinci degete pe zi şi spicele firave strălucesc roşii în asfinţitul soarelui. Câmpia nu mai era golaşă, livezile se scăldau în verdeaţă. Pomii fructiferi nu-şi mai ningeau petalele pe alei şi pe tufişurile dese de păducel, în schimb străluceau ciorchini de flori mari, albe, de sorb. Seara, porumbelul sălbatic îşi striga melancolia şi în aerul calm plutea mireasma delicată a liliacului.

Singurul cuvânt prin care Göran era în stare să exprime toate acestea – aer, cer, lumină, pământ, flori şi toate miresmele – era: extraordinar. Un cuvânt ce nu destrăma nicio taină, ci doar o îmbrăţişa – dar nu găsea alt cuvânt. Iubitor al naturii nu fusese niciodată, dar devenise acum. Această natură şi acest colţ de ţară, cu locuitorii lui atât de mândri faţă de străini, acest ţinut uitat, cu nopţile şi zilele lui luminoase – nu mai dorea să le părăsească. Aici voia să rămână şi să afle tainele existenţei, dacă-i va fi dat vreodată să le poată afla. Nu voia să rămână un străin, ci să devină unul de-ai lor, să fie întâmpinat ca un prieten bun şi respectat, nu cu armurile de gheaţă ale tăcerii. Făcu totul ca să se apropie de ei, renunţă să mai poarte şapcă albă, se strădui să vorbească în felul lor. Plăti taxa la Asociaţia Tineretului şi primi carnet de membru. Într-o joi, pe când se afla sus, pe pajişte, şi asistă la antrenamentul de fotbal, se înscrise şi în Asociaţia Sportivă.

Avea impresia că s-a dat deoparte o perdea sau că s-a ridicat ceaţa; putea să vadă tot mai departe şi mai clar, de fiece dată când se întâlnea cu ei. Feţele lor nu mai erau la fel, căpătau trăsături distincte şi expresie; prindeau viaţă. Învăţă ierarhia din cadrul asociaţiilor, graniţele selecţiei naturale. Câţiva, puţini, munceau, ceilalţi îi urmau doar din inerţie şi erau toleraţi, atâta timp cât îşi plăteau taxele. Cei energici se făceau remarcaţi, pe aceştia

Göran îi cunoscu mai bine şi se învârtea în cercul lor.

Chiar în apropierea terenului de sport, sus pe deal, lângă Ekdal se afla şantierul căminului, a cărui fundaţie tocmai o turnau. Membrii Asociaţiei Sportive şi ai Tineretului munceau ca zidari – conştienţi că fiecare zi de muncă voluntară avea să micşoreze cheltuielile, dar parcă erau obosiţi. Entuziasmul se destrămase odată cu prima picătură de sudoare apărută. Tot mai mulţi se dădeau la fund, când le venea rândul să lucreze; unul trebuia să plece la oraş, altul la moară, alţii numeau pe câte-un cunoscut care ar fi putut lucra în locul lor, ziceau ei.

În acea seară de joi, preşedintele Asociaţiei Sportive, un tânăr scund şi brunet, îmbrăcat în trening, alerga de colo-colo, încercând să recruteze oameni, dar, cu cât trecea timpul, se întuneca la faţă.

— Întreabă-l pe ăla, spuse cineva ironic şi arătă înspre Göran.

— Eh, răspunse Hilding, nu cred că merită osteneala, e prea delicat…

Nu, nu e delicat, se gândi Göran şi le-o va demonstra. Va lucra ca oricare dintre ei. Găsi un moment prielnic pentru a se apropia de Hilding şi îl întrebă în treacăt:

— Lista de oameni, pe mâine, e completă?

— Nu, nici pe departe!

— Atunci trece-mă şi pe mine, dacă eşti bun.

A doua zi, la ora şapte, Göran fu pus să toarne pietriş în gura lacomă, rotitoare, a betonierei. Maşina huruia, copiii care transportau mortarul împingeau de zor la roabe şi după două ore i se păru că timpul stă pe loc. Soarele dogorea, nu se simţea nicio adiere de vânt şi mâinile lui nedeprinse cu lopata îl dureau. Dar celorlalţi nici că le păsa! Lucrau ca şi cum n-ar fi depus niciun efort, îşi ştergeau din când în când sudoarea de pe

faţă, povesteau diverse întâmplări, râdeau şi se vedea că nu sunt istoviţi.

Înverşunarea lui Göran împotriva celor care refuzaseră chemarea la muncă începu să scadă. Dar avea totodată destul sânge de ţăran în el ca să strângă din dinţi şi să reziste.

— Cum merge? îl întrebau ceilalţi.

— Bine, răspundea el şi i se părea că se înalţă în ochii lor.

Spre seară îl întrebară:

— Până mâine la prânz ai să tot dormi, nu-i aşa, studentule?

Vineri seara îi telefonă Eskel Johansson şi-l întrebă dacă ar vrea să vină sâmbătă cu ghitara, să cânte la întrunirea asociaţiei, care avea să se ţină în hambarul lui Johansson. Göran fu încântat, nu atât pentru că va cânta, cât pentru faptul că l-au rugat să vină – asta însemna încă un pas mai aproape de ei – aşa că mulţumi şi răspunse, bineînţeles, da.

Sâmbătă seara stătea pe podeaua plină de praf a hambarului şi cânta cu toată priceperea de care era în stare. Rareori îi răsunase ghitara atât de plăcut ca acum şi cu cât entuziasm aplaudau tinerii! Fluierau şi ţipau, băteau tactul şi cerură întruna alte şi alte melodii. Îl acompanie apoi cu cântece pe conducătorul de jocuri, afară, pe pajiştea înverzită. Tot mai mulţi îi zâmbeau şi-i spuneau că ar fi vrut să ştie să cânte ca el, dar cea de la care ar fi dorit el în mod deosebit să primească laude tăcea cu încăpăţânare. Fata făcu o piruetă în faţa lui cu părul fluturând în jurul capului ei mic, rotund, dar mişcările îi erau lipsite de vioiciunea obişnuită. Era bosumflată şi nu-şi ridica deloc pleoapele.

— De ce nu cânţi astă-seară?

— Obosită… răspunse ea.

Figurile de dans îi îndepărtară unul de altul, dar la turul următor ajunseră iar împreună. Se uită la trupul ei strâns într-o rochie lungă şi se gândea ce

plăcut, ar fi s-o poată ţine de mijloc. Ea însă nu părea dispusă să îngăduie asta oricui.

— Toţi îmi fac complimente astă-seară, numai tu nu sufli o vorbă!

— De unde să mă pricep eu cum cânţi?!

Glasul era nepăsător, ochii nu-i putea vedea. Deodată, fără să vrea se gândi că ea seamănă cu buchetul ofilit de lăcrămioare pe care-l purta pe umăr.

— Göran, aş putea sta puţin de vorbă cu tine? se auzi lângă el un glas.

Era Klas Wiberg, conducătorul teatrului, cel cu privirea pătrunzătoare şi părul lung.

Se îndepărtară încet pe drum şi se amestecară printre ceilalţi, care n-aveau chef să ţopăie în iarba verde.

— Spuneai odată că ai mai jucat teatru – n-ai vrea să primeşti un rol în piesa pe care o montez? Te previn dinainte – nu e teatru – piesa e ceva siropos, pestriţ şi fad. Ne trebuie o piesă cu care să atragem lumea, la sărbătorile de vară. De asta avem nevoie de o piesă uşoară, care să meargă la inima marelui public. Oamenii răi sunt negri ca noaptea, iar pe spatele celor buni bat aripi de înger. M-am gândit să te rog să joci tu rolul tânărului erou îndrăgostit, frumos şi puternic, bogat şi deştept. Ei, ce zici?

— Nu e sigur că voi sta aici atâta timp, dar o să mă gândesc la propunere. Îmi pare bine, în orice caz, că mi-ai făcut-o. Cine e eroina?

— Sylvia, în lipsă de altcineva mai bun. Actorie nu i se poate cere acestei viţeluşe, dar îşi învaţă textul perfect şi nu are trac când iese pe scenă.

La întoarcere se ţinu după Kerstin. Îşi spunea în sinea sa că procedează ca un puşti – era sub demnitatea lui s-o spioneze aşa, nu-l privea de cine voia ţărăncuţa să fie întovărăşită. Mai ales că erau atâţia care îi făceau ochi dulci. Trei-patru tineri roiau în jurul ei şi nu se putea spune că ea avea

limba legată. Îi urmă până la pod şi acolo se opri să vadă cum se desfăşoară lucrurile.

— Lasă-ne să te conducem mai departe, se milogiră câţiva cu vocea în schimbare.

— Nu, nu se poate, protestă vocea ei moale.

Se auzi un glas răguşit, aspru – acelaşi care strigase „şapcă-albă” în noaptea aceea când aruncaseră pietre aici, pe pod.

— Căraţi-vă, puştilor.

— De ce?

— Nu-mi place să-şi bage altul nasul – aţi înţeles? Ştergeţi-o de-aici!

Tinerii plecară în timp ce băiatul cu voce răguşită şi Kerstin dispărură apucând pe drumul ei. Cine putea fi? Argat la logodnicul surorii ei? Era limpede că se mai întâlniseră şi că se cunoşteau bine.

Duminică erau invitaţi să ia cafeaua la vecini. Göran hotărâse la început să nu se ducă. Apoi se răzgândi. Ce importanţă avea Kerstin? I-ar fi interesat să vadă cum locuieşte.

Fanny cea slabă, mândră şi stăpână pe sine, ca de obicei, îi întâmpină în verandă. Apoi veniră şi ceilalţi să-i salute: Bernt Larsson şi Ellen, soţia, Anna, una dintre mătuşile lui Kerstin, cu faţa rotundă şi ochi blânzi. Pentru că n-avea dinţi, era suptă la faţă şi părea mai bătrână decât în realitate. Beata, cea mai vârstnică, se şi aşezase în jilţul ei din salon şi primea oaspeţii, ca o cloşcă bătrână, cu cârja rezemată de braţul jilţului.

Se aşezară şi începură să vorbească despre vreme şi vecini. Ca să-şi omoare timpul, Göran se uita la portretele rudelor – moşi încruntaţi şi babe acre – atârnate de-a lungul pereţilor. Vorbea Anna, vocea ei moale măcina necontenit şi Beata pândea tot timpul momentul să strecoare şi ea câteva cuvinte. Când în sfârşit prinse ocazia, porni ca un cal de curse decis să câştige. Cuvintele se năpusteau întocmai cum se aşteptase Göran.

— Da, da, biata de mine, nu mi-a mers bine deloc… Vai şi-amar… M-au durut picioarele toată noaptea, o clipă n-am putut să aţipesc…

„O şterg”, se gândi Göran, dar nu îndrăzni, de frică să nu spargă sau să nu răstoarne ceva din toate acele nimicuri care se înghesuiau pe mese şi poliţe în această cameră supraîncărcată şi înăbuşitoare. Aşa că fu nevoit să asculte văicărelile care ieşeau din gura cea ştirbă.

— Da, Dumnezeu îşi pune credincioşii la încercare…, se mai auzi vocea Beatei, dar Anna socotise că venise vremea să mai vorbească şi ea, aşa că bolnava, pentru moment, nu mai putu scoate o vorbă.

— Kerstin, vino să dai bună-ziua oaspeţilor!

Apăruse Kerstin. Era fermecătoare şi gingaşă cu şorţul ei, cu panglica ei albă pe cap, cu obrajii înroşiţi de dogoarea bucătăriei. Lui Göran i se păru că tresărise când l-a văzut.

— Salută politicos, fetiţo, spuse mătuşa Anna.

Şi Kerstin salută politicos, făcând mici reverenţe timide dar agile. Când ajunse în dreptul lui Göran, acesta îi făcu cu ochiul ca să-i arate că se consideră un complice. Dumnezeule! Ce frumos s-a înroşit făptura asta mică! Şi ce plăcut mirosea a cafea!

— Fanny, e timpul să aşterni masa! remarcă Anna.

— Da, mătuşă, spuse Fanny. Aduse tacâmurile şi puse masa repede şi în tăcere.

— Kerstin poate servi cafeaua – nu uita să torni aşa cum te-am învăţat.

Göran se întoarse spre Larsson şi cu un ton exagerat de grav întrebă cum se face că, deşi pe el îl chema Bernt, ferma lui se numea totuşi „Fredereke”.

Larsson deschise gura.

— Da, să vezi…

Anna i-o luă însă înainte:

— Pentru că părintele nost’ se numea Frederek şi era o cruce de bărbat, aşa că ferma tot cu numele

dumnealui a rămas…

Ei da, prăjitura era bună, şi unde mai pui că din acelaşi aluat gazda făcuse patru feluri. Kerstin putu să se aşeze şi ea la masă, unde, pentru mai multă siguranţă, îi oprise chiar mătuşa Anna două prăjituri.

Mătuşa Anna fusese la biserică şi acum povestea predica pastorului. Comunică cu ochi triumfători că acesta îşi consacrase, ca de obicei, jumătate din timp căminului comunal.

— A spus că treaba asta e blestemată şi că se vor întâmpla acolo o mulţime de nenorociri…

Göran deschise gura, dar unchiul îl călcă pe picior. După cafea, Göran se scuză că-i e sete şi se duse în bucătărie.

— Kerstin, poţi să-mi dai puţină apă?

Fără să-şi scoată mâinile din chiuveta cu vase şi fără să se întoarcă, fata răspunse:

— Căldarea-i acolo, pe bancă.

O căldare cu smalţul sărit, o căniţă de metal cu o floare mare de rugină la fund – dar închise ochii şi trase o sorbitură.

— Mulţumesc mult…

Spatele zvelt, peste care se încrucişau benzile şorţului şi funda din păr, nu schiţă nicio mişcare mai neaşteptată, iar spălătorul, mânuit energic, împroşca de zor apa.

Ce naiba să-i mai spună?

Neobişnuit să stea fără rost, Göran se uită-împrejur, căutând un pretext de discuţie. Ferestre mici şi joase, pereţi mohorâţi, tavanul aproape negru şi câteva fâşii de preşuri jerpelite, aşternute pe podeaua plină de noduri.

— E foarte veche casa asta, nu?

— Da.

Pe poliţa de deasupra sobei de gătit zări o cutie cu chibrituri, între două inele roşii, de cupru.

— Mi s-au terminat chibriturile – pot să şterpelesc câteva?

— Da, dar nu fuma aici.

Nimic de făcut.

Se pregătea să se apropie de ea, s-o apuce de umeri, s-o întoarcă spre el, s-o tragă de nas, de păr, să facă orice numai să-i alunge îmbufnarea cu o glumă, s-o întrebe ce are cu el, dar chiar atunci apăru mătuşa Anna în uşă, adusă de spate şi cu ochii mijiţi.

— I-ai oferit, sper, un pahar domnului Stendahl? întrebă blajin.

— Mulţumesc, m-am descurcat eu, cu căniţa… îmi place să iau obiceiurile locului unde mă aflu, spuse Göran prietenos.

Apoi nu mai avu bineînţeles niciun alt prilej s-o întâlnească singură în acea seară.

În drum spre casă, putu în sfârşit să dea drumul la tot ce-i stătea pe limbă încă de când se servise cafeaua.

— O fi spus chiar pastorul că pedeapsa Celui de Sus se va abate asupra căminului tinerilor, sau o fi născocirea bătrânei?

— N-are atâta fantezie. Expresia e, sigur, a pastorului.

Göran înjură lovind cu o nuia de răchită câteva păpădii întâlnite în cale. Măciuliile cu seminţe se împrăştiară într-o ploaie de mici paraşute pe care le luă vântul.

— Omul ăsta e nebun? Doar în evul mediu se practicau astfel de îndemnuri la superstiţie. Şi oamenii iau de bune balivernele lui!

Unchiul dădu din umeri.

— Fiecare crede ce vrea… Şi cum Sigrid o luase înainte, unchiul putu să vorbească în voie: Unii ascultă şi cred, alţii ascultă şi li se urcă sângele la cap de furie. Cei mai mulţi nu ascultă deloc şi Dumnezeu ştie dacă nu e cel mai înţelept lucru.

— Eşti ateu?

După ce cântări expresia şi o înţelese, unchiul ridică din umeri.

— Cum ar putea fi ateu un ţăran? S-ar putea oare să nu-şi frământe mintea de ce într-un an e recoltă bună şi în alt an proastă, de ce e ploaie sau soare, şi altele ca astea? Ştiinţa nu le poate lămuri pe toate, dar asta nu înseamnă că trebuie să crezi în dumnezeul pastorilor şi al babelor bisericoase…

Göran îi descrise biblioteca pastorului şi amestecul de literatură pe care-l conţinea. Unchiul îi aruncă o scurtă privire.

— Nu m-aş fi aşteptat… Trebuie să recunosc că predicile sale apocaliptice despre vremurile noi capătă o greutate mai mare dacă încearcă să le sprijine pe cunoştinţe. Poate că ar trebui să mă duc să le ascult – sunt mulţi ani de când n-am mai fost. Nu poţi să pui prea mult preţ pe unul care a devenit pastor abia la a treia numire şi pe care trebuie să-l suporţi o viaţă întreagă.

— De ce n-a putut să-şi capete titlul în mod normal? Un om cu inteligenţa, cultura şi talentul lui oratoric!

— Se vede că avea prea multe idei şi putea deveni periculos pentru liniştea superiorilor lui. Şi-apoi şi oamenilor de rând le era teamă de el, de veninul lui.

— Dar se bucură de trecere la unii.

— Da, cine se-aseamănă, se-adună. Toţi care sunt în aceeaşi situaţie – care-şi tânguiesc viaţa ratată.

Săreau de la o idee la alta, vorbiră vrute şi nevrute, despre te miri ce. Intimitatea dintre ei creştea, se adâncea. Până la urmă, Göran găsi curajul să-l întrebe:

— De ce nu te-ai recăsătorit? E atâta vreme de când a murit mătuşa.

Urmă o tăcere atât de lungă, încât Göran se temu că a făcut o gafă. Dar, încet-încet răspunsul veni.

— Nu ştiu ce să-ţi răspund… Pur şi simplu nu mi-a trecut prin minte…

Din nou tăcere. Mergeau încet de o parte şi de alta a drumului moale, nebătătorit. Göran – uşor şi drept, învârtind în aer nuiaua. Unchiul – greoi, în acea poziţie neplăcută la vedere, de om bătrân, cu mâinile împreunate la spate şi capul aplecat înainte. Arăta deodată îmbătrânit, obosit. Atitudinea lui gânditoare îl molipsi pe Göran, aşa că nuiaua albă, cojită, din mâna lui, încetă în curând să mai taie aerul.

— Vezi tu, e vorba de lucruri pe care nu le înţelegi. Nu se citesc în cărţi şi nu primeşti note pe ele – vin aşa, cu anii. Trăieşti împreună cu un om, an după an, şi îl cunoşti, atât cât e posibil să cunoşti pe cineva. Într-o zi dispare şi se face împrejur un gol pe care nimeni nu-l poate umple. Mulţi ar umple acest gol, dacă s-ar ivi ocazia – dar nu te poţi decide să mai faci o încercare, pur şi simplu nu-ţi vine. De altminteri nici n-ar fi loc, la noi, pentru o a doua femeie. Sigrid n-a avut niciodată chef să se mute…

Ce puteai să-i răspunzi?

O lume mai uimitoare ca alta se dezvăluia zi de zi în faţa ochilor lui Göran – cel puţin aşa i se părea. Începea oare să-l intereseze viaţa celorlalţi, din moment ce i se părea că perdelele cenuşii ale vieţii cotidiene se dau deoparte?

La marginea drumului, pe pământul unei ferme părăginite, se afla o casă pe care Asociaţia Tineretului o folosea pentru repetiţii şi întruniri. Aici aranjaseră amatorii de dans un bal, pentru miercuri. Göran plecase înapoi la oraş, unde o invitase pe Sylvia în Parc, să danseze ce vrea, nu tot veşnicele dansuri populare. Astfel că nu fu martor la cele întâmplate acolo.

În toiul petrecerii, pastorul apăruse afară în drum. Ca un fluture de noapte când vede lumină, aşa-l atrăgeau dansurile şi întâlnirile tineretului, în faţa clădirii se foiau câţiva timizi, care chipurile nu suportau lumina, dar ochii lor căutau mereu

înăuntru. Se mai aflau acolo şi alţii, care se socoteau slobozi ca pasărea şi se lăudau că nu vor să participe la bal. Erau prezente şi cetele de tineri dinafara comunei, cei puşi pe scandal. Stăteau, în drum, de vorbă, fumau şi îşi simţeau sângele de vikingi zvâcnindu-le puternic. Când se apropie maşina, cei mai mulţi se dădură deoparte cam fără plăcere, dar tăcuţi. Unii însă nu se clintiră din loc..

Să-i fi iritat oare predica de duminică în asemenea hal, sau era pur şi simplu un gest de revoltă împotriva autorităţii?

— Binevoiţi să-mi faceţi loc? Vă rog!

Rebelii rămaseră pe loc, tăcuţi; doar din capătul îndepărtat al cetei se auziră câteva invective:

— Pastor afurisit!

Cineva aruncă o piatră care sparse parbrizul.

Pastorul deschise portiera şi ieşi afară. Cum însă în acel moment cineva îi doborî pălăria, sări imediat înapoi şi porni motorul. Când maşina trecu, tinerii fură nevoiţi să-i facă loc dar continuară să arunce pietre în urma ei şi să urle. Pe jos rămase o pălărie neagră pe care o atârnară în vârful unei prăjini şi o purtară cu alai, dând de câteva ori ocol casei, înainte de a o arunca înăuntru, pe duşumea.

Sâmbătă seara Asociaţia Tineretului ţinu adunarea sus pe „Pajişte”. Nu sosiseră încă destui pentru ca întrunirea să poată începe. Soarele se legăna la apus, în marginea pădurii, şi aurea mărăcinii bruni şi stâncile cenuşii, aşternând pretutindeni o strălucire ireală şi dând chipurilor o transparenţă trandafirie şi caldă. Aici, sus, era încă plină zi, dar jos, în golf, peste ape plutea o ceaţă alb-albăstruie. O barcă cu pânze, cu vilegiaturişti veniţi în „week-end”, trase la chei. Dincolo de insule, un remorcher – animal de povară greoi, cenuşiu – se târa spre nord, lăsând în urma lui o dâră lungă de fum.

— E tare frumos, îi spuse Göran lui Eskil, care şedea lângă el.

La un capăt al terenului de fotbal se afla masa preşedintelui, flancată de steagul suedez şi drapelul verde al asociaţiei, brodat cu argint. Când sosi Bengt, tocmai înălţau steagurile. Toţi care stăteau culcaţi sau aşezaţi se ridicară când se intona cântecul care deschidea întrunirea:

Nu cu gesturi şi vorbărie umflată
Iubirea de ţară şi glie se-arată.
Cu-al plugului brăzdar,
Cu îmblăciu-n hambar,
Cu forţa minţii tale luminată.

Patria-i cea plăsmuită de tine,
Prin tine bogată, frumoasă devine.
Tu îi dai viaţă,
Ea se schimbă la faţă,
Dacă tu năzuieşti către bine.

Nu-i rece Suedia, nici tristă, săracă,
E fier în pământ, când zăporul o-neacă.
Lumina nopţii de vară
Coace roşia secară,
Şi freamăt de pini o îmbracă.

Cântecul naşte simţăminte nobile, se gândea Göran în timp ce urmărea textul pe aceeaşi carte cu Eskil. Parcă i s-ar fi umflat pieptul; un fluviu primăvăratic izvorâse din cântec. Se uită împrejur, la camarazii săi, la gardul alb de scânduri care se înălţa la marginea pădurii şi îi trecu deodată prin minte: ce-ar fi dacă ar rămâne acolo, dacă ar realiza ceva durabil, printre aceşti tineri de vârsta sa, cu ochi limpezi, care visau şi ei la un viitor mai luminos?

— Fiţi buni şi aşezaţi-vă cu toţii cât mai aproape, îi pofti o voce cunoscută, de la masa preşedintelui. Pe Eskil îl făcu să zâmbească.

— Bengt e într-o dispoziţie războinică, observă el.

— Săptămână asta s-au întâmplat anumite lucruri neplăcute, începu Bengt. În legătură cu asta vreau să vorbim despre o problemă dureroasă, înainte de a trece la ordinea de zi. Ca să fiu scurt – sunt profund dezamăgit de comportarea unora dintre membrii asociaţiei. V-am apărat întotdeauna. Am crezut în voi. M-am încăpăţânat să văd numai părţile voastre bune. Am fost aspru judecat pentru că am gândit şi am vorbit potrivit convingerilor mele, dar mi-e teamă că acum trebuie să mi le schimb. Ştiţi cu toţii, la fel ca mine, ce miză mare e în joc. Noi trebuie să rămânem uniţi şi să ne comportăm aşezat, cumpănit, ca să ne păstrăm bunul nume. Dar uite că unii dintre membrii asociaţiei nu-şi dau seama ce se petrece în momentul de faţă. Nădăjduiesc că e numai din lipsă de înţelegere. Nu pot să cred că cineva încearcă să facă rău propriei sale asociaţii. N-a fost destul că unii au organizat, acolo, un bal, împotriva voinţei mele, dar mai mult, pastorul a fost atacat pe drum, când se întorcea de la un bolnav pe care-l vizitase. Toată parohia e indignată, şi ştiu prea bine ce înseamnă asta – sunt doar răspunzător pentru Asociaţia Tineretului.

— Ceilalţi au provocat, se auzi o voce.

— Asta n-are nicio importanţă. Balul a avut loc în localul Asociaţiei Tineretului. Şi Asociaţia trebuie să-şi asume răspunderea pentru tot ce s-a întâmplat. Cunosc, întâmplător, numele acelor patru membri care au fost acolo de faţă şi au aruncat cu pietre după pastor.

Citi patru nume şi apoi continuă:

— Am încercat să păstrez bunul nume al asociaţiei alegând cu grijă cererile de înscriere. Asociaţia preţuieşte atât cât preţuiesc şi membrii ei, fiecare în parte. Pe trei dintre aceştia i-aţi votat, deşi eu am fost împotrivă. Acum însă cer ca toţi

patru să fie excluşi. După felul cum se comportă, trebuia să facem asta de mult.

Urmă un vacarm general. Mulţi arătau uluiţi.

— Cine-i dă dreptul preşedintelui să excludă pe membri, când nici măcar n-au încălcat statutul?

Drept răspuns, Bengt citi paragrafele despre ordine şi comportare din regulamentul asociaţiei.

— Preşedintele ar trebui să stea mai puţin cu nasul în paragrafe, acum, când sarcina lui e să consolideze asociaţia. Cu cât suntem mai mulţi membri, cu atât avem un fond mai mare.

— De la patru membri aveam douăzeci de coroane pe an – or, reputaţia asociaţiei cred că valorează mai mult de douăzeci de coroane! replică Bengt şi supuse apoi propunerea la vot.

Adunarea rămase tăcută, mută.

— Trebuie excluşi?

— Da! strigară câteva fete.

— Nu! urlară băieţii. Să rămână.

Ciocanul preşedintelui rămase în aer. În schimb Bengt se ridică nervos.

— Renunţ la însărcinarea mea – nu vreau să mai fiu conducătorul vostru.

— După mine, nu e deloc înţelept, strigă Eskil în urechea lui Göran.

— Într-un fel, are dreptate.

— Dar ar trebui să procedeze mai abil…

Se stârni o hărmălaie generală, toţi strigau în acelaşi timp – şi Göran îşi aminti de scena din curtea şcolii, când luase prima dată parte la o asemenea întrunire.

— Atenţie! Tăcere! se auzi deodată o voce pătrunzătoare.

Se liniştiră pe loc şi se întoarseră către cel ce strigase. Era Klas Wiberg, care stătea mai retras, palid şi ciufulit, ca de obicei.

— Bengt ne-a dat un ultimatum – ori îi excludem pe cei patru, ori pleacă el. Poate că se socoteşte de neînlocuit. Eu cred că ar fi ridicol să nu putem găsi un nou preşedinte, printre cei o sută

douăzeci de membri – căci cine slujeşte pe cine? Noi pe preşedinte, sau preşedintele pe noi? Şi apoi, ce metodă e asta? Să arunci vina pe camarazii tăi ca să-ţi scapi propria piele, numai pentru că ei au cutezat să facă ceea ce toţi voiau, dar nimeni nu îndrăznea!?

Urmă un val de huiduieli şi aplauze.

— Se putea să nu protesteze Klas?! comentă Eskil. Nu mai departe decât ieri era indignat din cauza celor întâmplate şi uite că acum se foloseşte de prilej ca să-i dea un bobârnac lui Bengt.

— Ca înlocuitor al lui Bengt, îl propun pe vicepreşedintele Eskil Johansson, încheie Klas şi se aşeză.

Eskil fu ales şi se îndreptă spre masă pentru a fi instalat în noul său post. Bengt şi Fanny părăsiră locul în timp ce băieţii de pe margini huiduiau şi fluierau după ei. Bengt însă merse drept şi liniştit şi nu se întoarse nici măcar o dată să privească înapoi.

Mai târziu, când cercurile de dansatori începură să descrie graţioase figuri pe iarbă, Eskil şi Göran plecară spre şantierul căminului. De acolo, cântecele şi muzica se auzeau estompat, dar limpede în amurgul vânăt, ceţos. Era plăcut să poţi umbla; pe Göran îl lăsau nepăsător dansurile populare. Cineva ar fi trebuit să fie acolo, dar lipsea. Nu era acolo nici băiatul cu voce răguşită, cu hainele noi-nouţe dar mototolite, cu ţigările, înjurăturile şi unghiile lui cernite.

Eskil vorbea bineînţeles de alegerea sa:

— O seamă de probleme sunt mult mai simple decât credeam eu, dar unele pot fi totuşi spinoase. De pildă, primirea de noi membri e ceva riscant. Bengt i-a speriat pe mulţi care ar fi meritat să facă parte, dar a şi ţinut piept golanilor, şi ăsta a fost un lucru bun. Mi-au şi venit tot soiul de indivizi şi vor să se înscrie. Am observat că nu mă iau încă în serios. Dar o să vadă ei! Am să fiu la fel de harnic

ca Bengt, dar ceva mai abil ca el. Şi mai puţin speriat de sutane.

Göran interveni.

— Nu era fricos, încerca doar să ajungă la un compromis.

Mergeau aşa, discutând; câteodată se mai şi contraziceau dar, în linii mari, cădeau de acord. Erau de aceeaşi vârstă şi de aceeaşi înălţime. Din moment ce voiau acelaşi lucru, deosebirile dintre ei se ştergeau, date uitării.

Göran trase aer în piept, arătă cu mâna împrejur şi exclamă cu patos, cu acel entuziasm studenţesc, de început de vară, când inima e tânără şi grijile care au tulburat gândurile au lăsat în urmă numai mici, foarte mici umbre:

— Ce frumos e aici!

Zidurile clădirii începuseră să se înalţe. În ciuda schelelor, stivelor de scânduri şi a unui talmeş-balmeş de materiale, puteai să-ţi Iaci de pe acum o idee de mărimea şi proporţiile construcţiei.

— Göran, tu ştii că de fapt ţie îţi datorăm această construcţie?

— Mulţumesc! Eşti primul care o spui.

— Ţie să-ţi mulţumesc. Ai făcut o treabă bună, în seara aceea, deşi bătrânii se cam uitau chiorâş la tine. Mulţi te admiră, dar nu pot să ţi-o spună, pentru că eşti străin.

— Nu ţin să fiu străin! Vreau să fiu de-al vostru!

— Frumos, dar trebuie să ţi-o spun verde în faţă: noi muncim, pe când tu eşti în vacanţă de vară. Aici e deosebirea.

Göran se pregătea să se apere, dar Eskil îi făcu semn să tacă. Ascultară atenţi. Dinspre gârliciul întunecat al pivniţei se auzea ceva scrâşnind şi scoţând un sunet metalic, ascuţit. Eskil se repezi jos prin deschizătura uşii. Răsunară strigăte şi înjurături. O siluetă apăru în prag şi o luă la fugă, acoperindu-şi faţa cu mâinile.

— Ce mai fugi, nenorocitule? strigă Eskil în urma lui. Te-am recunoscut.

Göran coborî în pivniţă şi făcură lumină cu brichetele. Uneltele tâmplarilor zăceau aruncate în toate părţile, cu tăişurile sparte, ciuntite. Eskil înjură amarnic.

— Şi aici trebuie să punem paznic de noapte! O să ascută Hilding mâine sculele. E foarte priceput la asta. Şi o să avertizăm tâmplarii ca de-aci înainte să şi le ţină încuiate.

La întoarcere, întâlniră trei fete care mergeau la braţ şi care, văzându-i, le făcură semn cu mâna.

— Ia te uită la ei! Nu v-a fost ruşine s-o ştergeţi aşa?

— Ne-aţi dus lipsa, nu?

— O, grozav, teribil, de necrezut!

Göran şi Eskil îşi făcură loc între ele, fiecare ţinând două fete de braţ. Porniră aşa spre terenul unde se dansa.

— Dar ce-o să spună ceilalţi?

— Puţin ne pasă!

Erau Elsa, logodnica lui Hilding, Elly Nilsson, cea mai bună prietenă a lui Kerstin, şi Sylvia – Göran începuse să le cunoască. Toate trei erau blonde, iar Elly – cea mai drăguţă dintre ele. Göran ö tachină spunându-i domnişoara cioc de vulturaş. Părul alb ca inul îi cădea în valuri pe umeri. Râdeau şi vorbeau toţi deodată şi când ajunseră pe pajişte, Eskil o invită la dans pe Elly, în timp ce Göran o luă pe Elsa. Văzând că unii îşi invitau partenera cu un gest şi un fluierat, iar alţii înclinându-se elegant, ca într-un menuet graţios – Göran se înclină şi el în faţa necunoscutelor şi le fluieră pe cele binecunoscute.

După un timp se întoarse. Sylvia stătea tot unde o lăsase, înconjurată de o ceată de puşti nesuferiţi, plini de coşuri, obraznici sau timizi, cu voci răguşite şi pălării prea mari. Sylvia, fata tuturor adolescenţilor… Ea era prima fată cu care bobocii se încumetau să vorbească. Göran fusese profund plictisit de pălăvrăgeala ei, atunci când merseseră împreună la oraş. Astă-seară o evitase. Dar acum

înţelegea clar de ce se plictisea ea, de ce jinduia după ceva nou şi de ce fusese atât de bucuroasă că un student binevoise să se intereseze de ea. I se făcu milă de biata fată.

O invită la dans ca s-o ajute să scape de puşti. Mai târziu, când veni timpul plecării, o conduse acasă, deşi până atunci nu se gândise deloc la aşa ceva. În fond, nu era mai rea decât altele şi seara era prea frumoasă ca să te duci direct acasă şi să te vâri în pat. Pedalau unul lângă celălalt. Alunecau ca o plută mică în şuvoiul de tineri care cântau, râdeau şi se îmbulzeau. Câţiva băieţi le tot dădeau târcoale, aruncau câte-un cuvânt neobrăzat şi trăgeau de portbagaje ca să-i despartă. Göran nu se simţi în apele lui, dar fata părea bucuroasă de atenţie.

Până la urmă drumul deveni liber şi o conduse până acasă.

— Astă-seară parcă nu-ţi vine să dormi, spuse ea când ajunseră în dreptul gardului.

— Nu, nu-ţi vine…

— N-am putea să ne mai plimbăm puţin? propuse ea şi când o luară pe o potecă, peste câmp, ea îi strânse braţul şi-l întrebă: Nu-i minunat să te plimbi aşa?

— Sigur…

De fapt, Göran era teribil de plictisit. Umblaseră mai mult de o oră şi pălăvrăgiseră despre tot soiul de nimicuri. Se lăsa răcoarea zorilor. Roua umedă le trecea prin ghete şi lui începuse să-i fie somn. Ştia cam ce ar fi vrut ea, dar toată fiinţa lui spunea dinainte: nu. Şi aşa era destul de intim cu ea, mai departe n-avea rost să meargă. Nu dădea crezare zvonurilor că ar fi periculos să ai de-a face cu ea – fetele de la ţară erau sănătoase – totuşi, nu voia.

— Of, am obosit de atâta mers! se vaită ea, privind cu coada ochiului spre un loc mai ferit, lângă un tufan.

— E târziu sau mai bine zis prea devreme şi tu eşti îmbrăcată uşor, răspunse el. N-ar fi cazul să ne

întoarcem acasă?

— Poate, spuse ea, în silă, şi se întoarseră.

Când ajunseră la gard, bicicleta lui – ia-o de unde nu-i. Pe prundiş se vedeau o mulţime de urme. Fata găsi de îndată dezlegarea:

— A fost cineva aici şi a ascuns-o!

Începură să caute, se uitară în şanţuri, în dosul clăilor şi tufişurilor. Dură o bucată de vreme până ce Sylvia ridică privirea în sus şi o descoperi:

— Ia uite acolo! Pe catargul steagului!

— Cum naiba… izbucni el furios. Alergă, desfăcu sfoara şi lăsă bicicleta să alunece atât de brusc în jos, încât stâlpul gemu.

La despărţire, ea îl sărută generos şi îl rugă să se întoarcă degrabă. Plecă. Până acasă îi trecu supărarea şi râse când îşi aminti de bicicletă şi de stâlpul ce scârţâia sub greutatea ei. Ce noroc că n-a bătut vântul, să fâlfâie ca un steag!

Abia atunci se trezi în el lacomul Adam – şi îi păru rău că lăsase să-i scape un asemenea prilej.

CALEA CEA MAI UŞOARĂ

Era greu de pedalat, dar Göran pătrunsese adânc în pădure. Vântul nu mai ajungea până la el, iar acele de gheaţă nu-l mai înţepau atât de tare. Cântecele nu se mai auzeau, doar foşnetul pădurii îi umplea auzul. În lumina tremurătoare a farului, umbrele de pe marginea drumului deveneau înspăimântător de vii ori înspăimântător de fixe, aşa cum apăreau pe trunchiuri şi pietre.

Deodată auzi, din spate, glasuri şi zgomot de biciclete. Trei lumini se mişcau pe drum. Göran tresări. Nu voia să fie văzut de nimeni. Era gata să se ascundă ca o jivină rănită. În faţă i se ivi o potecă atât de binecunoscută încât putea merge pe-acolo şi cu farurile stinse. O apucă pe cărare şi ceilalţi trecură mai departe.

— A stins lumina, dar îl ajungem noi acuşi! se auzi o voce tânără, răguşită, şi ceilalţi râseră. El însă nici nu luă seama la ce spuneau, se gândea cum străbătuse pentru prima data pădurea prin locul acela.

Cei de acasă îi făgăduiseră o motocicletă dacă va trece examenul, aşa că el le scrise şi le aminti făgăduiala. Motocicleta sosi şi când merse pentru prima dată cu ea la o repetiţie, în casa părăsită, se aflau întruniţi acolo şi conducerea căminului comunal şi comitetul pentru serbarea de vară. Se strânseră o mulţime de curioşi care-l asaltau, care mai de care, cu întrebările. Răspunse la toate, în afară de una:

— Dacă tot ţi-a dat taică-tău o motocicletă, de ce nu ţi-a dat şi o maşină?

Şi râseră prosteşte.

Göran se uită la ei:

— Unde e Elsa?

— Vine ţoapa, nu-ţi face griji, spuse Sylvia.

— Ar fi trebuit să vină până acum, se plânse Olle. E cazul să începem, dacă vrem să ajungem acasă la o oră normală.

— Până vine ea ne citim fiecare rolurile, hotărî Klas.

— Urra! strigă Olle şi, aruncându-şi în aer caietul, începu să facă nişte salturi periculoase. O scurtă recreaţie!

— Mai bine ai repeta, îl sfătuiră ceilalţi. N-o să-ţi strice.

Fetele, mai entuziaste, se apucară să-şi citească rolurile, dar băieţii se învârteau de la un grup la altul.

Cei din comitetul pentru serbarea de vară şedeau pe iarbă lângă bătrânul liliac înmiresmat, cu nişte liste de preţuri în mâini, pe care le cercetau cu atenţie, pentru a face comenzile de cumpărături.

— Să luăm şi pistoale cu aer comprimat? Crezi că puştile nu ajung?

— Anul trecut am avut pistoale. Atrag lumea. Ne-au adus o mulţime de bani.

— Trebuie să ne procurăm jocul cu ciocolata – e scump, dar are succes, nu glumă! Şi cred că ar fi bine să luăm şi loteria…

Comitetul pentru căminul comunal nu începuse încă să lucreze.

— Ce naiba face Hilding? Avem nevoie de el!

— Lucrează la prăpădita lui de fermă, ca de obicei, şi desigur a uitat de toate, mormăi Johannes Olsson din Tvet.

— Atunci ştiu unde-i Elsa, spuse Sylvia. E cu el, acolo.

— Amândoi ar trebui să fie aici.

Göran se oferi să dea o fugă până la ei, să le amintească de obligaţii. Era singurul motociclist prezent în seara aceea.

Îi explicară pe unde s-o ia, pe-ndelete, ţărăneşte, şi Göran, punându-şi bereta şi mantaua de ploaie, o porni pe motocicleta sa roşie B.S.A. de-a lungul pajiştei, apoi coborî prin pădurea de lângă lac. Drumul devenea tot mai rău şi Göran crezu că s-a rătăcit când, deodată, i se deschise în faţă o poiană largă, cu semănături şi câteva case. Probabil că nimerise bine, pentru că ograda era plină de lemn de construcţie şi tot soiul de alte lucruri. Pe pereţii vechi, cenuşii ai grajdurilor se iţeau ici-colo scânduri noi, albe. Ramele ferestrelor fuseseră nu demult înlocuite. Nici nu erau încă vomite. Din coş ieşea fum. Göran se aştepta ca cineva să privească afară pe fereastră, dar nimeni nu-i răspunse când ciocăni la uşă.

Atunci strigă. De departe, de lângă o movilă de pământ, parcă se auzi un răspuns. Se îndreptă într-acolo. Hilding şi logodnica sa stăteau culcaţi pe burtă în iarbă. Lângă ei, hârtie şi unelte de scris.

— Te-au trimis să ne iei? întrebă Hilding. Terminăm imediat socotelile. Tocmai le controlam.

Göran se aşeză alături. Asculta vocea liniştită, blajină, a fetei. Privea cum Hilding urmăreşte coloanele cu creionul care, în mâinile lui mari, părea foarte fragil. Amândoi erau îmbrăcaţi în haine de lucru. El avea talaş pe salopetă.

— Alerg să mă schimb, spuse fata când terminară.

Hilding strânse hârtiile.

— Nu veniţi amândoi?

— Nu, spuse Elsa. Mâine sosesc zidarii. De asta l-am rugat pe Hilding să lucreze toată seara. De celelalte treburi mă ocup eu.

— Înţelegi, îi mărturisi Hilding, e vorba de treburi importante… şi fredonă ceva pocnind ritmic din degete. Göran, aveţi acelaşi drum. Poţi s-o iei cu tine?

— Cum să nu. Vrei?

Ea stătea în faţa lui Göran, îmbrăcată cu şorţ, cu registrul asociaţiei sub braţ. Avea gleznele albe, picioarele bronzate şi genunchii mici şi rotunzi, sub fusta scurtă. Era încântătoare.

— Cu plăcere. Dar promite-mi că mă aduci înapoi.

— Se înţelege.

Fata fugi în casă, cântând. Hilding o urmări cu o privire caldă şi zâmbi. Se întoarse spre Göran:

— N-aveam de gând să stăm atât de târziu, dar nici nu ne-am dat seama cum a trecut vremea. Nu-i uşor să ai două construcţii, deodată, pe cap. Ei, e ultimul an când mai sunt în asociaţie – am îmbătrânit, e timpul să se gândească la altul. Şi Elsa abia dacă are timp să-şi înveţe rolul…

Elsa apăru, dichisită, cu rochia schimbată. Îşi dăduse puţin roşu pe buze, iar sprâncenele blonde şi le îngroşase cu creionul.

— Cred că Nanny n-a pierdut ocazia să mă ia în răspăr că n-am ajuns la timp.

— Nanny!? Ea nu spune niciodată nimic!

— De spus nu spune, dar îţi aruncă o privire!…

La început Elsa Andersson fusese foarte înţepată faţă de el. Acum însă îl trata pe Göran ca şi pe ceilalţi cunoscuţi pe care-i simpatiza. Făcea haz de toate. Faţa ei roză, rotundă, surâdea tot timpul. Avea un râs molipsitor.

Grupul de lângă căsuţă îi întâmpină cu strigăte şi râsete cu subînţeles. Göran simţi îndată că râsetele ascund ceva şi când Elsa alergă să predea registrul, îl surprinse o întrebare:

— Crezi că există stâlp de steag destul de solid pentru noua ta bicicletă?

Göran râse – n-avea încotro – dar Sylvia le-o reteză tăios:

— Gura!

Repetiţia începu imediat în camera cea mare. Göran intra abia la mijlocul primului act, aşa că-i putea studia pe ceilalţi în linişte. Soarele aproape

asfinţise. Razele lui aureau câmpia şi dădeau un reflex roşietic încăperii tapetate cu hârtie de culoare închisă, veche şi zdrenţuită. Pe fereastră puteai vedea kilometri şi kilometri, spre apus şi miazănoapte; îţi dădeai mai bine seama ce întinsă şi netedă era această câmpie verde, argiloasă, arsă de soare.

De afară se auzeau râsete şi gălăgie, câţiva tineri îşi încercau puterea, la trântă, alţii se hârjoneau cu fetele. Deodată câţiva strigară:

— Gata, hai să-i dăm drumul, să terminăm o dată!

Replicile piesei se dădeau încă pe apucate şi fără vlagă, dar începea să se distingă o legătură între ele. Klas se agita întruna cu mâinile la spate, urmărea gesturile, mimica şi intonaţia, şi respingea tot ce nu era pe gustul lui.

— Olle, pentru numele lui Dumnezeu, nu mai vorbi atât de forţat – pronunţă cuvintele ca în viaţa de toate zilele! E doar o piesă despre oameni obişnuiţi!

Piesa se numea „Sosirea mătuşii”. Era o poveste cu succes de public asigurat.

La o fermă trăiau tata, mama şi fiica lor, Elin (Olle, Elsa şi Sylvia). Argatul lor, Ole, era interpretat de Åke. La ferma vecină apare un nou argat, Erik – jucat de Göran – şi între el şi Elin se înfiripă dragostea. Finanţele fermei se clatină. Stăpânii nu văd nicio scăpare atunci când vecinul Nicklas – adică Klas – le cere plata datoriei, de zece mii de coroane. Singura lor speranţă e mătuşa din America, dar, în acelaşi timp, le e şi frică de ea, căci ferma e pe jumătate a ei şi n-ar vrea să fie învinuiţi că n-au îngrijit-o cum trebuie.

În actul al doilea, intriga se ascute într-atât, încât Erik este acuzat de furt. Elin e singura care se încrede în el.

În actul al treilea ferma urmează să fie vândută – scrâşnetele din dinţi sunt generale, cu excepţia celor de la ferma lui Nicklas. Erik e şi el destul de

indiferent şi asta o supără într-atât pe Elin, încât îl pălmuieşte şi pleacă. În acest moment psihologic apare mătuşa Dorothy – Nanny Hele – şi are loc o discuţie aprinsă între ea şi Niklas. Mătuşa Dorothy pune lucrurile la punct, îi iartă pe frate şi cumnată, împacă tânăra pereche şi le dăruieşte jumătatea ei de fermă. Aşa că totul se termină în pace şi voie-bună, tinerii se îmbrăţişează şi argatul Ole propune un îndoit „Să trăiască" pentru miri şi strigă chiar el „ura" de cinci ori.

Şi într-o asemenea reprezentaţie urma ca el, Göran, să participe şi să joace!

Rolul argatului Ole era de-a dreptul lipsit de noimă – până şi Göran îşi dădea seama că nu există asemenea argaţi la ţară. De altfel şi Klas ar fi vrut să desfiinţeze rolul, dar ceilalţi se opuseră.

— Lumea trebuie să aibă de ce râde, altfel spune că piesa e proastă…

Klas declară:

— Fie, mă dau bătut. Dar, Åke, caută s-o faci cât mai pe caraghiosul. Dacă-i vorba de o caricatură, păi să fie…

Åke nu înţelese ce-i o caricatură, dar intui sensul cuvântului. La prima repetiţie fu îngrozitor. Îşi vâra nasul în caiet şi, chiar aşa, abia dacă reuşea să citească. Totuşi, încetul cu încetul, învăţă replicile. Numai mersul lui, cu picioarele răşchirate, ca o raţă, şi pantalonii largi care îi atârnau la tur, erau de ajuns ca să-i facă să râdă cu lacrimi la repetiţii. Åke mai avea şi un fel al lui, teribil de comic, de a rămâne cu ochii şi cu gura căscate prosteşte, în timp ce vorbele parcă-i ieşeau în silă din gură.

Olle, în schimb, era mai slab. Nu putea să se elibereze de tracul lui blestemat; cuvintele parcă le citea din carte şi stătea ţeapăn ca o momâie.

Nici „domnişoarele" nu erau cine ştie ce actriţe remarcabile – ba, s-ar fi putut spune că nu pricepeau nimic din rol. Göran ar fi jucat cu

plăcere alături de o parteneră mai puţin vulgară ca Sylvia.

Sărmanul Klas, în afară de roluri, mai trebuia să-i înveţe pe actori până şi cele mai elementare lucruri despre ţinuta scenică. Din tot grupul, numai el, Nanny şi Elsa mai jucaseră în mult admirata „Vine domnul Sleeman”. Şi tocmai Oile, care nu mai jucase niciodată într-o piesă lungă, se supără când i se făceau observaţii.

— Nu mă mai bate atâta la cap!

Göran eliminase o mulţime de „Well” şi „You see” care i se păreau de un efect ieftin şi inutil. Încercă să dea impresia de suedez născut în America, folosind accentul american.

— Eşti dat naibii! îl lăudă Sylvia.

Ea însă nu primi în schimb nicio laudă când cântă:

Lebăda alba zboară, zboară,
singură peste ţărmul Roines.

— Nu atât de tare, nu atât de tare!

Ea înghiţi în sec şi începu iar:

Turma paşte şi ceasul sună,
Ceasul sună…

— Nu, nu, opreşte. E tot prea tare! strigă Klas.

Sylvia bătu din picior.

— *Eu* nu ştiu să cânt? Eu, care sunt în cor? Ba tu n-ai voce deloc!

— Da, dar am mai multă ureche ca tine. Nanny, dă-i tu tonul!

Nanny cântă melodios şi corect, dar Sylvia bătu iar din picior.

— Cânt cum îmi place! N-am dreptate, Göran?

Göran tăcu şi Klas spuse cu un gest resemnat:

— Atunci, cântă!

Fata se uită triumfătoare la Nanny şi începu, dar Klas o întrerupse din nou:

— Trebuie să pui mai mult sentiment – mult mai mult! Pune-te în locul lui Elin şi gândeşte-te cum trebuie să fie când ea se gândeşte la Erik… Reia!

Olle, Åke şi Elsa pufniră în râs, în colţul lor.

— Linişte, acolo! porunci Klas şi se uită supărat la ei.

Sylvia cântă.

— Nu! Nu! Nu! Eşti îngrozitoare! izbucni Klas smulgându-şi părul din cap.

Sylvia azvârli caietul pe podea şi îl călcă în picioare.

— Vasăzică sunt îngrozitoare! O tâmpită, da?

— Ce?

— Ai spus-o chiar tu!

— Ba nu!

— Ba da! A auzit azi mama doamnei Pettersson. Ai spus că nu poţi să ceri cine ştie ce de la o tâmpită ca mine. Atunci ce mai vrei?

Klas îşi muşcă buzele groase, cărnoase şi gura i se crispă de furie. Tăcea, dar ochii îi fulgerau. Sylvia continuă:

— M-am săturat! îmi dau toată osteneala, dar tu nu ştii decât să ţipi la mine.. Începu să hohotească. Am ple… plecat..

Trânti uşa, de răsună toată casa. Klas se mulţumi să rostească scurt şi aspru:

— Continuăm. Elsa va citi rolul Elinei şi până la repetiţia viitoare fac eu rost de o nouă Elin.

Se întunecase şi ar fi trebuit să aprindă vechea lampă cu petrol din nişa sobei, dar cum lampa era goală-goluţă, se apropiară de fereastră pentru ca ultimele raze de soare să le cadă pe caiete.

— Göran, vorbeşte mai rar! răsună recomandarea răspicată a lui Klas.

Göran vorbi mai rar.

— Pune mai multă energie în replica asta! Trebuie să ai un ton supărat. Repetă!

Göran se simţi ofensat dar, din moment ce Klas avea dreptate când le făcea observaţii celorlalţi, însemna că şi acum avea dreptate. Ce simţ al

valorii cuvintelor avea omul ăsta! Cât de clare şi evidente erau indicaţiile lui! Dar de îndată ce cineva înţelegea mai greu, devenea furios. Iar propriul lui joc te dezamăgea. Bătrânul avar era un rol din care s-ar fi putut scoate ceva – or, Klas rostea replica pe un ton de conversaţie obişnuită şi doar din când în când găsea câte un gest. Dacă vocea îi era atât de sensibilă la nuanţe şi situaţii atunci când le arăta celorlalţi cum trebuie rostite replicile mai dificile, de ce când îşi juca propriul rol era atât de şters?

Nanny avea stofă de actriţă şi Göran o admira. Era brunetă, bine făcută, cu sâni tari, picioare zvelte, o faţă cu trăsături frumoase – de ce umbla totdeauna singură? Era tăcută şi asta impunea respect. Se ştia că vorbeşte numai când e nevoie. Avea să fie o „mătuşă din America" minunată. Rarele observaţii pe care Klas i le adresa, erau făcute pe un ton moderat.

În sfârşit Klas socoti că e destul pentru seara aceea şi se pregătiră de plecare.

— De fapt n-am timp să joc în piesa asta, dar n-aş vrea să vă încurc. Noi şi neamurile noastre ne ţinem totdeauna cuvântul, spuse Elsa, sigură pe sine.

— Sper, răspunse Klas.

— Ţi-ar veni greu dacă aş proceda ca Sylvia? Desigur – o nouă Elin se mai găseşte, dar o altă mamă Andersson e ceva mai complicat.

Klas nici nu se uită la ea.

— Mă grăbesc – pe curând…

Göran şi Nanny răspunseră la salut, dar ceilalţi tăcură. Părea că nimeni nu-i regretă plecarea. Acum nu se mai grăbeau, prinseră toţi chef de vorbă.

— Ce spune Hilding că mergi pe motocicletă cu un student? o întrebară pe Elsa.

— E bucuros c-a scăpat o clipă de mine.

— Îl ajuţi acolo, în pustietatea aia?

— Da.

— Groaznic. E la dracu-n praznic.

Râsul dispăru din ochii fetei, dinţii ei albi nu mai străluciră şi pe faţa ei frumoasă apăru o expresie de gravitate, încredere şi hotărâre.

— Nu cred că e groaznic. Acolo e viitorul meu.

Ceilalţi izbucniră în râs.

— Nici vorbă că te distrezi acolo! E uşor de imaginat cum vă petreceţi vremea, insinuă Klas.

— Chiar aşa, răspunse ea, e cât se poate de uşor: azi am ars cărămizi, am ridicat schele – mâine vin zidarii.

Râseră iar cu poftă, în doi peri, şi Olle spuse:

— Nu face pe mironosiţa, te cunoaştem noi, doar nu eşti un înger! Cel puţin nu pentru Hilding. De cât timp eşti logodită?

— Un an şi trei luni… Se supără şi bătu cu piciorul în podea. Of, ce proşti sunteţi! Credeţi că cineva trebuie să se dăruiască din primul moment? Sunteţi răi cu mine pentru că n-aveţi nicio şansă.

Lovitura îşi atinsese, evident, ţinta. Olle făcu o strâmbătură. Elsa râse, apoi se întoarse serioasă, spre Göran:

— Ce eşti tu de fapt? Eşti alături de noi? Te simţi ca unul de-ai noştri?

— Desigur.

— Bine, altfel n-aş vorbi. Treburile astea nu se spun orişicui.

— Göran, spuse Olle, nu-ţi vine să râzi ce virtuoase devin toate femeile după ce şi-au ales un bărbat? Mai bine zis, uită de virtute când sunt singure cu respectivul, iar faţă de ceilalţi se laudă cu principiile lor.

— Să nu fii virtuos? întrebă Elsa, cu patimă. Cum poate cineva să aibă cel mai mic respect faţă de sine, dacă nu e aşa? Pentru câteva clipe se făcu linişte şi Elsa se uită triumfătoare la ei.

Olle spuse, râzând:

— Fanny, de la ferma Stendahl, când era odată cu noi, anul trecut, şi a venit vorba despre lucruri

dintr-astea, a spus doar „Lucrurile astea nu se discută” şi a plecat acasă.

— Şi eu gândesc ca ea, spuse Nanny calm.

Frigul ustura straşnic urechile când Göran o conduse acasă pe Elsa. Aerul era rece şi limpede, ca un cristal verzui. Trecură pe lângă ogoare de secară roşietice şi ferme cenuşii – venise vara, dar aerul era totuşi rece, înţepător de parcă ar fi putut, oricând, să se lase gerul.

În pădure era mai plăcut, copacii reţinuseră căldura soarelui; fiind însă cam întuneric trebui să aprindă farul.

Göran se opri pentru un moment la Hilding, unde bău o cafea şi stătură puţin de vorbă. De fapt numai Hilding şi Elsa vorbeau. Ca aproape toţi oamenii din partea locului, erau şi ei tăcuţi, dar dacă cineva le dădea cât de cât atenţie, cuvintele ţâşneau din ei, ca atunci când scoţi cepul unui butoi.

Pe aici lumea tăcea parcă de nevoie, dar când cineva îi dezlega de consemn, nu mai conteneau de povestit, dezvăluind tot ce aveau pe suflet.

De data asta Göran asculta cu interes.

— Acasă nu puteam rămâne, zise Hilding, eram mult prea mulţi. Voiam să-mi fac un rost, aşa că am încercat să cumpăr o fermă de la Josias Helden, care ne-a oferit una dintre cele nelucrate. E o fermă bună, dacă stai să te gândeşti; trebuie numai să munceşti pământul ca lumea şi să repari casa. Ghinionul meu a fost că un fabricant de la oraş, care mereu venea pe-aici, s-a îndrăgostit de locul ăsta şi bineînţeles că a oferit mai mult ca mine.

— Bine, dar există o lege de achiziţie a pământului, spuse Göran.

— Da, şi nici n-a putut s-o cumpere, dar Helden a zis că iese mai bine la socoteală dacă strânge de pe locul ăsta iarba, decât dacă vinde pământul sub preţul lui, aşa că n-a pus nimeni mâna pe el. Aici, am ajuns mai uşor. Celor de la şes le e frică de

pădure, nu le place să vadă brazi când se uită afară pe fereastră, aşa că n-am avut concurenţi.

Elsa pufni în râs.

— Fetele mă compătimesc că mă stabilesc aici, la poalele pădurii, unde nu stau decât moşi şi babe. Dar ce importanţă are, dacă noi doi suntem împreună? Şi cu timpul poate că vom fi mai mulţi…

Avea un aer visător, aşa cum stătea, cu capul înclinat. Pieptul i se rotunjea provocător sub corsaj – era desigur cât se poate de potrivită să devină mamă. Nu era deloc greu să ţi-o închipui aplecându-se peste patul pruncului şi întrebând: ai văzut vreodată un copil mai dulce ca al meu?

— Da, spuse Hilding, important e că suntem împreună. Şi nici nu-i atât de îngrozitor de pustiu, deşi pădurea acoperă priveliştea. Nu-i decât cale de zece minute până la vecinul cel mai apropiat. Iar pădurea te ocroteşte şi e mai cald.

— Göran, adăugă Elsa, nu-ţi poţi închipui cum am suferit la câmpie! Vântul suflă tot timpul şi nu pot să mă obişnuiesc, ca alţii, deşi sunt născută acolo.

— Eu aş locui mai degrabă la loc deschis, spuse Göran. Pădurea prea arată mohorâtă şi rea…

Amândoi izbucniră în râs.

— Se vede că eşti orăşean! În oraş nu vă e teamă de nimic, dar de îndată ce ajungeţi la ţară credeţi că vă pândesc tot soiul de primejdii… Nu-i frumoasă pădurea acum? E încântătoare, impresionantă… Mierlele cântă – cât e noaptea de lungă, foşnetul nu conteneşte o clipă. De fapt nici nu se poate vorbi de noapte – e totdeauna atât de luminos… Şi iarna e frumos aici, te rog să mă crezi…

— Ai fost multă vreme plecat, nu-i aşa? îl întrebă Göran pe Hilding. Ai lucrat câţiva ani pe şantier? Cred că te-am văzut mai demult. Ne-am întâlnit cândva în oraş.

— Tot ce se poate. Am stat acolo patru ani.

— Şi de ce n-ai rămas?

— Ei, e greu de răspuns – pur şi simplu nu-mi plăcea, deşi la început am fost nemaipomenit de încântat. Cum spune proverbul: mai bine fruntaş la sat, decât codaş la oraş. Eu zic: mai bine o cocioabă în pădure, decât o locuinţă la oraş. Vezi tu, eu nu-s unul dintre ăia care se dau cu binişorul pe lângă alţii. Cu câştigul de pe şantier nu pot înnoda cele două capete. Dacă nu muncesc mai mult de opt ore pe zi, murim amândoi de foame. Dar, cum vezi, aici ne descurcăm. Şi nimeni nu stă după tine la fiece pas. Ştii zicala: peste ţăran nu e decât Dumnezeu. Şi oricât de luxoasă ar fi o locuinţă la oraş, cu timpul ajungi să te simţi ca într-o colivie. Cred că ar fi folositor pentru toţi cei cărora le e dor de acasă, să se întoarcă la ţară şi să deschidă bine ochii. Vor să câştige bani, sunt însetaţi după aventură, dar când li se potoleşte setea, încep să tânjească după altceva. Există lucruri care, cu vremea, au mai multă însemnătate ca banii. Până la urmă oricine preferă să rămână statornic, într-un loc, decât să cutreiere lumea. Unui orăşean venit de la ţară îi e dor de acasă de parcă ar fi militar. Omul care n-a reuşit să-şi dureze un cămin, e vrednic de milă.

Şi încă ceva. Eu cred că ar fi păcat ca partea asta a comunei să rămână în paragină şi nelocuită. Toată pădurea pe care o vezi aici creşte pe foste ogoare. Peste tot sunt terenuri părăsite. La fermele care mai există trăiesc numai moşnegi şi în urma celui dispărut apare o nouă paragină. Nimeni nu vrea să cultive pământul pe aici, chipurile că e prea izolat – şi nu merită osteneala. Şi aşa îşi fac iarăşi loc buruienile. La început apar mestecenii, tufişurile de răchită umplu răzoarele, apoi mărăcinişul pătrunde în inima ogorului şi, în zece ani, se iveşte un crâng înalt ca un stat de om. Iar casele au ajuns de mult lemn de foc. Acum o sută de ani erau cinci mii de locuitori în comună. Azi sunt abia două mii. Într-o sută de ani a fost un

adevărat exod al populaţiei. E timpul să se schimbe ceva – şi cred că aşa se va şi întâmpla – va apare pe aici o lume nouă…

Ochii lui Hilding şi ai Elsei străluceau de entuziasm.

Göran întrebă:

— Crezi că aş putea îngriji o fermă?

Se uitară la el, la mâinile şi la faţa lui sensibilă şi îi năpădi râsul.

— Sincer vorbind – nu!

— Bunicul meu a fost ţăran – şi unchiul e ţăran.

— Dar tu eşti născut la oraş şi încă într-o familie cu stare. Cum ai putea să înveţi tot ce e nevoie?

— Cât timp îţi trebuie pentru învăţătură?

— Douăzeci de ani, poate douăzeci şi cinci – ba unii nu dovedesc niciodată…

— O!

— Asta e! Trebuie să fii născut şi crescut la ţară ca să ai mentalitatea ţăranului. Trebuie să trăieşti în mediul ăsta. Orăşeanul nu-i obişnuit cu nesiguranţa vieţii ţărăneşti – totul e bine atâta timp cât lucrurile merg bine, dar când vitele se îmbolnăvesc sau recolta e proastă, când omul îşi pierde prietenii şi sprijinul – atunci îi piere pofta. N-are putere să aştepte până se va întoarce roata norocului. Ţăranul n-are voie să se lase covârşit de lucruri mărunte. Şi, dacă lucrurile merg anapoda, n-are voie să azvârle barda-n lac. Trebuie să strângă din dinţi şi să meargă înainte. Dar câţi dintre ţărani chiar, sunt în stare de asta? E în firea omului să urmeze calea cea mai uşoară…

LA IARNĂ VOI PUTEA DORMI…

Bicicleta intră într-un făgaş, roata din faţă o apucă strâmb, şi Göran se răsturnă în mijlocul pădurii. Dar ateriză, moale, pe muşchiul de pe jos şi nu se lovi. Făcu o încercare să se ridice. Apucă ghidonul, dar oftă descurajat şi se întinse acolo unde se afla.

„La iarnă voi putea dormi”*… Acum nu e iarnă? oare nu pot dormi acum? Dar muşchiul şi pământul erau umede, frigul pătrundea prin haine: nu putea rămâne culcat. Nu, nu poţi încă dormi, n-a venit încă iarna, pentru tine…*

Se ridică, apucă bicicleta şi se întoarse la drumul bătut pe care îl urmă mai departe. Îi îngheţau mâinile, faţa, coapsele. Totul pe el era umed. Era rebegit de frig. Ah, ferice de cei care pot dormi…

Pliveau napi la vecinul de peste râu, el, Kerstin şi Fanny, mama Ellen, Larsson însuşi, Nisse, argatul lui Bengt Jakobsson şi încă un tinerel de şaisprezece ani, ţâfnos şi antipatic, care lucra la Johan Karlsson. Pliveau fiecare câte două rânduri şi înaintau, într-un şir lung, legaţi parcă unul de altul cu o sfoară întinsă peste câmp. În prima jumătate a zilei lucrară îngenuncheaţi. Le mai ardea încă de glumă şi de râs. Îşi simţeau membrele elastice, destinse. După-amiază însă arşiţa soarelui începu să-i chinuiască. Pământul le frigea genunchii sensibilizaţi. Începură să umble

pe vine, aplecaţi, să stea când pe un genunchi, când pe celălalt, să se aşeze pe o parte, încercând toate soluţiile, ca să-şi facă munca mai uşoară. Arar sufla o adiere răcoritoare, dar în cea mai mare parte a timpului aerul zăcea nemişcat. De mai multe ori Göran simţi că o ceaţă cenuşie i se lasă pe ochi. Continuă totuşi să lucreze. Nu voia să fie mai prejos de băieţii aceia, de fetele acelea firave. Fără voia lui, însă, hotărârea începu să i se clatine. Când era tocmai pe punctul să renunţe, apăru mătuşa Anna, cu cafeaua de la ora patru. Se odihniră o jumătate de oră la marginea răzorului. Göran bău dintr-o suflare trei căni din fiertura brună, de mazăre, secară şi cafea de Rio. Ar fi băut în clipa aceea orice. Nici de degetele murdare de pământ şi sevă de plante, cu care apuca feliile de pâine, nu-i mai păsa deloc.

Apoi se lăsă răcoarea şi timpul se scurse destul de repede. Exact la ora şase clopotul bisericii sună solemn, cu timbru de bronz. Nu mai aveau decât o oră de lucru.

A doua zi de dimineaţă, la ora şapte furnicarul se puse din nou în mişcare. La ora nouă căldura deveni insuportabilă. Göran avea dureri de cap puternice, ochii i se înceţoşară şi rămase câţiva metri în urma celorlalţi.

— Vrei să ne luăm la întrecere? îl întrebă Nisse şi ochii îi străluceau de o bucurie agresivă, răutăcioasă, sub sprâncenele negre, împreunate.

— N-avem nicio grabă. Doar vrem să facem o treabă ca lumea, interveni Larsson.

Kerstin se ţinu mai aproape de Göran şi din când în când plivea lungi porţiuni pentru el. Nisse îi făcu semn cu cotul şi îi şopti ceva, dar ea nu răspunse. Părea că nu aude. Arăta istovită. Ochii îi erau adânciţi în orbite şi încercănaţi, faţa ei bronzată devenise pământie şi trasă. Nisse rămăsese peste noapte la familia lui Kerstin. Gândul ăsta îl săgeta pe Göran, ori de câte ori fantezia începea să-i lucreze.

Când Kerstin îşi trecea mâna peste faţă, degetele ei lăsau dâre negre.

După-amiază, vârstnicii nu mai veniră la lucru şi atmosfera se schimbă. Nisse şi prietenul său se luară la întrecere un timp, dar când obosiră începură să se lege de ceilalţi.

— Luaţi-o mai încet, le-o reteză Fanny.

— Uită-te la student, mereu rămâne în urmă! strigă Nisse.

— Îl ajută ea, observă Torsten.

— Da, e băiat subţire şi are nevoie de ajutor.

Göran replică:

— Te-ar ajuta şi pe tine dacă ai fi băiat subţire.

După cinci minute o lăsară şi ei mai moale cu lucrul şi începură să se văicărească.

— Kerstin, avem nevoie de ajutor!

Ea tăcu, stânjenită. Göran se simţi obligat să-i pună la punct:

— Grozav vi s-a dezlegat limba acum, dar când erau aici cei vârstnici, nu scoteaţi un cuvânt!

Pufniră în râs.

Îi şopti lui Kerstin:

— De ce mă ajuţi?

Ea nu-i răspunse. Privea în jos, dar mâna ei mică, bronzată şi murdară de pământ nu se mai întinse spre răsadurile lui, aşa că Göran rămase iar în urmă. Auzea, din faţă, comentariile zeflemitoare ale lui Nisse. Din când în când azvârleau în el cu bulgări de pământ şi pumni de scaieţi. Göran fierbea de furie şi îl cuprinse o dorinţă nestăvilită şi sănătoasă să reacţioneze violent, să muşte, să lovească, să dea cu picioarele. Iuţi ritmul, dar tot nu reuşi să-i ajungă şi capul îi atârna tot mai greu.

„De ce naiba m-oi fi băgat în treaba asta?”

Bezna îl învălui moale, mângâietor. Göran o primi plin de recunoştinţă.

I se păru că aude un zgomot şi simţi că îl târăşte cineva. Un glas şoptea tulburat – şi avea senzaţia ca e iarăşi copil, şi s-a lovit, şi mama încearcă să-l liniştească.

Ceva îl înţepa şi îl zgâria în gât. Îl apuca o tuse care îl trezi. Era culcat cu capul în poala lui Kerstin şi Fanny se străduia să-i dea de băut din capacul cănii de apă. Doi metri mai încolo, Nisse rânjea cu mâinile în şolduri. Părul blond, încâlcit, arăta ca o claie – era un sălbatic tânăr, puternic, neîmblânzit şi plin de el însuşi.

— Du-te acasă, Göran, altfel poţi să te îmbolnăveşti de-a binelea!

Vocea lui Kerstin era duioasă şi îngrijorată.

Dar el se odihni un sfert de oră şi reluă lucrul. Era hotărât să înfrunte zeflemeaua celorlalţi – în ciuda durerii de cap şi a zgârieturilor de pe mâini.

La şapte plecară spre casă. Întâmplător, se pomeni alături de Kerstin. Fata se uita pe furiş la el, cu ochi strălucitori. Dar el nu apucă să-i spună niciun cuvânt şi Nisse apăru pe partea cealaltă, la fel de vioi ca dimineaţa:

— Vino, Kerstin, hai să te ajut la mânat vitele!

Göran tocmai mâncase şi se îndrepta spre casă. Dădea colţul grajdului, când auzi din spate zgomote ciudate. Ocoli clădirea şi privi într-acolo. Vacile se adăpau la iaz şi în mijlocul drumului uscat, prăfuit, se afla o pereche desculţă. Nisse o înhăţase de mijloc pe Kerstin şi încerca s-o sărute. Ea se răsucea şi se zbătea din tot trupul, ca să scape. Gâfâia, dar nu ţipa, şi faţa ei mică era schimonosită de furie. Göran se îndreptă spre ei.

— Eu nu m-aş înjosi să sărut fetele cu sila!

Nisse dădu drumul fetei şi se uită lung la el.

Kerstin, cu ochii umezi şi obrajii roşii ca focul, începu să mâne vacile.

Nisse îşi strânse pumnii.

— Ai să mi-o plăteşti, năpârcă!

— Să nu mai apari pe-aici! Şterge-o!

Tocmai atunci sosi Larsson cu caii la scăldătoare.

A doua zi plivitul buruienilor i se păru obositor, dar pe măsură ce i se dezmorţeau membrele, lucrul merse mai uşor. Spre amiază nu mai simţea nimic şi putea ţine pasul cu ceilalţi. Larsson era iar cu ei şi treaba se desfăşura în linişte. Nisse se uita chiondorâş, dar nimeni nu-l băga în seamă.

Cu puţin înainte de cafeaua de la ora patru, tot câmpul de napi era gata plivit. Fetele se întoarseră imediat la fermă, dar băieţii se opriră să-şi spele mâinile în butoiul cu apă de lângă zidul grajdului, în apă pluteau muşchi verzi şi Nisse apucă deodată un pumn de muşchi şi-l aruncă drept în obrazul lui Göran.

Acesta se înecă, scuipă şi îşi frecă ochii cu mâinile. Nisse îl lovi atunci fulgerător, şi cu putere, în burtă. Apoi, în timp ce Göran, ameţit de lovitură, gâfâia, argatul îl înşfăcă sălbatic de piept şi-l azvârli pe spate, în urzici.

Cei de faţă izbucniră în hohote de râs, dar când Göran, scos din minţi de arsurile de pe spate şi de atacul mârşav, sări în sus, deveniră serioşi. Göran se îndreptă spre Nisse, care îşi arătă rânjind dinţii puternici şi cenuşii. Ochii lui erau duri şi obraznici, gura cinică sub nasul lung şi drept. Erau de aceeaşi înălţime, dar Nisse cântărea, cu siguranţă, cincisprezece kilograme mai mult, cu umerii săi largi şi muşchii încolăciţi ca funiile în jurul pieptului păros. Acum însă Göran era pregătit pentru orice. Vânjos nu fusese niciodată, dar gimnastica, scrima şi boxul îl învăţaseră să-şi stăpânească trupul. Loviturile sale lungi şi directe fură iuţi şi Nisse n-apucă să se ferească. Göran plasă un pumn în stomac şi unul în gură şi nas, apoi, cu un upercut fulgerător îl puse pe Nisse la pământ. Acesta se rostogoli şi se ridică în picioare.

Dar în loc să atace, o luă la fugă. Îşi ridică la repezeală haina şi cămaşa şi se azvârli pe bicicletă. Göran se întoarse spre celălalt:

— Ei, să te văd acum şi pe tine!…

— Ia mai lasă-mă-n pace…

La masă întrebară de Nisse.

— Şi-a luat bicicleta şi a plecat, răspunse Göran.

— Aha, făcu Larsson.

Fu singurul comentariu, dar Kerstin ridicase pentru o clipă privirea.

Beata şedea pe scaunul ei şi tricota pe când ceilalţi mâncau; ochii ei răi îi supravegheau.

— Mănâncă repede, Fanny, trebuie să mergi după cumpărături. Şi tu, Kerstin, grăbeşte-te – trebuie să dai de mâncare la pui şi la viţei.

— Lasă-le să răsufle puţin, au avut câteva zile grele, spuse timid mama fetelor.

— Să muncească, le prinde bine, i-o tăie rece sora mai mare şi fetele înghiţiră ultimele îmbucături, dădură cafeaua pe gât şi dispărură.

Când Göran se pregătea de plecare, Larsson îl întrebă:

— Cât îţi sunt dator?

— Unchiul vrea, desigur, să-i muncească cineva în schimb, ca de obicei.

— S-a făcut, dacă n-ai nimic împotrivă. Mâine vin fetele la voi.

Göran făcu un ocol pe la cuştile cu pui de lângă magazia de lemne. Kerstin stătea pe vine şi încerca să dea lapte unui pisoi. Când umbra căzu deasupra ei, ridică privirea. Îşi trase grăbit fusta peste genunchi şi râse încurcată.

— Ah, doar tu erai…

— *Doar* tu? întrebă el şi jocul de umbră şi lumini de pe faţa ei delicată îl făcu să zâmbească.

— Ce faci?

— Încerc să-i învăţ pe pisoi să mănânce.

Alţi doi pisoi, cu labe nesigure şi cozi ascuţite, se târau prin iarbă şi vreascuri. Brusc, ea ridică ghemotocul de blană albă şi neagră în faţa lui şi îl întrebă:

— Nu e dulce?

— Ba da, dar păleşte în comparaţie cu tine.

— Ce prostii! pufni ea.

Îi apucă pe ceilalţi şi îi aşează în căuşul mâinilor.

— Uită-te ce dulci sunt, zâmbi ea şi îi lipi de obraz.

— Trei capete mici, rotunde, şi fiecare cu un năsuc roz, doi ochişori albaştri, mici şi somnoroşi… Râse încet. N-au făcut ochi decât de câteva zile…

— Sunt drăguţi! Uită-te cum le tremură mustăţile când adulmecă! Göran îi mângâie şi făcu în aşa fel încât să poată atinge şi mâna ei. Arăta atât de nevinovată, timidă şi visătoare – dar aşa era ea totdeauna.

— Cum îi cheamă?

— Ăsta „Plecatul”, ăsta „Absentul” şi celălalt „De tot Dispărutul”. Pisica-mamă a găsit că i-am chinuit destul cu mâinile noastre şi o vreme i-a ascuns. Aşa se face că „Absentul” a fost plecat şi dat dispărut. „Plecatul” absent şi dispărut, iar „De tot Dispărutul”, absent şi plecat… Dar acum e iarăşi totul în ordine… Kerstin suflă uşor în puful ce-i acoperea şi zâmbi. Pleoapele îi erau lăsate. Ce fel de privire se ascundea oare sub ele?

— Kerstin! strigă mătuşa Anna din uşa bucătăriei. N-ai dat viţeilor lapte!

La ferma unchiului nu veni la lucru decât Fanny.

— De ce n-a venit şi Kerstin cu tine? o întrebă Göran după ce trecu prima jumătate a zilei.

— Nu ştiu.

Se mişcară mai departe, tăcuţi, aplecaţi înainte.

A doua zi o întâlni pe Elly la magazie. Venea cu părul fluturând în vânt şi faţa ei frumoasă şi bronzată, când se îmbujora, era parcă luminată dinlăuntru. Purta un şorţ alb, o bluză roşie şi sandale – era o desfătare s-o priveşti.

— Bine-ai venit, blondă Venus, ce ai în coş?

— Ouă. Îţi dau şi ţie unul dacă-l mănânci crud.

— Pfui!

— Vrei atunci coşul?

— Cu ouă cu tot?

— Nu soiul ăsta de coş, glumi ea.[6]

— Mulţumesc, nu, şi cel mai puţin de la tine!

— De la mine n-ai să primeşti decât coşul, dacă nu accepţi oul!

— Ei, şi dacă îl iau?

— Atunci capeţi coşul – şi bineînţeles şi oul.

— Nu, *ma petite,* să schimbăm vorba.

— De acord… de pildă despre aleasa inimii tale.

— Şi cine ar fi, mă rog?

— Sylvia, se înţelege.

— Mulţumesc, nu!

— De ce nu? A tras cumva lumea concluzii greşite? Asta înseamnă că nu-ţi place?

— Eu unul tac. N-am spus asta.

— De unde atâta discreţie? De obicei eşti mai vorbăreţ, „studentule”…

— Ascultă! Când Klas Wiberg a început repetiţiile la „Sosirea mătuşii” mi-a spus ceva foarte drăguţ despre o anumită tânără doamnă. Eu am repetat aceste cuvinte unui tip care le-a comunicat surorii lui. Ea le-a povestit prietenului ei, fiind verişoara tinerei doamne în chestiune. Acesta, la rândul lui i-a istorisit mamei sale, şi ea a găsit că e o neruşinare, pentru că n-o poate înghiţi pe mama lui Klas Wiberg şi, prin urmare, nici pe el. Aşa că i-a povestit mamei tinerei doamne. La repetiţia trecută, bietul Klas a înghiţit un noian de cuvinte grele şi piesa a pierdut primadona.

Elly râse din tot sufletul.

— Încerc să-ţi înţeleg discursul, dar nu văd ce are a face una cu cealaltă?

— Are, eu sunt cel care am provocat avalanşa! Dacă aş fi tăcut, nu s-ar fi întâmplat niciodată. De asta, de voie, de nevoie, am luat o hotărâre importantă: înainte de a spune ceva despre cineva, întreb: există printre cei prezenţi vreunul care e frate, soră, văr primar, văr de-al doilea sau nepot de veri cu acuzatul, sau e în duşmănie cu el sau cu rudele lui? Dacă vreunul răspunde da – nu mai

spun nimic. Acum înţelegi de ce nu-ţi răspund la întrebarea despre Sylvia?

— Da, dar din moment ce aici nu se află nimeni care să răspundă afirmativ la întrebarea ta, poţi vorbi deschis. De exemplu, cum se face că bicicleta ta atârna pe un anumit catarg de steag, într-o duminică dimineaţă?

Fu rândul lui să roşească.

— Ce memorie bună are lumea! Te asigur că nu va mai poposi pe acel par!

Elly pufni în râs.

— Sigur?

— Fără nicio îndoială.

La următoarea repetiţie ajunse la cabană în acelaşi timp cu Klas.

— Ei, cum a mers? Ai găsit o nouă Elin?

— Da, după ce ne-am dat de ceasul morţii, am găsit o fetiţă nostimă care nu m-a refuzat. Se înţelege că nu-i nicio nădejde cu ea – n-a mai jucat niciodată – dar tot e mai bine decât nimic. E prea târziu ca să mai schimb piesa, aşa că biata de ea o să se descurce cum poate. De altfel uite-o că vine.

Göran se întoarse.

— Kerstin! Îi dau voie baborniţele să joace teatru?

— Da, se întâmplă şi minuni. Ba nu, nu se petrece nicio minune – aş jura că a minţit şi le-a păcălit. Trăiască minciunile, bine că am pe cineva pentru rol.

— Bine-ai venit, Elin, o întâmpină Göran şi ceilalţi începură să râdă. Kerstin se îmbujoră atât de tare încât Göran regretă că a deschis gura. Încă nu era deprinsă cu felul lor de a vorbi.

— Bine te-am găsit, Eric, răspunse ea într-un târziu.

Göran şi Klas o urmăriră atent în cursul repetiţiei. Treptat feţele li se înseninară – mergea mai bine decât crezuseră!

La întoarcere, Göran o aşteptă pe pod, în umbră, şi când Kerstin se apropie, o opri.

— Data viitoare poţi să vii cu mine pe motocicletă, dacă vrei.

— Nu, nu, asta nu… Începe lumea să vorbească.

— Şi ce-ţi pasă?

— Ţie nu-ţi pasă, dar pentru mine…

— Nu vrei să vii pentru că nu-i tocmai elegant, aici e buba! râse el.

— E una să vrei şi alta să poţi… Mulţumesc, dar nu te supăra dacă te refuz.

— Nu mă supăr.

— Sunt destule care vor să meargă… La revedere!

Trebuiau să fixeze hotarele păşunii de lângă pârâu. Göran desfăşura bobina, unchiul bătea sârma în cuie, pe ţăruşi. În vremea asta sporovăiau.

De ce era întotdeauna arşiţă atât de apăsătoare în iunie? De ce tinerii aveau tot mai puţine veşminte pe ei, în timp ce vârstnicii puteau umbla cu vestă şi două cămăşi pe soarele cel mai fierbinte? Vorbeau de una şi de alta. Se înţelegeau bine între ei.

Deodată unchiul se poticni, se rostogoli pe pantă, înjură şi se făcu alb la faţă. Când dădu să se ridice începu să geamă şi căzu la loc.

— Mi-am sucit blestematul ăsta de picior!

Göran încercă să-l ajute să se ridice.

— Nu, mai bine trage de picior.

Unchiul se apuca cu mâinile de un buştean şi se ţinu strâns de el. Göran trase, dar, speriat, îi dădu drumul.

— Te doare atât de rău?

— La naiba – ce să fac, trebuie să gem. Nu te sinchisi de mine, trage acolo, că merge!

Dar nu merse. Unchiul se aşeză cu faţa plină de broboane de năduşeală şi îşi pipăi glezna.

— Cred că e o fractură – of, ce pacoste! Mai bine să-l lăsăm în pace. Ajută-mă să ajung acasă, cum poţi.

Cu un băţ în stânga şi cu dreapta pe după umerii nepotului, Arvid Persson ajunse acasă. Sigrid telefonă după o maşină să-l transporte la spital. Peste câteva ore aflară că trebuie să rămână acolo. Sigrid, cea dură şi insensibilă, se rezemă cu fruntea de geam şi plânse.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, spuse ea rece. Mă întreb cine o să muncească la câmp până se va întoarce. Numai la asta îmi stă gândul.

— Am să te ajut eu.

— Tu?

— Bineînţeles, cine altul?

Dar faţa Sigridei nu exprima nicio încredere.

La ultima repetiţie, pentru spectacolul de Sânziene, Klas era disperat.

— N-am mai văzut o asemenea lene. Mai avem numai două săptămâni până la sărbătoare şi doar Kerstin şi Göran îşi cunosc rolurile.

— Nu mai ţipa aşa! Ce, parcă am avut timp?

— Timp!? Ştiu că veniţi totdeauna pe fugă, dar dacă aţi fi consacrat un sfert de oră pe zi lecturii, aţi fi ştiut rolurile. Însă voi zvârliţi caietele într-un ungher şi nu le scoateţi decât la repetiţie.

Nanny înălţa capul şi spuse:

— N-am citit o iotă acasă, pentru că nu ajung s-o fac, niciodată n-am reuşit. Dar s-a întâmplat să am vreodată nevoie de ajutorul suflerului?

— Nu, nu… Nu cu tine vorbeam!

— Nu toţi prind aşa uşor ca tine, replică Elsa tăios.

— Aşa-i, răspunse Klas. Tocmai de asta trebuie să înveţi mai mult.

— Fii mai puţin ironic, îl sfătui Elsa. Aş putea să procedez şi eu ca Sylvia – să plec!

— Nu umbla cu prostii!

Elsa făcu o mişcare din cap, întocmai ca Nanny, ridicându-şi năsucul în aer.

— Potoleşte-te. Ce-ar ieşi din teatrul tău dacă n-ar veni rudele noastre, să se împăuneze cu noi.

Chiar atunci Olle îi spuse lui Göran:

— Pentru tine nu-i nicio problemă să repeţi, ai timp berechet.

Göran se supără.

— Ce ştii tu cât timp am? Ştii că unchiul e la spital şi că eu trebuie să mă ocup de fermă?

— Nu ştiam, spuse Oile.

— Aşa e, întări Kerstin.

Pe măsură ce repetiţia înainta, erau tot mai atenţi la replicile lui Kerstin. Personalitatea, vocea, mimica, intonaţia – era Elin, întruchipată. Era fata fragilă, sensibilă, nestăpânită şi minunat de sinceră, care suferea când viitorul îi apărea sumbru, dar nu deznădăjduia niciodată. Era mai credincioasă prietenului ei decât ar fi bănuit el. Göran avu sentimentul, după care tânjea de mult, că joacă de la egal la egal. Nu mai era singur pe o culme, încercând să tragă pe cineva după sine. Pe culme nu se afla nici el – aceasta se găsea mult mai sus decât crezuse el – dar ei doi, împreună, se puteau ajuta să se ridice. O parte din replici rămăseseră răzleţe şi fără viaţă, cu toate modificările aduse de el şi de Klas, dar acum ştia cum trebuie spuse ca să capete înţeles şi să se înglobeze în tot.

— Am impresia că merge prost, şoptea câteodată Kerstin.

— Ce vorbeşti?! Eşti minunată, la fel de bună ca Nanny! o liniştea Göran.

— Ce tot mormăiţi voi acolo? se mirau ceilalţi. Când v-aţi împrietenit aşa, la cataramă?

— Sunt doar vecini! Aţi repetat, desigur, pe ascuns, de jucaţi aşa de bine împreună.

Nanny adusese pâinişoare cu lapte şi biscuiţi şi puse pe scară cele şapte căni desperecheate pe care le aveau în casă, după ce îl trimise pe Åke să fiarbă cafeaua. Ceilalţi stăteau lângă biciclete şi Göran pornise într-acolo, dar când o zări pe Kerstin în

grădina părăginită din spatele casei, se îndreptă spre ea.

— Ce cauţi, crăiasă mică?

— Toporaşi de noapte. Ştii ce miros minunat au? îl întrebă şi îi îndepărtă braţul când el încercă să o ia de mijloc.

Patru pete mici, colorate, străluceau în iarbă şi el vru să rupă una, dar fata îl opri.

— Lasă-le.

— De ce? Doar nu sunt flori ocrotite!

— Nu, dar parcă nu-ţi vine să le culegi. Se ofilesc atât de repede şi îşi pierd parfumul. Pe urmă îţi pare rău că nu le-ai lăsat acolo unde creşteau. Dar de data asta nu-i mai îndepărtă braţul, ceea ce spunea foarte mult. Râse fericit.

— Cum vrei… Pot să te duc acasă? întrebă el încet şi îşi strânse braţul mai tare în jurul ei.

— Păi, am venit cu bicicleta mea.

— De ce trebuia s-o mai cari cu tine?

— Crezi c-o să merg pe jos opt kilometri numai pentru plăcerea de a mă întoarce pe monstrul tău roşu? Nu, mulţumesc! Şi conduci ca un nebun! Poţi să ne schilodeşti pe amândoi.

— Te ţii de mine şi nu mai trebuie să pedalezi.

În acelaşi moment răsăriră două capete din dosul tufişurilor, ca două bufniţe, în semiobscuritatea nopţii.

— Aici erau drăgălaşii de ei! Veniţi să vă luaţi şi voi cafeaua.

Kerstin se smuci furioasă şi când apărură în faţa celorlalţi, mergea ţeapănă şi dreaptă, la doi metri de el. Ceilalţi râdeau bine dispuşi şi le întinseră cănile cu cafea şi cartonul cu biscuiţi. Era o atmosferă plăcută şi pe Göran îl cuprinse iar sentimentul că timpul stă pe loc, pentru ca el să-şi poată întipări clipa în memorie şi s-o păstreze pentru totdeauna. Era atât de calmă, atât de frumoasă, nespus de frumoasă noaptea asta! Tinerii nu făceau hărmălaie, glumeau potolit şi nu se auzea nicio vorbă urâtă. Dinspre întinderea

înmiresmată a câmpiei, briza uşoară şi călduţă îi mângâia, îi încălzea şi trecea prin pletele lungi ale mestecenilor, făcându-le să fluture. Niciodată noaptea nu va fi mai scurtă ca aici şi lumina mai stranie! Strălucirea ei nu se putea descrie, era parcă din alta lume, iar lucrurile şi umbrele trăiau ca într-o vrajă de basm.

— Cântă-ne, Göran!

— Hai, Göran!

Toate meschinăriile erau uitate, camaraderia lor era sinceră şi curată. Stătea pe o moviliţă, cu cana de cafea în mână şi lângă el, atât de aproape că-i atingea genunchii, şedea Kerstin, cu chipul ei palid şi liniştit.

— Bine, se învoi el în cele din urmă.

Dar timpul trecea, erau obosiţi şi în curând se ridicară.

— Kerstin, vrei să te remorchez până acasă?

— Da, dacă vrei, acceptă ea. Dar aşteaptă puţin.

Dispăru în spatele casei şi în timp ce el pornea motorul, ceilalţi plecară. Klas rămase la urmă, mohorât, singur, cu marea şi amara tristeţe a singurătăţii sale, care, cu cât lumea devenea mai frumoasă, îl apăsa tot mâi greu, mai dureros.

— Toţi pleacă. Nimănui nu-i trece prin gând să mă aştepte.

— De ce dai atâta importanţă unui fleac ca ăsta?

Întrebarea rămase fără răspuns. În schimb spuse:

— Noua Elin e formidabilă, nu ţi se pare? Mi-a cerut voie să joace şi cum nimeni altcineva nu voia, n-am putut s-o refuz.

— Ea a cerut să joace?

— Desigur. Sylvia n-a avut timp s-o bage-n sperieţi. Să fi văzut ce figură a făcut Sylvia, când a aflat! Făcea ea pe nebuna şi înainte, când ceva nu-i era pe plac, dar până la urmă se întorcea şi cerea să fie reprimită. De data asta, slavă Domnului, nu mai poate s-o facă.

Câtă înverşunare, câtă meschinărie! într-o noapte ca asta!

— Göran, nu ţi se pare că Elsa e antipatică?

— Nu ştiu… Puţin încrezută, dar are pe ce. E plină de farmec şi pare-se că poate face plăcută viaţa unui bărbat.

— A bărbatului pe care îl iubeşte, da. Dar celorlalţi le-o face şi mai nesuferită decât e. Ptiu! Mi-e silă de femeile astea primitive, cu mentalitate din epoca de piatră, care nu ştiu ce înseamnă tact şi respect şi bun-simţ. Se gudură pe lângă cel de care sunt îndrăgostite şi îi zgârie pe ceilalţi, numai ca să arate ce sentimente binevoiesc ele să nutrească. Elsa are opt surori şi fraţi şi toţi sunt căsătoriţi sau au o legătură. Fiecare se are bine cu cineva care, la rândul său, are neamuri. Fiecare e neam cu o mulţime de suflete şi, oricât s-ar duşmăni între ei, sunt mână în mână împotriva celui care nu ţine de clanul lor. Pentru cei ca Elsa, toate rubedeniile sunt nişte minţi luminate, iar ceilalţi nişte neisprăviţi. Dacă nu-i place mutra cuiva, i-o spune fără ocolişuri. Asta-i rodul spiritului de clan!

— Îţi dă totuşi un sentiment de încredere să ştii de unde te tragi, spuse Göran, sec.

Scăpă de neplăcuta discuţie doar când în sfârşit apăru Kerstin.

Îşi prinsese două fire de toporaş pe haină – nu rezistase tentaţiei să le culeagă.

Se sui pe motocicletă şi se apucă strâns de el. Göran conducea încet şi cum motorul nu făcea zgomot, puteau sta de vorbă.

— De ce e Klas supărat pe Elsa?

— A încercat probabil să-i facă şi ei curte, răspuns e Kerstin.

— A făcut multora curte?

— Da, aşa se spune.

Göran privi spre grădinile liniştite, la iarba moale, de sub bolta umbroasă a copacilor, la petele mari, sângerii ale bujorilor, care deveneau tot mai negre sub cerul nopţii, şi. simţi mireasma de trifoi şi iasomie. Cu fata alături de el, cu mâna ei pe umăr, era uşor de regăsit atmosfera de vrajă pe

care Klas o destrămase. Dar cum se împăca motocicleta cea roşie cu atmosfera de basm? N-ar fi fost mai bine să pedaleze pe bicicletă amândoi? Da, basmele şi maşinile nu se prea împacă, un cal ar fi fost de preferat. Viaţa modernă ucide basmele, nu rămâne decât proza cotidianului. Doar mici, neînsemnate întâmplări se mai pot împotrivi acestui curent general.

Göran îi dezvălui lui Kerstin gândurile sale şi ea ascultă atât de liniştită încât el se temu că fata nu-l aude. Totuşi, îi răspunse:

— O întâmplare nu se transformă niciodată, pe loc, în basm. Basmele se formează cu timpul – uiţi ce a fost urât şi îţi aminteşti numai lucrurile frumoase.

— Crezi că şi plimbarea noastră poate să se transforme într-un basm frumos?

— Da, odată, când o vei cânta şi când o vei povesti nepoţilor tăi.

— Abia atunci? exclamă el dezamăgit. Cum va suna povestea? O să fie vorba de un marş triumfal, pe un drum prunduit, între două şiruri de stâlpi de telegraf?

— Pentru triumful cui? întrebă ea tăios, şi Göran nu ştiu ce să răspundă. Schimbă vorba.

Când ajunseră la pod, se opriră. În albie abia mai curgea un firicel de apă printre pietre.

— Kerstin, ţi-aş cere acum o răsplată că te-am adus acasă.

— Tu ar trebui să-mi dai o răsplată, că ţi-am ţinut de urât…

— Dintre toate femeile îndrăzneţe pe care le-am întâlnit în calea mea rătăcitoare, tu eşti cu siguranţă cea mai obrăznicuţă!

Kerstin pufni în râs.

— Ce ai vrea să-ţi dau?

— O floare, o floare albă. Una dintre astea.

Fata îşi privi pieptul.

— Oh, am pierdut una!

— Nu-i nimic. Dă-mi-o pe cea care a rămas.

— Nu se poate.

— Atunci o iau.

— Nu, vreau să păstrez floarea pentru mine!

— Ei, e doar o floare albă, atâta tot… Dar dacă ţi-aş cere-o pe cea roşie.

— N-ai primi-o nici pe aceea.

— Aha, ai şi dat-o cuiva!

— Uf, ce nesuferit! Închipuie-ţi că o mai am şi mai ales pe asta n-o dau.

— Atunci dă-mi-o pe cea albă…

Kerstin se aplecă peste bicicletă şi-l privi printre pleoapele pe jumătate închise.

— Au ceva mai nu ştiu cum toporaşii mei? Nu poţi să-ţi culegi singur unul?

— Ba da, dar n-ar mai fi acelaşi…

Kerstin izbucni în râs, un râs din toată inima, şi-i întinse floarea spunându-i:

— Sărmanul, s-a şi ofilit.

— Şi nu mai miroase, adăugă el. Îi luă mâna care ţinea floarea şi o apropie de faţa lui.

— Nu, nu mai are parfum. Sărmana floricică, niciodată n-o să mai înflorească – de ce te-am cules?

— O să crească altele, vara viitoare…

— E atât de mult până vara viitoare! exclama Kerstin şi căscă somnoroasă. Oh, ce somn mi-e, o să mă certe că vin atât de târziu… în orice caz, tot e bine că încă n-au aflat de teatru, că joc. Ţie nu ţi-e somn? Nu cumva nu ţi-e somn?

— Cum să nu-mi fie! Deşteptătorul sună de mă scoate din minţi, la cinci şi jumătate, în fiecare dimineaţă. După ce mă scol şi-l opresc, îmi trece pofta să mă mai culc.

— Îţi trebuie atâta timp ca să ajungi până la el?

— Nu, dar trebuie s-o ajut pe Sigrid să mulgă şi să care laptele la şosea şi după asta urmează o mulţime de alte lucruri de făcut. Toată săptămână n-am avut timp o dată să pun mâna pe ghitară. Când să mai apuc? Ieri a venit unchiul acasă, dar are piciorul în gips şi trebuie să stea liniştit. E

furios ca o viespe şi azi a întrebat de trei ori dacă asta-i treabă de bărbat, să stai în casă să citeşti, în luna iunie, şi în zi de lucru. Până la urmă şi-a pierdut şi Sigrid răbdarea şi l-a poftit să meargă să împrăştie gunoiul. Abia atunci a tăcut.

— Vă ocupaţi şi de pârloagă, Sigrid cu tine?

— Da, nu cumva miroase în toată comuna?

— Aveţi un bălegar cu miros special la voi pe malul celălalt al râului? îl parfumezi?

— Te asigur că nu-i nevoie.

— Am impresia că-ţi place la nebunie treaba.

— Dacă n-ar fi nevoie, n-aş face niciun transport, te asigur, râse Göran. Dar, slavă Domnului, nu mai avem decât două zile de lucru. Sigrid m-a ajutat dimineaţa să încarc gunoiul şi eu l-am transportat, iar după-amiază eu am arat şi ea a împrăştiat gunoiul. În prima zi am luat-o razna de două ori. Sigrid făcea pe supărata, ca să nu văd c-o pufneşte râsul. Ai arat vreodată?

— Nu.

— Ai pierdut ceva foarte plăcut!

Kerstin izbucni în râs.

— Uf, ce râs necuviincios! Am stat şi m-am uitat la unchiu-meu când ară. Conduce plugul atât de uşor de parcă ar fi de ajuns să-l atingă cu degetul mic ca s-o ia încotro vrea el. Am crezut că o să-mi vină la fel de uşor. Pe naiba! Plugul mă mâna pe mine. Din pământ ieşeau aburi, ţărâna se fărâmiţa şi curgea năduşeala pe mine. Caii se întorceau, mă priveau şi Dumnezeu ştie dacă nu râdeau de mine!

Kerstin nu mai putea de râs.

— Am stat aici şi m-am uitat la tine de pe celălalt mal al râului. Să ştii că treaba mergea destul de bine. Chiar şi brazdele ţi-au ieşit destul de drepte…

— Tânără doamnă – eu ţi-am vorbit de prima zi. De atunci m-am mai deprins. Dar vai de mâinile mele dacă o mai ţin mult aşa! O să mai reziste două zile şi-a treia praf se fac. Am trei băşici în

palma dreaptă şi două în stânga, roşii, splendide şi al dracului de dureroase. Ard ca focul. Sigrid a fost drăguţă şi a sacrificat aseară o linguriţă de unt, să le ungă. A declarat că e mai bun decât vaselina.

Göran tăcu brusc şi se uită la fată. Zâmbetul dispăruse de pe faţa ei, ochii îl aţinteau, larg deschişi şi trişti. Buzele îi tremurau.

— Bietul de el, şopti ea, luându-i mâinile şi întorcându-i-le cu palmele în sus.

Se priviră tăcuţi. Lumea dispăruse. Aripa pudrată cu aur a farmecului îi atinsese. Dar vraja se stinse iute, clipa care trecuse nu se mai întorcea. Kerstin căscă, îi lăsă jos mâna şi Göran o întrebă:

— Eşti foarte obosită?

— Da, zilele sunt lungi… ar trebui să dorm seara în loc să colind, deşi e plictisitor să stai acasă. N-am niciun chef să dorm, în nopţile astea de vară, când lumina de după fereastră îţi umple odaia. Îmi vine să sar din pat şi să alerg afară…

Câteva minute rămaseră tăcuţi, apoi ea făcu o mişcare neliniştită şi îşi apucă bicicleta.

— Pot să te văd în noaptea de Sânziene? o întrebă Göran. Vii la şezătoare, nu-i aşa?

Kerstin răspunse încurcată:

— Nu ştiu… Aş vrea, dar…

— Kerstin, promite-mi că dacă poţi, vii!

— Bine, îţi promit…

— Pot să vin să te iau de aici, de la pod, la ora opt?

— Nu, nu aici, te vede toată lumea! Mai bine vino la stânca din vale, mai jos de grajdurile lui Helden, dar să nu te superi dacă întârzii puţin…

— Deloc – cine nu ştie că fetele drăguţe nu sunt punctuale?!

— Dacă eşti răutăcios, nu mai vin deloc. Noaptea de Sânziene… încă o noapte nedormită, şi eu am atâta nevoie de somn. Dar nu face nimic. La iarnă voi putea dormi. La iarnă voi putea dormi…

Cuprins de un sentiment ciudat, Göran îi luă mâna, dar ea şi-o retrase.

— Cu bine, trebuie să plec acum. Mulţumesc că m-ai însoţit.

— Mulţumesc pentru floarea cea albă!

În drum spre casă, se simţi abătut, deşi ar fi trebuit să fie vesel. La iarnă voi putea dormi, la iarnă voi putea dormi…

Cuvintele îl urmăriră şi după ce se vârî în pat. Brusc, se sculă şi privi speriat pe fereastră. Mijeau zorile. – La iarnă voi putea dormi… „Faţa ei era albă ca zăpada, buzele ei roşii ca sângele, părul ei negru ca lemnul de abanos. Era foarte frumoasă şi numele ei era Albă ca Zăpada…”

Ce naiba baţi câmpii? Ai înnebunit? De altfel Kerstin are pielea brună, nasul puţin pistruiat, părul ei e castaniu, la soare are reflexe aurii. Noaptea, ce-i drept, pare negru… întoarce-te pe partea cealaltă şi dormi, blestematul de ceas mai tace doar pentru câteva clipe.

În ajun de Sânziene te puteai crede în aprilie. Ba ploua şi era frig, ba strălucea soarele. Pământul uscat şi lacom sorbea umezeala. Norii cenuşii, cu pântece enorme, pluteau de la apus spre răsărit, în locurile unde soarele îi lumina – sclipeau ca zăpada. Lanurile de secară se unduiau ca nişte pânze de mătase, cenuşii-verzui, sau ca hula mării. Sub rafalele puternice ale vântului, plopii argintii de la ferma lui Josias Helden păreau albi.

Când Göran ajunse la stâncă nu găsi pe nimeni, îşi aprinse o ţigară, ca să-i treacă timpul. Aici, în umbră, aerul era umed. Narcisele de lângă pârâu, înalte de un metru, răspândeau un miros dulceag, în vale creşteau arini şi aluni şi frunzele lor aveau o strălucire uleioasă, umedă. Pe sub frunzarele întunecoase cădeau stropi mari, valea îngustă părea o catedrală cu coloane zvelte, negre, arcuite. Văzduhul limpede şi înmiresmat era plin de sunete: murmure, foşnete, ciripit şi şoapte ciudate.

Nu vii, Kerstin?

Timpul trecea, cinci, zece, cincisprezece minute… şi Göran se învârtea încoace şi încolo,

dar nu prea departe, ca să nu scape din ochi stânca.

Nu-şi dădu seama din ce parte venise. Deodată se pomeni cu ea lângă el. Stătea liniştită şi dreaptă. Zâmbetul îi mijea în ochi şi se răspândi încet, încet pe toată faţa. Buzele i se întredeschiseră şi i se văzură dinţii sclipind. Purta o rochie roşie strânsă pe – trup şi lungă până aproape de glezne. În păr îşi prinsese o rămurică de iasomie.

— Ura! Seara e salvată! Mi-era teamă că n-ai să vii!

Stătură o clipă şi se priviră. Deodată se auzi trosnetul unei crengi rupte şi se uitară amândoi împrejur. Printre tufişuri se zări un tânăr adus de spate, care se îndrepta, cu pas greoi, spre ferma mohorâtă a lui Helden.

— O fi ţesătorul Botten cu cap de măgar! îşi dădu Kerstin cu părerea. A, ba nu, ştiu cine e. E băiatul lui Helden, adăugă ea cu dispreţ.

— Aha, dar unde ai văzut „Visul unei nopţi de vară”?

— Am citit-o numai – îl au pe Shakespeare la bibliotecă…

— Vii cu mine până la lac?

— Da, dar nu pot să stau târziu. Trebuie să ajung acasă înainte de unsprezece.

Göran se lumină şi râse.

— În ordine.

Ieşiră la şosea.

— Kerstin, te iau cu mine.

— Nu se poate, îmi stric rochia. Şi o să-mi fie frig…

— Hai, vino! râse Göran şi o trase după el până la pod. Ei, ce părere ai?

— Ooh, ce maşină frumoasă! exclamă ea şi îşi împreună mâinile de admiraţie. E a părinţilor?

„Kaiser”-ul era tras pe un drumeag lateral şi strălucea sub capota de nichel. Göran îi destăinui:

— Tata şi mama au sosit astăzi şi m-am rugat de ei să mi-o împrumute.

Ea îi aruncă o privire entuziasmată şi timidă. Gând se urcă în maşină era atât de veselă, îmbujorată şi sfioasă, de ţi-era mai mare dragul de ea. După ce parcurseră câţiva kilometri, încordarea ei slăbi, se lăsă comod pe spate, oftă de plăcere şi îi mărturisi:

— Niciodată n-am fost cu o maşină ca asta!

— Nici eu n-am avut niciodată o tovărăşie atât de plăcută…

Dar în clipa aceea Kerstin încremeni. Faţa îi deveni ca de gheaţă şi privi fix înainte.

— Tata şi mama m-au lăudat că m-am bronzat şi că arăt atât de voinic şi când le-am spus că vreau să rămân aici toată vara, s-au bucurat, pălăvrăgi el numai ca să nu tacă.

Chiar lângă ţărm se înălţa arborele de armindeni. Mişcarea neîncetată a valurilor pe nisip ţinea loc de fundal sonor zgomotelor, cântecelor şi muzicii. Aerul era însă umed după ploaie. Totuşi venise lume multă. Cei vârstnici se aşezaseră pe pături şi priveau, iar copiii de şcoală formaseră un cerc şi cântau:

> Uite aşa, port eu, plin de mândrie, perina mea,
> da, plin de mândrie, da, plin de mândrie.
> Uite aşa, o aştern eu aici, pentru dragostea mea…

Se aflau şi o mulţime de străini, veniţi să asiste la serbare. Printre ţăranii cu veste şi pantaloni de culoare deschisă puteau fi zăriţi numeroşi bărbaţi în haine de pânză şi pantofi albi. Îmbrăcămintea modernă alterna cu rochiile scurte, înflorate, de bumbac. Dintr-o cabană ieşiră trei fete. Cele trei Graţii purtau rochiţe uşoare şi cununi de margarete în păr. De altfel era o abundenţă de flori – fiecare tânăr care se respecta avea un buchet ofilit la butonieră. Avea şi Kerstin o rămurică de iasomie în păr.

Descoperind că cea mai mică dintre cele trei Graţii, bine dichisită, ca la oraş, avea un profil

frumos, Göran se gândi s-o invite la dans. Poate că avea să rămână toată vara aici – poate că era o cunoştinţă ce merita să fie cultivată. Dar fata avea picioarele învineţite de frig şi toată era numai „piele de găină”, iar rujul, de un violet îngrozitor de strident.

Dezgustat, o căută pe Kerstin.

Sunetul celor două viori, slab şi piţigăiat, se pierdea în mulţimea ascultătorilor, iar melodiile naive n-aveau niciun farmec. Dinspre golf răzbătea muzica de la balul Asociaţiei Sportive, care se ţinea în magazie. Cercul din jurul arborelui, împodobit cu ghirlande veştede, din crengi de mesteacăn, se împuţina tot mai mult. Tinerii, care cunoşteau dansurile moderne, nu mai ţineau la tradiţii – voiau să se distreze şi atâta tot.

Amurgul se lăsa. Apa licărea ca argintul, murmura, susura şi se vălurea uşor. La marginea pădurii se zăreau piramidele albe ale corturilor şi câteva focuri, licărind ca nişte ochi roşii. Pe o barcă mare, cu motor, ancorată în port, urla un gramofon. Dinspre barăci se rostogoleau râsetele băutorilor de grog.

Göran vru s-o ia pe Kerstin la dans, dar ea îl refuză cu hotărâre. Cum nu voia să rişte să i-o ia altul, rămase în apropiere, deşi simţea cum îl cuprinde o teribilă poftă de dans. Ar fi vrut să nu piardă prilejul, dar nu era deloc simplu. Răguşise de atâta cântat. Câteodată se lăsa o linişte generală, şi atunci se uitau unul la altul, întrebându-se din ochi cine va relua melodia.

Merse iar s-o invite de Kerstin şi o găsi certându-se cu Sylvia.

— Ai de gând să joci rolul lui Elin? întreba Sylvia ridicându-şi privirea, ca s-o poată privi pe Kerstin în ochi. Trebuia să-mi ţii locul doar o dată, atunci când am lipsit! se răstea ea, obraznic.

Kerstin arăta nehotărâtă.

— Tu eşti cea care ai lăsat totul baltă.

— Ba deloc – cine ţi-a vârât asta în cap? Şi-apoi, nici nu eşti în stare – n-ai jucat niciodată!

— Ceilalţi spun că merge bine.

— O spun numai ca să nu te supere. Nu mai e nevoie să te duci data viitoare – am să merg eu!

Când Göran se apropie, Sylvia îi zâmbi imediat.

— Auzi ce spune fetiţa asta? Crede că o să i se dea voie să joace rolul lui Elin!

— Şi eu cred asta, spuse Göran sec, şi o invită pe Kerstin la dans. În urma lor se auzi un fel de şuier.

— A scuipat după noi… uf, mi-a stricat toată plăcerea…

Kerstin îl rugă s-o ducă acasă, deşi era numai zece şi jumătate, şi el o conduse până la maşină, care mai mirosea încă a iasomie.

Când trecură pe lângă restaurant, Göran încetini.

— Pot să te invit să iei ceva?

Kerstin mulţumi, dar îl refuză.

— Sunt prea multe cunoştinţe, explică ea neliniştită.

— Şi ce-i cu asta? Sau poate nu sunt de nasul tău? glumi el.

— Nu, nu-i vorba de asta. Dar… – şi puse pentru o clipă mâna peste mâna lui, care stătea pe volan – nu vreau să mă inviţi. Nu acum. Nu te supăra…

— Nu mă supăr!

Lângă chei Göran opri iar.

— Nu, spuse ea, nu vreau să merg acolo.

— Cine te-a speriat că-ţi vine greu să dansezi?

— Speriat?

— Da, speriat! Văd foarte bine că de fapt ai vrea. Cred că nu-i nicio primejdie dacă o să stai măcar să priveşti cinci minute.

Kerstin cedă în sfârşit şi cele cinci minute se prelungiră. Privea plină de atenţie şi încântare. Până la urmă dorinţa de a dansa i se aprinse în priviri. Prima oară când el o întrebă dacă vrea s-o

înveţe să danseze, clătină din cap, dar a doua oară zâmbi şi spuse:

— La şcoală valsam câteodată în pauze… Poate că mai îmi aduc aminte.

Nu uitase totul şi, peste puţin, se descurca destul de bine – supleţea şi simţul ei muzical o ajutau.

Göran remarcă o fată blondă, suplă ca o felină, care dansa languros tango, cu un Don Juan, posesor al unei bărci cu pânze. La următorul tango Göran o invită.

— Mai rar să danseze cineva atât de bine tango.

— Mulţumesc de compliment – asemenea, în ce vă priveşte.

— Aţi venit cu prilejul sărbătorii?

— Da şi nu. Nu fac parte dintre cei veniţi în vacanţă, cum vă închipuiţi poate. Locuiesc, în prezent, aici.

Nu mai era chiar de tot tânără. Avea ochi calmi şi inteligenţi şi îi inspiră încredere. De îndată ce se întoarse la Kerstin, îşi făcu apariţia Elsa.

— Göran, ce părere ai de pisica cu care ai dansat?

— Dansa bine… Cine e?

— Sora lui Eskil. Nu-mi place deloc… dacă vrei să ştii. Şi te apuci să dansezi cu ea în halul ăsta. Păcat de Eskil. Nu-i vina lui că ea e aşa cum e, dar ar trebui să-i fie ruşine de ea, în orice caz…

— Dar ce-a făcut?

— A lucrat la un hotel în oraş. Purta blană şi era întotdeauna sulemenită. Poţi să-ţi închipui de unde-i veneau banii… Probabil că ceva nu i-a mers, de s-a întors. Colac peste pupăză, mai declară că vrea să rămână acasă… Göran, promite-mi că n-ai să mai dansezi cu ea! Las-o-n pace!

— Ce atâta tevatură pentru ea?

— Să ne lase în pace! Să nu vină să le sucească băieţilor noştri capul!

— Dar dansează bine, nu mi-a făcut niciun rău şi nici altcuiva.

— Ascultă, Göran – spuse apăsat Elsa – dacă mai dansezi cu ea, n-ai să mai dansezi niciodată cu mine sau cu surorile mele!

Göran pufni în râs.

— Bine, bine, nu-i mai dau atenţie.

Elsa îi zâmbi recunoscător.

— Drăguţ din partea ta, ştiam ca eşti cumsecade, deşi eşti orăşean. O să te învăţ odată să dansezi polca, dacă vrei!

După ce ea plecă, Göran îşi înălţă întrebător sprâncenele. Kerstin îi explică în şoaptă, râzând:

— N-am auzit nimic rău despre Ester. Atâta doar că e sătulă de oraş şi nu mai vrea să locuiască acolo. Hilding şi ea au fost prieteni, cu opt-nouă ani în urmă, pe vremea când Elsa mergea la şcoală şi acum se teme să nu-şi piardă logodnicul. Ester e primejdioasă pentru că e mai deşteaptă şi mult mai drăguţă… Kerstin se uită împrejur, apoi continuă: Poate să iasă latră. Elsa a venit aici cu trei fraţi şi unsprezece cumnaţi şi cumnate, actuali sau viitori, şi toţi îi ţin, bineînţeles, partea. Priveşte, bârfa a început să dea roade – se face gol în jurul Esterei şi numai băieţii de la oraş mai dansează cu ea.

— Pare-se că nu le dă mare importanţă… Să fiu al naibii dacă nu dansez cu ea! Să nu-şi închipuie micuţa Elsa, cu sprâncenele ei prost desenate, că e buricul pământului.

Dar Kerstin îl opri.

— Nu face asta, n-o întărâta pe Elsa. Cine ştie de ce e în stare dacă te vede cu ea!

— Ce caraghioslâc! Câte parale mai face asemenea prietenie? Ştiu eu ce te doare, Kerstin, glumi el. Nici tu nu vrei să dansez cu ea! Ţi-e frică să n-o conduc pe ea acasă!

— Nu, nu tocmai…

— Hai să dansăm. Un vals vechi…

— Da…

Se opriră la o fereastră şi Göran strecură mâna prin grilaj şi o deschise, să intre aer proaspăt. Parcă ar fi băut apă de izvor după atmosfera

irespirabilă de acolo. Traseră adânc aer în piept. Se uitară unul la altul şi pufniră în râs, dar Kerstin se ruşină brusc şi începu să-şi facă de lucru cu inelele forjate ale barelor. Lacul susura, valurile scoteau un zgomot estompat, lovindu-se de chei, şi catargele bărcilor se balansau ca nişte pendule răsturnate, profilându-se în dungi negre pe cer şi apă. De afară se auzeau voci şi muzică, care covârşea gălăgia dinăuntru. Sala era prost luminată. De prin colţuri răzbăteau necontenit ţipete, vociferări, larmă, înjurături. În fund de tot se retrăseseră perechile de îndrăgostiţi, căutând singurătatea şi întunericul, dar prea adeseori pacea le era tulburată.

Dansară şi valsul următor. Kerstin părea să fi uitat de ora plecării.

Floarea mea, comoara mea,
Vino şi sărută-mă la noapte,
Floarea mea, ce dragă mi-eşti…

Göran ţinea strâns lipit de el trupul ei zvelt şi delicat. Îi zărea obrazul şi o ureche printre buclele castanii. Din când în când fata îşi ridica privirea limpede şi strălucitoare spre el.

— Nu eşti chiar tu floarea? întrebă el. Un trandafir?

— Ba da, răspunse ea. Cu mulţi ghimpi.

Deodată apăru clătinându-se un tânăr voinic şi butucănos, cu o sticlă în mână. Sorbi ultima picătură, apoi izbi sticla de un stâlp. Fetele ţipară şi dansul se întrerupse, până ce reuşiră să-l scoată şi să măture cioburile.

Kerstin nu mai voia să rămână şi lui Göran îi trecuse de asemenea pofta de dans.

Fata se aşeză tăcută în maşină. Amuţi şi el, cuprins de un sentiment de caldă mulţumire. Simţeau amândoi că nu e nevoie de cuvinte – ele n-ar fi făcut decât să strice… Şoaptele, suspinele,

vorbele n-ar fi putut exprima acele nuanţe fine pe care doar o privire, doar un gest le-ar fi cuprins.

Se opriră la pod, dar Göran nu făcu nicio mişcare ca să deschidă portiera. Kerstin şedea destinsă, cu ceafa rezemată de spetează, cu mâinile bronzate, nemişcate în poală.

Göran începu să murmure încet un cântec care-i veni în minte.

> Pot să-ţi aduc în dar câteva flori?
> Câţiva trandafiri, să ai grijă de ei.
> Ca să nu mai fii tristă, dragostea mea.
> Trandafirii vin dintr-o grădină de-mpărat
> şi nespus de greu e să te apropii de ei.
> Primul e alb
> al doilea e roşu,
> pe-al treilea aş vrea să ţi-l dau.
> El va-nflori, abia când cel ce ţi l-a dat va muri.
> Dar atunci, draga mea, el va-nflori îndelung…[7].

— Ce fel de floare e?

— E amintirea – tot ceea ce rămâne în urma unui prieten drag, după ce-a dispărut.

— Poate că amintirea se va transforma într-un basm frumos…

— Poate…

— Priveşte cum roiesc fluturii în lumina farurilor, spuse Göran încet.

— Da…

Rămaseră tăcuţi câteva minute.

— Dacă te-aş duce în noaptea asta la capătul lumii? spuse el.

— Îţi dau voie…

Apoi se uită la ceasul lui.

— E trecut de unu! Trebuie s-o şterg! şi vru să deschidă portiera, dar Göran o trase înapoi.

— Ce ţi-e aşa teamă? Numai o dată pe an e noaptea de Sânziene…

— Dar…

— Te-ai distrat astă-seară?

— Oo, da – Göran, să nu spui nimănui ca am dansat! Mai ales lui Sigrid să nu-i spui. Le povesteşte imediat alor mei. Şi aşa, tot or să afle în curând.

— Ce supraveghere nesuferită! Vor să te ţină închisă în colivie ca pe timpuri?

Kerstin nu răspunse, îşi învârtea batista între degete.

— Sunt la fel de necruţători şi cu Fanny?

— O, da…

— Dar ea nu e atât de ascultătoare ca tine, deşi tace mereu…

— Fanny? Ea e fetiţa cocolită a mătuşilor! În mine n-au încredere. Spun că sunt prost crescută.

— Aha! Dar fetele trebuie să fie prost crescute. Dacă nu s-au născut aşa, trebuie să înveţe să devină. Cum naiba de e Fanny logodită, dacă n-a avut voie să iasă la plimbare şi să vorbească cu băieţii?

Kerstin izbucni în râs, un râs în hohote, o izbucnire de bucurie, din toată inima, aşa cum n-o mai văzuse.

— Toată povestea s-a petrecut pe faţă, la lumina zilei. Bengt e văr cu noi. Acum cinci-şase ani se duşmăneau de moarte. E ceva binecunoscut. Şi pe neaşteptate lucrurile au luat altă întorsătura.

— Eu credeam că n-are inimă.

— Fanny e rece doar în aparenţă, izbucni Kerstin entuziasmată. Nu mi-aş da sora pentru nimeni pe lume!

Göran întoarse cheia de contact. Torsul de pisică de sub capotă amuţi. Îşi petrecu braţul peste umerii ei. La început păru stânjenită. Apoi Göran avu impresia că-i face plăcere.

— Acum eşti drăguţă cu mine, dar cu câteva săptămâni în urmă erai îngrozitor de rece. Ţii minte seara aceea în curtea parohiei?

— Nu-mi amintesc…

— Păcat. Mie mi-a rămas o amintire foarte limpede şi neplăcută.

— Uit-o, îl sfătui Kerstin, parcă rugându-l.

— N-am nimic împotrivă. Spune-mi, ţii mult la Nisse Holm?

— Uite-atâta, răspunse Kerstin şi suflă în palmă. Oricum, nu trebuia să te amesteci când a încercat să mă sărute, adăugă ea şi roşi.

— Dar n-ai fi reuşit singură că scapi de el.

— Aş fi ţipat. Să nu păţeşti ceva cu el. E puternic.

— Nu ştii că tehnica învinge forţa?

— Da, adevărat, dar poţi să fii sigur că o să-ţi aţină iar calea, deşi i-ai dat una peste nas. E atât de obraznic şi necioplit! Şi dacă vine cu bătăuşii lui, n-o să-ţi prea ajute tehnica… în orice caz, ai noroc că nu eşti stabilit aici.

— De ce?

— Nu le place de tine oamenilor din sat.

— Cum asta? Explică-mi! îi ceru Göran încremenit de uimire. Cui? Băieţilor nu le place de mine? Doar sunt prieten bun cu Eskil, cu Hilding, cu Klas… cu jumătate din Asociaţia Sportivă şi a Tineretului.

— Da, dar nu le place să fie puşi în situaţii de inferioritate, mai ales când ştiu şi ei că aşa e şi îi faci să o simtă. Le eşti străin, pentru că ei cred că le ştii pe toate şi că primeşti totul de-a gata… Nici bătrânilor nu le place de tine… Le-ai dat un bobârnac peste nas, la Tvet, şi n-o să uite asta niciodată.

— Dar le-am făcut cumva vreun rău? Mulţi mi-au spus că au fost cuvinte potrivite la locul potrivit!

— Da, dar ar fi vrut să le spună chiar ei! Ah, şi mai sunt şi toate drăguţele de cumetre bisericoase care dau din cap şi aproape că-şi fac cruce când îţi aud numele.

Göran râse uscat.

— Vasăzică sunt grozav de iubit! Dar nu cred deloc că iubirea asta e atât de generală cum pretinzi tu. Cum ai ajuns la concluzia asta?

— Ştii ce, Göran? Dacă le-ai fi făcut curte pastorului, bătrânelor profesoare, profesorilor, bărbilor venerabile şi mătuşilor mele – în loc să cazi în mrejele acelor păcătoase de asociaţii şi să cânţi cântece deşucheate, să joci teatru, să amesteci cimentul pentru construcţie, şi toate celelalte – ai fi intrat în societatea bună a comunei. Ai fi putut participa la o mică cleveteală, la gustările acelea cu cafea, şi ai fi putut auzi tot ce se spune despre lume şi anumite întâmplări chiar mai înainte de a se fi petrecut. Am fost şi eu uneori pe la sindrofii dintr-astea, aşa că ştiu multe.

— Aha, admir talentul tău de interpretare!

— Te rog – e spectacol gratis. Acum trebuie să plec, spuse ea oftând.

— Şi n-ai vrea?

Kerstin rămase tăcută, cu capul dat pe spate şi privirile aţintite spre plafonul maşinii. Liniile moi ale buzelor exprimau ceva. Speranţă? Dor? Ah, ce mică răzvrătită se ascundea îndărătul acestui chip cu trăsături delicate şi pure şi al purtării ei cuviincioase!

— Ai să culegi şapte flori să le pui sub pernă astă-seară? Fetele de pe-aici cunosc obiceiul ăsta?

— Nu cred că se obişnuieşte. De altfel e şi prea târziu. Noaptea de Sânziene e pe sfârşite… Oricum, n-am să mai pot visa…

Göran simţea o stranie tulburare. Pulsul îi zvâcnea puternic. I se părea de o mare importanţă felul în care ea va reacţiona. De parcă ar fi fost singura femeie de pe lume, deşi lumea era plină de ele. Era dureros de conştient că mâinile-i sunt umede şi că îi tremură. Când făcu o mişcare şi îi atinse genunchiul, ea şi-l retrase cu o grabă temătoare.

— De ce să nu visezi, Kerstin, crezi că tu n-ai nevoie să visezi?

— Poate, spuse ea şi râse nesigur.

— Îţi ajunge realitatea aşa cum e?

Kerstin nu-i răspunse. Aplecându-se brusc deasupra ei, Göran o sărută. Zări în ochii ei întunecaţi groază şi uluire. O simţi cum împietreşte, ca o statuie – apoi tot universul explodă într-o ploaie de stele. În secunda următoare Göran, ţinându-se de falcă, privea cu ochi mari cum Kerstin trânteşte portiera pe dinafară.

— Prostule! hohoti ea. De ce-a fost nevoie să strici totul, când era aşa de frumos?

— Kerstin, Kerstin, întoarce-te!

Niciun răspuns. O luase la fugă.

— Pot să te văd mâine? După-amiază, la Stâncă. Sau vino jos, la golf!

Dar ea nu răspunse. Se îndepărtă şi dispăru în întuneric ca o imagine confuză şi tremurătoare, pe drumeagul îngust.

LICURICII

Drumul cobora în pantă repede spre lac. Göran auzi murmurul apei, traversă şoseaua şi ajunse la mal. Un nor uriaş se îndepărtă descoperind luna strălucitoare. Părea că o pulbere fină de argint se aşternuse, deodată, peste *undele apei plumburii, neliniştite. Arcul de nisip al malului se contura luminos între apă şi pădurea neagră. Cheiul era pustiu şi gol, cabanele din munţi încuiate. În geamurile silozului şi ale magaziei se reflecta, sclipitoare, lumina lunii.*

Göran tresări. Chiar lângă el, jos în nisip, străluceau trei scântei, mici, albastre. Pâlpâiau, tremurau, se stingeau.

Sclipiţi licurici,
Licăriţi licurici.

Göran aruncă bicicleta şi se lăsă în genunchi să-i apuce cu mâna.

Erau doar trei cioburi de sticlă şi în aceeaşi clipă luna dispăru şi se făcu mai întuneric ca oricând.

Ziua de Sânziene sosi caldă, liniştită şi strălucitoare. Invitaţii unchiului mai erau încă acolo, atât fraţii lui Sigrid, cât şi soţii Stendahl. Atmosfera de ieri fusese încordată şi nici gând să se îmbunătăţească. Relaţiile dintre Sigrid şi ceilalţi se transformaseră dintr-o uşoară iritare în răceală şi poftă de ceartă.

În sufragerie, la cină, Agnes o mustră pe Sigrid:

— De ce nu ţi-ai pus tacâm şi tu?

— Îmi cer iertare, dar eu tot n-ajung să mă aşez, spuse Sigrid şi servi cartofii.

— Nu suntem aşa de grăbiţi… îşi dădu cu părerea Hans, cel mai vârstnic. Aşază-te şi încearcă să fii mai drăguţă, arici bătrân! Închipuiţi-vă, îngăimă el, n-am văzut-o niciodată şezând la masă ca oamenii. Totdeauna se învârteşte împrejur, îşi face de lucru şi ciupeşte câte o bucăţică, de ici, de colo.

— Mai e şi câte unul bucuros că Sigrid trebăluieşte atât, remarcă bunicul.

Logodnica lui Rickard, micuţa, subţirica, roşcovana Ulla întrebă:

— Cum se face că nu te-ai măritat, tocmai tu, care eşti aşa de harnică?

— Eu nu iau pe oricine, aleg, răspunse Sigrid tăios.

Göran îi cerceta pe cei din jurul mesei şi încerca să-şi adune gândurile, plimbându-şi privirea de la unul la altul. Părinţii lui Göran erau şi ei acolo, inaccesibili şi reci. În dosul ochelarilor bătrânei Helga se zărea o sclipire răutăcioasă. Arăta calmă şi distinsă cu părul ei cărunt, bogat. Lângă ea şedea Agnes, uşor fardată, cu părul ondulat, despărţit de o cărare, îmbrăcată în haine noi. Faţa ei palidă, mare, de om care sta mereu în casă, arata cam obosită. Voia să pară bine crescută, dar pleoscăia şi sorbea cu zgomot şi sub lacul unghiilor se vedea murdăria. Perla celui de-al treilea inel de pe mâna ei stângă era, bineînţeles, falsă – dar părea că asta n-o supără – numai mare să fie.

Mai încolo şedea unchiul, tăcut, cu un zâmbet crispat şi cu piciorul întins pe un scaun. Strângea bastonul şi părea speriat ori de câte ori vreunul dintre oamenii aceia zdraveni şi neatenţi se apropia prea mult de piciorul său bandajat. Ce mult semănau tata şi unchiul – şi ce deosebiţi erau, totodată. Tata palid, distins, apatic, mai îngust în umeri decât unchiul, mai lat în şolduri, cu spatele

drept, cu mâinile albe. Dar aveau acelaşi profil, aceiaşi ochi şi aceeaşi gură, aceeaşi ţinută mândră a capului.

Lângă unchi şedea Hans, cu chipul cenuşiu, cu privirea neliniştită, cu mâini de fierar, murdare de uleiul ce nu mai putea fi scos din piele. Băuse ieri bine şi continuase şi în ziua aceea să tragă zdravăn la măsea. Stângaci, încurca mereu tacâmurile şi încerca sfios să pună mâna pe umărul Ullei să-i mărturisească ceva. Fata se tot trăgea într-o parte şi îşi ştergea din când în când stropii de salivă de pe obraz. Până la urmă ajunsese aproape să stea pe genunchii lui Rickard. Göran îi făcu cu ochiul şi ea îi răspunse cu o uşoară mişcare din cap. Era drăguţă Ulla: subţire, mică, roşcovană, cu piele albă, fără pistrui, şi rochia ei verde deschis era atât de subţire că se întrezărea totul prin ea.

Rickard arăta distins, era conştient de asta şi de fiecare dată, când avea ceva de spus, începea cu: „Noi, cei din serviciul statului…”

Dar oricât de mândru era de serviciul său, care-i dădea prilej să se împăuneze cu rangul lui înalt, nu era mai puţin vesel că are concediu de la serviciu până la douăzeci iulie. Se ruşina de dialectul său, de aceea vorbea o suedeză exagerat de gramaticală, împestriţată cu cuvinte străine, pe care nici nu le pronunţa, nici nu le plasa corect. La început era amuzant, dar până la urmă ţi se făcea lehamite.

„Noi cei din serviciul statului, facem aşa şi pe dincolo”… Ptiu!

Te mai înseninai privind-o pe Sigrid cum serveşte la masă. Dădea o impresie de puritate exterioară şi interioară, desăvârşită. Poate că juca şi ea teatru, dar masca ei îţi devenea, cu timpul, simpatică.

Pusese ea singură masa: faţa de masă, farfuriile, paharele, florile, tacâmurile, şi Göran nu găsea niciun cusur. Cum de reuşise să facă şi mâncarea?

Cu siguranţă că n-a dormit prea mult noaptea trecută.

Tavanul ceva mai înalt, ferestre mai mari; un covor de Bukhara în locul covoarelor ţesute în casă; o pendulă stil baroc, din anii patruzeci, în locul ceasului deşteptător; vin, în locul sucului diluat de zmeură; ochii mici, albaştri, strălucitori, ai florilor de veronică, înlocuiţi cu un buchet de la florărie – aşa ar fi arătat o cină intimă la inginerul Stendahl.

Deodată se auzi vocea lui Sigrid, dulce şi voioasă, de după uşă:

— Aşa, băieţaşul meu, freacă-ţi ochii cu mâinile să-ţi treacă somnul şi hai să mergem la mama… Intră cu nepoţelul Tutte în braţe. Era bosumflat că fusese trezit din somn. Avea părul ciufulit ca un smoc de iarbă veştedă.

— Închipuiţi-vă, a stat culcat şi a dormit o oră întreagă pe laviţa din bucătărie. Râse fericită şi amuzată. Hai, gungureşte, purceluş scump!

Mama „purceluşului” interveni:

— Dă-mi-l! Uf, nu-mi place să văd fete bătrâne jucându-se cu copiii altora.

Masca plină de riduri a lui Sigrid îngheţă iar. Se făcu pământie la faţă şi privi în jos. Băieţelul se uită cu ochi mari, supăraţi, de un albastru închis, îşi frecă faţa şi începu să bocească.

— Vino la mama, Tutte!

Răspunsul fu categoric:

— Nuu!

Sigrid îl lăsă jos, pe podea, şi ieşi.

— Păzeşte-te de mămica, Tutte, spuse unchiul şi ochii îi jucau. Nu te duce la mama!

Băieţelul se duse numaidecât la ea. Bărbia îi ajungea la marginea mesei.

În timp ce înfuleca în silă, Hans se plânse de vremurile în care trăiau.

— Toate preţurile cresc, numai salariile nu. Ţăranii ar putea să câştige bani buni, acum, cu alimentele astea care s-au scumpit.

Subiectul fu întors pe o parte şi pe alta, la nesfârşit. Urmă apoi oftatul.

— Oricum, ţăranul o duce bine. Are de toate în grădină, nu-i silit să cumpere nimic…

Seth Stendahl pronunţă replica decisivă:

— Dacă-i aşa, nu puteai să rămâi la ţară?

Hans încercă să se apere, dar se încurcă din ce în ce mai rău. Aruncă jumătăţi de fraze, ca să înceapă altele noi, şi când descoperi că nimeni nu-l ascultă, tăcu.

Băieţelul trase de faţa de masă.

— Tutte, stai cu mama!

— Nu, nu acum, Tutte, puiule, mama mănâncă. Nu mai trage de faţa de masă.

— Şezi lângă mama!

Göran se uită cu interes la feţele congestionate, cu obrajii buhăiţi şi cu ochi bulbucaţi, gata parcă să le sară din orbite.

— Şezi lângă mama!

— Bine, vino, dar stai cuminte…

Astfel căpătă Tutte permisiunea să se caţere în poala ei. Aruncă celorlalţi o privire triumfătoare. Oricare ar fi fost subiectul conversaţiei, el rămânea, în orice caz, în centrul atenţiei.

— Păpică! comanda el.

Agnes îi întinse un cartof cu sos.

— Nuu…

Zece secunde mai târziu se repetă ordinul.

— Păpică!

Un alt cartof, un alt „Nuu”.

— Nu poate avea poftă de mâncare, spuse doamna Stendahl. A mâncat acum o oră…

— Da, dar n-a fost decât o supă cu lapte şi abia a atins-o.

— Vleau supă! comandă Tutte şi Agnes simţi nevoia să explice:

— Supa înseamnă desert… Ştiţi, mănâncă aproape întotdeauna numai desertul… Ce să-ţi fac, Tutte, încă n-am primit desertul…

— Vleau supă! Ochii se roteau mânioşi, braţele gesticulau în aer, gura era mare, neagră şi colţuroasă.

Hans îşi prinse capul în mâini şi şuieră printre dinţi:

— Luaţi copilul de aici!

— Să-ţi fie ruşine! îl dojeni Agnes. Gândeşte-te că şi tu ai fost mic, odată…

Göran se dedicase, cu o atenţie concentrată, eliberării osului de ultima bucăţică de carne. Doamna Stendahl strâmbă din nas şi îşi aranjă rochia. Mai departe, în colţul ei, Ulla şopti:

— Rick, noi n-o să ne răsfăţăm copiii…

Brusc, furtuna păru să slăbească şi Agnes putu să se ocupe o jumătate de minut de mâncare. Faţa pătrată îşi reluă culoarea ei normală, pământie, în ochi se ghiceau urme ce prezentau neliniştitoare asemănări cu activitatea cerebrală. O mână mică, moale, cu degete răşchirate, se întinse spre farfuria lui Göran, apucă un os, îl aruncă peste masă şi răsturnă paharul lui Stendahl.

Tutte izbucni în râs, entuziasmat, dădu din picioare sub masă şi anunţă, plin de sine, şi triumfător:

— Tutte vlea supă!

Stendahl nu scoase un cuvânt, ridică paharul cât putu de repede şi îşi înălţă sprâncenele.

— Sigrid dragă, strigă Agnes, să trecem la desert, altfel n-o să stea liniştit.

Desertul se arătă a fi o budincă galbenă, rece, îmbietoare, cu cremă de ciocolată.

— Uite, Tutte, mama îi dă papa lui Tutte.

— Hai, Tutte, mănâncă!

Tutte căpătă lingura mamei Agnes şi începu să hăpăie lacom din crema de ciocolată şi se făcu maro pe cea mai mare parte a feţei. Din când în când îşi ştergea lingura de păr. Probabil că îi intră şi ceva în gură, căci mestecă, scoase limba şi plescăi tare.

Göran studia fotografiile rubedeniilor.

Îl interesa mai ales fotografia mătuşii sale din partea tatălui, făcută cu un an înaintea morţii ei. Era figura unei femei simple, adevărate, cu ochi frumoşi şi o gură care se deprinsese să fie hotărâtă. Nu era frumoasă, dar nici urâtă, şi Göran ar fi vrut mult s-o fi cunoscut; cu ea semăna Sigrid. Numai un cercetător al arborelui lor genealogic ar fi putut să descopere în ce izvoare întunecoase îşi aveau obârşia caracterele celorlalţi.

Deodată se auziră pocnete şi strigăte dojenitoare şi Göran simţi cum îl trec năduşelile. Se uită la Tutte. Acesta bătea entuziasmat cu lingura în farfurie şi faţa de masă era plină peste tot de pete cafenii.

Agnes îi smulse arma şi băieţelul protesta, căscându-şi guriţa, care se făcu mare, şi urlă. Din gură îi ţâşni, pe bărbie, pe piept un şuvoi de budincă, bine amestecat cu sos de ciocolată.

Doamna Stendahl îşi duse repede batista la nas. Unchiul arăta de parcă i s-ar fi oprit îmbucătura în gât. Dar Ulla era tânără şi nestânjenită şi râse de tot ce se întâmplase. Göran îi zâmbi recunoscător. Agnes îl aşeză pe Tutte pe podea, se ridică iute şi ţipă:

— Oh, mi-a făcut o pată pe rochia cea nouă! Apoi Göran stătu în salon cu ceilalţi şi fumă, şi prin fereastră îşi văzu mama mergând braţ la braţ cu Ulla şi admirând florile lui Sigrid. Slavă Domnului că mai existau unii care se înţelegeau! Dinspre bucătărie se auzea clinchet de vase şi surorile certându-se pentru faţa de masă murdărită.

Deodată unchiul îi spuse lui Rickard:

— Te gândeşti poate să petreci aici cu Ulla câteva săptămâni din concediu? Vezi că nu sunt bun de nimic. Nu putem primi străini în casă, fiecare are grijile lui.

— Nu, tată, se înţelege că nu. Logodnica mea şi cu mine am promis să mergem la părinţii ei în vizită şi nu putem să ne călcăm făgăduiala.

— Aha, exclamă unchiul, aşa vasăzică… Dar ieri am înţeles că aţi vrea să rămâneţi cel puţin o săptămână…

— Nu, a fost o neînţelegere.

Göran oftă, se duse în camera alăturată şi începu să cânte la vioara unchiului melodii din noaptea de Sânziene.

— Lasă miorlăitul! spuse Hans acru. I se făcuse părul măciucă.

Göran imită o mâţă chinuită, apoi atârnă vioara şi se duse în bucătărie să-i cerşească lui Sigrid un supliment de budincă. Surorile se mai certau încă:

— Ai putea să ai ceva mai multă grijă, Agnes! E cea mai fină faţă de masă a mamei! Şi petele nu ies…

— E vina ta! De ce naiba a trebuit să serveşti cremă de ciocolată când ştiai că mănâncă şi copilul?

— Logică de femeie! strigă Göran din uşă, dar se trase repede înapoi căci băieţelul se afla pe „tron” şi Agnes şedea alături şi îl supraveghea.

— Grăbeşte-te, Tutte, mai trebuie să te şi îmbraci!

— Nuu! se strâmbă Tutte.

Göran se uită la ceas şi constată furios că era prea devreme ca să se ducă la Stâncă. Kerstin trebuia să spele vasele, în fiecare zi, după ce mâncau, apoi să dea de mâncare păsărilor, şi abia după aceea era liberă. Dacă timpul ăsta blestemat s-ar scurge o dată… Simţea furnicături şi nelinişte în tot trupul.

Deodată copilul intră alergând, îmbrăcat doar cu o cămăşuţă scurtă şi se târî fericit şi surâzător sub bufet.

— Tutte, puişor, vino la mama, nu eşti gata încă…

Când din regiunile de jos ale bufetului urcă un miros specific, Hans se deşteptă brusc din picoteală şi duse mâna la nas.

— Scoateţi copilul!

Göran se grăbi să iasă şi numai gândul la budinca cu cremă de ciocolată îl făcea să i se întoarcă stomacul pe dos.

Cu cât se apropia de Stâncă, cu atât îi bătea inima mai tare – dar lângă Stâncă nu se afla nimeni. Aşteptă un moment, atent la orice foşnet din desiş, dar ea nu apărea. Începu să-şi facă reproşuri că zăbovise atâta, acasă, şi cercetă pământul moale din jur. Nu erau proaspete decât propriile sale urme. Muşchiul nu dădea la iveală nimic. În cele din urmă urcă până la fermă. În spatele vechii magazii, lăsate într-o rână, creşteau tufe dese şi înalte de zmeură. De aici începu să iscodească. Dacă n-ar fi fost atât de neliniştit, ar fi putut să ia totul drept un joc, aşa cum visase pe vremea când citea romane cu indieni. Ar fi putut fi raiul pe pământ – să te strecori aşa, şi să spionezi, dar acum era nevoit s-o facă, şi asta nu-l încânta.

Casa se afla în faţa lui, sub coroanele lungi ale castanilor, roşie, cu colţurile, cornişele şi ramele ferestrelor vopsite în alb. Aleile cu prundiş erau bine greblate, ca într-o veche poveste ţărănească, şi florile străluceau puternic în soare. În iaz se bălăceau raţele nepăsătoare, iar în faţa depozitului de lemne se hârjoneau cei trei pisoi: Absentul, Plecatul şi Complet Dispărutul, în timp ce pisica-mamă, culcată alături, îi privea printre pleoapele somnoroase. Era o linişte desăvârşită, o linişte nefirească. Steagul atârna nemişcat, frunzele erau nemişcate, jos pe păşunea pârjolită de soare vacile stăteau pleoştite şi mişcau din urechi.

Era oare pustie cocioaba?

Până la urmă se apropie de veranda cu acoperiş înclinat a bucătăriei şi bătu. Anna ieşi şi îl cercetă bănuitoare.

— Scuzaţi-mă că vă deranjez, dar am văzut o vacă singură pe drum, una bălţată. E cumva a dumneavoastră?

— Nu, noi avem numai vaci roşii.

— Aha, era doar o… E linişte şi pace azi, de Sânziene…

— Da, da.

Nici gând să afli ceva. Trebuie să saluţi şi să pleci… Fir-ar să fie…

Dar stai, el îi propusese şi o întâlnire, jos, lângă golf. Poate că era acolo. Porni în grabă mare motorul şi o luă la vale. Apoi începu să cerceteze cu privirea împrejurimile. De câte ori vedea o rochie roşie, începea să-i bată inima.

Sigur că astăzi era de zece ori mai multă lume ca ieri; tot malul lung, galben, era înţesat de lume. Câţiva îndrăzneţi se bălăceau în apă, dar arătau rebegiţi. Apa asta afurisită, care niciodată nu se încălzea… Pe drumul alb, prăfuit, se plimbau tineri în grupuri mici, cu capul gol, cu cravatele fluturând, şi se întâlneau cu fete care râdeau, priveau şi voiau să fie privite. Restaurantul era plin de „păsări călătoare”, de vară, de la oraş. Când Göran ajunse la debarcader, văzu de două ori mai multe bărci ca ieri. Părinţi neliniştiţi, veniţi de la câmpie, încercau să-şi ţină odraslele curioase departe de marginea cheiului şi le atrăgeau atenţia să nu se împiedice de frânghii.

Göran se îndreptă spre capătul dinspre larg al digului – doar va găsi acolo vreun cunoscut printre cei ce se plimbau. Pe punţi stăteau culcaţi bărbaţi arşi de soare, femei zvelte, bronzate şi ici şi colo câte un pescar mai avea energia să-şi facă de lucru la barcă, să înnădească o funie, să dreagă câte ceva la vopseaua lăcuită.

Dar Beatrice-Aurore[18] nu se afla nicăieri… Nu, se numea de fapt Kerstin, dar nici ea nu se afla nicăieri.

Dar uite că apăru Elly, zveltă şi voioasă, la braţul lui Kalle Karlsson. Pe ea putea s-o întrebe şi să capete un răspuns cinstit.

— N-ai văzut-o cumva pe Kerstin?

— Nu, astăzi nu. Ai pierdut-o ieri, din maşină?

— Da, a plecat…

Cei doi râseră, dar el rămase serios. Aşadar nu fusese zărită pe-acolo… Pentru el, brusc, strălucirea soarelui se stinse, albastrul apei deveni o pată de cerneală. Îşi simţea inima grea… Mă duc acasă…

Dar apăru Elsa şi îl însenină cu veselia ei.

— Oh, ce bărci splendide!

— Oh, şi ce splendizi marinari amatori!

— Taci, Göran! Veniţi să vedeţi barca aia care pluteşte mai încolo! Oh, ce-aş mai fi vrut să ies azi pe apa golfului…

Îi conduse până la capătul digului şi Göran o îngână:

— Frumoasă, colosal de frumoasă!

Barca era într-adevăr deosebită: din lemn de mahon, cu o cabină mare şi cu inscripţia „Neptun” la proră. Un tip nebărbierit ieşi din cala motorului. Purta basc şi avea braţele tatuate fantezist.

— Ascultă, puturosule! strigă el. Ia fă-te-ncoa!

— Mai încet cu urletele! Ai să fii amendat pentru mutra ta de-nmormântare! răspunse o voce şi Elsa pufni în râs şi se întoarse atât de repede încât se izbi de un tânăr care venea în fugă. Amândoi făcură haz şi marinarul îşi ceru scuze.

— Cu tine am dansat, pare-mi-se, ieri seara, de o mulţime de ori.

— Aşa e, ciripi Elsa.

Brunetul, îmbrăcat în pantaloni de pânză, sări pe punte şi continuă disputa ironică cu colegul său. Göran şi Elsa se opriseră pe chei şi priveau. Deodată cei de la bord începură să şuşotească şi să gesticuleze şi tânărul brunet se săltă pe acoperişul cabinei.

— Ce ziceţi, v-ar amuza să faceţi o scurtă plimbare? Pentru domnişoara Elsa ar putea fi o compensaţie pentru chinurile îndurate ieri. Şi voi, ceilalţi, dacă vă amuză…

Fetele se uitară una la alta şi pufniră în râs, entuziasmate. Elly era încă nehotărâtă, dar când Kalle se decise, chicoti de bucurie.

— Mulţumim pentru invitaţie. Prea sunteţi drăguţi, trebuie să acceptăm.

Ca rege al mării sau cel puţin al acestui golf, „Neptun” alunecă, depăşind bărci, şalupe, iole izolate, care înaintau încet ca melcii pe apa întinsă, liniştită. Malul se îndepărta şi detaliile se estompau. Casele deveneau mici ca de păpuşi. Insulele şi geamandurile alunecau în urma lor, la babord, apoi apăru marea largă, strălucitoare spre partea de sud-vest, nesfârşită spre nord.

— Minunat! oftară fetele.

— Ce v-ar mai apuca răul de mare, dacă ar fi hulă!

— Ba nu! Am mai fost pe mare, poate mai mult ca voi.

Încetul cu încetul se produseră apropierile fireşti. Elsa şi brunetul aveau atâtea să-şi spună, încât ea se aşeză alături, la cârmă, şi până la urmă primi de la el permisiunea să conducă. Tatuatul îi făcea curte lui Elly atât de grosolan, încât ea se ghemui palidă şi supărată lângă Kalle, care o tot necăjea, spunându-i că e perfectă, dar când tatuatul încercă s-o tragă spre el, primi un ghiont în piept, aşa că se lăsă păgubaş.

Cum n-avea deloc chef de vorbă, Göran se întinse pe burtă, pe puntea din faţă, şi privi în jos, peste bord. Imaginea apei care se năpustea şi se izbea de etravă, spumegând, îi mai potolea gândurile hoinare şi nestăvilite. „Neptun” se balansa plăcut de fiecare dată când întâlneau în cale valurile lăsate de vapoare.

Când se întoarseră la ţărm, Elsa rămase pe chei. Cu siguranţă că şi astă-seară va fi dans.

Ferma Larssonilor era atât de aproape încât dacă strigai, cei de acolo te puteau auzi. Göran vedea ba pe unul, ba pe altul, dar dură mult până ajunse să schimbe un cuvânt cu Kerstin. Serile rătăcea primprejur, în vale, ca un duh blestemat. Cu cât se întuneca, cu atât se apropia mai mult de case şi,

dacă n-ar fi fost mătuşile acolo, ar fi intrat şi întrebat de ea.

O întâlni abia la repetiţia de la teatru. Când o salută, încercă să-şi ascundă neliniştea ce-l frământa. Şi ea părea indiferentă, dar de câte ori Göran se uita pe furiş la ea, Kerstin îşi întorcea privirea de la el. Göran surprinse în ochii ei o expresie pe care n-o înţelegea. Fata îşi citi totuşi rolul cu sensibilitate şi căldură şi ceilalţi o aplaudară de câteva ori.

— Îmi dai voie să te remorchez şi astă-seară? întrebă Göran, când se pregăteau să plece. Spre bucuria lui, fata acceptă.

Se opriră ca de obicei la pod. Pe drum nu schimbaseră o vorbă şi Göran aştepta ca ea să rupă tăcerea. Se simţea sigur de victorie. Toate semnele arătau că e pe drumul cel bun. Se căi iar de scrisoarea descurajată pe care o trimisese prietenilor, în primăvară. Helge îi va aminti cu siguranţă de ea. Dar dacă ar putea s-o înduplece pe Kerstin să-i dea câteva fotografii, ar avea o dovadă la mână şi ar putea să povestească cum şi-a petrecut timpul în cursul verii. Helge se va delecta şi va spune: Există ţărăncuţe atât de fermecătoare? — Ei, dar astea erau numai închipuiri – cum se vor petrece lucrurile, viitorul va arăta. Acum trebuia să se consacre prezentului.

Câteva scântei mici, albastre, străluceau în gardul viu, stufos, de la marginea drumului şi Kerstin se lăsă în genunchi lângă ele.

— Uită-te! exclamă entuziasmată. Sunt licurici!

Dar Göran se uita mai mult la fată. Era înduioşător de subţire şi îngustă în umeri. Printre şuviţele întunecate i se zărea ceafa albă. Se aşeză în genunchi lângă ea şi apoi totul se petrecu surprinzător de simplu, de parcă ar fi fost pus la cale şi chibzuit de mult.

— Dă-mi drumul, spuse ea moale, când el o cuprinse cu braţul, dar nu protestă când o trase spre sine.

— De ce te-ai supărat aşa de rău în noaptea de Sânziene? întrebă el şi îşi apropie faţa de a ei.

Ea se întoarse spre el, destinsă şi calmă, cu buzele întredeschise şi când el o sărută, nu se feri, ci îi răspunse la sărutare. Braţele i se înălţară spre grumazul lui şi-l înlănţuiră. Rămaseră aşa, îndelung, apoi se ridicară ameţiţi şi pe jumătate orbiţi şi ea îşi rezemă fruntea de umărul lui.

— Eşti supărat pentru palma primită?

— Nu, Kerstin, vreau să-ţi văd faţa. De ce-ţi ascunzi năsucul?

— Nu te uita…

— Eşti timidă?

Într-un târziu, răspunse:

— Sunt doar bucuroasă, nespus de bucuroasă. Poate şi timidă.

Un far de bicicletă străluci la cotitură şi îşi aduseră aminte că stăteau în mijlocul drumului. Coborâră repede, devale, pe poteca care ducea la Stâncă. Iarba şi frunzele dese foşneau sub paşii lor. Roua le umezea tălpile şi picioarele, dar nu le mai păsa de nimic.

— Îţi plac? îl întreba ea când stăteau lângă stâncă, înlănţuiţi, şi el îşi lipise faţa de părul ei.

— Da.

— Sigur?

Ea se aplecă pe spate ca să-l poată privi în ochi.

— Da, îmi placi, o încredinţă el şi se sărutară. Göran observă că face progrese rapide.

— De ce ai fost atât de rece cu mine? întrebă Göran, şi când Kerstin tăcu un moment, îngândurată, el cunoscu senzaţia pe care o au şi alţii: cel ce tace un timp are, apoi, mai multe de spus. Avea o voce moale, dulce, mângâietoare ca noaptea, plăcută la auz. Ar fi ascultat-o oricât.

— Dacă ai şti ce bucuroasă am fost când te-am întâlnit prima oară. Am auzit vorbindu-se de tine şi eram curioasă. Când te-am văzut, m-am ruşinat tare de cum arătam. Mi-era teamă că eşti încrezut, dar n-ai fost – vorbeai cu mine, aşa cum cred că

vorbeşti cu prietenii tăi. Până la urmă m-am aprins de dorul tău, numai văzându-te.

— Unii susţin că sunt urât şi că n-ai la ce să te uiţi.

— Pentru mine nu eşti urât. Ce-mi pasă ce spun ceilalţi?

— Dar încă nu mi-ai spus de ce eşti aşa de schimbătoare. Ba eşti veselă şi bună prietenă, ba eşti răutăcioasă. Câteodată nu vrei să mă vezi deloc.

— Crezi că sunt încrezută? întrebă ea. Da, într-un fel sunt mândră – dar nu-s atât de proastă încât să cred orice. Eu sunt de aici, tu de dincolo, ne-am întâlnit şi în curând drumurile noastre se despart. Ai stat, poate, mai mult de vorbă cu mine decât cu ceilalţi, dar nu îndrăzneam să te primesc aşa cum aş fi vrut. Ştiu că nu va dura mult. Dacă nu capeţi nimic, nu ai ce pierde, mă gândeam. De câteva ori am avut impresia că te apropii de mine, totul devenea atunci luminos şi bun – şi iar auzeam oamenii vorbindu-te de rău! A venit doar să se amuze, spuneau ei, vrea fete să se distreze – ne-au prevenit. Dar până la urmă m-am gândit că lumea greşeşte, ca de obicei – tu nu erai unul dintre aceia, şi am râs de sfaturi. Dar deodată n-am mai râs, când am auzit despre tine şi despre… despre alta… începusem să n-am linişte, am rugat-o pe Elly să afle cum stau lucrurile. Apoi am aranjat chiar eu ca să joc în piesă…

Göran nu se putu opri să nu râdă şi o scutură uşor de umeri:

— Intrigantă mică!

— Eşti supărat pe mine pentru asta? întrebă ea privindu-l insistent.

— Nu, nici vorbă! spuse el şi o sărută.

Deodată ea întrebă:

— Îţi place parfumul meu?

— E dulce, răspunse el şi abia atunci simţi mirosul slab de liliac.

Kerstin clătină însă din cap.

— E groaznic. Nu aveam parfum, dar azi, la magazin, am primit pe ouă o coroană şi jumătate în plus şi mi-am cumpărat sticluţa asta. N-am simţit ce neplăcut miroase decât după ce mi-am pus câteva picături. Acum mi se pare că sunt murdară. Am vrut să-l ascund sub alt parfum… Râse şi schimbă vorba. Îţi închipui ce zile fripte mi-a făcut mătuşă-mea pentru banii ăştia. „Îţi cumperi dulciuri?" m-a întrebat şi i-am spus că da, căci dacă ar fi aflat de parfum ar fi fost vai şi amar de mine…

— Dar la coafor ai voie să te duci, spuse el şi îi trecu mâna prin păr.

Din nou ea clătină din cap.

— Dacă părul meu n-ar fi ondulat, aş purta probabil coadă de cal, sau l-aş tăia scurt, sau l-aş strânge într-un coc la ceafă… Dar, Göran, de ce îţi spun eu toate astea? Te plictisesc…

— Nu, nu mă plictiseşti… Doar *tu* eşti cea care povesteşti!

Drept răsplată ea îl sărută pe un obraz, apoi pe celălalt şi la urmă pe gură şi Göran îi văzu dinţii sclipind între buzele proaspete şi strălucind umede. Fermecat, îşi lipi obrazul de al ei şi rămase aşa. Îi şoptea la ureche şi el îi asculta vocea, emoţionat.

— Ai fost vreodată nefericit? Atât de nefericit încât să doreşti să ajungi aiurea, oriunde, numai să fie altceva? N-ai simţit aşa ceva, tu ai avut totdeauna tot ce ţi-ai dorit, totul… Eu însă am simţit… Iarna trecută am crezut că o să înnebunesc. Fanny era la şcoala superioară şi eu rămăsesem singură cu bătrânii. Toţi ceilalţi au lumină electrică, numai noi nu, pentru că tata şi mama n-au voie să-şi instaleze. Trebuie să curăţ lămpile cu gaz şi pe deasupra să fac economie la lumină. Nu puteam să văd un străin decât atunci când mergeam la biserică şi niciodată n-am avut voie să vorbesc cu cine doream. Timpul se târa înainte, se târa, se târa, se târa! Era un păcat să râzi, să vorbeşti tare. Mereu ţi se atrăgea atenţia că

tineretul trebuie să înveţe să tacă în faţa unor oameni cu scaun la cap. Hainele frumoase sunt un păcat, muzica frumoasă e un păcat… Oh! Aşa înveţi să urăşti, Göran! Să urăşti oamenii, pe Dumnezeu, pe toată lumea. Îţi vine să sfâşii totul şi, când nu te aude nimeni, îţi vine să plângi, să blestemi, să huleşti…

Göran o asculta îngrozit, dar în acelaşi timp avea impresia că se aude pe sine. Şi el avea uneori asemenea stări. Se ruşină de propria-i nemulţumire – de ce-ar fi putut el să se plângă?

— De ce ai rămas? De ce n-ai plecat?

— Aş fi făcut-o, dar nu-i atât de simplu. De când mă ştiu mi s-au dat porunci şi mi-a intrat în sânge că trebuie să mă supun – aşa că mă târăsc, în loc să mă revolt. Ai stat vreodată în dosul unei ferestre să priveşti câmpul cenuşiu, îngheţat bocnă, şi să te rogi în sinea ta, disperat, să vezi măcar un om trecând pe drum? Speram să vină cineva, să mă vadă şi să mă ia de aici – dar un lucru ca ăsta nu-i de crezut. Ştii că am fost cincisprezece fete care am primit împreună confirmarea şi că numai şase din noi au rămas în comună? Voi fi a zecea care va pleca, visam eu. Uneori le întâlnesc când vin cu autobuzul, să ne viziteze, dar sunt multe care mă ocolesc, deşi eram prietene, cu câţiva ani în urmă. Nu mă supăr pe ele, le înţeleg, şi eu aş face la fel. Poate că împrumută câteva zeci de coroane, de acasă, ca să-şi plătească chiria, dar asta n-are importanţă. Le invidiez în orice caz şi aş schimba locul cu oricare dintre ele, numai pentru că sunt libere. Au un rost în viaţă. Şi totuşi m-aş simţi ca-n rai dacă aş duce-o acasă la noi aşa cum au dus-o ele. Mi-am făcut mult sânge rău pentru toate astea…

Göran îi simţea respiraţia fierbinte şi iute lângă ureche şi căldura obrazului ei moale pe faţa lui.

— Mi-am chinuit capul, m-am frământat, am crezut că o să înnebunesc şi o singură idee limpede mi-a rămas: trebuie să plec. Vara aş putea să stau

aici, e atât de cald şi luminos. E altă viaţă. Scapi de frica întunericului care se uită ţintă la tine. Dar, Göran, spuse la urmă, şi vocea îşi recăpăta tonul dulce, acum nu mă mai gândesc la asta… N-aş vrea să plec pentru nimic în lume – nu încă… Necazurile n-au trecut, dar eu nu le mai simt, parcă le-ar avea alt om, nu eu.

— Kerstin, îţi aminteşti că te-am întrebat odată dacă îţi place aici? Ai răspuns că da şi păreai veselă. Nu-mi închipuiam că…

— Nu puteam să spun totul! izbucni ea. Tu erai atât de nepăsător şi totul ţi se părea normal – trebuia să mă apăr.

— Crezi că pentru mine totul era atât de simplu şi clar în câmpul vostru de napi?

Kerstin zâmbi fermecător.

— Arătai jalnic şi eram bucuroasă că te pot ajuta…

Amândoi tăcură, cuprinşi de vrajă. Timpul se opri în loc. Se ţineau în braţe, strâns, cu obrajii lipiţi, când deodată un murmur îi făcu să se despartă în grabă.

La câţiva metri de ei se vedea un contur, luminat parţial de lună, şi amândoi tresăriră şi se strânseră unul într-altul. Vietatea scotea sunete:

— Eh, eh…

Göran scoase lanterna şi o aprinse. Doi ochi mici cu pungi moi, dedesubt, clipiră din pricina luminii. Peste gura întredeschisă atârna o mustaţă, în şuviţe, pe bărbia cu barbă ţepoasă erau imprimate trei dâre groase de tutun, câte una în fiecare colţ al gurii şi una în mijlocul buzei. Matahala tremura toată şi braţele îi atârnau, lungi, ca de maimuţă. Deodată tresări şi o luă la fugă, mai înainte ca vreunul dintre ei să poată scoate un cuvânt. Pământul duduia sub paşii grei şi ramurile uscate trosneau.

— Ce-a fost?

— Aceeaşi matahală pe care am zărit-o în noaptea de Sânziene., răspunse Kerstin. E Yngve

Helden; obişnuieşte să rătăcească noaptea prin vale, dar nu credeam că e pe afară acum. Doamne, ce urât poate să fie!

— Ar trebui închis.

— Chiar atât de nebun nu e, e doar înspăimântat. Îi e frică de lume. Şi nu-i vina lui că tremură şi se bâlbâie. Cu siguranţă că el a fost mai înspăimântat ca noi.

— Era atât de bine, zise Göran. A stricat totul.

— Câteodată vine şi se uită pe fereastră, spuse fata şi se cutremură. Sunt fericită că am camera la etaj. Apariţia lui te bagă în sperieţi… S-a făcut târziu, trebuie să plec.

Se întoarseră înapoi la drum.

Göran voia s-o mai reţină şi o trase spre el. Dar tocmai când voia s-o sărute, se auzi un hârşâit pe pietriş, de partea cealaltă a podului, şi un gâfâit de dulău, parcă. Se traseră repede în umbră. Gâfâitul se auzi din ce în ce mai slab, din susul podului şi când ajunse pe culmea dealului, încetă. În schimb auziră bocănit de saboţi.

— Mergi mai încet! Mergi mai încet! se tângui o voce bătrână, ursuză, şi când ciudăţenia se apropie şi ieşi la iveală din întuneric, lui Göran îi veni să pufnească în râs.

O făptură mică, sfrijită, ca o bufniţă, stătea într-un cărucior, iar o femeie slabă, cenuşie, şi cu saboţi prea mari mergea aproape alergând între hulube.

— Nu pot! Nu pot! sună jalnic şi stins răspunsul.

Drumul urca iar în pantă. Femeia se aplecă înainte ca să tragă mai bine şi gâfâitul se auzi din nou.

— Spune, o să mai fie şi alte arătări? reuşi Göran să întrebe cu răsuflarea întretăiată, scuturat de râs.

Kerstin însă nu râdea, era serioasă, stătea cu capul aplecat şi-i povesti:

— Era nevasta lui Helden – a fost la altă babă să mai stea de vorbă şi Malin trebuie s-o tragă. Nu se poate ţine singură pe picioare.

— La Helden e casă de nebuni? Cine e Malin?

— N-o cheamă Malin – e doar o poreclă. Nu ştiu cum o cheamă. Au adoptat-o când era mică. Era şi atunci cam ţicnită şi probabil că nu s-a vindecat. Acum are cam treizeci de ani şi lumea spune că e bună la muncă. Se zice despre ea că e logodnica lui Klas Wiberg. Bineînţeles că nici de frică nu s-ar uita cineva la ea, dar Klas e prost şi se supără de gluma asta.

— L-am văzut pe Helden o dată. Arăta ca un patriarh bătrân cu barbă albă şi mergea pe un tractor cu remorcă.

— Da, el era.. Bătrânul împlineşte optzeci şi cinci de ani la toamnă şi nu e mult de când a învăţat să conducă. „Băiatul nu e bun la aşa ceva", spune. Într-o seară, acum câţiva ani, am fost plecată la bunicii tatii şi bunică trebuia să mă aducă înapoi acasă. Era târziu de tot şi deodată am dat peste ceva ce mergea în patru labe şi avea un felinar care i se clătina între labele din faţă. Lumina cădea, din când în când, pe chipul cel mai groaznic pe carie, l-am văzut vreodată. Bunica şi-a scuipat repede de trei ori în sân şi eu m-am ascuns după ea. Mai târziu ne-am dat seama că era baba Helden – venea de la cealaltă bătrână. Dar pe-atunci era vioaie, putea să umble. Era atât de cocârjată că părea culcată şi în fiecare mână ţinea câte un băţ scurt.

Göran râse încântat.

— O văd în faţa ochilor, spuse el.

Dar fata începu să plângă brusc, se lipi de el şi îşi ascunse faţa la pieptul lui.

— Ce bucurie poate avea de la viaţă o fiinţă ca asta?

— Nu ştiu…

— De ce e atât de groaznic să fii bătrân? întrebă ea. Dacă aş arăta aşa… Oh, nu, mai bine m-aş

omorî…

Göran tăcu. Era tulburat şi mişcat de multele impresii din noaptea aceea, de jocul de lumină şi beznă, şi fata parcă înţelese. Când se hotărî să plece, îi spuse veselă:

— Uită tot ce-am văzut şi auzit urât în seara asta.

— Da, am să mă gândesc la altceva… Kerstin, o scurtă întrebare înainte de-a pleca – ai uitat ce mi-a spus mai înainte, că am venit aici ca să plec iar?

— Nu, n-am uitat, dar nu-mi pasă, vreau să fiu veselă, cât se poate. Necazurile vin oricum prea curând, fie că bocesc dinainte, fie că nu…

În după-amiaza următoarei duminici Göran mergea tăcut prin tufişuri şi privea atent înainte.

Kerstin se afla acolo, în acelaşi loc ca atunci, primăvara. Capul îl ţinea aproape la fel, aplecat, şi mâinile şi le ţinea tot în poală.

O strigă. Ea tresări, se ridica brusc şi Göran sări peste pârâu. Kerstin îl aşteptă lângă mal şi se aruncă, râzând fericită, de gâtul lui. Göran o ridică şi o învârti prin aer. Astăzi avea iasomie în păr! Strălucea ca argintul în părul ei mătăsos.

— Mi-era aşa de teamă că n-ai să vii!

— Prostuţă mică! exclamă el şi în aceeaşi clipă se gândi că n-ar fi nimerit să se laude mai târziu cu întâmplarea asta – era prea frumoasă.

— Nu sunt prostuţă, replică ea. Nici chiar dacă o spui tu, tot nu cred. Ştiu o mulţime de lucruri pe care nu le ştii nici tu, deşi n-am şapcă albă de student.

Se plimbară pe cărările din vale şi deodată ea îl rugă să-i împrumute şapca.

— Se spune că cel ce poartă şapca fără drept, nu ajunge niciodată bacalaureat.

— Puţin îmi pasă – mă descurc eu oricum…

Ea îşi puse şapca. Göran râse de ea, dar o admiră. Zâmbetul fetei se stinse brusc.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el speriat.

Kerstin îl apucă de umeri.

— Ştii, nu pot să nu mă gândesc că într-o zi te voi aştepta zadarnic. Ai să promiţi că vei veni şi totuşi n-ai să vii. N-ai să mai vii niciodată…

— Eşti o prostuţă! Nu ştii că mă ţin întotdeauna de cuvânt?

O sărută şi ea se lumină iar, ceea ce-l făcu pe Göran să se gândească încântat că ea, de fapt, cerşea sărutări – de când prinsese gust de ele.

— Cine te-a învăţat să-ţi perii parul, să-l faci aşa lucios?

— Vai, ce curios eşti! îl dojeni ea. De altfel e secretul lui Fanny…

Pârâul şerpuia prin câmpie ca o panglică verzuie şi merseră de-a lungul lui, mai departe ca oricând.

— Uf, ce obosită sunt! exclamă Kerstin deodată. Vrei să intrăm la bunici să mă odihnesc o clipă?

Acolo unde pârâul se lărgea într-un iaz mic, cu nuferi şi trandafiri pe maluri, se afla o casă roşie cu colţuri albe. Exista şi un mic grajd, câteva hambare roşii, un gard, o livadă şi stupi. Părea ceva ireal, ca un decor, ca un motiv de pe o cromolitografie. Şi totul era atât de minuţios rânduit, cum poate fi numai la nişte bătrânei care nu izbutesc să scape de microbul deprinderilor ce le-a intrat în sânge, după o viaţă de muncă. Nu puteau sta locului, umblau şi roboteau, să le treacă timpul mai repede, fără să aştepte însă nimic.

Pe malul iazului stătea un bătrân încărunţit şi pescuia. Fata îl strigă, el îşi ridică privirea şi îi făcu semn cu mâna. În aceeaşi clipă ieşi în veranda căsuţei o simpatică băbuţă, cu părul alb, parcă scoasă dintr-o carte cu poveşti.

— Kerstin, mititica mea, ce bine-mi pare că te văd! Cine-i băiatul acela chipeş care te însoţeşte?

Bătrânul intră, azvârli câţiva peştişori pisicii şi salută. Apoi pe sobă fu pus samovarul de duminică. La început, bătrânii fură destul de rezervaţi, cu toată pălăvrăgeala voioasă a lui Kerstin. Dar Göran îşi desfăşura toată priceperea

lui în discuţie şi frunţile bătrânilor se descreţiră. La masă, îl cuprinse o senzaţie de linişte profundă, plăcută. Totul era atât de proaspăt, cu atâta gust aranjat, de la pisică şi preşuri, la florile din fereastră şi patul înalt, gata aşternut. Plutea o mireasmă de plante aromate şi pânză curată şi nu se vedea niciuna dintre obişnuitele cromolitografii cu capre, pomi de armindeni şi false costume populare. Nu existau nici tradiţionalele ştergare brodate cu „Soare afară, soare înăuntru, soare în inimă, soare în cuget”. Era, într-adevăr, un interior plăcut. Pe pereţi atârna un tablou vechi, destul de frumos, cu înfloriturі stilizate de Nu-mă-uita, pe care scria „Dumnezeu ocroteşte căminul nostru”. Exista şi un fotomontaj înrămat, cu bisericile şi preoţii parohiei, dar urâţenia lui supăra mai puţin ca în altă casă – ba chiar crea o atmosferă de reculegere.

Göran află multe despre cei opt copii care păreau că şi-au găsit un rost în viaţă, se uită la portretele din albumul vechi, cu scoarţe de pluş, şi la cele moderne, fotografii lipsite de farmec ale nepoţilor şi strănepoţilor din Suedia şi din America, dar timpul trecea uimitor de repede.

Când se făcu vremea să plece, Kerstin îl apucă de mână, se apropie de el, şi le spuse bătrânilor:

— Bunico şi bunicule, dacă vreţi să fiţi cu adevărat drăguţi cu noi, nu suflaţi o vorbă că ne-aţi văzut împreună.

Bătrânii râseră cu bunătate şi înţelegere.

— Nu le place bătrânelor surori ale lui Elden că fetiţa lor a crescut şi vrea să aibă un cavaler.

Bătrâna îi îmbrăţişă pe amândoi, zâmbi la început, dar apoi deveni gravă şi se uită în ochii lui Göran, cu privirea ei bună, mioapă.

— Tu, flăcăule înalt şi chipeş, să te porţi frumos cu ea! O merită din plin!

Kerstin răsuflă uşurată, când ajunseră afară.

— O, ce frică mi-a fost că n-ai să le placi!

— Ei, şi dacă ar fi fost aşa?

— Atunci… atunci mie tot mi-ai fi plăcut!

— Kerstin, ştii ce cred? Dacă vreodată aş fi foarte amărât şi mi-ar veni greu, dacă n-aş şti încotro s-o apuc, aş veni la ei. Ei mi-ar fi de mare ajutor. Aşa simt…

Kerstin şopti ceva.

— Ce-ai spus?

— N-ai decât să asculţi, neatentule!

— Îţi sucesc năsucul dacă nu mai spui o dată!

Ea râse şi protestă şi începu o mică luptă, în joacă, în poiana însorită. Göran îi ţinu ambele mâini şi încercă să ajungă la nasul cârn şi bronzat mai înainte ca ea să repete ceea ce spusese. Când nu se mai împotrivi, îi dădu drumul. Kerstin se întoarse, se lipi de el, se ridică pe vârfurile picioarelor şi îi şopti la ureche:

— Dacă îţi va veni greu, vino la mine…

Unchiul nu suporta să stea inactiv. Asta nu e boală, gândea el, şi îşi blestema piciorul. Încercase să mulgă vacile, în vreme ce Göran şi Sigrid se ocupau de fân, dar nu izbuti şi trebui să se mulţumească cu gătitul mâncării.

— Treabă de bărbat e asta, să mestece într-o oală?

— Vezi bine că nu! spuse Göran. E prea mult pentru un bărbat. Sigrid dădea gata în două ore ceea ce dumitale îţi ia toată ziua.

— Afurisitule, aşteaptă să mi se vindece piciorul!

— Privesc viitorul cu calm – am alergat suta de metri în treisprezece secunde şi şapte zecimi, la antrenamentul de marţi seara!

— Cu ceapa cui aţi măsurat timpul?

În ziua în care Gunnel şi Helge Nyman veniră cu maşina să-l ia în munţi, verii strângeau tocmai fânul şi-l aşezau în căpiţe. Pe o parcelă era strâns, pe alta nici nu era cosit. Pe cea din mijloc greblatul scosese la iveală tulpini uscate, foşnitoare,

înmiresmate, care împrăştiau pretutindeni grăunţele lor de timoftică. Zburau încolo şi încoace, se aşezau pe pielea năduşită şi dădeau o mâncărime nesuferită. Göran lucra cu sârg. Începuse să capete oarecare îndemânare, dar Sigrid cea mică şi uscată i-o lua întotdeauna înainte şi făcea căpiţe mai frumoase. Şirurile ei erau perfect drepte; şi nu i se întâmpla decât foarte rar să i se răstoarne vreo căpiţă. Sigrid îl lăudă totuşi:

— Te descurci bine – mai ales pentru prima dată!

Göran lucra gol de la brâu în sus şi o convinsese pe Sigrid să-şi pună o fustă mai scurtă şi un fel de bolero uşor, ca să-i vină mai lesne la lucru. Ea acceptase, dar în curând se ruşină de pielea ei albă ca laptele, ce nu mai văzuse niciodată soarele, şi îşi puse iar bluza cenuşie, cu mâneci lungi.

Ajunseseră să se respecte unul pe celălalt şi diferenţa de vârstă se făcea tot mai puţin simţită. Observaţiile ei nu mai aveau tăişul atât de ascuţit, se împrieteniră, năduşind împreună, sub norii grei, cenuşii, şi soarele arzător.

Se înţeleseră ca atunci când nu va mai rămâne de strâns decât puţin, Sigrid să continue singură, iar el să bage cositoarea mecanică în trifoişte. Când automobilul cel gri sosi, Göran era instalat pe maşina care sălta încontinuu, asurzit de hârşâitul răsunător al cuţitelor. Caii erau neliniştiţi, dădeau cu copitele după muşte şi loveau oiştea dintre ei. Mirosea a cai năduşiţi, a trifoi şi ulei încins. Din iarba care cădea ţâşneau, ca milioane de scântei, musculiţe şi lăcuste. Lui Göran îi plăcea munca, simţea că are o răspundere şi se silea să cosească la fel de drept şi frumos ca băieţii de unsprezece-doisprezece ani de la celelalte ferme.

Din spate se auzi un claxon ascuţit. Şi Göran şi caii tresăriră. Frânele scrâşniră şi pe şosea se opri maşina sport a lui Nyman. Se auzi strigat de mai

multe voci şi mai multe braţe îi făcură semne. Göran opri caii.

Helge, Gunnel şi Mary-Ann… Şi ea?

Ieşiră din maşină. Vorbeau toţi deodată cu glas tare şi limpede, în timp ce-şi croiau drum prin trifoiul tăiat.

— Salut, tâlhar bătrân! Tu conduci maşina asta? Ce negru te-ai făcut! Îşi strânseră mâinile, îl bătură pe spate şi îi puseră atâtea întrebări, încât n-ar fi avut timp să răspundă nici la o zecime din ele.

Îi privi. Erau eleganţi, puţin prăfuiţi, siguri de sine, cu ochi luminoşi – egalii lui, prietenii lui. Legăturile ce fuseseră tăiate se reînnodară de parcă nici n-ar fi trecut timpul. Dar se reînnodau, oare, cu adevărat?

Se uită la Mary-Ann, la început timid, apoi fără ezitare. Nu simţea nimic. Era, ca şi înainte, la fel de strălucitoare, la fel de frumoasă, dar nu-l mai impresiona. Focul din primăvară, focul pentru ea, se mistuise. Dar ea de ce venise?

Timpul răspunde la toate întrebările care cer răspunsuri. Celelalte nu sunt prea importante.

Se scuză şi îi rugă s-o ia înainte – el va veni după ce îşi va termina şirul şi va deshăma caii.

— Te deranjăm cumva, domnule agronom? îl tachinară. Domnule agronom, poate că n-o să vă îndepliniţi cele cincisprezece sau şaisprezece ore ale zilei de muncă.

— Oricum aş înceta lucrul, dar din alt motiv.

— Aha, o întâlnire?

— „No, my lady”, o repetiţie de teatru.

— Joci teatru cu ţăranii?

— Ei sunt aceia care-mi dau voie să particip…

În timp ce cavalerii şoselei îşi făceau toaleta,

Göran duse caii în ţarcul de lângă pârâu şi atunci o zări pe Kerstin. Venea cu „caravana” de vaci mari, frumoase, care trebuia mânată spre casă, la muls. O strigă, peste vale.

— Nu pot să viiiu disearăăă!

— De ceee?

— Am musafiri.

— Aha.

Atât, dar era de ajuns.

Toată seara se plimbară, râseră, pălăvrăgiră, cântară, retrăiră amintiri vechi, îşi povestiră ce făcuseră în timpul verii. Către miezul nopţii stăteau pe parapetul podului şi Göran le ţinea pe amândouă fetele de mijloc.

— Nu, spuse el rar, nu pot să vin cu voi…

Se uitară lung la el.

— Rămâi aici? Nu ţi-e bine? Renunţi la munţi şi la călătorie pentru locul ăsta pustiu? Glumeşti?

— N-aş spune. V-aş urma cu plăcere. Îmi pare rău că nu se poate. Dar nu puteţi nega că şi aici e frumos, deşi nu e un peisaj atât de măreţ. Îl găsesc chiar pitoresc, sub lumina ocrotitoare a miezului nopţii.

— Ce te reţine? îl întrebă Mary-Ann.

— Pe de o parte trebuie să-l ajut pe unchi, pe de altă parte nu pot să-mi dezamăgesc partenerii. Premiera piesei are loc duminică şi mai am o mulţime de alte treburi.

Pufniră în râs.

— Fleacuri! Prostii! Valorează chiar atât de mult fânul ăsta? Ce-o să intereseze el peste o sută de ani?

— Deloc, dar anul ăsta înseamnă mult pentru unchi. Văd acum cu ochii lui – trebuie să adopţi obiceiurile locului.

— Aha, asta se vede după cum vorbeşti. Dar nu tu ar trebui să strângi fânul, să te ocupi de cai şi altele asemănătoare… Eşti prea bun pentru asta…

— Ce-o să însemn şi eu peste o sută de ani? Nu, plecaţi, prieteni, nu încercaţi să mă convingeţi, nu serveşte la nimic. Obligaţiile mă reţin încă aici. Şi-apoi, îmi şi place.

Râseră. Helge întrebă:

— Îţi aduci aminte de scrisoarea aia crâncenă pe care mi-ai trimis-o imediat după ce ai sosit aici? Un exilat din Siberia nu s-ar fi plâns mai amarnic

ca tine. Uite-o aici, pot să-ţi împrospătez memoria dacă vrei, încheie ea şi scoase un plic mic. Toţi care au citit-o au râs şi te-au compătimit pentru „barbaria” în care ai eşuat.

Göran apucă scrisoarea, o rupse şi aruncă bucăţelele de hârtie în pârâu.

— Nu mă aşteptam din partea voastră să formaţi un cerc de lectură în jurul scrisorii. După cum aţi înţeles, văd altfel lucrurile acum.

Râseră iar şi Mary-Ann întrebă:

— Cum o cheamă?

Göran negă şi declară că nu există nicio „ea”, dar până la urmă cedă.

— Da, există bineînţeles şi femei, micuţele jivine sunt pretutindeni prezente.

— Jivine! se scuturară fetele.

— Da, întotdeauna dai şi de ele. Şi ea se numeşte Kerstin. E o fată foarte drăguţă.

— Kerstin, Kerstin, râseră ei. Ce minunat nume, tricotat rustic, de mână!

— Mi-e teamă să nu dai de bucluc, declară Helge. Astă-primăvară erai tare bătăios, înverşunat, ba chiar crâncen, şi-acum, un adevărat moşneag. Te străduieşti să vezi numai partea bună a lucrurilor. Uf, idealiştii ăştia sunt tot ce poate fi mai rău pe lume!

Gunnel spuse tăios:

— Cred că s-a scrântit ceva în capul tău. Eşti şi senil şi copilăros. Sau îţi baţi joc de noi? Toată seara ne-ai povestit despre ocupaţiile tale şi viaţa ta, mai ales despre legăturile tale cu notabilităţile, argaţii, fetişcanele şi ceilalţi membri ai menajeriei. N-am ce să-ţi fac, toată chestia îmi apare măruntă, mizerabilă, meschină de la un capăt la altul. Disputele lor despică firul în patru despre bărbile papilor şi ale profeţilor. Vezi totul în mic. Cred că tatăl tău trebuie să fie disperat. Se ştie că el are o viziune largă despre lucruri. N-am dreptate, dragule?

În acelaşi moment se auzi fâşâitul unei biciclete, îşi ridicară privirile. Pe mijlocul podului se afla ea, fata care pedala, şi privirile li se întâlniră pentru o clipă. A ei era furioasă, a lui uimită.

Ar fi vrut s-o strige, dar până să se hotărască, plecase.

— Aha, spuse Mary-Ann, ea era…

Helge adăugă:

— Pariez că miroase a vacă şi că are mâinile roşii şi umflate de la spălatul vaselor.

Dimineaţa, pe când Göran transporta laptele, ei îşi strângeau cortul şi sacii de dormit.

— Göran, fii serios, nu poţi să rămâi aici! Şterge-o în casă, schimbă-te, adună-ţi boarfele şi ceva de-ale gurii, i-aţi rămas-bun şi vino cu noi.

— Nu, nu pot… Se uita la ei şi se simţea străin, îşi dădea seama că le apărea ridicol în pantalonii lui albaştri şi nu-i făcea plăcere. Iertaţi-mă, trebuie să aduc caii de la păscut…

Coborî spre pârâu; Mary-Ann veni după el şi îl luă de braţ.

— Eşti supărat pe mine?

— Nu, de ce?

— Aşa mi-am închipuit, murmură ea nesigur. Iartă-mă pentru ce a fost astă-primăvară… Credeam că de aceea ai plecat din oraş.

Râse în silă.

— Prea te crezi, dacă ţi-ai închipuit aşa ceva. De altfel am uitat totul.

— Göran, dacă te rog eu să vii, fă-o!

— Nu, nu viu.

Merseră în tăcere cincizeci de metri. Apoi ea se opri.

— Trebuie să mă întorc… Cu bine…

— Nu plecaţi înainte de-a mă întoarce, da?

— Nu cred… murmură ea.

Göran fluieră caii şi îi conduse ţinându-i de coamă. Când era la jumătatea drumului, automobilul ieşea de la fermă alunecând uşor, lung

şi jos ca o corabie. Coti pe şosea, străluci o clipă, şi dispăru.

Göran se opri. Parcă i s-ar fi smuls ceva, parcă ar fi pierdut ceva preţios. Aici se aflau caii, fânul, căldura sufocantă, dincolo şoselele lungi traversând privelişti splendide, perspective largi, oameni noi. Rămăsese aici de bunăvoie şi avu impresia că se află într-o colivie în care singur intrase.

Fridolin, eroul lui Karlfeldt[9], le vorbea ţăranilor pe limba lor şi învăţaţilor în latină, dar Göran avea sentimentul că el le vorbeşte ţăranilor latineşte şi că nici propriii lui prieteni vechi nu-l înţeleg, Dădu din umeri şi alungă acest gând. Nu dormise destul noaptea trecută, se gândi, asta era tot.

SĂRBĂTOAREA CEA MARE

Renunţă la bicicletă şi continuă să meargă pe jos de-a lungul malului, până când ajunse la vechiul teren pentru serbări. Din scenă mai existau doar stâlpii de la colţuri şi nişte scânduri. Ici şi colo, câteva trunchiuri indicau locul unde se aflaseră chioşcurile. Vântul sufla dinspre celălalt mal, se repezea deasupra golfului şi se arunca înainte cu puteri sporite. Lângă un stâlp, trosni şi bufni ceva. Uneori răsunau parcă nişte aplauze şi el alergă într-acolo. Era un carton rupt, umed, îngheţat, şi când se apropie, putu să reconstituie cuvântul „Fiskdamm" din literele rămase.

Îl aruncă, alergă iar, în jos către mal. Nu mai putea îndura să stea locului.

Abia sâmbătă seara, când veni la locul serbării, îşi dădu seama, pentru prima oară, de amploarea întregului aparat ce se pusese în mişcare. Cel puţin treizeci de membri ai asociaţiei erau acolo şi construiau tribunele şi scena, întindeau cabluri şi instalau lămpi. Totul era vraişte, alergau care încotro şi, rareori, se osteneau să-l asculte pe Eskil, care răspundea de festivitate şi conducea lucrările în seara aceea. Pe toţi îi cuprinsese pofta de farse; îşi ascundeau reciproc sculele şi scândurile, se tachinau, se înghionteau, şi timpul trecea. Scena trebuia să fie gata la ora nouă. La zece, Klas îşi pierdu răbdarea.

— Echipa trebuie să repete. Căraţi-vă de aici cu sculele!

— Trebuie să terminăm mai întâi.

— Ba nu trebuie deloc. N-avem nevoie decât de podea – pereţii puteţi să-i ridicaţi mâine.

— N-avem timp. Slujba religioasă începe la zece.

— Atunci lucraţi la noapte! Acum ne trebuie scena şi cu asta, basta!

„Actorii” începuseră să se machieze, când deodată Klas sări pe de lada pe care stătuse. Fusese senin la faţă, dar acum iar tremura, de nervos ce era.

— Unde e Kerstin? Lipseşte primadona!

— Ai văzut-o astă-seară? îl întrebară pe Göran.

— Nu, spuse el şi îl cuprinse neliniştea. Mă duc după ea.

Se aştepta s-o întâlnească la fiecare cotitură a drumului, dar nici urmă de Kerstin. De obicei când întârzia un pic, nu-şi făcea griji. Avea atâta de lucru acasă, dar acum întârzierea i se părea suspectă.

Fără să ezite, merse drept la ea acasă şi ciocăni la uşa bucătăriei.

La prima bătaie, se deschise ferestruica de sus şi Göran privi într-acolo. Îndărătul pervazului stătea Kerstin, în cămaşă de noapte, cu faţa pe jumătate acoperită de păr. O apariţie ireală în întuneric.

— De ce n-ai venit?

— Nu mai joc.

— De ce?

— Aşa!

— Nu e frumos să încurci toată trupa!

— Sunt mai multe fete care cunosc rolul… Bună seara! Vocea se frânse şi ea închise fereastra. În aceeaşi clipă se auzi un zgomot în veranda bucătăriei şi Göran se ascunse.

— E cineva acolo? întrebă un glas spart şi cum nimeni nu răspunse, uşa se închise. Lui Göran nu-i rămase altceva de făcut decât să plece.

Pe şosea întâlni un moşneag adus de spate, cu o mutră de şobolan, cu melon şi baston cu măciulie de argint.

— Hei, poţi să mă iei cu tine?

Göran opri stupefiat şi îl lăsă să se caţere.

— Ce-ai făcut cu Elin? întrebă vocea aspră şi lugubră.

— Care Elin? răspunse el strigând şi întorcându-şi capul, dar deodată înţelese. Klas, farsor bătrân, tu eşti!

— Unde e fetişcana? întrebă el, cu vocea lui obişnuită.

— Nu joacă, e tot ce-am putut să scot de la ea.

— Eşti nebun? Ce fel de capricii sunt astea? De ce?

— Nu mi-a dat nicio explicaţie, dar am observat că e supărată sau tristă.

— Vasăzică aşa stau lucrurile.

Colegii aşteptau pe scenă şi entuziasmul din vocile lor dispăru când aflară care e situaţia.

— Nu putem juca.

— Trebuie, doar n-o să abandonăm piesa, se duce naibii întreaga serbare. Vorbeşte cu Sylvia, poate joacă ea totuşi.

— Cu neghioaba aia!

— Mai bine decât nimic.

— Ne-am dus pe copcă dacă Kerstin nu vine, se plânse Åke. Klas oftă şi-şi depărtă braţele în semn de neputinţă. Nanny salvă situaţia. De sub pălăria caraghioasă a mătuşii din America auzi vocea ei liniştită.

— Încercăm. Poate că joacă Sylvia, sau poate că până la urmă Kerstin se căieşte şi se întoarce.

— Toate sunt cu „poate”…

Pe neaşteptate, păşi în faţa lor Elly – fata-sufleur, cu nasul ei de vultur, părul cânepiu şi dinţii ieşiţi un pic în afară, şi spuse:

— Cunosc cea mai mare parte din replicile lui Elin. Restul voi încerca să învăţ la noapte şi mâine; în locul meu, o să sufle Kalle, dacă îl rog.

— Ura! strigară ei, brusc înveseliţi. S-a aranjat…

Klas o îmbrăţişă, dar, cu un aer mirat şi rece, ea îl împinse deoparte.

Atunci Eskil intră în cercul de lumină al lămpii cu petrol şi rupse tăcerea penibilă şi apăsătoare.

— Cum merge?

— Al dracului de prost! răbufni Klas.

— Aşa e peste tot. Cine vrea să fie şef aici în locul meu?

— Eu nu! strigară toţi,

— Nu mă miră. În curând n-o să mai ştiu unde mi-e capul. Instalaţia electrică nu e gata, şi cei doi care s-au dus după scânduri nu s-au mai întors. Scena e pe jumătate gata şi din când în când apar dintre acei care mâine ar trebui să stea în tribună şi care anunţă că au renunţat… Dacă n-am fi strânşi de gât, cu nevoia de bani pentru asociaţie, aş lăsa lucrurile baltă. La noapte n-am să închid un ochi, asta e clar. De altfel, trebuie să stăm aici şi să păzim construcţia. Câţiva golani au ameninţat c-o să dărâme tot… A naibii solidaritate comunală, ce părere aveţi? Pe urmă mâine o să plouă, la sigur, se simte în aer, de parcă n-ar fi plouat destul alaltăieri – iarba e îmbibată de apă, anul ăsta… Trebuie s-o iau din loc, mă strigă iar…

Începură repetiţia generală, dar nici că se putea să meargă mai prost. Nimeni nu punea suflet, şi Klas, nervos la culme, era încontinuu furios şi se agăţa de orice. Se vedea clar că Elsa şi Elly sunt speriate de el şi Elsa strigă deodată, pe jumătate plângând:

— Pot şi eu să fac ca ceilalţi – să-mi iau tălpăşiţa!

— Ba ai să rămâi, spuse Nanny, calmă. Toţi rămânem.

Göran izbucni, nervos, cu gândul aiurea:

— Klas, ar fi mai bine dacă ai juca şi tu! Spuneţi şi tu rolul, să vedem cum sună!

Răspunsul veni fără întârziere:

— Rolul meu e să ascult cum vorbiţi voi. Nu voi mă puteţi judeca pe mine. Ştiu cum trebuie să joc şi voi dovedi asta mâine, tot aşa de bine cum aş face-o astă-seară. Continuaţi!

— S-ar putea să vină multă lume mâine, spuse Elsa. Mulţi merg mâine să se plimbe, pe mare. Bărcile cu pânze pornesc la nouă şi vor fi înapoi înainte de a începe noi…

— De unde ştii?

— Aşa, spuse ea cu un aer misterios şi mulţumită de ea însăşi. Uite că ştiu.

— Are cunoştinţe la debarcader, lămuri Göran.

Elsa zâmbi, în timp ce Elly se uită la Göran şi clătină capul în direcţia ei.

Continuară să se demachieze şi tocmai când Göran era pe isprăvite şi se gândea s-o zbughească, se apropie Hilding de el.

— Ai văzut-o pe Elsa? Trebuia să ne întâlnim aici.

— Păi e aici.

— Ba nu.

— Înseamnă că a plecat chiar acum?

Hilding înjură furios, în surdină, şi se îndepărtă grăbit.

Göran dădu din umeri. Ah, femeile astea…

Duminică dimineaţa cerul era acoperit şi Sigrid spuse:

— Are ghinion Asociaţia Tineretului cu sărbătoarea ei…

— Şi Asociaţia de croitorie a mătuşilor cu a ei, replică Göran.

Lovitura nimerise în plin.

Cu câteva săptămâni înainte de Sânziene, conducerea hotărâse ca serbarea să înceapă cu o slujbă în aer liber. Mulţi se declaraseră împotrivă, găsind că e păcat să se amestece veselia cu religia. Propunerea fusese însă acceptată, pentru că gestul avea să facă impresie bună. Unii protestară chiar şi pentru că era gândit doar ca un gest şi nimic mai

mult. Din cauza sărbătorii de vară, pastorul schimbase lista predicatorilor, aşa că, duminica, slujba religioasă urma să aibă loc după-amiază. Primise o cerere politicoasă de a predica la locul serbării, dar refuzase. Se adresară apoi vicarilor, pe care-i luară la rână, dar niciunul nu putea veni. Un pastor tânăr din parohia vecină acceptă, dar, în faţa presiunilor, îşi schimbă hotărârea şi refuză. Atunci Göran şi Eskil formulară împreună o scrisoare către decanul canonicilor şi acesta promise că va veni.

A doua zi după ce anunţul pentru serbare apăruse în ziarul local, Asociaţia de croitorie avu întrunire, la care pastorul şi mătuşile considerară nimerit să organizeze o solemnitate duminică înainte de amiaza, de partea cealaltă a uscatului, la mormintele celor răpuşi de holeră.

Göran, cu nelinişstea sa clocotitoare, nu putea sta locului, aşa că se duse să-l asculte pe decanul canonicilor. Sigrid trebui să rămână acasă, dar unchiul merse cu maşina unui vecin până la golf.

Câteva sute de inşi şedeau pe iarbă în faţa scenei, înveliţi cu pături, mantale şi fulare groase. Alţii soseau încă. Era frig şi umed, dar panta era ferită de vânt. Difuzoarele funcţionau, orga se afla pe scenă şi Nanny cânta la ea. Decanul era un bărbat mic, palid, uscăţiv. Vorbea repede şi pe înţelesul tuturor. O bună parte din predică era chiar demnă de reţinut.

— Se spune că pastorul trebuie să ţină o graniţă precisă între biserică şi lume, pentru ca lumea să nu păteze sfânta şi curata biserică şi să nu-i răpească sarea şi lumina. Dar atunci întreb eu: Ce folos aduc lumina şi sarea dacă nu sunt folosite? La ce serveşte lumina şi sarea noastră spirituală dacă nu le dăm lumii, în astfel de ferme, încât lumea să le înţeleagă? E de netăgăduit că influenţa bisericii scade în vremurile noastre. Tineretul caută alte căi, dar e oare numai vina lui?… Am fost acuzat că iau parte la această slujbă în aer liber –

slujbele trebuie ţinute doar în casa Domnului. Dar nu e oare lumea asta liberă, largă, deschisă, o casă a Domnului, creată de el? Şi nu e ea mai neprihănită şi mai de preţ decât orice operă omenească? Nu e oare întreaga lume casa Domnului, deşi unele gângănii dăunătoare s-au strecurat în ea şi-o pângăresc şi distrug?… Când poporul nu vine la biserică, biserica trebuie să meargă, spre popor. N-au ieşit oare vestitorii praznicului, printre oameni şi i-au îndemnat să vină, atunci când ei n-au răspuns la cea dintâi chemare?…

Klas se apropie încet şi îi făcu semn lui Göran să vină la marginea pădurii. Arăta obosit, epuizat de atâta veghe. Ochii îi erau mai sumbri şi mai înfundaţi în orbite ca de obicei.

— Se duce totul de râpă. Sylvia nu vrea să joace şi Elly n-are când să-şi înveţe rolul. Şi-a petrecut noaptea căutându-l pe Kalle, care plecase şi se îmbătase cu băieţii din Loby. E mahmur şi n-o să poată rosti un cuvânt. Trebuie să încerci s-o îmbunezi pe Kerstin.

— N-ai decât să încerci tu!

— Nu, mulţumesc, fuge de mine ca de ciumă, n-aş face decât să încurc mai rău lucrurile. Tu eşti singurul care ai putea îndrepta ceva. Lumea şuşoteşte că piesa n-o să se mai joace şi asta o să-i facă pe mulţi să stea acasă.

Decanul vorbea în continuare:

— Cei ce hulesc biserica afirmă că creştinismul e duşmanul vieţii. Asta e fals, creştinismul e numai căldură, el afirmă viaţa…

Göran ar fi vrut să audă cum poate o concepţie cu atâţia partizani care urăsc frumosul şi ucid veselia să afirme viaţa, dar nu mai putea rămâne. Străbătu câteva sute de metri prin pădure până la cimitir, pentru a o găsi pe Kerstin. Încerca să prindă sunetele difuzoarelor, înăbuşite de vântul care vuia între copaci, şi se întreba dacă decanul va consacra câteva cuvinte acelor indivizi rataţi care

intră în slujba bisericii doar pentru a avea o platformă, de unde să-i poată un şi condamna pe ceilalţi, cu dreptul pe care ţi-l dă o viaţă fără cusur.

Vântul bătea, marea spumega lovindu-se de malul stâncos. Pastorul stătea sub stejari, cu părul fluturând. N-avea mai mult de treizeci-patruzeci de ascultători. Fanny, Bengt, mătuşa Anna, doamna Ellen erau acolo, dar Kerstin nu se zărea – probabil că era acasă.

— Păziţi-vă de prorocii mincinoşi care vin la voi în haine de oi, iar înăuntru sunt lupi răpitori…

Göran era ferm hotărât când ciocăni la uşa familiei Larsson şi intră în bucătărie. Larsson stătea culcat pe canapea cu un ziar pe faţă pentru a se apăra de muşte – şi când văzu cine a intrat, îşi lăsă pe duşumea picioarele încălţate în ciorapi de lână.

— Scuzaţi-mă că vă deranjez la ora asta. Aş vrea să vorbesc cu domnişoara Kerstin, dacă se poate.

— Ah, da, căscă el. Se poate, de ce nu!? E la grajd…

Göran mulţumi şi ieşi. În faţa uşii grajdului stăteau sticlele pentru lapte şi o găleată pe jumătate plină cu lapte smântânit. Dădu să strige, când auzi un zgomot dinspre grajdul vitelor. Pătrunse în bezna cu miros de mucegai şi zări o siluetă care se strecura afară pe altă uşă. Alergă după ea.

— Kerstin, aşteaptă, vreau să vorbesc cu tine!

În hambar era şi mai întuneric, dar un hohot de plâns îl ajută să se orienteze. Întinse braţul, însă primi o lovitură în obraz şi Kerstin încerca să-i scape din mâini. Göran o apucă de haine şi se auzi un pârâit de pânză care se rupe. O ciudată senzaţie sălbatică îl cuprinse şi o strânse mai tare.

Aşa! Acum a prins-o! Dar ea gâfâia, dădea din picioare şi deodată îl muşcă de braţ încât durerea i se răspândi în mână ca o arsură. Înjură, îi împreună braţele şi o trase afară, în grajd, ca s-o poată privi.

Pe jumătate se ţinea pe picioare, pe jumătate atârna în braţele lui şi plângea încet, cu gura întredeschisă şi faţa împietrită. Obrajii îi erau palizi şi uzi şi lacrimile îi şiroiau pe gât şi pe piept. Pânza bluzei se rupsese. Umărul şi un sân erau dezveliţi.

— Kerstin, Kerstin, nu vreau să-ţi fac niciun rău…

— Dă-mi drumul! gâfâi ea.

— Dacă-ţi dau drumul, o iei la goană!

Peste faţa ei umedă, împietrită, se aşternuse o suferinţă de nedescris. Göran se căi pe dată de brutalitatea lui. O trase spre el, la piept, şi începu să-i şoptească la ureche cuvinte liniştitoare, mângâietoare, ca unui copil. Dar ea şuieră:

— Pleacă! Piei! Nu vreau să te mai văd!

Deodată fata îşi dădu seama cât de dezgolită e şi că el o priveşte. Sângele i se urcă în obrajii înfierbântaţi. Încercă să se răsucească, să se ascundă.

— Ah, dă-mi drumul, dă-mi drumul!

— Avem mai întâi ceva de vorbit.

Kerstin schimbă tactica, îşi îndreptă umerii, îl privi cu un aer de superioritate, de parcă puţin i-ar fi păsat de goliciunea ei şi nu s-ar fi ruşinat de fel.

— N-ai decât să vorbeşti, dar dă-mi drumul, spuse ea rece. N-o să fug de tine. Poţi să te uiţi dacă vrei, holbează-te cât îţi place, să ştii şi tu cum arată o fată. N-am de ce să mă ruşinez.

Dispreţul ei căzu peste Göran ca un duş îngheţat şi, descumpănit, o eliberă. Fata făcu doi paşi înapoi, îşi trase bluza şi spuse:

— Parcă n-ai fi întreg la minte – aşa te-ai năpustit!

Înverşunarea lui crescu iarăşi, ca un talaz nestăvilit. Îşi încruntă sprâncenele şi vorbi dur:

— Dacă tu eşti întreagă la minte, de ce alergi şi te ascunzi?

Ea tăcu şi îşi strânse buzele.

— Vreau să ştiu de ce refuzi să joci!

— Treaba mea.

— Ba e treaba întregii asociaţii!

Stătea în faţa lui cu bluza gri, în carouri, sfâşiată, cu un şorţ din pânză de sac şi saboţi. Picioarele îi erau murdare, mâinile murdare şi ude şi în jurul capului avea un prosop mânjit. Lui Göran îi venea să arunce vorbe crude, care să meargă drept la ţintă, dar un sentiment vag că niciun cuvânt n-ar fi fost drept îl făcu să-şi înghită vorbele împreună cu furia. Era destul câte spusese până atunci.

— Puţin îţi pasă că ne-am bizuit pe tine! Credeam că eşti serioasă şi că n-ai să ne încurci. Credeam că eşti deşteaptă şi că n-ai să ai obişnuitele toane muiereşti, că ai să gândeşti cu capul, nu cu altceva. Când colo, tu ne laşi baltă fără niciun motiv.

— Nu înţelegi nimic?

— Spune-mi unde-i buba?

— Lasă-mă-n pace.

— E desigur o prostie de care a şi început să-ţi fie ruşine. Kerstin, crezi că-mi face plăcere să vorbesc urât cu tine?

— Pare-se că-ţi place!

— Kerstin, ai uitat ce buni prieteni am fost?

Ea îşi muşcă buza.

— E o veşnicie de atunci, răspunse ea rece.

— Bine, atunci nu mă mai amestec în povestea asta. Să ne gândim în schimb la asociaţie. Fii atentă! Lumea a şi început să vorbească, să spună că probabil n-o să se mai joace piesa. Mulţi îşi bat joc de noi. Soarta ei depinde de tine! Nu te măguleşte asta?

— Nu cred că merit atâta atenţie. Mai ales că Sylvia joacă.

— Nu vrea.

— Aha! izbucni Kerstin violent. Atunci sunt bună şi eu, mi-am închipuit.

— Proasto! Am încercat s-o folosim ca umplutură în locul tău! Kerstin, fii înţelegătoare, te

rog!

— Bine. Răspunsul sună ca un oftat.

— Oh, minunat.

Dar chipul fetei era la fel de întunecat, entuziasmul lui nu reuşea s-o însenineze. Ar fi avut atâtea să-i spună, acum, când furia trecuse, dar nu era momentul prielnic, trebuia să mai aştepte.

Pe drum, merseră tăcuţi şi încordaţi. Ea nu se aplecă niciodată înainte, să-i spună ceva la ureche. Curată şi proaspătă, purta rochia ei drăguţă, roşie, sub mantaua de ploaie, peste care îi atârna, la şold, ghitara. Dar fata nu se ţinea de el. Vremea se încălzise – soarele se arăta din ce în ce mai des şi serbarea era salvată. Asta însă nu-l bucura pe Göran. Totul ieşise bine, un singur lucru întuneca universul. Ce se întâmplase cu Kerstin?

De îndată ce ajunseră, ea îi dădu înapoi ghitara şi se grăbi spre un grup de prieteni, printre care se afla şi Nisse Holm, supărător de vesel.

În curând apărură şi alte griji, în afară de cazul Kerstin. Eskil veni în goană şi strigă că difuzoarele nu funcţionează. Göran puse la punct instalaţia. Apoi Klas avu nevoie de un sfat pentru nişte decoruri la care se gândise în ultima clipă.

Întârziaseră cu o oră, dar aşa era obiceiul, cum spuneau cei care mai fuseseră la asemenea serbări. Lumea ştia că nu se începe la timp, aşa că nu venea la ora anunţată. Eskil părea liniştit şi avea chef de vorbă. Acum lucrau ceilalţi, pentru el trecuse partea cea mai grea. Pusese maşinăria în mişcare.

Soba de la restaurant fumega şi se auzea clinchet şi zăngănit de vase pe tejghea. Roata tombolei se învârtea cu zgomot şi la tir răsunau împuşcături. O mulţime de moşnegi, dezbrăcaţi „la vestă”, stăteau acolo, se umflau în pene, se provocau la întrecere şi trăgeau cartuşe unul după altul. Difuzoarele revărsau peste întregul amfiteatru natural, plin de verdeaţă, cântece, muzică. Sosi momentul să ia cuvântul oratorul

zilei, un vechi senator, mândria provinciei. Astăzi avea să lase deoparte politica şi să vorbească despre problemele culturale ale ţinutului. Cei din primele rânduri dădură semne de plictiseală. Cum toate standurile se închideau şi fetele care serveau la restaurant se instalaseră să-şi bea cafeaua după sobă, lumea n-avea ce face. Cel mult să plece încet, încet.

— Putem face o plimbare cât ţine conferinţa, propuse Klas. Nu pierzi nimic dacă nu-l auzi. Discursul ăsta i l-a scris nevasta, acum nouă ani, aşa că s-a învechit, şi afară de asta nu e nici măcar un orator priceput.

Când ajunseră la intrare, cortina roşie se dădu în lături. Pe scenă apăru un om mic, crăcănat, cu frunte lată, care puse pe masă un vraf de hârtii, bău o gură de apă, îşi îndreptă nodul cravatei, tuşi şi începu:

— Am fost solicitat să vorbesc astăzi în acest minunat cadru al locului de sărbătoare…

Scotea cu greu vorbele. Avea un glas grav, monoton.

— Sper că nu va trăncăni mai mult de un ceas, spuse Klas, că altfel pleacă lumea. Omul nu mi-a făcut niciun rău, totuşi nu-mi place. Îmi aduce prea mult aminte de un porc, nu de unul dintre aceia mici şi roz, nici măcar de unul bătrân, năzuros, ci de o scroafă scârboasă, murdară. Nu pricep cum a putut deveni senator şi mai ales nu pricep cum de a putut să se menţină la fiecare alegere. Asta mulţumită propriei lui încăpăţânări şi faptului că oamenii votează fără discernământ. lai, cel puţin, îi şterg numele de fiece dată.

Se plimbară încet de-a lungul malului, desenară figuri în nisip, ascultară murmurul apei, pescăruşii, pălăvrăgiră. Göran dădea uneori din umeri. Klas judeca uneori copilăreşte. Cele mai pătrunzătoare gânduri le ascundeau unul de celălalt. Voiau să rămână prieteni. Göran n-avea prea mult chef de plimbare. Ar fi rămas mai degrabă la locul

festivităţii, s-o caute pe Kerstin, dar nu voi să-i mărturisească asta.

Copiii se bălăceau în apă şi mamele lor stăteau pe nisip să se bronzeze. Când cei mici se îndepărtau prea mult, îi strigau. În largul golfului se legănau bărci mici şi lângă chei pluteau iahturile cu pânzele ridicate, ca să se usuce, după concursul ce avusese loc. Se făcuse cald de-a binelea, vântul se potolise şi pe cer alunecau numai dâre mici, albe, vaporoase.

— Cât te gândeşti să mai rămâi?

— Până în august, probabil.

— Perfect, mai jucăm de câteva ori până atunci.

— De fapt n-am chef să plec deloc.

— Ai face o prostie să rămâi. Cu ce ai putea să te ocupi aici?

— Am multe de făcut şi la toamnă vor fi şi mai multe, când construcţia va fi gata. Pot să cânt, să joc teatru, să conduc un cerc de studii, dacă mă vreţi.

— Din ce ai să trăieşti? Poţi să-mi spui?

— Din ce am să trăiesc? Bineînţeles că o să locuiesc la unchiu-meu.

Klas râse scurt şi ironic.

— Nu, n-ai să faci asta. Sunt toane, nimic altceva. Eşti tânăr, ai cap bun, şi o să-ţi treacă repede.

— Ascultă, Klas, voi oamenii de la ţară vă comportaţi câteodată atât de ciudat! Se vorbeşte, se scrie, se strigă cât de dăunător e exodul la oraş, dar dacă o fată ca Ester se întoarce de la oraş, toţi se năpustesc asupra ei – tinerii, în frunte cu propagandista vieţii de la ţară, Elsa. Şi îi fac viaţa atât de amară că nu poate rămâne aici. Acum am aruncat şi eu o vorbă că vreau să rămân, şi imediat te repezi şi declari că-s smintit.

— Chiar că eşti. Tu, care o duci atât de bine, în toate privinţele, să vrei să renunţi la tot pentru un blid de linte.

— Nu crezi că omul se poate plictisi şi aiurea, nu numai la ţară? Nu crezi că poţi să te plimbi pe stradă, să te uiţi împrejur, să blestemi şi să doreşti ca o bombă atomică să măture totul? Viaţa de la ţară n-o fi cea mai frumoasă, dar e în orice caz o viaţă minunat de proaspătă. Eşti liber, ai loc să te mişti.

— Soare şi aer gratis, da! Dar nu socoteşti că viaţa mai trebuie să cuprindă şi altceva afară de aer curat şi raze de soare? Tu ai avut toate celelalte şi în plus şi soarele. Nu ţi-a lipsit niciodată nimic şi de asta nu înţelegi cât de bine o duci. Vrei să arunci totul pentru nimic!

Klas îl apucă de umeri şi îl întoarse spre el. Îl privea cu o compătimire sinceră şi în ochii melancolici i se zărea o uşoară zeflemea. Vântul îi flutura părul, care îi alunecase pe frunte în şuviţe negre. Îşi mişca fălcile osoase, proeminente, în timp ce-şi căuta cuvintele potrivite.

— Ai un acces de romantism ţărănesc, asta-i tot. Acum e frumos afară şi ţi-ai făcut câţiva prieteni. Dar fii sigur că vei vedea lucrurile în adevărata lor lumină, când câmpia nu va mai fi verde şi când prietenii se vor risipi ca frunzele-n vânt.

Îi dădu drumul brusc şi-şi continuă drumul, adus de umeri, firav, în veşnica lui haină de şeviot.

— Doamne-Dumnezeule, dacă aş avea condiţiile tale! N-ar mai trebui să joc teatru de amatori pentru ţărani, să scriu anunţuri de naşteri şi necroloage, pentru bani, la ziarul local. Aş avea certificat de studii cu care aş putea să capăt o slujbă. Ar fi trebuit să plec de aici când aveam vârsta ta, sau chiar mai devreme. Şi acum uite unde am ajuns – să cerşesc mi-e ruşine, să trag cu sapa nu sunt în stare şi nici nu vreau s-o fac.

— Puteai să studiezi prin corespondenţă, îşi dădu Göran cu părerea.

— Puteam, zici… Puteam pe dracu – trebuia să intru la cursurile de doi ani când aveam şaisprezece-şaptesprezece ani. Totul depinde de

bani şi, cum nu aveam de unde să-mi procur cele câteva sute de coroane, cât costa un curs, la real, înainte de război, oricât m-aş fi agitat tot degeaba era. A trebuit să mă mulţumesc cu cărţi demodate pe care le găseam la anticariatul din oraş, să-mi bat singur capul, se ghicesc unde şi când fac o greşeală. Acum îşi bat joc de mine. Spun: ce mare pagubă, că tot n-a ieşit nimic din el! Deşi eram atât de bun la carte… Să fi fost ultimul conţopist nenorocit într-un birou, şi oamenii m-ar fi invidiat. Acum mă dispreţuiesc din toată inima. Ei ştiu că dacă aş fi fost cât de cât ajutat, aş fi putut ajunge orice… dacă n-ar fi existat Josias Helden – monstrul ăla afurisit! Am lucrat ca argat la el, vara, când aveam şaisprezece ani. A fost un iad, dar am vrut să rezist măcar un an, pentru că cine a lucrat la Helden găseşte uşor de lucru şi eu voiam să lucrez, să câştig bani ca să pot studia. Apoi a venit în sat un învăţător nou, un tânăr dintr-aceia entuziaşti, pe care slujba nu-l plictisea şi care voia să realizeze ceva. S-a zbătut pentru mine să primesc o bursă din partea comunei. De dragul studiului, am acceptat şi am mulţumit. Dar Helden s-a opus. A explicat că am anumite apucături care nu trebuie încurajate şi i-a convins pe bătrâni să fie de partea lui. Ar exista, chipurile, destui oameni învăţaţi în comună care n-ar vrea să muncească. Îi era teamă să nu-şi piardă argatul, aşa că n-am căpătat bursa. Îmi venea să-l ucid! M-am îmbolnăvit şi doi ani n-am fost bun de nimic. Crezi că lumea uită? Veneau şi mă întrebau când voi fi învăţătorul comunei – puştii şi colegii mei, mamele lor care fuseseră invidioase pe mâne, încă din timpul şcolii, moşi, babe. Veneau toţi ca nişte ulii şi hiene, dar nu mai aveam curajul să mă apăr. Stăteam acasă şi lumea mă întreba mereu dacă nu am de gând să mă apuc de ceva folositor – era atâta lipsă de muncitori. Atunci mi-am jurat să nu mai fac nicio zi de corvoadă. Lumea ar ţine-o într-un râs dacă m-ar vedea făcând asta. Şi mai am alt

atu la mână: Helden a fost obligat să recunoască că ar fi fost mai bine dacă aş fi plecat atunci din comună – ar fi scăpat în felul ăsta de anarhismul meu. Dar nu sunt anarhist. Le ţin o oglindă în faţa ochilor şi pe oameni îi apucă furiile lui Caliban, când îşi văd propriile chipuri.

Acum există destui părinţi înţelegători care-şi lasă odraslele să înveţe pentru că au mijloace şi socotesc că e distins. Unul dintre exemplarele astea a călătorit până la Stockholm şi a absolvit „realul" astă-primăvară. Ai văzut-o cu siguranţă: o fată mică, urâtă, cu părul blond-cenuşiu, foarte încrezută – se învârte cu nasul pe sus şi nu-l mai recunoaşte pe niciunul dintre colegii de aici. „Totul e atât de ţărănesc, plicticos, necioplit şi oribil!" gândeşte domnişorica şi bineînţeles că oamenilor le e silă de ea. O iau drept pildă şi spun că există prea mult tineret cu carte, care îşi dă aere şi trândăveşte. Uită-te la Nanny Hede, care a făcut şi ea „realul". Aproape îşi terminase liceul, când a trebuit să se lase, pentru că nu mai avea putere să înveţe şi să muncească. Nici ea nu e pe placul oamenilor; o tot sâcâie că „n-a ajuns cineva".

— E fină şi modestă, nu face caz de ştiinţa ei.

— Şi nu are toane niciodată, adăuga Klas, cu un respect sincer în voce. Să ştii că e într-adevăr un om de nădejde.

— De fapt, ce e între voi? Pe toţi îi foarfeci, dar niciodată pe Nanny. De ce faci o deosebire între fete?

— Îţi spun eu, sunt dezgustătoare puştoaicele astea care cred că oricât de simple ar fi, lumea e a lor, numai pentru că sunt dorite. Uite, până şi Kerstin, călugăriţa cea mică, are capriciile ei. Ce mă exasperează e că trebuie să ţii seama de ele ca să realizezi ceva şi că sunt atâţia prostănaci duşi de nas. Nanny nu face mofturi, poţi conta pe ea şi asta îmi place… Göran, discuţia noastră a luat-o razna, dar sper că ai înţeles ce vreau să spun. Încerc să-ţi demonstrez ce nebunie ar fi să rămâi aici. Vrei să

te coborî la nivelul poporului şi speri că ei te vor primi ca pe unul de ai lor. Dar nu trebuie să uiţi că oamenii nu sunt generoşi. Eşti cu un cap deasupra tuturor şi ei se simt mai prejos. Nu sunt mulţumiţi să te tragă în jos, vor mai mult: să joace pe spinarea ta. Nu pot să-ţi explic de ce e aşa – dacă s-ar putea explica, ar fi dezlegată enigma coexistenţei oamenilor. Pot să-ţi arăt doar faptele.

— Te înşeli, te înşeli amarnic! Am mulţi prieteni buni. Îmi place aici. E atâta linişte şi te simţi în siguranţă.

— Desigur că la ţară e linişte şi eşti în siguranţă – ca într-o cocină de porci sau într-o băltoacă unde nu suflă vântul şi apa e nemişcată, stătută. Dar unul ca tine şi ca mine nu e făcut să scurme în noroi. Suntem păsări create pentru a zbura sus. Ţie nu ţi-a tăiat încă nimeni aripile, pentru tine important e un singur lucru: să zbori! Niciodată nu vei scăpa de meschinăria oamenilor. De asta trebuie să zbori atât de sus, încât să nu-ţi poată prinde aripile şi să ţi le smulgă. Invidia lor va fi şi mai mare, dar ce are a face?

Se întoarseră şi Göran întrebă:

— Cum se face că eşti în asociaţie, deşi dispreţuieşti atât de profund totul? Faptul că vrei să conduci secţia de teatru îţi dă peste cap toată argumentaţia!

— Deloc. Lasă-mă să-ţi explic – văd că nu mă crezi. Taci şi ascultă-mă. Acum zece, cincisprezece ani aveam aceeaşi naivitate de a vedea lucrurile în roz. Voiam să înfăptuiesc ceva, credeam că lumea poate fi îndreptată, deşi povestea cu Helden şi bursa ar fi trebuit să mă înveţe altceva… Voiam să mă împrietenesc cu cei de aceeaşi vârstă cu mine. Îmi imaginam că ridicola lor pierdere de vreme are ceva vesel în ea. Dar eram făcut din alt aluat, nu puteam să mă păcălesc pe mine însumi şi cu atât mai puţin pe ei. N-au putut niciodată să mă aprecieze şi nu pot nici acum. Ei nu fac decât să te îmbrâncească şi să rânjească… Am obosit. Un

timp am stat ascuns în bârlog. Apoi m-am *trezit* şi mi s-a părut că am pierdut o mulţime de prilejuri de a trai. Am început iar să mă agăţ de ceva. Dacă aş fi fost dotat fizic, m-aş fi făcut luptător şi aş fi cerut socoteala lumii în singurul mod natural. Dar aşa, trebuie să aleg alte căi pentru a dovedi că sunt în stare de ceva. Bunii mai camarazi de asociaţie m-au încărcat cu toate sarcinile imaginabile pe care nu aveau chef să le îndeplinească şi le-am acceptat ca să pot rămâne mai departe. Firimituri, în loc de pâine! Am doar acelaşi drept ca şi ei de a fi egoist! Înţelegi acum de ce joc rolul zbârcitului bătrân, diseară, şi de ce sunt nerăbdător să avem un succes net, ca să putem termina căminul? Da, în lipsă de altceva mai bun vreau cel puţin să joc teatru. Mă aflu unde mă aflu şi nu pot înainta, iar înapoi nu vreau să merg – încă… În altă ordine de idei – ce e între tine şi Kerstin?

— Nimic. De altminteri e supărată foc pe mine, dintr-un motiv neîntemeiat. Cred că fata are caracter.

— Caracter? O, nu – o femeie n-are caracter înainte de a împlini treizeci de ani. Kerstin e încă o gâsculiţă. O gâsculiţă drăguţă. Are stofă de actriţă, dar rămâne oricum o gâsculiţă. Trebuie să ştii prea bine, de vreme ce pretinzi că eşti gâscanul.

— Termină cu trăncăneala!

Klas râse veninos.

— Ai mers atât de departe pe poteca dragostei că nu mai suporţi să se arunce nici cea mai mică pată pe icoana adorată a îngerului? Göran dragă, asta trece repede. Vei vedea că e un om ca toţi oamenii, cu obişnuitele lipsuri şi defecte ale ţăranilor şi, probabil, câteva în plus. Când beţia se va risipi, vei observa tot ce-i banal în acest ţinut urât, cu oamenii lui de toată mâna. Te vei bucura că poţi să te întorci de unde ai venit. De aceea fereşte-te, nu da foc corăbiilor în urma ta. Dacă o faci, rişti să devii o epavă, ca mine. Şi te asigur ca nu e nicio plăcere. Ca să le treacă timpul, tinerii se

bagă în toate asociaţiile, pentru că fierbe sângele-n ei. Dar, cu timpul, flăcăul găseşte o fetişcană, fetişcana un flăcău şi îşi omoară timpul împreună. Interesul pentru asociaţie piere, la urmă nu mai vor să aibă nimic de-a face cu colectivul, devin separatişti. Dacă rămân la ţară, îşi cumpără poate o fermă, dumneaei începe să facă plozi – şi mai târziu sunt pierduţi pentru societate, cu condiţia să trăiască „fericiţi" şi să nu se sinchisească de ceilalţi. Uită-te la Hilding, e un exemplu cât se poate de bun. Acum vreo nouă-zece ani era cel mai zvăpăiat tânăr. Cânta la câteva instrumente. Când s-a întors de la oraş era om aşezat. A ieşit din el cel mai bun preşedinte pe care Asociaţia Sportivă l-a avut vreodată. Nu e numai sportiv, are şi ceva creier şi dacă ar fi continuat cum începuse, putea să ajungă promotor al progresului şi al viitorului. Dar acum are o fermă, şi după cum se pare, o logodnică necredincioasă. A devenit acru, bătrânicios şi înţepat, şi nu-l mai interesează deloc treburile publice. Aşa se întâmplă! Mai aşteaptă puţin şi o să apară unul sau câţiva copii pe care va trebui să-i îmbrace, va trebui să se împrumute – şi vei avea leit chipul de ţăran zgârcit al lui Hilding. Toţi ţăranii devin zgârciţi, asta stă în firea lucrurilor. Avutul trebuie pus bine în ladă! E o nenorocire să fii ţăran! Taică-meu munceşte cât e ziua de lungă la fermă. Eu îmi pierd timpul să mă preschimb tot mai mult într-un edec de care toţi ar vrea să scape, dar cu care într-un fel s-au obişnuit. Habar n-ai ce înseamnă să baţi pasul pe loc, în timp ce viaţa goneşte pe lângă tine. Să rămâi în urmă şi să n-o mai poţi ajunge…

— Dispreţuieşti nimicurile şi viaţa tihnită – spuse Göran – dar ai fi gata să-ţi schimbi viaţa cu oricare din ei, ca să trăieşti în linişte şi pace.

Klas nu răspunse. În schimb, îl întrebă:

— Vrei să citeşti ultima mea piesă? Cred că-i bună şi vreau să-i conving pe ceilalţi s-o joace.

— Da, cu plăcere. Ai mai scris şi altceva?

— Da, tot soiul de lucruri.

— Ţi s-a publicat mult?

— Nu, redactorii nu înţeleg nimic… Ziarul local mi-a tipărit o nuvelă şi câteva poezii, iarna trecută, asta-i tot. Visez la un onorar ca lumea, să-mi pot cumpăra ceva haine şi o maşină de scris. Pot să vin într-o seară la tine, când nu ieşi după fete?

— Oricând vrei, spuse Göran.

Se apropiară de locul festivităţii. Difuzoarele întreceau zgomotul valurilor. O femeie cânta „Suedia, inima lumii”. Se opriră să asculte.

— Cine e? întrebă Göran.

— Nanny, se înţelege. Stai să-ţi spun până nu uit. Ţie îţi vine uşor să intri în vorbă cu oamenii. Le pui doar o mică întrebare nevinovată şi le dezlegi limbile mai mult decât ar vrea. Te rog, însă, pe Nanny să nu încerci s-o faci să vorbească despre ai ei, pentru că subiectul e tabu. Nu se supără, dar se întristează şi priveşte într-o parte. Nu vrea s-o compătimească nimeni. Tatăl ei trândăveşte, atunci când nu bea, şi maică-sa e o ţicnită bătrână – nu pricep cum au putut face o asemenea fată! Altfel nu şi-ar pierde vremea încercând să ţină gospodăria pe picioare. De câteva ori a spus că o să plece, dar nu s-a putut hotărî. Îmi promiţi să n-o tragi de limbă?

— Se înţelege.

Răspundea distrat; se grăbea, voia s-o vadă pe Kerstin.

Sus, pe culme, lângă intrare, se opriră şi priviră în jos panta.

— Ce de lume! O să avem succes!

— Da, de casă, spuse Klas acru. Ascultă cum bocesc hawaianele pe scenă!

Göran îl bătu pe spate şi râse.

— Ştii ce, bătrâne? Nu mai fi atât de îngrozitor de acru! Priveşte şi ascultă. Trebuie să recunoşti că e aici ceva care poate găsi încuviinţarea chiar la un sceptic ca tine: tinerii singuri au pregătit serbarea, aproape fără ajutor dinafară, şi acum tot ei se

produc timp de câteva ore în şir cu felurite numere de atracţie. Ascultă ce aplauze! Are priză la public hawaiana.

— Da, sunt pe măsura gustului lor. Dar mă întristează că cedezi şi tu la romantismul ieftin al mărilor sudului pe care vedeta asta îl oferă! Educaţia ta – dacă nu altceva – ar trebui să ţi-o interzică.

— Bineînţeles, dacă aş judeca de sus. Dar mai corect e să judeci…

— Din perspectiva unei broaşte, vrei să spui?

— Nu! De la acelaşi nivel! Nu poţi să vezi intenţiile frumoase şi să nu faci tot timpul comparaţii Trebuie să deosebeşti amatorii de profesionişti.

— Ăştia sunt mai amatori decât amatorii. Pentru nenorocitul ăsta care îşi dă ifose şi se chinuie de parcă ar cânta Beethoven, pentru ei ai de gând să-ţi distrugi viaţa? Fie ca tutorele acestor nătărăi să-ţi deschidă ochii, să-ţi poţi găsi drumul, cu puţina inteligenţă pe care ai avut-o odată. Ai citit Nietzsche?

— Da, câte ceva.

— Nu-i dai dreptate?

— E înspăimântător!

— Ba are dreptate. Crezi că vreunul dintre cei care se află aici şi se târăsc de colo până colo va reprezenta ceva pentru progresul omenirii? Pe dracu. Sunt ţărani şi produc hrană. Asta e singura lor menire, mintea nu-i duce mai departe. Când dispar, dispăruţi rămân şi nu rămâne nimic în urma lor. Vezi valurile care sclipesc acolo jos? Vin în număr de milioane, dispar în nisip, se pierd şi sunt uitate. Poţi să asemeni omenirea cu milioane de valuri învolburate care se rostogolesc sub cerul negru al nopţii. Torentul porneşte din întuneric şi se năpusteşte în întuneric, ţinta şi izvorul lui nu le cunoaşte nimeni. Poate că oamenii sunt doar nişte viermi iviţi din greşeală, pentru ca lumea să nu fie desăvârşită. Indivizii dispar fără urmă, ca valurile,

chinuindu-se, luptându-se, se rostogolesc ca nişte mase vâscoase, informe, până când pier. Câteodată însă cineva reuşeşte să se ridice deasupra celorlalţi. Fâlfâie cu aripi diforme, mânat de dorul după absurd. Aceştia sunt artiştii şi gânditorii, iar ceilalţi îi privesc de jos, cu ură în priviri, şi încearcă să-i tragă la ei. Mai devreme sau mai târziu reuşesc, iar temerarul e strivit şi nimicit. Dar poate că una dintre ideile lui îi va supravieţui şi va pluti ca o mică torţă neliniştitoare peste haosul infect…

Göran tresări şi se uită în jur. Soarele strălucea, aerul era cald, era vară şi, pe panta verde, urca spre cer murmurul vesel al oamenilor, ca nişte baloane strălucitoare. Apa era albastră şi sclipitoare, ca mai înainte. Viziunea sumbră a lui Klas despre valuri – spinări uleioase rostogolindu-se – era rolul imaginaţiei lui, ca şi nuanţele surde, pline de ură, din vocile omeneşti.

— Ei, n-am dreptate?

— Ba da, răspunse Göran ca să scape de el.

Un sfert de oră mai târziu se afla pe scenă şi ciupea corzile ghitarei. În timp ce cânta se gândea la cuvintele lui Klas. Oare să aibă dreptate? Oamenii nu sunt aşa cum îi înfăţişase el. Nu făcuse însă şi Kerstin acelaşi raţionament atunci când spusese că nimeni nu-l agreează? Nu erau amândoi urmăriţi de mania persecuţiei, a neadaptabilităţii?

Cânta bucăţi care ştia că vor plăcea. Nu avea importanţă dacă erau cântece din. acest an, de anul trecut, cântece vechi populare sau cântece din vremea lui Bellman[10] – singura condiţie era să fie sentimentale, melodioase sau vesele, sau binecunoscute; dacă erau toate astea la un loc, cu atât mai bine. Se străduia să cânte frumos şi încerca să-şi ascundă propriile nelinişti îndărătul fericirii celorlalţi, pe care o cânta. Lumea simţea acest lucru. Pe feţele lor atente şi zâmbitoare strălucea entuziasmul şi când aplaudară, mâinile fluturară ca nişte aripi deasupra colinei.

— Lumea e binevoitoare – nici vorbă, îi spuse el mai târziu lui Klas.

— Da, cum ai cântat acum, ar fi fost strigător la cer să nu fi aplaudat. Să fi cântat însă fals, ce-ar fi ieşit!

— Ah, urs bătrân, eşti pur şi simplu invidios!

— Bineînţeles că sunt, dar nu mă conduc după asemenea mărunţişuri în apreciere. Din partea mea, n-ai decât să-ţi păstrezi credinţa naivă, dacă te face fericit…

O căută pe Kerstin, care. Îşi încerca norocul în înghesuiala de lângă bazin şi înhăţase numai câteva ilustrate.

— Ordin de la şef să mergem pe scenă…

Înainte de a pleca, Göran apucă undiţa, plăti şi aruncă. Prinse o pisică mică, din catifea neagră, cu o panglică roşie, şi o vârî nepăsător în buzunar, în timp ce ceilalţi râdeau şi se întrebau cine va căpăta de la el micul talisman.

Göran încerca să înfiripeze o discuţie. Puse câteva întrebări la care ea îi răspunse ba cu un da, ba cu un nu, dar ar fi putut răspunde la fel de bine şi invers. Mergea ca de obicei dreaptă şi ţinea capul sus. Avea o atitudine rece. Se uită pe furiş la profilul ei dulce şi simţi cum îi vine din ce în ce mai greu să continue drumul. Începu să se zbuciume. Kerstin se comporta de parcă el i-ar fi făcut cine ştie ce rău.

— Domnişoara-i singură la plimbare / – nasul ei o ia-nainte pe cărare! scandă Göran, ca s-o necăjească, şi se aştepta ca ea să-l fulgere cu privirea. Kerstin se întoarse însă şi pufni în râs. Ochii ei erau prietenoşi, de parcă niciodată nu l-ar fi privit cu mânie. Îl invită cu un gest să o ia înainte şi îi dădu riposta:

— Domnişorul singurel e la plimbare / – nasul lui o ia-nainte pe cărare. / Nimeni nu te mai conduce – ai acum nouă’şpe ani, / Mergi nainte, tot nainte, printre domni şi barosani.

Merse apoi alături şi lumea zâmbea şi făcea comentarii în urma lor.

Göran însă îşi frământa creierii. Ce se întâmplase, sau ce oare nu se întâmplase? Ce gânduri frământa acest căpşor? Ce impuls aprinsese scânteia de bucurie din aceşti ochi frumoşi? Ce stare de spirit făcuse să zâmbească gura asta pe care îţi venea să o mănânci? Era un miracol care îl chinuia, dar mi îndrăznea s-o întrebe.

Deodată le apăru în cale Sylvia.

— Aşadar, micuţă Kerstin, ai să joci tu acum? Mă întreb cum o să meargă, că doar n-ai mai jucat niciodată. Ai să te pierzi de frică, spuse ea în trecere.

— Oh, ce frică mi-e! izbucni Kerstin şi se uită disperată la Göran. Am promis prea mult – n-am s-o pot duce la capăt.

— Şi eu am trac, o să ne ajutăm unul pe altul. Ce ne pasă ce spune ea!

În spatele scenei Klas îşi trecea trupa în revistă.

— Unde e Oile? Unde dracu umblă băiatul, ce, n-are ceas? Şi suflerul e, bineînţeles, plecat aiurea!

— Şi Nanny e plecată! observă Elsa, obraznic.

— De ea nu sunt neliniştit, ea respectă ora. A trebuit să meargă acasă să mulgă. Hai să-i dăm drumul şi să ne costumăm.

Ieşiră la iveală trusele. Fetele se strecurară după tufişuri de parcă s-ar fi ruşinat de lenjeria lor, deşi cu puţin mai înainte nu erau deloc ruşinate de costumele ude şi strâmte, de baie. Cutia de farduri fu aşezată pe masă şi se strânseră în jurul ei cu oglinzile în mână.

— Dă-mi creionul pentru sprâncene, n-auzi? Nu ăsta, cel maro!

— Ai de gând să te ungi cu vaselină o veşnicie?

— Ei, nătărăule, poţi să aştepţi la urmă – tu n-ai decât câteva dungi să-ţi tragi pe faţă, dar eu trebuie să mă machiez toată.

Klas stătea alături şi zâmbea dispreţuitor din colţul buzelor. Le dădea, în grabă, indicaţii precise, adecvate.

Kerstin nu se descurca deloc.

— Ajut-o! îi cerură ei lui Klas.

— Fir-ar să fie de începători! exclamă el şi scuipă. Dacă ieri nu şi-ar fi făcut de cap şi ar fi fost prezentă, azi ar fi ştiut cum să se machieze.

Göran fu bucuros când. i se dădu voie s-o machieze cu roşu şi roz, negru pe sprâncene şi puţin albastru pe pleoape.

— Ah – izbucni Elsa, invidioasă – tu ai să fii frumoasă pe scenă şi eu trebuie să apar ca o babă.

În tot acest timp lumea stătea pe lângă gard, rânjea, striga şi îi arăta pe actori cu degetul.

Apoi veni Elly, palidă, cu fruntea umedă, şi ochii în fundul capului.

— În sfârşit! şuieră Klas nervos, mişcându-se de pe un picior pe altul. Dar unde e Olle?

— Cineva mi-a spus că după conferinţă s-a dus acasă, răspunse Elly. Peste cât timp începem?

— De unde să ştiu?! Într-un sfert de ceas, într-un ceas, într-o săptămână.

Ea îi întoarse spatele şi plecă.

Klas o trase înapoi.

— Stai, drăguţă, nu pleca nicăieri.

— Oh, Klas! Vocea ei era rugătoare. Arăta palidă la faţa. Lasă-mă să plec doar douăzeci de minute! E ceva important. Îţi făgăduiesc c-o să fiu înapoi la timp. Tot nu putem să jucăm înainte de a veni ceilalţi.

— Bine, du-te.

Elly porni în goană cu părul fluturând.

— Eu nu m-am costumat, aşa că fug la telefon, spuse Klas.

Tocmai atunci veni Eskil cu o privire sălbatică.

— Ce naiba se petrece aici?

— N-au venit toţi. Cât mai ţine programul?

— Mai e un singur cântec, credeam că sunteţi gata să începeţi. Îmi vine să înnebunesc! Trebuie

să merg la tir să fac pe judecătorul. Doi tipi au stat acolo toată după-amiaza, fără să plătească, şi acum unul dintre ei a şters-o. Hai, Göran, ţine programul şi fă pe conferenţiarul.

— Nici gând! se apără Göran.

— Ba da, trebuie! Improvizează un program, măcar pentru o jumătate de oră, ca să nu facă lumea scandal. Atâta lucru poţi să faci şi tu.

— Poftim, a şters-o! exclamă Göran surprins şi se uită la hârtia din mână. Ceilalţi se strânseră în jurul lui şi strigau disperaţi.

— Să încercăm! Scormonim tot repertoriul!

— O să meargă, dacă punem umărul cu toţii! Şi chiar aşa făcură. Göran interpretă câteva cântece americane, pe care le băgaseră în piesă şi pe care lumea avea să le suporte şi a doua oară. Urmă Kerstin, gătită, în toată splendoarea ei, şi cântă „Lângă malul Roinei”. Totul merse bine.

Numai că avea un asemenea trac că se vedeau picăturile de sudoare curgându-i peste machiaj.

În dosul scenei câţiva se sfătuiau în şoaptă. Alţii repetau în grabă, prin colţuri, şi vocile lor răzbăteau când şi când până la public. Se produse din nou fata cu cântecele hawaiene, care păreau să se armonizeze atât de bine cu simţămintele tinerilor. Åke, costumat în argat, cântă „Johan din Snippen”, în aşa fel că lumea se tăvăli de râs.

Klas şi Olle se întoarseră în acelaşi timp şi se întâlniră în spatele scenei.

— De ce naiba faci figuri din astea? Schimbă-te cât ai clipi din ochi, să începem odată! După asta îţi sucesc eu ţie gâtul!

— N-am putut să vin. O vacă, la noi acasă… i s-a umflat burta.

— Să le ia dracu de vaci! pufni Klas. Se găsesc destule, pe două şi pe patru picioare.

În Åke se trezise însă ţăranul. Uită de caietul de roluri care tremura în mâna lui asudată.

— Ce s-a întâmplat cu vaca?

— S-a prăpădit. Era cea mai bună…

— Lasă vorba, porunci Klas, îmbracă-te.

Şi uite aşa, îşi istoviră repertoriul. Când Göran se uită la ei, clătinară din cap.

— Acasă ţin minte o mulţime, dar când ajung aici îmi zboară totul din cap, se plânse unul.

Ba, altul, îi spuse lui Göran verde în faţă:

— Când vine unul ca tine şi răsfaţă oamenii cu programe artistice noi, ce mai putem face?

Klas turba.

— Faceţi ceva, oameni buni! Aşteaptă o mie patru sute de oameni, nemaisocotindu-i pe cei care s-au strecurat neobservaţi. Dacă se plictisesc de aşteptat şi încep să se foiască, nu mai poţi să-i ţii decât cu poliţia călare. Ascultaţi!

Publicul se liniştise. Era înspăimântător de liniştit, după zarva dinainte. Cineva strigă:

— Au murit toţi pe scenă?

— O să prindem rădăcini aici!

Turbulenţii începură să fluiere, să ţipe, câţiva aruncară bulgări de pământ în cortină.

Göran se întrebă dacă nu va fi cumva silit să apară iar şi să cânte ceva, complet nepregătit. Nu se aşteptase la atâtea apariţii în public. Nu-i venea să ofere publicului ceva de mântuială – fusese atât de bine mai înainte, era păcat să strice impresia. Chiar în clipa aceea apăru Nanny şi când observă ce uşuraţi răsuflară cu toţii, strigă:

— Lăsaţi pe mine!

Ieşi în faţa scenei şi începu să cânte, fără să se gândească la acompaniament sau la altceva. Fiara, ascunsă în orice public, începu să toarcă, mulţumită. Cântă cântece populare şi de operetă. Era calmă de parcă s-ar fi aflat la ea acasă. Într-adevăr, vrednic de admirat. Era ca o regină, nu-ţi trebuia prea multă fantezie ca să vezi pe fruntea ei lată, netedă, strălucind o diademă sau, în locul ţesăturii de bumbac imprimat a corsajului, catifeaua şi hermelina. Să te mai miri că Klas o compătimea gândind că se îngroapă de vie aici!

Dacă ar fi avut vocea ei, nici vorbă n-ar mai fi fost să se înscrie în august la Politehnică.

Furioasă, ruşinată şi totuşi bucuroasă, apăru şi Elly. Alături de ea mergea murdarul şi somnorosul Kalle Karlsson. Păşea împleticindu-se şi întreba supărat:

— Unde mă tragi?

— Vino! porunci ea şi el o ascultă. În urma lor venea un cârd de copii.

— Opriţi! se răsti Klas şi le tăie calea. Nu-l aduce sus, ne încurcă.

Elly îl îmbrânci şi răspunse furioasă:

— Răspund eu pentru el! Aici, jos, nu-l lasă în pace. Stătea întins pe mal şi dormea şi o ceata de haimanale s-a apucat să arunce cu bulgări de pământ în el.

Kalle se caţără până la jumătatea scării, se împiedică, se rostogoli şi cei de faţă pufniră în râs. Elly se răsti la ei şi îl ajută să se ridice. Apoi îl sprijini, în timp ce el încerca o nouă ascensiune, dar se prăvăli iar. Trupul plăpând al fetei nu putu să suporte greutatea şi trebui să-i dea drumul. Olle se apropie de ei.

— N-am cerut ajutorul nimănui! se răsti ea supărată, aproape plângând, şi se ridică. Olle îşi luă prietenul, ca pe un pachet, şi îi făcu vânt în culise. Apoi se întoarse liniştit. Nimeni nu mai râdea. Se uitau în altă parte. Lui Kerstin îi picură o lacrimă.

În sfârşit puteau începe.

Kerstin avea mâinile reci şi tremura.

— Ţi-e frică, Elin?

— N-nu, dar simt ceva, nu ştiu cum… Ce mă fac dacă-mi uit rolul?

— Eşti superstiţioasă?

— Nu mai mult ca alţii…

— O să-ţi dau totuşi ceva, uite, ţine…

Scoase din buzunar pisica pescuită şi o făcu să se balanseze pe sforicică. Coada i se bălăbănea într-o parte şi alta.

— O vrei? Poate te ajuta – şi sigur nu-ţi face niciun rău… Va fi talismanul tău.

Ea zâmbi şi o fixă de panglica şorţului. Şi parcă arăta într-adevăr ceva mai încrezătoare când ieşi în scenă.

În pauză, Klas era disperat.

— Se duce totul de râpă! Vă poticniţi în replici, suflerul trage cu ochiul mai mult la sticla lui decât la joc şi publicul râde când nu e cazul.

— Ai pretenţii prea mari, băiete, îl repezi Göran, enervat. Chiar şi la teatrele adevărate premiera poate fi mai puţin perfectă.

În al doilea act, când jocul începu să se închege, Sylvia se apucă să facă strâmbături chiar în faţa rampei. Ar fi trebuit să existe un spaţiu gol în faţa scenei, dar publicul dărâmase stâlpii şi se înghesuise până în faţă de tot. La un moment dat, Kerstin pierdu şirul pentru că Sylvia rostise cu glas tare replica ei. Göran, în furia lui nemăsurată, se gândi să întrerupă spectacolul şi să cheme paznicii.

Klas, în culise, găsise o soluţie.

Tocmai când Kerstin şi Göran urmau să se sărute, intră argatul Ole cu o găleată de apă şi întrebă:

— Aveţi nevoie de apă?

Göran se gândi imediat la un răspuns, dar dură o jumătate de minut, până să se facă auzit, din cauza râsetelor publicului.

— Nu, dar poţi să-ţi speli cu ea sufletul tău negru şi prea curios!

Argatul Ole nu mai fu în stare să răspundă şi procedă aşa cum fusese instruit, adică aruncă apa peste rampă. Sylvia îşi luă tălpăşiţa, udă ca o mâţa plouată.

În ciuda ghinioanelor, piesa avu succes. Spectatorii participau la acţiune cu sufletul la gură şi Klas, de mulţumire, se foia şi fredona răguşit în spatele scenei. Lumea râdea de argat, era mişcată de dragostea lui Elin şi întărâtată împotriva vecinului Nicklas, un personaj cu adevărat satanic,

în interpretarea lui Klas, şi când mătuşa din America veni şi puse la punct totul, aşa cum se cuvine, calmă, maiestuoasă, suverană, publicul fu satisfăcut pe deplin. Putea fi bun cu cei buni, răutăcios cu cei mârşavi, mângâiat până-n fundul sufletului de blândeţea justiţiei.

După repetate chemări la rampă, actorii făcură cerc şi dansară pe scenă:

— Ura, ce bine am jucat azi! cântau, iar Klas îşi desprinse barba şi avu un zâmbet larg.

— Astăzi a mers mai bine ca niciodată!

În timp ce se demachiau, din întuneric apăru Hilding.

— Unde e Elsa?

— S-a schimbat într-o viteză nebună şi a dispărut.

— Fir-ar să fie! murmură el şi plecă imediat.

Până la urmă rămaseră lângă scenă doar Nanny, Kerstin şi Göran.

— Mă duc să aduc cafea pentru noi trei, spuse Göran.

— Eu sunt cea mai tânără, replică Kerstin. Mă duc eu. Sunt atât de bucuroasă. N-a fost chiar aşa de greu cum am crezut. Sunt gata acum să fac orice.

— V-aţi împăcat? întrebă Nanny după ce plecă Kerstin.

— Da, aşa cred. Dar nu ştiu de ce a fost supărată pe mine şi nu ştiu de ce i-a trecut. E ca toate celelalte femei: nu ştie ce vrea.

— O, nu, spuse Nanny, prietenos şi cu căldură. Voi, băieţii, spuneţi întotdeauna că noi suntem năzuroase şi de neînţeles, dar nu e deloc aşa. Gândim mai repede ca voi şi reacţionăm altfel, asta e totul.

— Aha, şi discursul ăsta de apărare e ţinut de o persoană care e fidelitatea întruchipată.

Nanny zâmbi, dar nu răspunse nimic şi rămaseră tăcuţi câteva minute.

Göran îi povesti atunci despre discuţia avuta cu Klas. Ea îl ascultă fără să-l întrerupă. Abia după aceea spuse, liniştită, cu spatele rezemat de un stâlp şi cu mâinile împreunate pe genunchi:

— Ţi se pare atât de curios că e nemulţumit? Nu trebuie să te mire. Pune-te în situaţia lui. Gândeşte-te la inteligenţa şi la incapacitatea lui de adaptare.

— Păcat că e slab de înger…

Nanny râse încet.

— Nu mai mult ca tine sau ca mine, dar nu vrea să lucreze pentru alţii – nu suportă să aibă vreun şef.

— Frumos! exclamă el ironic. Dar de ce eşti atât de îngăduitoare faţă de el, tocmai tu, care munceşti din greu? Mâinile tale sunt mult mai aspre ca ale lui Klas.

Fata nu răspunse. Începură dansurile populare, la locul serbării, şi cântecele răsunau din sute de piepturi ca dintr-unul singur:

> Singurul meu prieten ai fost şi veşnic vei fi,
> De n-aş avea norocul acesta, aş pieri.

— Cred că vă purtaţi un mare respect unul altuia.

— Poate.

— Dar spune-mi, Nanny, nu ţi-a făcut curte niciodată?

— Nu, de ce mi-ar face? Cred că urăşte femeile.

— Aici, Nanny, ai nimerit-o ca nuca în perete, îţi spun sigur că nu e aşa. Dar îşi ascunde dezamăgirea cu cinism. E prea inteligent şi cinstit ca să devină bigot. „Strugurii sunt acri”, spune vulpea când nu poate ajunge la ei. Am să-ţi pun o întrebare obraznică: De ce o fată ca tine umblă totdeauna singură?

Nimic n-o făcea să-şi iasă din fire, era întotdeauna la fel de calmă.

— Nu vrea nimeni să mă însoţească.

— Lasă gluma – ştii prea bine că eşti frumoasă!

— Poate că am fost prea mofturoasă.

— Fetele spun că n-ai sărutat niciodată un băiat.

— Vor doar să mă sâcâie. Ele spun „sărutat”, dar se gândesc cu siguranţă la altceva. De ce să te oferi primului venit? Numai pentru că te cuprinde un acces de romantism şi de slăbiciune? Nu se poate purta castitatea ca o distincţie, ca o pană la pălărie, pe care s-o dăruieşti celui ce merită darul cel mai frumos din lume? Măcar de aş merita să mă vrea cineva, adăugă ea ironic. După aprecierile ştiinţei, un om valorează cam cât o hârtie de cinci coroane. Dar ca să-ţi dovedesc că fetiţele recent confirmate, care cred că au dat peste dragostea cea mare şi îşi pun două inele pe mâna stângă, de îndată ce un băiat le şopteşte nimicuri la ureche, se înşală, uite ce am să fac!

Se aplecă şi îi dădu un sărut uşor şi proaspăt.

— Göran, nu-i nevoie să-i povesteşti asta lui Kerstin, s-ar putea să interpreteze greşit. Păstrează dovada pentru tine!

În acelaşi moment apăru Kerstin cu cafeaua pentru ei trei şi aşeză tava pe scara acum pustie, într-un colţ se afla piciorul microfonului, dar capătul acela micuţ, care-i făcuse pe cei nervoşi şi mai nervoşi, fusese luat de conducător şi urcat sus pe catargul steagului.

— Acum se numără încasările, le explică Kerstin. Toată conducerea îşi freacă mâinile de mulţumire. Se vorbeşte despre o mie cinci sute net… Dar ce misterioşi arătaţi. Ce-aţi pus la cale?

— Cum a mers?

— M-a cerut, spuse Nanny.

— Rău, spuse Klas. A acceptat şi acum trebuie s-o iau cu mine, până găsesc pe cineva care să vrea s-o preia…

DUPĂ ACEEA

Începu să alerge. Valurile se loveau cu zgomot de mal şi spuma sărea până la picioarele lui. Vântul vuia şi urla dinspre mare, aerul era plin de ace de gheaţă şi picături de spumă care biciuiau faţa şi mâinile. Îşi vârî mâinile în buzunare şi cea dreaptă dădu de ceva moale, catifelat. Îşi dădu imediat seama ce era – o pisică mică de catifea, cu fundă, botişor alb şi două mărgele verzi, mici în loc de ochi. Se opri, scoase talismanul şi-l ţinu mult timp lipit de obraz.

Apoi îl aruncă spre mare.

Vântul îl aduse însă înapoi şi talismanul căzu pe nisip la picioarele lui. Îl privi până ce creasta unui val îl mătură, dar îl aduse înapoi. Apa se retrase strălucitoare, dezgolind nisipul, până când următorul val cenuşiu-negru, cu spuma albă, se năpustii alunecă până la picioarele lui, târî pisica în mare şi o ascunse.

Parcă abia atunci se simţi eliberat şi putu să alerge mai departe.

Göran stătea în cercul format în jurul dansatorilor şi aştepta să fie invitat, când o mână mică şi timidă se strecură într-a lui. Fără să întrebe nimic, întoarse spatele dansatorilor şi o urmă.

— Mergem acasă? îl rugă ea.

— De ce aşa repede? În curând se termină!

— Hai, vino! Fii drăguţ!

O urmă şi, în drum spre locul de parcare, ea îi mărturisi că Klas îi ceruse voie s-o conducă.

Refuzase şi el se încăpăţânase să o invite la dans. De aceea nu mai îndrăznea să rămână.

„Minte de copil!” se gândi el şi făcu motocicleta să duduie în timp ce Kerstin îşi aşeza ghitara la spate.

Serbarea se terminase.

> Minunată este seara, liniştită şi curată,
> Soarele îşi răspândeşte peste văi lumina sa…

cântară toţi la unison, apoi urmă cântecul despre un „mare şi glorios” trecut. Răsuna impresionant, ciudat, straniu de impresionant în noaptea de iulie.

Lumea se risipi prin pădure, căutându-şi bicicletele. Făceau larmă, înjurau. Perechi tăcute, fericite, obosite, se strecurau în grabă să ajungă mai repede acasă. Haimanalele, zurbagiii, duhurile rele ale nopţii roiau nestânjenite primprejur.

Două faruri de automobil se aprinseră şi în lumină se zări o femeie mărunţică ce se agăţa de un bărbat.

— Kalle, Kalle, nu te duce la ei!

Din penumbră auziră un râset şi câteva cuvinte.

— Hai, ia vino aici, ai timp destul să ajungi în patul lui Elly. Hai că mai avem o litră. Phii, a fost o duminică grozavă!

Kalle se smuci şi scăpă din strânsoare.

Fata se clătină câţiva paşi, ca oarbă, se lovi de un copac, cuprinse trunchiul cu braţele şi îşi lipi fruntea de el. Părul îi atârna pe umeri ca o cascadă de lumină.

O maşină se apropie încet, lumina deveni mai intensă şi imprimă fiecare detaliu în memoria celor prezenţi. Oamenii ocoleau speriaţi durerea pe care nimeni nu o înţelegea şi pe care nicio balanţă n-o putea măsura.

— Trebuie s-o ajutăm, se aprinse Göran.

— Nu – spuse Kerstin tristă – să nu faci asta. Nimeni n-o poate ajuta, nici măcar eu, care sunt cea mai bună prietenă a ei. Las-o să se descurce

singură şi de data asta. E mai bine aşa. Altfel o să se ruşineze că a fost compătimită.

„Elly, eşti o mlădiţă a acelei seminţii trufaşe din ţara cu depărtări mari, voinţe puternice şi mândrii fragile – da, da.” Göran tăcu.

În răstimpul celor câteva minute cât aşteptară să se mai potolească înghesuiala, de la răspântie se auziră mai multe râsete grosolane în preajma lor,

— Ia te uită, aici erau!

— Dar n-o să ajungă prea departe!

— Pe curând, Şapcă albă, cu salteaua ta.

— Animale! spuse Kerstin furioasă, cu glas înăbuşit.

După o clipă motorul începu să tuşească şi după câteva gâfâituri se opri brusc. Se dădură jos şi împinseră motocicleta pe o cărare lăturalnică, unde Göran controlă totul, de la benzină la aprindere.

Nu găsi niciun defect. Cu toate astea nu mergea. Ea îi lumina cu lanterna. Desfăcu carburatorul.

Era înfundat. Înjură.

— Zahăr! Un ticălos a pus zahăr în rezervor. Nu-mi rămâne decât să-l înşurubez la loc şi să împing motocicleta până acasă. Trebuie curăţat la lumina zilei.

Şuvoiul de oameni se scursese între timp, un şirag de lumini, o caravană lungă de cântece, râsete şi veselie, şi după ce trecu de ei, rămaseră singuri. Era foarte plăcut.

Fără să scoată un cuvânt, ea apucă motocicleta şi începu s-o împingă.

— Nu, Kerstin, nu-i nevoie să mă ajuţi…

— Trebuie să ne ajutăm, aşa e drept, replică ea moale. Doar ne-am bucurat amândoi de ea, mai înainte.

Când povara deveni prea grea şi Göran începu să gâfâie, vru să ascundă motocicleta în pădure şi să vină dimineaţa să o ia.

— Nu, poate s-o găsească cineva, protestă fata.

— E prea greu pentru tine!

— Nu sunt obişnuită să las baltă ce-am început, răspunse ea, gâfâind.

Cu muntele într-o parte şi pădurea în cealaltă, drumul de pe colină abia se mai zărea; doar stelele, care străluceau drept în faţă, deasupra copacilor, păreau că se apropie ca un semn bun.

Deodată din vale apăru, fantomatic, un biciclist fără lumină. Abia la câţiva metri de ei se auziră cauciucurile fâşâind pe pietriş.

— Ei, Kerstin, vii cu mine?

Tăcură. Biciclistul se îndepărtă.

Chiar în vârf drumul era barat de un pâlc negru de oameni cu biciclete. Văzuţi de aproape, se dovedi că nu erau bărbaţi, ci o ceată de băieţandri, care se porniră pe râs de răsuna pădurea şi începură să-i înghesuie cu întrebările:

— Merge uşor?

— Vii cu bicicleta mea, Kerstin?

— Hai, vino cu mine!

— Ce turaţie are motorul tău?

— Câtă benzină consumă la sută?

Göran aprinse lanterna.

— Faceţi-mi loc!

— Până acum nu te prea grăbeai aşa…

Unul dintre ei o apucă pe Kerstin de mână, dar ea îl plesni peste faţă. Göran continua să meargă. Când însă ceilalţi începură să dea cu picioarele în motocicletă, se opri.

— Spuneţi, ce vreţi?

Kerstin încercă să-l potolească şi îi şopti ceva, dar el nu auzi. Ceilalţi se retraseră, dar începură să-şi dea ghes:

— Săriţi pe el! Un tocilar ca ăsta n-are vlagă! Măturaţi şoseaua cu el.

Göran rămase neclintit.

— N-ai curaj să te apropii, hai? Eşti laş! zbieră unul.

Îi lumină cu lanterna pe rând.

— Îndrăzniţi să veniţi unul câte unul, mă, maimuţe de menajerie? întrebă Göran şi îndrepta

lanterna către o siluetă masivă care se ţinea mai la spate. Ascultă, tu, ăla de colo, dă-ţi gulerul în jos să te văd cum arăţi! Sau nu îndrăzneşti, Nisse Holm, eşti atât de laş că fugi de unul mai slab ca tine?

În timp ce rostea asta, din spate se strecură cineva spre el. Kerstin strigă în ultima frântură de secunda şi Göran evită lovitura unui pumn, cu box de fier, îndreptată spre bărbia lui. Lovi el, în schimb, şi îl văzu pe băiat căzând pe spate şi dispărând apoi după o movilă.

Se lăsă o tăcere de moarte. Trei dintre ei o zbughiră în tufişuri, ceilalţi îşi apucară bicicletele şi o luară la vale. Göran şi Kerstin îşi continuară drumul.

— Derbedeii!

— Nu-ţi dau voie să le spui aşa, auzi? Fiecare în parte e foarte drăguţ, numai când se strâng împreună se poartă ca nişte ticăloşi.

— Vezi bine că altfel n-au curajul să-şi dea arama pe faţă.

— Nu fi rău – sunt doar nişte puşti.

— Ce vârstă au?

— Cam ca mine.

Göran pufni în râs.

— Ca tine! Şi vorbeşti de parcă ai fi mama lor sau cel puţin sora mai mare.

Kerstin îl privi cu ochi mari, jignită că el nu înţelesese o situaţie atât de logică şi limpede.

— Bine, dar eu sunt fată! exclamă ea umflându-şi pieptul.

În întuneric, nu se vedea din pisica de catifea decât botişorul ei alb.

— Asta mă face să mă gândesc la ceva ce mi-a spus Nanny. O femeie nu e capricioasă, numai că una sfădeşte şi alta face. Să fie o explicaţie pentru micile tale capricii? Abia acum îndrăznesc să te întreb. Sper că n-o să-ţi sară ţandăra.

Ea parcă împietrise. Mergea cu capul în sus, cu privirea aţintită drept înainte. Simţi un gol

înăuntrul lui. Era atât de dulce… şi atât de mândră!

— Kerstin, o rugă el, nu te supăra că te-am întrebat. N-am vrut să te necăjesc.

— Ştiu şi eu? întrebă ea, dar nu părea supărată. Crezi că voiam să fac pe nebuna ca să-mi dau importanţă în ochii voştri? Poţi crede orice, dar nu asta. N-am vrut să las trupa în încurcătură. N-am avut încotro. A fost vina ta.

— Uhu' exclamă el.

— Nu te prosti, taci şi ascultă!

Putea să n-o asculte pe fetişcana asta zveltă de şaptesprezece ani care se căznea, cu încăpăţânare, să împingă motocicleta alături de el, deşi nimeni n-o silea?

— Răspunde-mi la întrebare, îl rugă ea. Care din fetele pe care le ţineai de mijloc, pe pod, îţi place – cea blondă, sau cea brunetă?

— Care îmi place?

Gândurile i se învălmăşiră. I se încleşta gura de uimire. Pentru numele lui Dumnezeu, ce-a apucat-o pe fata asta? Îi trecuse lui vag prin minte că s-ar putea să-şi închipuie ea ceva, dar de aici şi până la a crede într-adevăr, era un pas prea mare. Atât de naivă să fie oare?

— Da, eşti îndrăgostit. Una dintre ele îţi spunea „iubitule".

Göran nu se putu opri să nu râdă.

— Era cea blondă, dar cuvântul nu înseamnă nimic – aşa vorbeşte ea. Am fost toţi colegi de liceu.

— Crezi că-s o proastă, dar dacă te-ai pune în pielea mea n-ai mai gândi aşa. Mai ţii minte ce ţi-am spus acum câteva zile? Ţi-am povestit cum am încercat toată primăvara să nu mă mai gândesc la tine. Până la urmă n-am mai putut să ţin închis în mine ce simţeam – şi n-am mai fost rece cu tine, nu-i aşa?

— Nu, n-ai mai fost.

— Pe urmă mi-a venit aşa, să las totul în voia sorţii. Să fie bine cât eşti aici. După aceea, fie ce-o

fi. Apoi i-am văzut pe cei trei lângă tine şi totul s-a năruit. Am văzut că erau din lumea ta, i-am auzit ce uşor şi repede şi vioi vorbeau – cu totul altfel decât oamenii de aici – şi tu parcă erai altul, te simţeai la largul tău… Când am trecut pe alături muream de frică să nu mă strigi – n-aş fi putut răspunde un cuvânt.

— Şi de asta ai refuzat să mai joci, prostuţă mică? Nu trebuia.

— Ba da! Nu voiam să te mai văd, pentru că dacă te-aş fi întâlnit, m-aş fi înmuiat iar, ca ceara…

Să te înmoi ca ceara, gândi el, o ceară bună, tare… Dar pentru o fetişcană crescută aşa fel încât să ia orice simţământ puternic drept ridicol şi rău – aşa cum, probabil, la rândul lor, nenumăratele generaţii de educatoare bigote au trebuit să-şi ascundă adevăratele sentimente – lucrurile progresaseră destul de rapid…

— Toată noaptea am stat trează şi mi-am făcut gânduri negre şi sânge rău. Apoi în dimineaţa următoare ai apărut.

— De ce te-ai purtat atât de ciudat? De ce te-ai ascuns după ce te văzusem, mâţă sălbatică?

— Arătam ca o vrăjitoare! Nu voiam pentru nimic în lume să mă vadă cineva în halul ăla şi mai ales tu. Atunci te-ai supărat rău de tot şi mi-am zis că nu-mi mai pasă… Dar după-amiază păreai atât de amărât, te uitai atât de lung după mine şi când n-ai mai ştiut ce să faci şi ai început să mă necăjeşti, n-am mai putut sta nepăsătoare…

Îşi puse mâna peste a lui, printre manetele şi cablurile ghidonului, şi zâmbi. El îi întoarse zâmbetul, bucuros că mândria şi încrederea de sine îi erau confirmate.

Klas veni într-o seară pe bicicleta sa veche care scârţâia groaznic. Göran abia se spălase de praf şi năduşeală şi se primenise, după ce cărase fânul. Făcu o mutră acră.

— Văd că te deranjez. Voiai să ieşi?

— Nu, nu, nu mă grăbesc.

— Nu stau mult, poate că vrei să arunci o privire peste piesa asta? Mai sunt câteva lucruri neînsemnate…

Se aşezară afară pe iarba verde şi Klas întrebă insistent:

— N-ai vrea să te uiţi peste ea chiar acum? Nu e lungă…

— Nu, clar ar fi prea rapid ca să-mi pot face o idee corectă, se apără el.

— E drept, dar nuvela asta scurtă poţi s-o citeşti, ce zici?

— În regulă! spuse Göran sperând că după aceea Klas va pleca.

Povestirea era scrisă pe hârtie proastă de scrisori, cu cerneală spălăcită, dar scrisul era uimitor. Slove şi cuvinte clare, frumoase, aliniate, drepte, apăsate, extrem de uşor de citit. Numai de s-ar opri odată Klas din vorbă şi nu i-ar mai cere mereu răspunsuri în timp ce parcurgea nuvela.

— Ai citit articolul despre serbare din ziarul local de azi? Drăguţ, convenţional, nu-i aşa? Vezi tu, când fabric câte un lucru ca ăsta, trebuie să scriu aşa cum vrea lumea… Ceva mai încuiat decât redacţia ziarului nu există – se gândesc numai cum să mulţumească cititorii, articolul n-are voie să conţină decât aprecieri binevoitoare. — iar dacă corespondentul are anumite idei personale, trebuie să le ascundă cu grijă. Şi nu care cumva să uite ierarhia! Dacă Petterson sau vreun alt personaj neînsemnat împlineşte cincizeci de ani, se anunţă într-un rând şi jumătate, la rubrica comunală, dar când vicepreşedintele Johansson, de la comisia de furnizare a cailor pentru armată, sau un om ca Svensson împlinesc cincizeci şi unu de ani, li se acordă o jumătate de coloană, în care se menţionează că sărbătoritul se bucură de respectul general şi că, printre altele, cuvintele sale atârnă greu în dezbaterile comunale. Un articol sportiv

despre un concurs şi lista rezultatelor n-are voie să ocupe mai mult de un sfert de coloană. Întâlnirea anuală cu conducerea bibliotecii e redusă la zece rânduri, pentru ca licitaţia asociaţiei de croitorie cu reuniunea recreativă, de după-amiază, de la căminul misiunii, să umple o coloană întreagă.

Ce să-ţi mai spun de înmormântări! Unui bătrân de la azil i se acordă două rânduri, ceea ce reprezintă pentru mine opt bănuţi, dar în schimb pot câştiga două, trei coroane dacă Svensson din Ierhult binevoieşte să dea ortul popii. Într-un asemenea caz se va menţiona întotdeauna că răposatul e adânc regretat şi că i se va păstra o amintire luminoasă şi plină de recunoştinţă. Chiar dacă toată comuna ştie că a fost un vulpoi bătrân pe care numai dracu l-ar putea îndrăgi. Rudele se năpustesc ca nişte lupi hămesiţi – urlând în jurul moştenirii, după ce ani de zile i-au dorit moşneagului să se cureţe. O dată scriu că înmormântarea a fost emoţionantă şi mişcătoare, iar altă dată că a fost mişcătoare şi solemnă. Şi cu cât lasă în urmă mai multe carnete de bancă şi a avut sarcini comunale mai multe, cu atât mai mişcătoare, emoţionantă şi solemnă e înmormântarea… Uite la ce trebuie să se preteze o fiinţă cu creier, numai pentru că banii de la ziar nu sunt de lepădat.

Dar la toamnă îmi fac damblaua – pe cuvântul meu! Chiar dacă voi fi urmărit de justiţie şi nu voi mai putea scrie un rând în ziarul local, tot spun ce am pe suflet! Josias Helden împlineşte atunci optzeci şi cinci de ani. Va ieşi o cronică rimată cum nu s-a mai văzut. Pe cei de la redacţie îi duc eu! Dacă o-ntorc abil din condei, oamenii de pe aici vor pricepe fiece cuvinţel… Gândeşte-te la Helden, orator şi predicator, predestinat să ocupe un loc de cinste în împărăţia cerului! Face parte dintr-un număr enorm de comisii şi comitete, stă ca un dop în gâtul comunei, pentru ca niciun concurent tânăr să nu poată scoate capul la lumină.

Totuşi, la ultimele alegeri, preşedinţia i-a scăpat printre degete. În ultimii patruzeci de ani nimeni n-a făcut mai mult rău comunei decât Josias Helden, chiar dacă ţii seama de pastor şi de clica lui de bătrânele Pastorul nu mai are putere reală. Dacă refuză să facă strigările de căsătorie, nu poate împiedica tinerii să trăiască împreună şi dacă refuză să dea confirmarea tinerilor, lor puţin le pasă. Dar Helden, vezi tu, se afla în capul bucatelor şi ştia ce să apuce. Un boier n-ar şti niciodată să chinuie ţăranii aşa cum ştie s-o facă un ţăran! Oricât de tare l-ar un însă oamenii, tot tinerii sunt aceia care au curajul să acţioneze împotriva lui. Şi au reuşit să-l dezumfle, deşi totul a atârnat de un fir de păr. E unul dintre puţinele lucruri pentru care respect Asociaţia Tineretului. După lovitura asta, Helden a zăcut bolnav o lună… Klas râse răutăcios. Unul ca el nu suportă să-i fie cineva egal, de asta e duşman de moarte cu pastorul şi se trimit unul pe altul în iad, ceea ce e foarte reconfortant pentru urechea unui păgân convins ca mine… Băiatul lui rătăceşte ca un cretin, se bâlbâie şi din când în când are spasme. I se trage de la spaima avută în copilărie, spune lumea, şi o cred. Mai înainte, când tinerii n-aveau şanse să capete slujbe, Helden ţinea argaţi şi slujnice. Acum nu mai prisosesc braţele de muncă, în schimb lua copii de suflet, unul sau doi deodată, cam de pe când împlineau zece ani. Un copil poate foarte bine să mulgă, să rânească şi să spargă lemne. La şcoală îi dă voie să meargă numai când nu e nicio treabă de făcut. Acum are o mică sălbăticiune cu ochi căprui – mi se pare că îl cheamă Torsten. Pentru el trebuie să bată ceasul libertăţii dintr-un moment într-altul. Împlineşte în curând şaisprezece ani.

Când mă uit la ferma lui Helden, acolo, deasupra pomilor, mă roade dorinţa s-o văd dispărând. Când aveam cincisprezece, şaisprezece ani, visam să dau foc şandramalei într-o noapte.

Eram prea laş pentru asta şi poate e mai bine că am fost aşa. Dar tot sper că o va lovi trăsnetul sau că se va produce un scurt-circuit sau altceva… închipuie-ţi cum ar arde cocioabele alea vechi şi uscate, cu acoperişurile lor din paie, atât de înghesuite una într-alta!

Göran nu-l lua în serios şi oricât de sugestiv ar fi povestit Klas, nu rezistă să nu tragă cu ochiul la ceas: probabil că ea a plecat de mult de acasă…

„Dacă nu se opreşte singur, îl rog frumuşel să plece", se gândi.

— Ei, Göran, ce părere ai despre nuvelă?

— E stranie, lugubră, pasionantă, dar nu înţeleg ce vrei să spui cu povestea asta.

— Nu e o poveste, e realitate.

— Nici măcar în Suedia secolului al şaptesprezecelea nu putea fi atât de infam! Refuz să cred că un proces de vrăjitorie putea fi de o cruzime atât de bestială!

— Ba da, oamenii sunt totdeauna aceiaşi… Datele le-am găsit în documente vechi.

Era povestea unei tinere şi a logodnicului ei, într-un cătun unde toţi îi invidiau. Ea se pricepea la leacuri şi îi ajuta adeseori pe ţărani, pentru că tuturor le dorea binele, dar ei începură s-o ocolească. Prietenul ei muri într-o zi şi vecinii folosiră acest prilej ca să se răzbune. O acuzară că ea l-ar fi ucis. Cel care primise de la ea cel mai mare ajutor o condamnă cel mai aspru şi fata fu arsă pe rug. Tinerele femei nu prea frumoase fură foarte grijulii ca nu cumva fumul s-o înăbuşe pe vrăjitoare mai înainte ca flăcările s-o pârjolească bine.

Pe Göran povestirea îl scârbi. Klas declară:

— Povestirea e bună. Nu văd ce-aş mai putea schimba la ea. Dar revistele nu vor s-o publice. În disperare de cauză, am trimis-o unei fiţuici bisericeşti şi mi-au scris că e dezgustătoare. Am cerut să mi-o înapoieze, cu observaţia că în acest caz şi povestea lui Iisus Hristos e dezgustătoare,

pentru că şi ea descrie oamenii aşa cum sunt: azi cântă osanale, mâine răstignesc. De altfel aceleaşi lucruri se petrec, de mii de ori, în zilele noastre, deşi nu întotdeauna focul şi crucea sunt materialele folosite. Ai cumva legături cu cei de pe la reviste? Aici eşti ca în pustiu – nu poţi să dai de o fiinţă vie…

— Nu, n-am, răspunse Göran acru.

În sfârşit Klas plecă şi Göran porni grăbit spre vale cu hârtiile în mână. Între timp Kerstin trebuie să fi plecat amărâtă şi supărată…

O corlă scoase un strigăt. Nu, nu era o pasăre, era cineva care o imita. Chicoteala cuiva îl făcu să-şi schimbe direcţia.

În spatele şurei stătea Kerstin şi zâmbea.

— Tu! O apucă de braţ. Mi-era tare teamă că ai plecat…

— Şi eu am venit târziu. Am crezut că te-ai plictisit şi ai plecat! Ce aveai aşa de interesant de vorbit cu Klas? M-am uitat la voi, un sfert de oră cel puţin!

— Sporovăială… A scris o mulţime de prostii şi vrea să i le citesc…

— Le citim împreună?

— Da, dacă eşti drăguţă cu mine.

Obloanele hambarului erau date într-o parte, pentru ca aburul cald să iasă, şi o scară era rezemata de perete. Göran se caţără, o ajută şi pe ea să urce şi se aruncară în fân. Kerstin ţinea foile de hârtie ale lui Klas şi se aşezară să citească; dar Göran nu avea chef de aşa ceva, îi ridicase părul şi o gâdila pe ceafă cu un pai. Ea era atât de prinsă de lectură, că Göran se simţi aproape jignit.

— Nu mai citi! o rugă după ce fata termină nuvela cu vrăjitoarea.

Kerstin lăsă hârtiile, râse şi se întinse cu spatele pe pieptul lui, desfăcându-şi braţele. Göran o cuprinse repede de mijloc, se rostogoli şi o trase sub el. Surâsul ei era cald, bun şi încrezător. Stătea culcată şi îl privea şi când el îşi ţuguie buzele, ea

închise încet ochii şi aşteptă cu gura întredeschisă. Apoi se hârjoniră puţin, se strânseră în braţe, se sărutară, se mângâiară, îşi şuşotiră la ureche. Göran simţea cum îl cuprinde fierbinţeala. Apropierea trupului ei îl tulbura, mâinile lui deveniră îndrăzneţe, nerăbdătoare, stângace, dar ea le respinse.

— N-ai voie să faci aşa ceva!

— De ce?

— Cum poţi să întrebi asemenea prostii?

— Nu eşti supărată pe mine?

Ea râse încet, îl trase spre ea, îşi îngropă faţa în gâtul lui. Göran simţi pe piele respiraţia ei rară şi fierbinte.

— Nu, şopti ea, nu sunt supărată. Dar să fii drăguţ cu mine, promite-mi! Promite-mi!

— Îţi promit! Prostuţa mea mică, nu vreau să-ţi fac niciun rău!

Ea nu răspunse nimic, stătea culcată şi privea în tavan, unde cuiele pătrundeau prin scânduri ca nişte vârfuri negre şi unde praful şi pânza de păianjen atârnau în ghirlande, aurite de strălucirea amurgului.

Göran se uită la fată. Rochia era foarte strânsă pe bust, vârfurile mici ale sânilor împungeau pânza, nici prea mult, nici prea puţin. Umbra adâncă şi moale a decolteului te ispitea. Pulpele erau subţiri dar împlinite şi fusta subţire dezvăluia contururile coapselor. Pe pielea bronzată a picioarelor se zăreau câteva fire aurii.

El îi privi din nou chipul înfierbântat, în timp ce ea îl cerceta prin deschizăturile lungi, oblice ale pleoapelor. Göran începu să cânte:

> Când Domnul nostru zămisleşte-o floare,
> Îi face-ntâi tulpină zveltă, moale.
> Deasupra-i pune micile petale.
> Culege mâna-i binecuvântată
> tot ce pe lumea asta e culoare
> precum şi seva cea întunecată

şi duhul său i-l suflă şi se-arată…

— Şi-acum, micuţă Kerstin, uite aşa ar suna:

Când Domnul nostru zămisleşte-o fată,
aidoma pre ea o plăsmuieşte,
un trup micuţ şi dulce-i dăruieşte,
culege mâna-I binecuvântată
din cer, pământ – culoare şi lumină,
Le-amestecă şi sufletu-i îmbină.

Aşa se iscă strălucind o fată
cu alte flori de Domnul plăsmuite,
din mâna Lui ieşind neprihănite,
ca inimii să fie alinare.
Fii alinarea mea, tu, fată, floare!

Kerstin zâmbea liniştită.

— Frumos! Dar adăugă: Nu-mi place această „culoare" şi „sevă întunecată" şi „din cer, pământ – culoare şi lumină". Sună prost. Prea mult rău amestecat cu bine. Pare reţeta unei licori vrăjitoreşti!

— Nu crezi că viaţa e o împletire de bine şi rău? Nu e omul, şi mai ales femeile, şi mai ales tu, o licoare vrăjitorească?

Ea râse, nu spuse nici da, nici ba, şi Göran o privi amuzat şi cu uimire. Nu erau amândoi, la urma urmei, plămădiţi din acelaşi aluat? Educaţia primită o făcuse rece, dar nu va trece asta oare? Doar nu era frigidă. Altfel cum l-ar fi putut săruta aşa? Era doar sfioasă şi aştepta o iniţiativă; apoi, curând va deveni şi ea o păpuşă docilă ca toate celelalte. O păpuşă dulce, o minunată parteneră de dragoste pentru o vară… După toate preceptele sănătoase ale raţiunii, pofta de viaţă înnăscută trebuie să se manifeste cât timp omul e tânăr, altminteri, dacă e refulată, se pot ivi diverse complexe în stare să răstoarne viaţa unui om. Probabil că tinerii de aici nu trăiau nici ei altfel,

doar nu făceau excepţie, dar evident că existau şi unii care acceptau vechea concepţie conformistă a stăvilirii pornirilor. Un om nu poate obţine tot ce vrea… Poftele cărnii trebuie înfrânate… Kerstin trăia încă în aceasta concepţie, dar o fată ca ea, tânără, plină de viaţă şi cu imaginaţie, avea să arunce în curând peste bord balastul prejudecăţilor şi va păstra numai ceea ce ajută o împlinire sănătoasă. Era destul de tare ca să se răzvrătească şi suficient de abilă.

Kerstin îi întrerupse reflecţiile.

— La ce te gândeşti? Mai bine sărută-mă. Prea eşti dus pe gânduri!

Braţele ei se încolăceau ca un arc moale, cald, în jurul gâtului lui. Faţa ei deschisă, nerăbdătoare, era sub el. Afară se întuneca repede. O sărută, ea răspunse fierbinte şi lacom, şi mâinile lui încercară iar s-o ia razna. Ei i se făcu frică, o dureau sânii, faţa îi deveni inertă, împietrită de spaimă. Şoptea speriată, în timp ce încerca să-i îndepărteze mâinile.

— Dacă nu mă laşi în pace, plec!

Nu era nimic de făcut. Era prea bun psiholog pentru a nu-şi da seama că e inutil să se încăpăţâneze în seara asta. Îl cuprinse parcă brusc o oboseală – se înseninã şi protestă doar de formă când fata spuse că trebuie să plece acasă. O conduse şi le trebui o jumătate de ceas ca să parcurgă cinci sute de metri. Mergeau strâns îmbrăţişaţi, coapsă lângă coapsă, şi din când în când ea îşi lăsa capul pe umărul lui. Când se sărutară la despărţire, jos în vale, el o strânse tare în braţe şi Kerstin se lăsă în voia lui, fără să-i mai fie teamă că o vor durea sânii, striviţi în îmbrăţişare. Se înroşise toată şi gâfâia. Göran se gândea: „Ai să cazi repede, frumoasă cetăţuie!”

Când ajunse acasă citi „adânca” piesă „filosofică” a lui Klas despre principiile fundamentale ale Vieţii şi Existenţei. Ce apreciere să-i dea? Nu prezenta niciun risc s-o laude;

oricum, piesa nu va fi niciodată jucată. Ce actori amatori ar îndrăzni să rostească asemenea replici greoaie, încărcate ca nişte construcţii baroce şi, în acelaşi timp, să le facă pe înţelesul publicului? Fireşti n-ar fi putut suna în niciun caz.

— Ce-i arta? Să fie doar distracţie? exclamă el şi întrebarea se pierdu în vânt.

PE STÂNCI

Alerga de-a lungul ţărmului cu haina descheiată, fluturând, cu părul răvăşit de vânt, leoarcă de apă, de picături reci ca gheaţa. Ajunse la stânci, acolo unde marea se învolbura şi spuma era departe. Alergă de-a lungul lespezilor lucioase, se poticni în crăpături şi alunecă acolo unde picăturile de apă îngheţaseră.

Aici era! Da, aici trebuia să fie, în această crăpătură. Se opri gâfâind, epuizat, şi pipăi stânca. Era rece, umedă, rece ca moartea…

Şi duminica veni iar. Duminica trecută fusese rece şi bătuse un vânt ca de toamnă, ploaia îl şfichiuise şi observă că mestecenii încep să-şi lepede frunzele galbene. Acum însă soarele strălucea şi apa se încălzise iar de-a lungul malului. Mai sus, pe ogoare, furtuna culcase la pământ o bună parte din secara ce începuse să dea în pârg. Şiroaiele de apă săpaseră în mal şanţuri şerpuitoare. Cerul era acum limpede şi golful cel mare era de un albastru intens, netulburat. Pe nisip stăteau culcate vilegiaturistele grase şi puhave, cu ochelari de soare, stăpânele vilelor de vară. Tineretul se bălăcea în apă şi, sus, în umbra copacilor, familiile celor de la şes mâncau la iarbă verde.

Lângă stânci, acolo unde nimeni nu poposea, pentru că era departe de drum, se instalaseră

Kerstin şi Göran. Fata se ferea anume, să n-o vadă prea mulţi cunoscuţi.

— Ţi-e ruşine cu mine? o întrebă el.

— Nu înţelegi de ce? exclamă ea, jignită.

Înţelegea, desigur. Nu era „comme il faut”, gândea familia domnişoarei, ca domnişoara să facă baie împreună cu domnişorul. Şi cum domnişoara locuia la mătuşa ei, în comuna vecină, lucrul era şi mai delicat. Pe deasupra, ea se mai şi ruşina de trupul ei! Costumul de baie cel roşu era drăguţ şi îi venea bine – atunci de ce n-ar privi-o?

— Nu te uita aşa la mine! îl rugă ea pe un ton plângăreţ şi se vârî în apă până la umeri. Câtva timp se feri să-l privească în ochi. Treptat, însă, deveni mai îndrăzneaţă. Începu să-l stropească. O trase la fund şi ea, drept pedeapsă, îi turnă nisip în păr.

Alergau în voie ca doi copii nestânjeniţi, pe fâşia izolată de nisip. Lângă stâncă se afla o barcă, dar, pentru că era legată, se mulţumiră doar să sară în ea şi s-o legene. Apoi Göran înotă şi o trase pe Kerstin în faţa lui; se lăsară pe fundul apei, încercând să se uite unul la altul, dar nisipul răscolit le intra în ochi. Şi cum nu se îndepărtară de mal decât până acolo unde simţeau încă pământul sub picioare, Göran nu-şi dădu seama că ea nu ştie să înoate. Cârduri de peştişori se strecurau pe lângă mal, prin golfuleţele unde apa era mai caldă, dar nu se lăsau prinşi. Puteai să bagi un picior în apă, ei se apropiau şi dădeau târcoale, dar daca încercai să-i prinzi, dispăreau. La fel şi Kerstin – şi ea părea un peştişor zglobiu. Aluneca încet în faţa lui şi se oprea, iar când el încerca s-o prindă, dispărea şi. Göran rămânea doar cu râsul ei care-i răsuna în urechi. Era ca un peşte pestriţ, caraghios. Braţele, partea de jos a picioarelor şi gâtul erau brune, ca ciocolata, dar corpul era alb şi în mijlocul acestei pete luminoase se afla costumul de baie, ca o fâşie roşie.

Un tânăr bronzat se apropie de barcă şi începu s-o dezlege.

— Kerstin, vrei să-l rugăm să ne ia cu el?

— Da, dacă vrea. Cred că e Hilding.

— Aoleu, atunci trebuie procedat cu grijă. Abia a desfăcut logodna şi nu poţi şti cum reacţionează – fie că-i stârneşti, fie că vrei să-i alini durerea.

— Prostii! Ştii că Elsa a plecat la oraş?

— N-a stat mult pe gânduri. Dar pare-se ca Hilding lucrează mai departe la fermă, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. De altfel am fost şi eu de faţă când ea s-a îndrăgostit lulea de brunetul Făt-Frumos şi s-a abătut de la drumul virtuţii…

— Ştiu. Erau şi Elly şi Kalle… Elsa s-a simţit bine în barca de mahon…

Alergară pe malul apei împroşcând spumă în jurul lor.

— Ei, Hilding, ne iei cu tine?

— Mda… răspunse Hilding după o ezitare. Împingeţi-mă în direcţia vântului.

Îl ajutară să împingă barca şi când începu să plutească, se căţărară şi se aşezară pe banca din spate.

— Kerstin ar fi trebuit să stea în faţă, remarcă Hilding, dar cum probabil sunteţi nedespărţiţi, poate să rămână unde e.

Hilding era ca întotdeauna el însuşi. Chiar dacă observa privirile lor întrebătoare, se prefăcea că nu le vede şi vâslea liniştit, energic, ca un adevărat pescar. După un timp, băieţii, ca să o sperie, începură să clatine barca şi Kerstin, scoţând ţipete ascuţite, se apucă strâns de bancă. Barca se răsturnă brusc pe creasta unui val stârnit de o barcă cu motor. Atunci încetară să râdă.

— Fata nu ştie să înoate! ţipă Hilding.

Kerstin se zbătea în dâra lăsată de elicea bărcii cu motor, ieşea şi intra sub apă şi braţele ei subţiri băteau cu disperare neputincioasă aerul. Göran se îndreptă spre ea, dar chiar înainte de a o ajunge, Kerstin mai înălţă o dată capul, scoase un ţipăt

gâlgâit şi se scufundă. El plonjă şi văzu o formă luminoasă printre tulpinile negre ale plantelor de apă. Apucă trupul mic care se zbătea şi fu nevoit să-şi pună la bătaie toată forţa ca să o ţină la distanţă când încerca să se agaţe de el. În răstimp înghiţi şi el câteva guri de apă şi ieşi, tuşind şi gâfâind. Se lăsă apoi pe spate şi o trase peste el, ţinând un braţ în jurul capului ei, în timp ce barca cu motor aluneca alături.

Se aşezară într-o scobitură de stâncă încălzită de soare. Erau tăcuţi şi el n-o scăpa o secundă din ochi. Niciodată nu-i trecuseră prin cap atâtea gânduri ca acum, niciodată nu fusese atât de recunoscător milostivei Soarte. Dacă n-ar fi prins-o la timp? Totul ar fi fost de prisos: soarele, vara, căldura, cântecul păsărilor, noile prietenii, tot ceea ce îl făcea fericit în acest colţ uitat din Suedia. Acum vedea totul limpede, vedea cât de orb fusese. Sufletul, sufletul întregii veri era Kerstin! Şi această mică floare plăpândă care stătea culcată, în linişte, pe stâncă, fusese cât pe-aci să-şi piardă sufletul, lăsând un gol în urma ei.

Crezuse că e doar o făptură dulce, condusă de principii învechite. Şi că el, trebuind să aibă o prietenă în timpul trecătoarei sale şederi aici, se nimerise s-o aleagă pe ea, pentru că îl măgulea s-o cucerească. Era un fruct neînceput. Vasăzică asta fusese totul: deşertăciune! Vanitatea, mândria, distracţiile, camaraderia, interesul pentru treburile obşteşti, totul avea miez şi înţeles numai prin faptul că o avea pe ea alături. Crezuse că fusese o simplă aventură. Aparenţele îi ascunseseră miezul lucrurilor. O înşelase până acum pe fata asta minunată. Ea recunoscuse deschis ce simte. El tăcuse doar şi consimţise. Kerstin nu se îndoise nicio clipă de el. Niciodată nu trebuie să afle cum s-a gândit el într-o seară la ea: că e o mică fortăreaţă care va cădea curând în mâinile unui

asediator fluşturatic, şi-şi va deschide porţile pentru el.

„Ticălosul, păcătosul de mine! Mulţumesc, providenţă bună, care ai grijă de noi!”

Era ca şi cum ar fi suportat el însuşi durerile ei, văzând ce rău îi este. O trase spre el.

— Cum te simţi, mititica mea?

— Mi-e mai bine acum, dar încă mă doare pieptul. E groaznic să te îneci! Ah, Göran, nu vreau să mor niciodată!

El stătea întins cu urechea pe pieptul ei şi auzea cum îi bate inima, această pompă roşie, nu mai mare decât pumnul ei, ce răsuna tot mai tare. Göran o privi. Obrajii ei prinseră culoare. Zâmbi.

— Îmi trece îndată. Să uităm ce-a fost!

Cine ar putea să uite una ca asta? El nu.

Pentru că voia să parcurgă, neînsoţită, cei douăzeci de kilometri până la casa mătuşii, îşi luară rămas-bun sus, pe şosea.

— O să-mi facă zile fripte dacă află că ne-am scăldat împreună, glumi ea. Mătuşa Beata i-ar scrie imediat pastorului o scrisoare, adăugă, şi porni la drum. El îi făcu semne cu mâna. Avea inima strânsă.

O săptămână întreagă Kerstin va lipsi. Şase zile lungi n-o va mai vedea – cum o să treacă timpul? Era ceva ucigător. Avea senzaţia că fata nu se va întoarce niciodată.

Dar săptămână trecu şi Göran era odihnit şi proaspăt pentru că nopţile nu mai veghea atât de târziu. Kerstin veni şi se întâlniră iar în vale şi el o duse la Asociaţia Tineretului, unde se ţinea întrunire, la dansul organizat în magazie, şi, câteodată, în oraş, unde mergeau la cinema sau dansau. Se sărutau, se mângâiau, le era dor unul de altul când erau despărţiţi, se necăjeau unul pe altul când erau împreună şi totuşi nu voiau să se despartă niciodată. Se terminase acum cu atacurile lui. Mâinile n-aveau voie să alunece mai jos de

mijlocul fetei. N-avea voie să păteze neprihănirea ei, îşi făgăduise Göran. Avea să-şi ţină făgăduiala. Ea devenise un idol, o adora şi niciodată nu i se părea că se poartă destul de atent cu ea.

Lui Kerstin, care nu fusese niciodată răsfăţată, îi plăceau atenţiile lui. Asprimile se tociră, se sili să vorbească mai frumos şi acordă atenţie propriei sale persoane, deşi trebuia s-o facă în ascuns. Deveni atentă şi abilă, tare în toate direcţiile, afară de una – era ca o emisferă, cu partea plată fragedă şi fierbinte. O emisferă aidoma era şi el. Împreună formau un tot, puternic unul prin altul, împletit unul prin altul, tare, invulnerabil în afară, dar înăuntru fierbinte, odihnitor.

În ajunul zilei când urma să fie secerată secara, când tunetul se rostogolea departe în zidul de nori şi sunete stranii ieşeau din suprafaţa clocotitoare şi uleioasă a apei, Asociaţia Tineretului avea întrunire la locul de festivităţi. Scena exista încă şi, în loc de acoperiş, întinseră pentru acea seară câteva rogojini. Ca de obicei, participanţii soseau cu întârziere şi se aşezau pe jos. În timp ce aşteptau, mai stăteau de vorbă; n-o uitaseră încă pe Elsa.

— Aţi auzit că…?

— Ştiaţi că…?

Fetele şuşoteau cu subînţelesuri, băieţii erau bineînţeles grosolani. Când apăru Klas, Kerstin se trase imediat mai aproape de prietenul ei, aruncând o privire timidă peste umăr.

— Nu mă mir că discută atât despre asta, spuse Göran. Doar a fost un scandal imens între rudele ei şi ale lui.

— Nu înţeleg cum a putut să facă aşa ceva, spuse Kerstin.

Klas se uită la ei, enervat de afecţiunea lor reciprocă, şi spuse:

— Acum sunt în elementul lor! Plăcerea lor înnăscută de a masca propriul lor suflet negru,

ponegrindu-l pe al celorlalţi, ia forme din ce în ce mai urâte. S-a stârnit o uriaşă indignare morală contra bietei Elsa. Eu unul o admir că a îndrăznit.

— Înţeleg, spuse Göran, amar. Dar e bine? Ce se va întâmpla cu ea când se va termina aventura?

— Asta nu e o problemă de viitor apropiat. Important e că şi-a încercat şansa de a trăi ceva – cel care nu-şi asumă niciun risc şi se îngroapă, nu are parte de nimic. E îngrozitor cât de morali au devenit toţi cei care stau la adăpost, contra celor care nu şi-au găsit încă un rost în viaţă. Îmi păreaţi atât de isteţi şi descuiaţi la minte, dar aţi devenit la fel de mărginiţi şi încuiaţi ca şi ceilalţi.

— Ei aşi! exclamă ea.

Göran spuse:

— Şi dacă aşa ne place nouă, să fim cum suntem şi nu altfel?

— Bine, bine, a fost un timp când şi Elsa se complăcea în situaţia ei şi a rudelor ei. Idealul pentru tot restul zilelor ei erau trei vaci, o pisică, o sobă şi un ceainic… Acum are alte idealuri…

Mai mulţi bani pentru construcţie! Iată ce aveau de discutat la întrunire. Încasările obţinute în urma serbării se epuizaseră. Le lipsea cheresteaua şi lucrările se opriseră de aproape două săptămâni. Clădirea costa mai scump decât se prevăzuse şi nemulţumirea era generală.

Hilding ceru cuvântul:

— Asociaţia Sportivă a stabilit o taxă suplimentară de zece coroane de fiecare membru şi propun ca Asociaţia Tineretului să procedeze la fel.

— N-o să dirijeze Asociaţia Sportivă hotărârile noastre!

— Fac propunerea ca membru al Asociaţiei Tineretului!

— N-ar fi corect faţă de membrii ambelor asociaţii. Ar însemna să plătească dublu.

— Da, dar n-ar avea şi folos dublu de pe urma localului?

— Comuna de ce să nu plătească nimic? Noi, tinerii, trebuie să ducem tot greul?

— Comuna îşi dă partea ei, nici vorbă.

— Asociaţia Tineretului a plătit până acum o treime din costul clădirii. Nu s-a stabilit de la început să avem baie de aburi şi echipament de gimnastică. Deci, să le acopere Asociaţia Sportivă.

— Toţi vor trage folos din ceea ce se face. Aşa că să contribuie cu toţii în egală măsură!

Până la urmă căzură de acord să facă o subscripţie de încercare.

Mergeau de-a lungul malului, călcau pe nisipul care se lăsa încet şi moale sub tălpile lor. Uneori se opreau şi priveau strălucitoarea întindere de apă. Părea că se înalţă şi suspină la fiecare fulger care se aprindea spre sud.

— Va fi noapte albă, murmură ea.

— Biata de tine, tu, care te temi de întuneric şi fulger! zâmbi el ironic, dar duios.

— Ne întoarcem? Golful mă înspăimântă, pare atât de mare şi pustiu în amurg. Te aştepţi să iasă cine ştie ce dihanie din apă. Nicio barcă lângă chei, abia dacă vezi vreo fereastră luminată…

Când ajunseră sus, la intrare era hărmălaie, paznicii se luptau să dea afară câţiva zurbagii care tulburau liniştea. Unul dintre ei se clătină şi căzu într-un şanţ, spre hazul celorlalţi.

— E Nisse, spuse Kerstin. Ptiu! A început să bea şi el. Mai înainte nu bea.

Göran era atât de bucuros, încât fericirea îl făcea să uite tot. Coborî şi îşi ajută rivalul să iasă din şanţ.

— Sus cu tine! Mergi de te spală, o să te simţi mai bine!

— Fir-ar să fie! se văicărea matahala de flăcău. Nu-mi ajută, nimic nu-mi ajută. Toţi sunt porniţi împotriva mea, mai ales Kerstin, pentru că o iubesc şi nu sunt destul de fin pentru ea… Beau ca să mă înveselesc, pe urmă beau pentru că mă-

ntristez şi mai tare. Mai vin şi ăştia şi te aruncă afară, netrebnicii!

Se agăţă strâns de Göran, suflându-i în faţă aburul băuturii. Când Göran încercă să se descotorosească de netrebnic, acesta avu un moment de luciditate şi deschise ochii.

— Aha, tu erai cel care făceai pe grozavul? Îşi învârti braţul prin aer şi Göran abia avu timp să se ferească. În acelaşi moment stomacul lui Nisse se revoltă şi Göran întoarse capul. Scăpă de cascada urât mirositoare şi se întoarse spre Kerstin, cu furnicături reci în spate.

Intrară şi ei puţin în dans, apoi se îndreptară cu motocicleta spre casă. Furtuna se apropiase, de jur-împrejur fulgera şi norii se târau pe cer ca nişte aripi negre.

Fata îl ţinea cu mâinile de mijloc şi cu capul se rezema de spatele lui.

— Cum te simţi, acolo, la spate?

— Mă simt minunat, închid ochii şi visez că mergem pe motocicletă până la capătul lumii.

— De ce aşa departe?

— Nu-i acolo tărâmul binecuvântat?

— N-ar putea să se afle mai aproape?

— Ba da, numai să ajungem acolo înainte de-a începe ploaia.

Arde un foc, arde atât de clar,
Arde în mii de cununi…
Arde pentru mine, arde pentru tine
Arde pentru toţi dansatorii.
Învârte-te, ia-mă în braţe, dansează cu mine puţin!
Învârte-te, ia-mă în braţe, dansează cu mine mai mult!
Cel mai drag mi-ai fost tu
Şi ultimul tot tu vei fi
Şi dacă fericirea n-o voi găsi
Inima mi se va frânge…

Luă mâna stângă de pe ghidon şi apăsă mâinile împreunate ale fetei. Ea răspunse, strângându-l şi

mai tare în braţe.

Când cotiră pe drumul care ducea spre casa ei, farul dezvălui un obstacol, un trunchi gros culcat de a curmezişul. În tufişuri se zăreau biciclete şi oameni.

— Ţine-te bine! striga el. Frână, coti, accelera, făcu o întoarcere bruscă, şi o luă cu toată viteza pe drumul care ducea spre casa lui.

În timp ce străbătură scurta distanţă de la casa unchiului la a ei, tunetele deveniră şi mai puternice, dezlănţuindu-se aproape în acelaşi timp cu fulgerele. Lumina lor orbitoare dezvăluia fantastice privelişti de nori.

Pe câmp, luminiţe se mişcau ca nişte şerpi printre case şi pomi. Uneori se simţea mirosul pătrunzător de ozon. Mergeau tăcuţi, speriaţi, şi când ajunseră în dreptul casei ei, îl rugă cu un glas neliniştit:

— Nu pleca, rămâi cu mine!

Îi arătă o creangă a castanului, care se întindea până deasupra acoperişului verandei. Pe scări nu îndrăznea să-l lase să urce – pentru că scârţâiau.

Göran dădu din cap că se învoieşte şi după ce ea se furişă înăuntru, se căţără în copac. Merse, ţinându-se cu mâinile, de-a lungul crengii, se lăsă pe acoperişul înclinat şi dădu drumul crengii, când simţi că se îndoaie. Ea deschise fereastra şi, în momentul în care se strecura în cameră, începu ploaia. Kerstin tremura ca un pui de vrabie golaş. Se lipi de el. Göran o mângâie pe cap, trecându-şi degetele prin părul ei.

— Acum nu mai mi-e frică de nimic, spuse fata.

Pe măsură ce răpăielile ploii pe acoperiş se înteţeau, furtuna slăbi. Între fulger şi bubuitură trecu un mic răstimp. Fata se linişti, se ghemui strâns lângă el şi închise ochii.

— Ce bine e. Şi ce sigură mă simt! – Pădurea şi câmpia mă sperie când e întuneric. Toate-s atât de mari, de stranii, şi de neînţeles, deşi ştiu că nu e nicio primejdie… Acum, în cămăruţa mea caldă,

mă simt în siguranţă cu tine. Ştii, n-aş vrea să fiu în locul nimănui! Nici al lui Elly, nici al Elsei, nici al lui Fanny, al nimănui!

El îi atinse sânul cu mâna, poate fără să vrea, dar ea tresări ca de obicei. O mângâie iar şi ea îi luă mâna şi o apăsă, tare şi gingaş. Îşi privi sânii şi pleoapele îi erau grele, faţa ei avea o expresie de aşteptare lacomă.

— Mai mângâie-mă, Göran, mângâie-mă. Ce mult îmi place… Göran deschise trei dintre nasturii corsajului şi îşi aplecă încet capul. O sărută, în timp ce că îi şoptea la ureche cuvinte aprinse, grăbite, confuze, şi îl săruta. Dar când mâinile lui, în ciuda promisiunilor făcute, începură să se rătăcească, ea tresări şi le îndepărtă.

— Nu, asta nu, mi-e frică…

El n-auzea, nu înţelegea, nu-şi mai amintea de nicio promisiune. Dorinţa, acumulată de multe săptămâni, sta gata să izbucnească.

Chiar în acea clipă scara trosni. Tresăriră. Kerstin îşi încheie repede nasturii rochiei şi făcu semn spre fereastră. Göran îşi luă haina de ploaie şi şapca. În secunda în care clanţa se lăsa în jos, el şi dispărea în ploaia torenţială. Un fulger umplu tot cerul cu o lumină albă de magneziu şi, orbit, Göran se poticni şi căzu. Când tunetul cutremură văzduhul, el aterizâ într-o băltoacă, se ridică ameţit, răsturnă câteva găleţi, care zăngăniră mai rău decât tunetul, şi o luă la fugă.

În urma lui se auzi un strigăt:

— Cerul şi iadul să te trăsnească, ticălosule!

Şi vocea adăugă ceva mai încet.

— Şi pe tine, neisprăvito!

Fereastra fu trântită cu putere.

Piciorul unchiului se vindecase atât de bine încât acum putea conduce legătoarea mecanică, la seceratul secarei. Göran şi Sigrid strângeau snopii, în urma lor rămâneau clăile înşiruite, cu vârfurile stufoase, scăldate în soare şi mirişte verde de

trifoi tânăr, cosit şi strâns. Tot câmpul mirosea a praf şi secară coaptă şi la marginea câmpului, lângă pârâu, se simţea mireasma proaspătă şi pătrunzătoare de izmă. Aerul era nemişcat, înăbuşitor, şi ţepii grăunţelor de secară, pătrunşi prin haine, înţepau cu atât mai rău, cu cât năduşeai mai tare. Amândoi erau îngânduraţi. Sigrid, încruntată şi, câteodată, nehotărâtă. Göran, amărât. Se uita adesea spre ogorul vecinului, dar nu vedea decât o fată subţire care nu era cea dorită.

Sigrid îl întrebă:

— De ce arăţi aşa de supărat? Te simţi cu musca pe căciulă?

— Cum?

Era ceva nou în purtarea ei. Toată vara nu-l tachinase deloc. Dimpotrivă, fusese pentru el ca o soră mai mare, duioasă şi drăguţă. Ce se întâmplase?

— Crezi că habar n-am de escapadele tale, pentru că tac. Ştiu însă prea bine că cei de colo socotesc că tu ai stricat-o pe Kerstin,

— Eu? Îi stătea pe limbă să spună: nu poţi s-o strici pe cea pe care o iubeşti! Dar spuse altceva: Probabil că babele ţi-au băgat asta în cap.

— Deprinde-te să vorbeşti cu respect despre nişte oameni cumsecade cum sunt ei. Ai luat o mulţime de obiceiuri urâte de la nesuferitul de Klas, cu care îţi pierzi timpul.

Legând energic snopii, ea îşi însoţea cuvintele cu mişcări din cap şi câteodată i se tăia respiraţia.

— Se plâng de Kerstin! Nu e ascultătoare, le răspunde obraznic, îşi face de cap şi asta…

— E bineînţeles vina mea că am învăţat-o să-şi apere personalitatea, nu?

— Vrei să ajungă ca Elsa Andersson? Tu azi-mâine pleci, dar ea rămâne aici, cu reputaţia asta proastă. E uşor să te mânjeşti, dar e mai greu să te cureţi!

— Da, cei ca tine au grijă ca omul, dacă are o pată, să nu şi-o poată spăla niciodată! izbucni el

trântind snopii cu furie de săriră boabele în aer. Crede-mă, verişoară, ar fi mult mai plăcut pentru cineva să aibă de-a face cu tine dacă ai avea pe suflet măcar câteva pete mici. Eşti atât de îngrozitor de sfântă, că te-ai înnegrit toată pe dinăuntru! De ce n-ai făcut ca toate femeile, să-ţi cauţi un bărbat la vremea ta? Dacă ai fi făcut-o, nu mai erai acum atât de arţăgoasă.

Sigrid tresări, se uită furioasă la el. Se întoarse şi spicele îi alunecară încet, cu foşnet, printre degete. Când văzu cât de adânc o rănise, Göran avu remuşcări. Se repezi, îi luă mâinile şi o întoarse cu faţa spre el.

— N-am vrut să te rănesc, verişoară! Am vrut doar să mă apăr.

Mai târziu, după multe ore de tăcere, Sigrid spuse:

— Îţi închipui să îţi vreau răul când te sâcâi sau când sunt îmbufnată? Crezi că pentru mine e plăcut? Crezi că mi-a fost uşor să fac pe mama, la trei fraţi mai mici, de când aveam cincisprezece ani? Sunt aproape douăzeci de ani de când mama a murit. Am încercat să mă descurc, pe cât am putut, ca nici ei şi nici tata să n-aibă de ce să se plângă. Dar ai văzut şi tu, în vara asta, care mi-a fost mulţumirea! Faţa de masă încă nu e curată… Crezi că aveam timp să ies seara pe drum, la plimbare, după ce mulgeam, găteam şi culcam copiii? Erau o mulţime de lucruri care trebuiau cârpite, drese…

O lăcustă veni în zbor şi se aşeză pe mâna ei. El o apucă de aripile verzi, strălucitoare, şi îi cercetă picioarele în timp ce o asculta pe Sigrid.

— Crezi ca eu nu voiam să ies cu ei când îi auzeam şi îi vedeam pe ceilalţi plimbându-se? Dar aveam mai multe treburi ca ei şi trebuia să le fac, trebuia, înţelegi. Dacă tata s-ar fi recăsătorit, aş fi putut să scap de aici, dar acum lucrurile sunt aşa cum sunt. Mă gândesc mereu că la anu' sau în cellalt an, sau când Agnes se va face mare, voi fi mai liberă şi voi putea să scap. Dar au ţinut să

trăiască numai ei. Nimeni n-a vrut să rămână aici şi acum iată-mă, pe dinafară, ca o vrăjitoare bătrână, prea bătrână.

— Cred ca tu singură vrei să stai aici şi să te izolezi! Vrei să fii o martiră, pentru că sentimentul ăsta îţi mângâie sufletul tău nemuritor! Pleacă, dacă vrei să pleci! Dacă vrei, ai să izbuteşti – dar dacă nu vrei nimic, totul e imposibil.

— Îţi vine uşor să vorbeşti. Ai numai nouăsprezece ani! Nu, vere, sunt forţe care te conduc după placul lor, orice planuri ar făuri neînsemnata noastră voinţă omenească…

Toţi suntem nişte păpuşi, când Soarta mânuieşte sforile, trebuie să dansăm… N-avea ce să-i răspundă.

Pe-nserat coborî în vale. De neliniştit ce era, i se pusese parcă un nod în gât. O căută lângă Stâncă, merse până la pod, o luă spre fermă lor, dar pe Kerstin n-o văzu. Vru să intre şi să întrebe de ea, dar când văzu veranda îşi aduse aminte de glasul furios care strigase în urma lui şi îl trecu un fior. Continuă drumul prin vale, până la căsuţa bătrânilor, ciocăni şi intră. Îl întrebară de Kerstin. La rândul lui îi întrebă despre ea. Nu, n-o văzuseră toată săptămână şi nu ştiau unde poate fi. Vru să plece, dar îl invitară la o cafea. Ştiind că tot n-ar fi putut să doarmă, oricât era de obosit, rămase şi le ascultă câteva ceasuri poveştile.

Unde putea să fie? Nu stabiliseră niciun loc de întâlnire, dar obişnuiau să se întâlnească în vale, aproape în fiecare seară, ori de câte ori reuşea să termine mai devreme treburile suplimentare cu care o împovărau. Marţi, miercuri, joi n-a venit, şi azi era vineri. Ce se întâmplase? Avea atâtea să-i spună! I-ar fi povestit cum s-a înşelat asupra unui om pe care-l credea împietrit, dar care de fapt era într-o situaţie tragică. I-ar fi putut povesti ce dor i-a fost de ea, singura fiinţă care nu putea fi înlocuită de nimeni. Ar fi sărutat-o, i-ar fi mângâiat

sânul fierbinte, pe care tocmai bine îl cuprindea în palmă, şi ce duios l-ar fi sărutat ea şi s-ar fi lipit de el.

În ziua următoare primi o scrisoare:

„Göran!

Îţi aminteşti că am cerut încă o dată amânare pentru serviciul tău militar. Cererea a fost aprobată. Te poţi bucura, în continuare, de încă un an de libertate.

Eşti înscris la Politehnică şi apelul are loc miercuri la ora zece. Semestrul începe pe douăzeci şi patru. Aşa că e timpul să vii acasă. Ne e dor de tine şi ne va fi cu atât mai uşor cu cât vei veni mai degrabă. Mama te roagă să iei trenul şi să expediezi motocicleta. Nu vrea să vii cu ea atâta drum.

Scrisoarea e scurtă pentru că ne vom revedea în curând. Închei, rugându-te să-i saluţi pe Arvid şi Sigrid şi să le mulţumeşti din partea mea pentru ospitalitate.

Tata”

Göran lăsă scrisoarea să cadă pe pat. Privirea îi rătăcea departe, dincolo de cele şase pătrate mici ale ferestrei.

By’n by hard times comes he Knocking at the door,
then my old Kentucky Home good night.
Weep no more, my lady,
oh, weep no mere to day.
We will sing one song for the old Kentucky Home
for the old Kentucky Home far away…[11].

„Nu, îl urmări un gând, tare şi neînduplecat ca un instinct, nu mă întorc, rămân aici. Nu vreau, nu pot, n-am voie să mă înşel, nici pe mine nici pe ceilalţi. Rămân aici!

Apelul are loc miercuri, am timp, dacă totuşi mă răzgândesc, să plec marţi. Dacă aş întâlni-o pe Kerstin, totul s-ar aranja, aş şti ce am de făcut."

La întrunirea de sâmbătă seara se duse singur, înfierbântat ca un cal de curse, după ce aşteptase o oră întreagă lângă pod.

Nu era acolo.

Nimeni nu ştia unde este.

Plecă dezamăgit şi înainte de a se îndrepta spre casă aşteptă o clipă pe pod, privind pârâul şi ascultând apa ce clipocea printre pietre. „Plănuisem să venim aici să prindem raci… Şi poate ai fi fost şi tu invitară la Bengtsson, luni seara…"

Unde poate fi? La mătuşa ei, sau la vreo altă rudă? E bolnavă? E supărată pe mine, sau ce poate fi?

Trecu duminica, apoi lunea, şi Kerstin nu apăru. Luni, unchiul tăie lemne şi Göran rătăci toată ziua, mângâind frumoasele spice grele, aurii. I se părea că îşi ia rămas-bun de la toate, de la pământ, copaci, aer, păsări, iarba crudă, semănături, peisaj, case. Caii, Coşarul precum şi Prostuţa cea măruntă şi murgă, care năduşeau la trasul legătoarei, îi deveniseră prieteni apropiaţi. La fel şi vacile din ţarc. Tot ce era cuprins între hotarele fermei, şi în vecinătatea lor, devenise mai însemnat şi mai de preţ ca înainte. Niciodată nu se va mai trezi în scârţâitul râşniţei de cafea din bucătărie, la ora când soarele lumina dungile preşului. Niciodată nu va mai vedea rândunicile ţâşnind în zbor peste acoperişul grajdului, niciodată nu se va mai juca cu Absentul, Plecatul şi Veşnic Dispărutul de la ferma învecinată. Niciodată nu va mai vedea pisicuţa-mascotă de pe pieptul lui Kerstin. Niciodată, niciodată…

Marţi, dis-de-dimineaţă, se îmbrăcă, dar înainte de a porni la drum voi să vadă corespondenţa. Inima îi bătu nebuneşte când descuie şi se uită în

cutie. Pentru o zi de marţi era multă poştă, ziare pentru unchi, revista lui tehnică, nişte facturi, un decont de la Asociaţia măcelarilor, tot pentru unchi – şi o scrisoare adresată Göran Stendahl.

Rupse plicul alb, obişnuit, cu un scris copilăresc. Să fi fost scrisul ei?

Nu, era o scrisoare din cele trimise „în lanţ”: „Expediază fotografia celui de-al patrulea nume de pe listă, taie-l, scrie-ţi numele în fruntea coloanei şi trimite scrisoarea la patru prieteni. În scurt timp vei primi astfel 256 de fotografii. Lanţul a început în China de mulţi ani şi va străbate întreaga lume. Nu-l rupe şi nu uita să trimiţi poza gândeşte-te la doamna din Aberdeen, care n-a făcut asta şi s-a urâţit îngrozitor la bătrâneţe”.

Göran rupse scrisoarea.

Îi dădu corespondenţa lui Sigrid, apoi se îndreptă spre vecin – fie ce-o fi. Anna măturа hambarul şi când el se apropie, îi aruncă o privire tăioasă. Göran îşi scoase şapca, se înclină politicos şi întrebă:

— Se poate vorbi cu domnul Larsson?

— Tţţ.

— Unde l-aş putea găsi?

— În orice caz nu aici.

— E plecat în călătorie?

— E la gară.

Aha, atunci trebuie apucat taurul sau mai bine zis vaca arţăgoasă de coarne. Păcat că Larsson nu e acasă, cu el s-ar fi putut discuta.

— Aş putea vorbi cu Kerstin?

— Nu-i acasă?

— Tţţ.

— Când se întoarce?

— Nu ştiu.

— Tţţ, ţţţ! făcu el. Văd că nu-i bine să întrebi prea multe…

Când plecă, îşi luă numai cele strict necesare, anunţând:

— Mă întorc joi!

Ai casei nu păreau deloc convinşi, tăcură, şi feţele lor arătau mai rezervate ca de obicei.

Ca să fie mai sigur, o luă pe drumul care ducea spre gară. Nu, nici urmă de Bengt Larsson şi nici nu ştia unde să-l caute. Mâhnit, o luă spre sud. Se înveseli în timpul călătoriei, viteza şi curentul de aer îi alungară gândurile negre. Motorul duduia precis ca un ceas, dar când oraşul se întrezări, îi scăzu buna dispoziţie. Turnul, coşurile, şirul de case aşezate pe coline asemenea unui şarpe, cu ferestrele ca nişte solzi strălucitori, fabricile periferiilor cu deşeurile lor de fier, cărbune, praf, nesfârşitele gări ele triaj, vechiul fort de pe deal, noile cartiere de locuinţe cu mormane de pietre, lemn de construcţie, malaxoare, primul tramvai sunând din clopot, primul agent de circulaţie, băieţii-comisionari care se strecurau printre vehicule cu o temeritate suverană – nu, toate astea nu-i spuneau nimic.

Sus, în apartament, îi ieşi în întâmpinare mama, îl sărută pe amândoi obrajii şi îl conduse drept la masa care-l aştepta împodobită cu flori şi lumânări aprinse. Covorul era moale şi călcâi pe el ca pe iarba de-acolo, de la el de-acasă…

— Ce voinic şi bronzat arăţi – te-ai făcut cogeamite bărbatul…

Göran simţi îndată neliniştea din vocea ei şi se grăbi s-o cuprindă de umeri şi s-o legene uşor, râzând:

Fiul inginerului Stendahl avu prilejul să se poată plimba singur prin localul facultăţii şi să privească ceea ce-l interesa. Din sălile de curs fugi grăbit – mirosul de peste an se păstrase, în ciuda aerisirii din vară. Toată fiinţa lui se zbârli ca un câine speriat, la amintirea celor doisprezece ani petrecuţi până atunci pe băncile şcolii. În bibliotecă se opri pentru o clipă doar. Nici măcar sălile de maşini, laboratoarele, staţia de radio nu-l entuziasmară. Acum doi ani facultatea însemna pentru

închipuirea lui paradisul, dar acum nu-i spunea nimic. Cu spatele drept, vânjos, dar cu capul plecat, traversă curtea pietruită şi îngrijită, trecu prin vestibulul cu lespezi de marmură şi fântână arteziană, ieşi pe scară şi se opri o clipa înainte de a coborî în stradă, în căldura iradiată de faţada cea lungă şi galbenă.

Cu primul tramvai o luă spre port. Hoinări de-a lungul cheiurilor, printre picioarele macaralelor, printre grămezile de mărfuri, privind malul celălalt. Aparatele de nituit ţăcăneau, tabla şi fierul răsunau, se vedea miezul mic, albăstrui al flăcărilor de sudură. Macaralele îşi întorceau solemn gâturile lor de girafă, pescăruşii planau împrejur şi ţipau. Pe apa galben-murdară, uleioasă, plină de reziduuri aluneca un şlep. Câtă murdărie, ce larmă, ce agitaţie! Ce furnicar, ce viermuială de oameni şi lucruri! Toate îi erau binecunoscute, crescuse în mijlocul lor, dar acum aveau ceva străin şi-i era silă de ele. Cargourile mari aveau carcasa vopsită în cenuşiu sau negru, partea de deasupra punţii în alb, macaralele, cu accesoriile, în galben lucios. În halele de pe celălalt mal se ridicau noile cargouri, matahale golaşe, urâte, ruginii sau de un brun închis. Acolo, probabil, ori pe o navă plutitoare, îşi va petrece viitorul.

Se întoarse acasă.

— Tată, n-am niciun chef să încep studiile. Nu pot aştepta un an?

— La ce bun? Cu cât începi mai devreme, cu atât termini mai curând.

Göran făcu o strâmbătură şi părinţii schimbară priviri speriate. Inginerul Stendahl îl luă pe fiul său de umeri.

— Eşti obosit, epuizat, asta-i totul. Foarte urât din partea lui Arvid că te-a pus la corvadă – nu pentru asta te-ai dus acolo… Culcă-te astă-seară devreme, nu te mai gândi la Nyman, poţi să mergi mâine. Dormi pe săturate şi mâine ai să vezi

lucrurile altfel. E clar că te-ai dezobişnuit un pic de oraş şi de toate, după ce ai fost plecat atâta timp…

La ora zece se afla împreună cu ceilalţi în aulă şi aştepta. Pe câţiva îi cunoştea, cei mai mulţi îi erau însă necunoscuţi, dar, oricum, totuna-i era – o adunătură de mutre şi nimic altceva.

„Pleacă, până nu e prea târziu!” îi şoptea o voce. Totuşi rămase.

— Seth Göran Stendahl!

„Taci, taci!” îi poruncea vocea.

— Prezent! răspunse tare şi clar.

Apoi evită toate cunoştinţele, ca să scape de discuţii şi să iasă mai repede, dar în hol, la jumătatea drumului, îl întâlni pe profesorul Siwald, care îi zâmbi cu toată faţa lui oacheşă, aspră.

— Ia te uită, tânărul Stendahl! Nu te cheamă Göran?

— Ba da, domnule profesor.

— Aşa, aşa, o să ne întâlnim destul de des în viitor. Tatăl dumitale şi cu mine suntem vechi prieteni, am stat în aceeaşi tabără, în Mexic, acum mulţi ani… Pe vremea aceea nu era cu mult mai în vârstă ca dumneata… Salută-l din partea mea!

KERSTIN

Stătea pe stâncă, singur cu mima lui care zvâcnea, singur în faţa apei vuitoare, singur sub vântul biciuitor. Auzi, deodată, un strigăt. Se întoarse, căutând să afle de unde venea, dar jur-împrejur nu era decât bezna.

Strigătul răsună iarăşi, slab, ca un geamăt. Erau oare gâştele sălbatice? Oare golful gemea aşa? Ce putea fi? Göran tresări şi coborî în goană, pe plajă, apoi fugi înapoi pe acelaşi drum.

— Tu eşti? strigă el din toate puterile, pândind un răspuns. Şi iarăşi strigă. Apa se azvârlea în talazuri, urla, clocotea – iar valurile înaintau fără odihnă, rostogolindu-se pe nisip, unde mureau, înviau, se iscau din nou, se înfruntau, spumegau, vâjâiau. Printr-o spărtură a norilor, luna îşi arătă conturul. Atârna, ca o monedă palidă de argint, acolo sus, în vreme ce văluri alunecau, grăbite, în nesfârşit alai.

Oglinda apei fu stropită cu argint şi deodată acolo, în larg, licări ceva.

Să fi fost un braţ subţire şi alb care se înălţa, să fi fost ea, care-l chema în ajutor? Şi el să n-o ajute?

Joi seara Göran se întorsese la Stendahlen, obosit, plin de praf, neliniştit şi fericit totodată. Sigrid tocmai ieşea din ograda de păsări, cu nişte ouă în mână. Purta basma, şorţ şi saboţi mici, cenuşii.

Nu auzise motocicleta, şi, de uimire, scăpă totul din mână:

— Te-ai întors!

Descoperind ouăle sparte, la picioare, se înroşi.

Göran izbucni în râs.

— Doar ţi-am spus că mă întorc.

— Da, aşa-i, totuşi…

Pe poliţă, lângă ceas, se afla o scrisoare. Göran o luă şi alergă sus, în camera lui. Încins şi cu respiraţia întretăiată, privi plicul. Un plic tot atât ele obişnuit ca al acelei afurisite scrisori „din mână în mână”; dar scrisul era altul: uşor înclinat, elegant şi citeţ.

Göran cercetă ştampila, dar era indescifrabilă, închise ochii, rupse plicul şi scoase dinăuntru o foaie de hârtie, pe care o despături, o privi o clipă, apoi o parcurse în grabă:

„Göran!

Te întrebi, desigur, dacă nu cumva s-a deschis pământul şi m-a înghiţit. Lucrurile nu stau atât de groaznic. Dacă ţi-ai închipuit cumva că sunt supărată pe tine, să ştii că nici asta nu-i adevărat.

Pur şi simplu, mătuşa Anna şi mătuşa Beate s-au înţeles că mătuşii Helfrid îi e greu să se descurce singură şi de asta m-au expediat la ea, marţea trecută. Azi, când îţi scriu, e sâmbătă. Stau culcată pe burtă, pe o bancă de lemn din bucătărie, prea scurtă pentru mine. Mapa de scris e pe pernă. Aş vrea să fiu lângă tine, sau să fii tu aici, lângă mine. În timp ce-ţi scriu, parcă mai mult decât atunci când mă gândesc la tine, te simt aproape, aievea…”

Îl chema să vină s-o vadă, sâmbătă următoare, şi urma o descriere a drumului.

Scrisoarea se termina astfel:

„Vino negreşit! Te cheamă din toată inima a ta,

Kerstin Matilda Josefina Larsson."

Kerstin Matilda Josefina! Göran îşi aduse aminte cum o tachinase odată pentru atâtea nume. Scumpa de ea! Niciun cuvânt de dragoste în scrisoare şi totuşi dragostea răzbătea din fiecare cuvânt… Nu-i stătea în fire să presare ici-colo câte un „iubitule" şi să încheie cu „mii de sărutări". Dragostea ei era subînţeleasă. Întreaga ei scrisoare era un sărut de dragoste, o promisiune pentru mai mult.

Sâmbătă seara, Göran se afla în pădure pe o potecă umbroasă, acoperită, cu ace de pin, „drept în faţa primei ferme galbene, după răspântia de lângă movila mormântului regelui Aske".

Dură o bună bucată de vreme până ce reuşi să-şi aprindă o ţigară, tot învârtind bricheta, nervos, în mâini. Apoi fuma, trăgând cu putere fumul în piept, ca să-i treacă mai uşor lungile clipe ale aşteptării.

Pe culmea dealului, soarele strălucea roşu deasupra tufişurilor. Pe o parte din ogoarele de grâu se înşiruiau clăile. Alte ogoare erau presărate cu paie, rămase acolo după treierat.

Văzduhul strălucea limpede, curat ca apa de izvor. Din pădure răzbătea cântecul păsărilor. Soarele se strecura, în raze roşii, piezişe, printre trunchiurile copacilor şi ramurile moi, încâlcite.

În adâncul pădurii, toate amănuntele se pierdeau, într-o întunecime verde ca muşchiul de pădure.

De la fermele din vecinătate se auzeau glasuri, muzica unui aparat de radio, clinchetul unei sticle de lapte şi scheunatul unui câine. Era încă una dintre acele clipe când timpul stă în loc, când ai impresia că nimic nu se petrece. O maşină trecu pe drum, cu un fâşâit care nici el nu izbuti să tulbure pacea din jur.

Un avion, strălucind argintiu, zbura către nord, zumzăind uşor ca un ţânţar gata să te înţepe. Dar parcă era ireal.

Privirea lui Göran se îndreptă din nou către deal. Acolo, spunea legenda, regele Aske fusese vârât într-o piele de urs, ca pedeapsă pentru o nelegiuire. O dată la o sută de ani avea dreptul să smulgă câte un fir din blană: şi nu va avea pace în mormânt până ce ultimul fir din blană nu va fi smuls.

> Durează.
> Dar încetul cu-ncetul trece,
> zise regele Aske.

Pe drum se auzi un zgomot de bicicletă şi un glas de fată care cânta. Göran îşi stinse ţigara, îşi trecu mâna prin păr şi îşi îndreptă cravata. Dar nu erau decât două fetiţe, care trecură, arse de soare, vesele, ţinându-se de braţ şi cam aduse de spate, ca majoritatea fetelor de la ţară ce n-au fost învăţate să se ţină cum trebuie. Niciuna, nici cealaltă nu era cea pe care o aştepta.

Deodată cineva izbucni într-un râs înăbuşit şi dulce ca gânguritul unui porumbel. Göran se întoarse brusc. Era ea, cu picioarele goale, în pantofi maro cu botul scurt, cu rochia ei roşie, câteva degete mai lungă decât haina, şi cu părul ca un nimb în jurul capului. El îşi desfăcu braţele. Kerstin se aruncă la pieptul lui, lipindu-se de el. O strânse cât putu de tare, râse fericit, dar avea ochii umezi.

— Tu… Tu! spuse el, înăbuşit.

Se sărutară. Nu fură în stare, multă vreme, să rostească niciun cuvânt ca lumea. Se îmbrăţişară la nesfârşit. Göran acoperi de sărutări faţa, fruntea, obrajii, ochii, gura şi gâtul ei, atât de fraged şi de fierbinte.

— Ah, ai venit, ai venit! Ce dor mi-a fost!

În sfârşit se liniştiră. Se îndepărtară puţin unul de celălalt, cu braţele întinse şi râzând.

— Credeam că ai să vii pe şoseaua principală. Dar tu te-ai furişat ca un indian prin pădure. Nu-i cinstit să ataci oamenii pe la spate!

— La război, toate mijloacele sunt permise. Dar ştii, Göran – adăugă ea, zâmbind şi trăgându-l de urechi – eu am venit înaintea ta. Eram atât de nerăbdătoare, că n-am mai putut sta. Trebuia să ies din casă. Am alergat încoace, crezând că poate ai să vii mai devreme. Şi am stat acolo şi te-am privit cum mergeai de colo până colo. M-am uitat la tine, încât credeam că ai să-mi simţi privirea…

— Când sunt în pădure, am totdeauna impresia că mă urmăresc nişte ochi din fiecare tufiş.

Ea râse, îi lua capul în mâini şi îl privi:

— Ce tare te iubesc! Fiecare părticică din tine mi-e dragă!

— Eu, care-s blagoslovit cu un nas urât, ca ăsta, cu o umflătură în vârf şi cu o cocoaşă la mijloc!

Kerstin îi urmări conturul cu degetul arătător.

— Ai nasul la fel cu unchiul tău. Mi-e drag, pentru că e al tău. N-aş putea să mi te-nchipui cu alt nas decât cu ăsta.

Dar încotro s-o ia? Aici nu puteau rămâne!

— E vreun bal prin împrejurimi?

— Da, sigur, dar… Ea strâmbă din nas, îşi lăsă capul în jos şi zâmbi: Ai chiar aşa chef de dans?

— Da, dacă ai şi tu chef…

— O, nu acum. În clipa asta nu mi-ar plăcea să fiu între atâţia oameni. Aş vrea să mă ascund undeva, doar eu cu tine. Au trecut două săptămâni întregi de la ultima întâlnire… dar am rezistat!

Intrară în pădure, coapsă lângă coapsă, strâns înlănţuiţi. Mergeau fără să facă zgomot, pe muşchi şi pe acele de pin. Rămâneau, lungi clipe, tăcuţi.

Pe trunchiurile copacilor, petele roşii de soare păleau tot mai mult. O ceaţă uşoară, albăstruie, urca din văi.

— E mare pădurea?

— Dacă mergem vreo cinci kilometri, ajungem la golf.

În curând ajunseră la un perete stâncos şi o luară în sus printre stânci. Lângă cărare se afla un fel de prispă de piatră, acoperită de muşchi gros şi moale.

— Rămânem un pic aici?

— Da, răspunse Kerstin, şi îl trase în jos lângă ea. O să mi se prindă muşchii de haine… Dacă mă scuturi, te scutur şi eu pe tine!

El o luă în braţe, pipăindu-i haina.

— Groasă mai e haina asta, nici nu te mai găsesc în ea…

Göran îi desfăcu nasturii, căutându-i, pe dibuite, trupul. Ea nu se împotrivi. Îşi lipi obrazul de al lui şi rămaseră aşa, întinşi unul lângă celălalt, câteva minute. Dar când începu să-i povestească vizita de-acasă, de la el, ea se ridică şi-l privi. Göran descrise şcoala şi portul, părinţii, profesorii, tot ce-i trecea prin minte, şi în timpul ăsta se gândea: „Nu vreau să mă mai întorc acolo, nu vreau! Vreau să rămân aici.”

— Trebuie totuşi să te întorci, spuse Kerstin, cu mâhnire, deşi el nu dăduse glas gândurilor.

Cerul se întrezărea încă, limpede şi albastru, deasupra vârfurilor întunecate ale copacilor dimprejur.

Jos, la picioarele lor, stăpânea întunericul.

Chipul fermecător al fetei era umbrit de şuviţele de păr care-i cădeau în neorânduiala. Göran îi luă mâna, îi mângâie braţul.

— Nu, spuse el, nu trebuie. Nimeni nu mă poate obliga să plec de aici.

Ea se aplecă deasupra lui, îl sărută şi îşi lipi obrazul de gâtul lui. Părul ei se revărsă peste gura şi ochii lui Göran, dar asta n-avea nicio însemnătate. O sărută lung, la rândul său. Cu răsuflarea tăiată, ea izbucni într-un râs vesel.

Atunci Göran îi dădu haina jos de pe umeri şi-i desfăcu nasturii rochiei şi totul se întâmplă în chipul cel mai firesc. Trupul ei avea mireasma curăţeniei şi a tinereţii. Sânii izbucneau, plini, de

sub bluziţa de saten. Kerstin nu se împotrivi. Era atât de liniştită.

— Mă iubeşti?

— Da, te iubesc…

— Îmi place când îmi spui asta! Îmi place când mă priveşti aşa – nimeni altul n-are voie s-o facă.

Îl trase către ea, îi apăsă capul pe sâni, îi vorbi în şoaptă. Părul lui îi atingea obrazul.

— Cu tine nu-s sfioasă, e ca şi cum am fi o singură făptură, o parte din mine.

— Da, da, şi totdeauna o să fim o singură făptură! Nimeni nu va mai exista în viaţa mea – numai tu!

Şi Göran o sărută iar. Rămaseră aşa, strânşi unul lângă celălalt, ascultându-şi inimile cum bat, aşteptând lotul şi nimic, dorind ca timpul să se scurgă fără ci şi momentul acesta să rămână veşnic.

Apoi se priviră:

— Dacă am mai merge puţin?

Realitatea îi luă iar în puterea ei, dar numai pe jumătate.

Când ajunseră la plajă, luna se ridica pe cer.

O dâră palidă, tremurătoare, se desena de la orizont, ca o cărare, până la picioarele lor. Iotul tăcea, stâncile şi nisipul încă mai răspândeau căldura soarelui.

Fascinaţi de priveliştea ce li se dăruia, Göran şi Kerstin o contemplară o vreme. Singurătatea copleşitoare, luminată de. lună, nu-i înspăimânta, pentru că erau împreună. Deodată îşi strânseră mâinile, râzând…

— Dacă ne-am scălda?

— Fără costum de baie?

— Ei şi?

— Ce, nu ştim cum sunt făcuţi oamenii?

— Sigur că da, spuse fata şi înălţându-se pe vârful picioarelor, îl sărută pe nas. Să ne luăm la întrecere: care intră primul în apă? începem! Unu, doi, trei…

Se întoarseră cu spatele şi alergară fiecare în direcţia opusă. Se dezbrăcară la repezeală.

În timp ce îşi scotea rochia, peste cap, Kerstin striga:

— Nu uita! Cine ajunge primul în apă!

Când se avântară pe plajă, împroşcară nisipul în jurul picioarelor. Göran atinse malul apei, cu cinci paşi înaintea ei.

Apoi se jucară, la lumina lunii, aşa cum aveau obiceiul să se joace, la lumina soarelui, acasă. Se stropeau cu apă, se fugăreau, râdeau şi se hârjoneau. Plaja era pustie, cât vedeai cu ochii. Nu se auzea niciun zgomot.

Brusc, se potoliră, se întoarseră unul spre celălalt şi se priviră îndelung.

Ca nişte figuri de ceară, se înălţau din apa care clipocea, strălucea şi-i acoperea până la brâu.

Chipurile lor căpătaseră o expresie de gravitate şi de emoţie. Încet, foarte încet, se apropiară, se luară de mână. Ea îşi sprijini fruntea de pieptul lui.

— Ştii ce se va întâmpla acum? şopti el, cu o voce nesigură.

— Da, dar te iubesc atât de tare…

El râse încet, o ridică pe braţe şi o duse pe iarbă, acolo unde le rămăseseră Hainele.

— Îţi place să te duc aşa? El gâfâia un pic, de greutatea ei.

— O, da, da…

Când ajunseră acolo, sus, expresia de gravitate patetică de pe chipul ei dispăruse. Încrucişându-şi braţele mai strâns după ceafa lui Göran, Kerstin spuse în glumă:

— Mi-ai spus, într-o zi, ce ai citit într-una dintre cărţile tale: că atunci când o doamnă răspunde unui domn: „nu”, însemnează „poate”. Dar ce vrea să spună când răspunde: „da”?

— Atunci cărţile mele spun că ea nu-i doamnă, îndrăzni el să spună.

Kerstin izbucni într-un râs cam forţat.

— Între noi, zicalele astea n-au niciun rost. Suntem sinceri unul faţă de celălalt. Eu sunt, nu?

— Eşti.

— De altfel, n-am nevoie să fiu doamnă acum – vreau să fiu femeie şi atât! Ce-i vina mea dacă te iubesc nebuneşte?

Dar oricât de pătimaşă ar fi fost, lui Kerstin i se făcu, totuşi, teamă – era trasă la faţă şi se uita cu ochii larg deschişi în ochii lui Göran, ca şi cum în felul acesta s-ar fi putut agăţa de el, în clipa când dorinţa şi frica ei aveau să se înfrunte.

Apoi trăsăturile i se îndulciră, din nou. Buzele ei surâseră. Privirea ei, orbită de fericire, contemplă luna.

— Priveşte luna! murmură ea, în timp ce se ghemuiau unul lângă celălalt, ca să se odihnească.

— Nu-s decât câteva clipe de când luna strălucea la stânga pinului asta – şi acum, uite-o la dreapta lui… Göran, ea ar putea fi martora cununiei noastre!

— Da, micuţa mea Kerstin…

N-avea curaj să vorbească tare, de teamă să nu destrame vraja cu vorbe aspre, nepotrivite. E atât de gingaşă…

Dar fata îşi strânse umerii, înfiorată, şi se-ncruntă.

— Nu, nu-mi place luna. Parcă ne-ar urmări cu un ochi uriaş şi rău, aşa îmi pare.

Când luară drumul înapoi, luna ajunsese la sud vest şi licărul ei palid întâlni, pe suprafaţa apei, zorii care mijeau.

Tremurând un pic, la răsăritul soarelui, Kerstin şi Göran mergeau strâns îmbrăţişaţi şi obosiţi.

Mergeau aşa, într-o tăcere aproape sumbră şi se poticneau mereu în rădăcini şi pietre.

Dar mersul îi însenină. Se iscă, în pădure, o cascadă de sunete ale cărei note, şiroind sclipitoare, ca mărgăritarele, le cântau în urechi. Se priviră surâzând.

Când ajunseră la marginea pădurii, acolo unde luna părea un felinar palid şi de prisos pe cerul luminos, Göran îşi dădu seama că zâmbetul lui Kerstin e încremenit şi forţat. O întrebă:

— Ce-i cu tine? Eşti tristă?

— Nu ştiu… Sunt prea obosită ca să mai simt ceva.

— Îţi pare rău? spuse el, ruşinat, cu obrazul lipit de părul ci în care rămăseseră prinse bucăţele de muşchi şi frunze.

Kerstin îşi înălţă faţa spre el. Două mici cute amare apăruseră în jurul gurii ei. Parcă ar fi îmbătrânit cu ani, în câteva ceasuri. Buza de jos îi tremura, dar glasul îi era hotărât, ochii uscaţi şi aspri.

— La ce-ar folosi să-mi pară rău?

Cu degete subţiri şi răsfirate, îl lua de umeri şi se lipi de el. Göran simţi cum îl cuprinde duioşia ca un val cald şi o strânse tare în braţe.

— Göran, nu mă uita! îl imploră Kerstin. Glasul ei limpede era acum înăbuşit.

— Nu, niciodată, niciodată n-am să te uit…

— Dar cum o să fie săptămâna viitoare, când o să te întorci la părinţi, acasă!? Şi la anul?

Göran scoase un suspin ciudat, ca un hohot sec, şi îşi ascunse faţa. Ea îi mângâie ceafa:

— Iubitul meu, iubitul meu!

— Kerstin, nu plec, rămân aici!

Fata lăsă capul în jos, ca şi cum toate astea ar fi fost prea greu de suportat.

— Nu vrei? întrebă el.

— Ba da, ba da, nici nu pot să-ţi spun cât aş vrea.

În răstimpul acesta, Göran primi o carte poştală:

„Nu mai sta mult, întoarce-te cât mai iute.”

Răspunse:

„Rămân aici. Nu încercaţi să mă convingeţi. Hotărârea mea e de nezdruncinat.”

A doua zi, telefonul interurban sună de două ori.

— Tu eşti? Tata la telefon. Bună ziua.

— Te-am recunoscut. Bună ziua.

— Bănuiesc că înţelegi de ce te chem!

— Cred că da.

— Cartea poştală pe care ne-ai trimis-o e ceva serios?

— Da.

— Eşti nebun de-a binelea! Semestrul…

— Mi-am retras înscrierea. *It’s all right!*

— Deloc. Am să telefonez numaidecât ca să anulez cererea ta. Ce înseamnă asta? Ce-s aiurelile astea?

— Nu-s aiureli. E o hotărâre fermă, chibzuită, şi n-am să mă răzgândesc.

— Vin mâine să te văd şi să stăm de vorbă.

— Nu face cheltuieli inutile. Nu vor da niciun rezultat.

— Nu se ştie niciodată. Acum te las, stimate domnule fiu. Mâine continuăm discuţia.

Când Seth Stendahl sosi de la gară cu un taxi, ei tocmai încărcau secara în căruţă.

Erau îmbrăcaţi în cămăşi cadrilate, confecţionate de Sigrid, şi în salopete decolorate. Unchiul şi Göran se aflau de o parte şi de alta a căruţei. Fiecare avea de încărcat şirul său, dar pe când unchiul apuca dintr-o data cu furca doi snopi, Göran abia putea dovedi cu câte unul. Sigrid îi lua în primire, sus, pe căruţă.

— Uite-l pe tata.

— Da. N-o să-ţi vină uşor. N-ar fi mai bine să pleci cu el? Şi mai cuminte.

Duseră căruţa la hambar şi Seth Stendahl se opri lângă cai în timp ce unchiul descărca secara

înăuntrul clădirii. Tăcerea era apăsătoare, foarte apăsătoare.

— Aveam oricum de gând să vin, dar trebuie să am chiar acum o discuţie cu Göran.

— Coboară, spuse încet unchiul. O să descărcăm singuri.

— De ce? mormăi nepotul, în timp ce lua mai departe în furcă secara şi i-o dădea lui Sigrid. Munca înainte de toate…

Cu toată înfăţişarea blajină a inginerului Stendahl, bărbia lui proeminentă exprima asprime. Göran amâna momentul discuţiei între patru ochi. În cele din urmă, însă, fu nevoit s-o accepte.

În timp ce unchiul şi verişoara plecau să încarce din nou căruţa, Seth Stendahl şi fiul coborâră încet spre pârâu.

Apoi se înapoiară, urcară din nou până la fermă şi se întoarseră pe acelaşi drum.

Se plimbară astfel trei ceasuri, în timpul cărora tatăl gesticula din ce în ce mai viu, iar Göran replica pe un ton ridicat. Aceleaşi subiecte fură puse pe tapet şi reluate. Aceleaşi argumente, aceleaşi contraargumente fură dezbătute de nenumărate ori. De fiecare dată cuvintele se schimbau, dar sensul lor rămânea acelaşi. Acelaşi era şi rezultatul acestei confruntări: când cremenea şi amnarul se ciocnesc, ies doar scântei.

— Poţi să-mi oferi un argument logic care să justifice hotărârea ta de a rămâne aici şi de a-ţi reteza toate perspectivele? Crezi că ai terminat cu învăţătura, dar bacalaureatul nu e totuşi o bază pe care să-ţi poţi clădi un viitor.

— Adineauri spuneai că bacalaureatul costă prea scump ca să mă îngrop după aceea la ţară. Studiile superioare nu sunt şi mai costisitoare?

— Nu-mi întoarce vorbele! Încearcă să înţelegi, drăguţule, că ne-am pus mari nădejdi în tine. Am muncit ca să-ţi uşurăm viaţa. Am sperat că, în schimb, ai să ne fii cel puţin recunoscător.

— Asta nu-i decât un banal egoism părintesc. Nu puteţi suporta să-mi găsesc singur propriul meu drum, asta-i tot.

— Nu. Atât de strâmţi la minte nu suntem. Pur şi simplu nu suntem de acord, pentru ca drumul pe care ţi-l alegi e nebunie curată. Slavă Domnului, avem şi-aşa destui ţărani!

— Ba nu! Dacă ar fi destui, n-ar exista numai în comuna asta treizeci şi patru de ferme părăsite!

— Nu-i vorba de a şti câte ferme sunt părăsite. Chiar dacă nu-s locuite casele, pământul e lucrat. Şi pe urmă, te-ai gândit că solul poate să fie mai mult sau mai puţin fertil? Pământul arid e excelent pentru pădure.

— Nici din punctul de vedere al înţelepciunii ţărăneşti, nici din al economiei naţionale, părerea ta nu stă în picioare! Bătrânii agricultori s-ar răsuci în groapă dacă ar şti că pământul arabil nu mai e cultivat. Populaţia ţinutului se înmulţeşte şi prin urmare ar trebui să crească şi producţia, dar ea scade din cauza lipsei de mână de lucru.

— Să practice asolamentul. Îşi merită soarta netoţii care n-au altceva mai bun de făcut decât să semene într-un pământ pietros.

— Şi cu a doua afirmaţie greşeşti. Producţia creşte atât pe unitatea de forţă de muncă, cât şi pe total.

— Slavă Domnului că oamenii vor continua să lucreze la ţară, dar pentru asta nu e neapărată nevoie de inteligenţă. Te crezi într-adevăr atât de prost, încât nu ai altceva mai bun de făcut decât să umbli aşa, brambura, ca un vagabond? îşi încheie tatăl cuvântul, arătând cu un gest spre pantalonii lui Göran.

Acesta roşi până-n vârful urechilor.

— Dar ce, tu n-ai purtat niciodată salopetă? Toţi cei care-ţi execută proiectele nu-s îmbrăcaţi în uniforma asta?

— Fără-ndoială. Dar oamenii nu-s oare deosebiţi între ei? Unii sunt făcuţi să stea sus, alţii

trebuie să rămână jos.

— Dacă-i aşa, înseamnă că tu ai comis o greşeală când te-ai ridicat de la condiţia de ţăran din Stendahlen la cea de astăzi.

— N-ai dreptate! Şi-apoi, nu fi obraznic cu tatăl tău! Fiecare vrea să se ridice, şi cel care are posibilităţi, izbuteşte. Dar nimic nu poate sili pe cel care se află mai presus de ceilalţi, şi are condiţii pentru a se menţine, să coboare până la ultima categorie socială. Iar acum vreau să aud măcar un motiv temeinic pentru ideea ta de a rămâne aici!

— Simt că sunt necesar aici!

— Simţi! Un băiat de nouăsprezece ani simte al dracului de multe. Nu dau doi bani pe sentimente. De ce te simţi necesar? Arvid ţi-a băgat asta în cap?

— Unchiul e prea cinstit ca să facă aşa ceva Dacă asta te poate consola, află că Sigrid şi el au încercat să mă convingă să plec.

— Atunci, pleacă! Nu merită să-ţi strici viitorul pentru patruzeci de pogoane de pământ.

— Nu crezi că eu văd mai departe decât peticul ăsta de pământ? Nu crezi că aş putea să reprezint ceva pentru comună? De pe acum…

— Ai început să joci teatru de păpuşi, să le cânţi tinerilor la ghitară şi Dumnezeu ştie ce alte bazaconii o să-mi mai povesteşti pe tonul ăsta entuziast. Mulţumesc. Pricep eu visele tale de romantism ţărănesc. Ştiu: eşti pe cale de a deveni un fel de providenţă a comunei în acest Hellmö înapoiat. Şi pentru mofturi de-astea vrei tu, Göran Stendahl, să-ţi prăpădeşti viaţa?

— Recunosc că nu-s cine ştie ce condiţiile de viaţă de aici. Dar lumea întreagă nu-i alcătuită din asemenea mijloace modeste? Adună-le unele cu altele, pune-le cap la cap şi ai să obţii o cifră nesfârşită! Gândeşte-te că în ţară sunt câteva mii de comune şi că ceea ce se petrece aici, are loc, într-un fel sau într-altul, în toate comunele. E o

luptă pe viaţă şi pe moarte, între trecut şi viitor. E vorba, nici mai mult, nici mai puţin, decât de viitorul Suediei.

— Aiureli! Cum ai putea tu, aici, la Hellmö, să contribui la acest faimos viitor? Nu, Göran, am să-ţi explic ceva şi ai să m-asculţi fără să mă-ntrerupi. Chiar acum spuneai, exaltându-te, că tinerii trebuie ajutaţi să se ridice, atât pe plan social, cât şi pe plan economic. Ei bine, da! Clasa ţărănească e cea mai de jos, aşa a fost totdeauna. Dar dacă utopiile tale s-ar realiza, cine ar alcătui baza societăţii? Fără o bază, societatea s-ar pomeni în aer.

— Toţi cei care muncesc sunt… începu Göran.

— Lucrători, da? Lucrătorii nu-l consideră pe ţăran ca pe un muncitor, ci ca pe un înapoiat. Muncitorul, doar pentru că trăieşte la oraş sau într-o colonie muncitorească, se consideră ca făcând parte dintr-o clasă superioară, aşa cum locuitorii peşterilor, după H. G. Wells, se considerau mai presus de verii lor, oameni ai pădurilor. Ce-ai pune în locul ţăranilor, dacă ei n-ar mai constitui baza societăţii? Habar n-ai! Adevărul e că s-ar isca anarhia. Toată societatea ar sări în aer. Lasă clasa ţărănească să alcătuiască temelia largă, grea, neclintită a piramidei omeneşti, aşa cum e acum. Cei care au căpătat oarecare educaţie e firesc că nu mai vor să efectueze o muncă fizică. Cel care are mijloace să se ridice, nu se mai poate mulţumi cu soarta sa. Dar ce s-ar întâmpla daca nimeni n-ar mai fi mulţumit, sau dacă n-ar mai accepta să îndeplinească muncile cele mai grele pentru salariul cel mai scăzut? Dacă toată lumea ar avea pretenţii, universul ar deveni un haos.

De asta furia învăţăturii, care bântuie la ţară, a luat proporţii prea mari. Un ţăran oarecare, care a terminat „realul” sau şi-a luat bacalaureatul, nu mai vrea să lucreze pe maşină sau să care cărămizi şi noi de muncitori avem nevoie.

În Suedia, agricultura are o importanţă secundară – industria primează. Ea nu poate însă

folosi toată capacitatea ei, din lipsă de oameni. Singura rezervă de oameni pe care o avem în ţara asta se află în agricultură. Dar atâta vreme cât ţăranii o să aibă un cuvânt de spus în ce priveşte preţul mărfurilor lor, rezerva asta nu va putea fi folosită destul de elastic. Nu uita că oamenii trăiesc numai pentru bani şi pentru valoarea banului – oamenii se strâng acolo unde există bani – şi printr-o chibzuită curbă a preţurilor, se poate mânui această rezervă de forţă de muncă.

Tinerii, în special – şi ei sunt cei de care avem nevoie – urmează totdeauna legea muncii mai uşoare, de asta pot fi recrutaţi lucrători în industrie şi în construcţii.

Poate că toate astea îţi vor da de gândit şi n-ai să te pripeşti. Doar nu vrei să devii un pion, când ai norocul să poţi deveni unul dintre acei care mişcă pionii.

— Nu-s decât vise urzite de fantezia ta! izbucni Göran. Nu se vor împlini niciodată!

— Multe dorinţe se împlinesc!

— Forţele care se împotrivesc sunt prea nume» roase şi prea puternice.

— Şi de unde vin, mă rog, aceste forţe?

— De la ţară, fireşte.

— Pe naiba! Nu există la ţară forţe care să acţioneze în favoarea ţăranilor. Nu-s decât nişte căpăţânoşi care se luptă, se neutralizează între ei şi menţin *statu quo* – ţăranii nu merg, bat pasul pe loc.

— Ciudat fel de a-ţi exprima recunoştinţa faţă de ţinutul de baştină!

— Sunt recunoscător faţă de soarta îngăduitoare care m-a ajutat să scap de-aici la vreme. Ţi-ar fi plăcut să rămân cu Arvid? Dacă un ţăran are vreodată temei să se bucure de ceva, temeiul ăsta nu poate fi decât foarte mărunt.

— Oare bucuria şi amărăciunea nu sunt într-un anumit raport? Mă întreb dacă oamenii neînsemnaţi nu sunt, până la urmă, cei mai fericiţi?

Inginerul Stendahl izbucni în râs:

— Ce şablon! „Oamenii neînsemnaţi sunt cei mai fericiţi!” Ce satisfacţii vrednice de cursurile duminicale! Nu, stimate domnule fiu, să vorbim acum serios, ca între bărbaţi. Nu mai eşti copil, deşi câteodată te porţi copilăreşte. Cum o cheamă?

— Pe cine?

— Pe ea. Trebuie să existe o fată în toată povestea asta, dacă ai ajuns unde ai ajuns. Mărturiseşte. Nu e nevoie să roşeşti.

— O cheamă Kerstin…

— Aha, aceeaşi despre care vorbeau fraţii Nyman, după ce te-au întâlnit astă-vară. Sigur, – o cheamă Kerstin. Era şi de aşteptat. Bine. Prin urmare e o fată de la ţară, nepieptănată, cu dinţi stricaţi, prost îmbrăcată, cu picioare mari, care miros a transpiraţie şi aşa mai departe.

— Ascultă, tată! Te-am admirat întotdeauna – nu strica impresia pe care o am despre tine, arătându-te grosolan. Aşa erau fetele pe timpul tău?

— Nu toate, recunosc. Dar cele care fac excepţie n-au obiceiul să rămână la ţară.

— Când ai s-o cunoşti, o să-ţi fie ruşine de cuvintele tale!

— Îţi mulţumesc, dar dă-mi voie să-mi păstrez iluziile. N-am nicio poftă s-o cunosc!

— Spune drept, crezi că am gust prost?

— Până-n prezent n-am crezut. Dar pentru o simplă aventură de vacanţă!

— Te previn că va dura mai mult! ripostă Göran cu violenţă.

— Aha, marea dragoste, desigur, aceea care ţine o veşnicie de câteva săptămâni. Şi eu care credeam că ai trăit destul ca să nu te mai laşi pradă unor asemenea exaltări. Ei, drăcia dracului – auzi, dragoste!

— Tată! Între mama şi tine cum e?

— Când am întâlnit-o pe mama ta, aveam amândoi destulă experienţă de viaţă ca să ştim ce

are preţ şi de ce anume te poţi lipsi. Ce vârstă are?

— Şaptesprezece ani.

— Şi tu, nouăsprezece. O adevărată grădiniţă de copii! Şi pentru o prostie ca asta eşti gata să-ţi baţi joc de atâtea lucruri! Nu înţelegi sentimentele noastre, Göran?

— Dar voi le înţelegeţi pe ale mele?

— Ascultă un sfat dat din inimă, băiatule, nu ca din partea tatălui tău – din partea unui om oarecare, care a trecut prin multe şi ştie ce-i viaţa: Nu te pripi! Ai în faţă un viitor frumos, nu-i da cu piciorul! În ziua de azi, un inginer bun e mai necesar ca orice. Întoarce-te acasă, reia învăţătura aşa cum era proiectat. Fata nu pleacă de aici, o să puteţi să vă scrieţi până la o nouă revedere.

— Nu, nu vreau.

— Aha! Nu ai încredere în ea? Ochii care nu se văd, se uită, aşa-i?

— Nu. Dar mi-aş pierde timpul, începând şcoala. Oricum, n-am să fiu niciodată inginer!

— Cum? Până acum n-am auzit ceva mai neobrăzat.

Domnul Stendahl îşi pierdu cumpătul.

— N-am spus o pentru că-s neobrăzat, ci pentru că ăsta-i adevărul.

— Ţi-ai pierdut capul.

Domnul Stendahl scrâşnea din dinţi de furie şi Göran ar fi vrut ca totul să se isprăvească mai repede. În sinea lui nu era deloc atât de îndrăzneţ cum îl arăta vocea şi suferea că se poartă aşa cu tatăl său. Dar era nevoit s-o facă.

— Şi acum, te întorci cu mine acasă!

— Ba nu.

— Eşti minor, dar ai să tragi singur consecinţele.

— În curând voi fi major – atunci ai să poţi şi tu să tragi consecinţele.

— Vrei să ne despărţim certaţi?

— Cum vrei – eu personal – nu doresc asta…

— În aceste condiţii, n-are rost să continuăm discuţia…

Se îndreptară spre fermă. Göran, fără un cuvânt, sări în căruţă. Sigrid îl pofti pe unchiul ei să rămână la masă, dar el răspunse pe un ton morocănos că n-are vreme.

Când se întoarseră acasă cu căruţa încărcată, un taxi oprea tocmai în faţa fermei şi tatăl se urcă înăuntru, dar taxiul nu porni imediat. Când căruţa ajunse în faţa hambarului, taxiul se afla încă acolo. Göran se aplecă să-l privească şi vântul îi zburli parul.

Tatăl ieşi din maşină, făcu câţiva paşi în direcţia hambarului, se opri şi rămase un moment neclintit. Făcu apoi cale întoarsă şi maşina o lua din loc.

Göran nu era deloc încântat.

Dar după ce descărcară totul şi Sigrid, unchiul şi Göran se pregăteau tocmai să pornească iar către câmp, acelaşi taxi se întoarse şi se opri în faţa fermei.

Tatăl coborî şi îi făcu semn fiului său să se apropie.

— Eşti supărat pe mine?

Înverşunat, Göran nu vru să răspundă.

— N-are importanţă dacă eşti supărat pe mine ori ba. Vreau doar să-ţi spun că dacă se întâmplă să ai necazuri, cunoşti drumul spre casă…

— Mulţumesc, tată. N-am să uit!

După ce maşina plecă, unchiul îi spuse lui Göran:

— Ai să regreţi.

— Nu, n-am să regret.

În curând primi de la maică-sa o scrisoare sentimentală, plină de reproşuri şi rugăminţi. I se puse un nod în gât, citind-o. În acelaşi timp însă îl irita. Nu ştia ce să-i răspundă, pentru că hotărârea nu şi-o schimbase, dar nici crud nu voia să fie. Scrisoarea rămase fără răspuns.

Şi timpul zbura, ireal, ca un basm, ca un vis. Cei douăzeci de kilometri, care-i despărţeau pe cei doi tineri, nu însemnau o lungă distanţă, dar tot aşa i s-ar fi părut şi dacă Kerstin ar fi locuit numai la o sută de metri.

Când îi povesti că s-a hotărât să rămână, ea izbucni în râs şi-i spuse că-i nebun, apoi plânse de bucurie.

Se întâlneau zilnic, la marginea drumului. Se ascundeau în vălul catifelat al amurgului, se îmbrăţişau, se iubeau, se jucau, se hârjoneau, fără să-şi dea seama cum trece timpul.

Apoi se odihneau, ghemuiţi unul lângă celălalt, până când îi trezea răcoarea serii.

— Suntem nebuni, spunea Kerstin, cu o voce întretăiată. O să se sfârşească rău. Apoi râdea, îl strângea în braţe şi-i şoptea la ureche: Dar ce-mi pasă! E atât de minunat să trăieşti. Puţin îmi pasă ce o să se întâmple mai târziu. Nu mă interesează ce va fi „după”!

Cu fiecare zi care trecea, îi devenea tot mai dragă. O aşezase mai înainte pe un soclu: pură, diafană, desăvârşită ca o zeiţă. Recunoştinţa lui pentru faptul că îl lua în seamă fusese nemărginită. Şi iată că o cunoştea tot mai îndeaproape, descoperind că zeiţa sa nu e nici diafană, nici desăvârşită. Avea sânge fierbinte. Nu voia să fie aşezată pe un soclu, ci pe pământ, unde să poată trăi. Cu cât o cunoştea mai îndeaproape, cu atât nimbul ei pălea.

Câteodată, când noaptea în pădure era mai răcoare şi când stăteau culcaţi pe haina lui Göran, având mantaua lui Kerstin drept învelitoare, ea adormea pe braţul lui. În răstimpul acela mătuşa Helfrid o credea acasă, la mama.

Câteodată, întinsă pe spate, se întâmpla să sforăie. Sub braţe avea păr auriu şi când stătea culcată aşa şi răsufla obosită, mirosea a sudoare. Avea un miros de vlăstar primitiv al naturii – ceea ce şi era, în toată fiinţa ei.

Îşi descopereau în fiecare zi atâtea nimicuri – dar viaţa întreagă nu e alcătuită oare din nimicuri?

Şi Göran îşi amintea foarte bine de prima lor întâlnire şi cum râsese atunci pe socoteala ei. Îşi amintea şi de roboteala ei zilnică.

Şi totuşi, cu fiecare zi ce trecea, îi devenea tot mai dragă.

Toate aceste mici amănunte nu-l făceau nici să strâmbe din nas, nici să sufere vreo dezamăgire, îl bucura că nu-i desăvârşită.

Aşa, izbuteau să fie tot mai aproape unul de celălalt, el însuşi nefiind mai mult decât un om plin de defecte. Dar ce fiinţă ar putea fi atât de desăvârşită încât să întruchipeze visele noastre? Niciuna. Nici chiar Kerstin.

Ea însă era deosebită. Depăşea visele lui, într-un fel, şi Göran o iubea din ce în ce mai mult, cu toate ale ei, aşa cum era.

În fiecare zi îi devenea mai dragă. Îi dăruise floarea tinereţii ei şi această floare devenea tot mai frumoasă. Dar cu fiecare zi care trecea, Göran parcă mai întrezărea ceva inaccesibil.

Fără voia lui, simţea o uşoară dezamăgire şi de câte ori se întâlneau Göran se gândea: Acum! Acum! Acum îmi vor fi dezvăluite cele mai adânci taine ale existenţei. Nimic nu va mai fi misterios pentru mine… Şi se temea să nu se gândească şi ea la acelaşi lucru, să nu aştepte şi ea mai mult din partea lui, să n-o dezamăgească, să nu-i trezească nădejdea că altul ar putea fi mai bun.

Uneori Kerstin era cu adevărat enigmatică. Îi zâmbea şters şi părea gata să se închidă în sine. O dată, când vru s-o sărute îşi întoarse faţa:

— Ce ai?

— Nimic, murmură Kerstin, nedesluşit,

Acasă, Göran fu mohorât, dus pe gânduri, gelos fără să ştie pe ce. A doua zi unchiul îl întrebă:

— De unde toanele astea? Ba arunci snopii de ovăz cu atâta putere de stârneşti nori de praf, ba stai şi priveşti în gol…

— N-am nimic.

Apoi într-o noapte avu un vis: o ceaţă umedă şi rece se târa deasupra pământului pe care se învârtejeau frunze moarte. Göran alerga pe drum strigând un nume, fără ca să-i răspundă cineva. Dar ştia că ea va veni şi-i adusese un buchet mare de dediţei pe care-l ţinea în mână. Soarele îl săgeta cu razele lui arzătoare şi trunchiurile aninilor erau de un roşu întunecat.

Ba nu, era primăvara şi dediţeii smălţuiau toată valea cu stelele lor albe. Göran ştia că ea îi va dărui toată bucuria pe care o fiinţă omenească o poate aştepta de la alta. Ştia că va atinge imposibilul, că plenitudinea vieţii îşi va dezvălui tainele.

Iat-o! Dar de ce nu zâmbeşte? Unde îi e chipul? De ce e, deodată, atât de departe? îşi făcu vânt, ca s-o ajungă dintr-un salt – dar unde era pârâul? Ce îndepărtat era totul! Göran începu să alerge, călăuzit de acele braţe care-l chemau şi pe care de-abia le deosebea prin ceaţă, îndărătul ei se întindea bezna, dar o stea mai ardea încă şi se oglindea în ochii ei. Pojghiţa subţire de gheaţă zbura în ţăndări împrejurul lui. Dar cu cât alerga mai tare, cu atât ea părea că se îndepărtează. Intra tot mai adânc în apă, dar trebuia s-o ajute pe cea care-l crema de dincolo.

Goana era tot mai anevoioasă şi deodată fu cuprins de o apă groasă, vâscoasă şi bâhlită, de parcă ar fi fost noroi sau ulei.

Se trezi, cu părul lipit de faţă. Îi trebui un minut până să-şi dea seama unde se află, dar nu fu în stare să-şi reamintească visul: se ascundea asemenea unor plăsmuiri de ceaţă.

La întâlnirea următoare, Göran se grăbea îngrozitor să ajungă cât mai repede. Îi era teribil de teamă că n-o să vină. Tremura şi îşi închipuia că toate nenorocirile din lume o loviseră pe Kerstin, începu să se învârtească de colo până colo, sub o ploaie neguroasă şi rece. În sfârşit, când o zări, fu

în culmea bucuriei. Dar zâmbetul îi pieri, când ea îi spuse:

— N-am chef să merg astă-seară cu tine.

— De ce? O trase spre el, dar Kerstin întoarse capul.

— Vreau să mă ţin de cuvânt, îl lămuri ea, clănţănind din dinţi. Mi-e frig.

— Vino, Kerstin, să te încălzesc.

Dar fata nu se ghemui la pieptul lui, cum avea obiceiul. Trupul îi era ţeapăn. Îi spuse:

— Trebuie să plec numaidecât…

— Dar lămureşte-mă! Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu dacă are rost să-ţi spun, nu ştiu dacă ai să mă-nţelegi…

Începu să suspine şi încercă să se elibereze din îmbrăţişare.

— Lasă-mă să plec. Trebuie să mă întorc acasă. Ceilalţi au plecat. N-am încuiat şi nu pot să las casa aşa, vraişte, atâta timp.

Privirea lui Göran se lumină.

— Eşti singură? Lasă-mă să vin cu tine!

— Nu ştiu… Dar să nu rămâi mult timp. La unsprezece se întorc.

Bucătăria era mare, cu plăci de faianţă deasupra cuptorului şi cu pereţi luminoşi, zugrăviţi în ulei.

— E drăguţ aici, spuse Göran, ca să rupă tăcerea.

— Da, aproape tot atât de drăguţ ca la unchiul tău.

Conversaţia se poticni. Nu se *auzea* decât ceasul aşezat pe o poliţă, care toca timpul în bucăţele mărunte. Fata era neliniştită. Îşi mişca degetele fără încetare. Evita să-l privească.

— Ştii că Elsa s-a întors de la oraş? întrebă el.

— Aha, s-a întors!

— N-a durat prea mult romanul ei de vară.

— Nu, toamna multe se isprăvesc.

— Ce vrei să spui?

— Nimic deosebit.

— S-a întors la Hilding.

— A primit-o?

— Nimeni nu credea c-o s-o primească. Dar acum e iar cu el şi îi dă ajutor la ferma lui părăsită.

— N-ar fi trebuit s-o lase să-şi facă de cap, spuse Kerstin. Dac-aş fi fost în locul lui…

— Dar e atât de îndrăgostit de ea…

— Da, fără-ndoială… Pentru o clipă, tonul ei rece şi nepăsător dispăru. Căpătă un aer visător, dar privirea ei continuă să-l evite pe Göran.

— Am fost ieri în vizită la Hilding, spuse Göran. (Ce blestem! Să fii nevoit să schimbi fraze banale numai pentru că nu găseşti curajul să spui ce ai pe inimă!) Căsuţa lui e acum mobilată şi bine orânduită. Şi-a transportat acolo tot avutul. Are în orice caz o colecţie formidabilă de trofee sportive.

— Da, se învoi ea, nepăsătoare. Cred că Elsa îi va aduce în curând premiile de muls, de cultură a legumelor timpurii, de tors şi Dumnezeu mai ştie ce, toate recompensele dobândite la târgurile agricole, cu care are obiceiul să se fălească…

Tăcerea se lăsă din nou grea, neplăcută.

— Să-ţi servesc o cafea, exclamă deodată Kerstin şi se vedea că e bucuroasă să se afle în treabă. El rămase singur cu gândurile lui negre. De după uşa cămării se auzea cum Kerstin râşneşte cafeaua şi pune ibricul pe foc. Apoi întinse o faţă de masă peste muşama, aduse ceşti, farfurii, frişcă, zahăr, pâine albă şi câteva prăjiturele pe o farfurie. Era prima dată că-i servea cafea. Cea pe care o servise cu prilejul sărbătorii de vară nu conta cu adevărat.

De ce era oare atât de apăsătoare atmosfera…? De ce nu ne e îngăduit să ne păstrăm mica noastră fericire, atunci când, în sfârşit, am putut-o prinde?

Aşezându-se în faţa lui, Kerstin îi spuse cu un ton stânjenit:

— Serveşte-te!

Iar el răspunse:

— Mulţumesc!

Şi iar se cufundară în tăcere.

Dar după ce-i servi şi a doua ceaşcă, el îşi luă inima în dinţi şi încercă să lămurească situaţia.

— Kerstin, de ce taci? De ce mă chinuieşti?

Se uită fix la el. În vreme ce învârtea linguriţa în ceaşca fără să fi pus zahăr sau frişcă, ochii i se umpleau de lacrimi şi se făceau din ce în ce mai mari.

— Kerstin, de ce plângi iarăşi?

— Termină-ţi cafeaua şi pleacă! Să nu te mai văd!

— Ce vorbă-i asta? Văd că s-a întâmplat ceva rău, de nu te mai poţi stăpâni! Nici nu mă gândesc să plec!

Ea dădu ceaşca deoparte şi, cu capul între braţe, se aplecă deasupra mesei. Spatele îi era scuturat de un hohot de plâns.

Se apropie de ea, o luă de mijloc, o ridică şi îi întoarse faţa către el.

— Vrei să spui că trebuie să plec pentru totdeauna?

Cu glasul întretăiat de lacrimi, ea spuse, ştergându-şi ochii:

— Nu, n-am vrut să spun asta, iartă-mă… Dar dă-mi drumul! Aşază-te acolo! Trebuie, într-adevăr, să avem o explicaţie!

Göran o ascultă şi se întoarse la locul său. Rămaseră o vreme aşa, privindu-se.

— Nu mai putem continua aşa, exclamă ea şi cuvintele izbucniră ca un stăvilar care ar fi cedat sub o îndelungată apăsare. Oh, dacă ultimele săptămâni n-ar mai fi fost!

— Ce vrei să spui?

— Nu înţelegi? Crezi că e drept să trăim aşa cum trăim, când nu suntem nici căsătoriţi, nici logodiţi?

— Ce importanţă are?

— Îndrăzneşti să pui o asemenea întrebare! Nu te-ai gândit că e un păcat?

Göran era gata să izbucnească în râs, dar n-o făcu. Chipul ei deveni grav.

Kerstin avea o expresie atât de chinuită, încât disperarea ei nu putea fi decât adevărată. Nu avea voie să glumească în faţa unei asemenea dureri.

— Mă simt atât de mârşavă, atât de mârşavă. De-aş putea fi iar ca mai înainte!

Ce preţ are puritatea? i-ar fi putut răspunde, în epoca noastră, tinerele fete moderne o consideră ca pe un handicap, ca pe o povară de care vor să scape cât mai repede cu putinţă.

Probabil că nu actul fizic îl regreta Kerstin, ci ceea ce el simboliza, şi Göran înţelese ca ea avea dreptate. Alta în locul ei n-ar fi avut niciun regret, dar ea, da.

Cu mâinile împreunate în faţa ei, pe masă, cu capul plecat, i se destăinui. Göran îi sorbea fiecare cuvânt, deşi simţea cum obrajii încep să-i ardă.

— Totdeauna au fost foarte severi, la noi acasă. Nu-mi plăcea asta. Voiam să fiu stăpână pe mine şi să fac toate cum mă taie capul. Şi am făcut-o. Acum, noaptea, când mă chinuiesc gândurile, mi se pare că se adună cu toţii în jurul patului meu. Şi toţi mă ameninţă cu degetele lor aspre şi noduroase şi spun: Ai păcătuit, Kerstin, ai păcătuit, eşti pierdută! Am vrut să facem din tine un om cinstit, dar tu ne-ai trădat. Păcătoaso, păcătoaso! Aşa îmi strigă, şi eu nu ştiu ce să fac…

Göran o privea cu ochi mari, nehotărât, ruşinat, speriat mai ales de această izbucnire.

Kerstin continuă cu un suspin în glas:

— Crezi că pot să mă căiesc destul şi să trăiesc atât de curat, încât toate nenorocirile astea să nu mă lovească? Doar nu gândeam că e un păcat ceea ce fac!

— Ce tot spui? Ce nenorociri? Ici drept bun tot ce îndrugă predicatorii care ne ameninţă că o să fim pedepsiţi pe lumea cealaltă?

— Ce vrei să cred? Unii spun una, alţii spun alta şi nimeni nu poate să dovedească nimic.

Şi toate astea le spunea, cu deplină seriozitate, o fată de la ţară, în toată firea, din ţara considerată

cea mai civilizată din lume! Dar nu era ridicolă. Mâhnirea ei era sinceră şi de aceea devenea molipsitoare.

Poate că lucrurile stăteau aşa cum credea Kerstin, poate că nu – cine putea s-o dovedească? Conştiinţa ei, oricum, o chinuia aici, pe pământ.

Ce e conştiinţa? E oare numai rodul temperamentului sau al caracterului, un anumit punct de vedere în faţa problemelor? Un rod al educaţiei, al tradiţiilor unei familii, unui popor, sau al unei anumite clase?

Anul ăsta, conştiinţa spune cutare lucru. Peste un veac, va spune cu totul altceva. Nu, fără îndoială că nu trebuia generalizat.

În ciuda puţinei educaţii, Kerstin era inteligentă, sensibilă şi nu o dată Göran fusese surprins de intuiţia ei.

Întinse braţul peste masă şi o apucă de mână.

— Atunci, nu eşti supărată pe mine?

Ea îi strânse degetele:

— Nu, nici n-aş putea. Toată vina e a mea. Tu ai fost atât de drăguţ şi niciodată n-ai mers mai departe decât ţi-am îngăduit… înălţă capul şi îl privi în ochi: Göran, vrei să rămânem împreună?

— Da, vreau.

— Odată o să putem fi împreună fără ca vreun om să gândească ceva rău. Să aşteptăm până atunci. Aşa cel puţin răul nu va fi mai mare şi poate că o să fiu iarăşi în stare să privesc oamenii în ochi. Acum abia dacă îndrăznesc să mă arăt. Am impresia că toată lumea trebuie să bage de seamă cum… cum… sunt eu…

— Nu, nu, eşti aşa cum ai fost întotdeauna!

Câte lucruri ar fi fost de spus, de întrebat, de explicat – şi ce puţin se putea exprima în cuvinte!

CLĂDIM PENTRU TIMPURILE CE VOR VENI

Când apa îi ajunse până la brâu şi valurile ameninţară să-l răstoarne, se opri. Niciun braţ alb care să facă semne. Licărul îşi bătea joc de el, îndepărtându-se tot mai mult.

De peste tot valurile cu creste înspumate tălăzuiau şi toate păreau că-i fac semne.

Din nou auzi o chemare şi i se păru că desluşeşte propriul său nume. Era vreo pasăre rătăcită sau cineva de pe mal care striga?

Ea nu putea fi în mijlocul valurilor, doar rămăsese acolo, sus…

Făcu, încet, cale întoarsă. În timp ce se înapoia, băgă de seamă că aerul devenise atât de clar încât se putea desluşi acum în depărtare căminul comunal.

Pe culmea dealului se zărea căminul iluminat ca un giuvaer, sub cerul negru, departe de şosea, departe de vile, departe de pădure.

Joi seara, când Göran coborî la bucătărie ca să mănânce, înainte de a merge la şedinţa Comitetului pentru organizarea serbărilor, găsi acolo patru dintre vecinii lor. Se vorbise toată vara de cumpărarea unui tractor şi astă-seară avea să se întemeieze noua societate.

— Eu am venit numai să vă spun că nu pot să iau parte, declară Bernt Larsson pe un ton morocănos.

— Şi de ce nu? Nu-ţi dau voie femeile?

— Bineînţeles că nu.

— Nu poţi totuşi s-o scoţi la capăt cu ele? Ellen are şi ea un cuvânt de spus, nu? A treia parte a fermei e a ei, nu?

— Ştiţi doar cum e ea! Preferă să tacă, decât să facă gălăgie. Şi-apoi, ea e mezina.

— Zi mai bine că ea e măritată, pe când caraghioasele alea au rămas fete bătrâne. Dar să fim serioşi. Nu-i vorba decât de două mii de coroane şi ferma ta e mai mare decât ale noastre. Nu izbuteşti tu s-o faci să scoată banii?

— Am vorbit despre asta. Socoteşte că nu se poate, din pricina celorlalte… Aşi că n-am încotro, trebuie să vă părăsesc, dar la urma urmelor n-or să trăiască bătrânele cât lumea…

Unul dintre ci începu să se plângă:

— Dacă ratele se măresc; eu n-am curajul să risc – şi aşa împrumutul e prea greu pentru punga mea.

Göran îi asculta cu luare-aminte. Înainte de plecarea lui, ei şi căzuseră la învoială. Calm, abil, eficace, rezolvaseră problema. În felul acesta s-ar fi cuvenit să fie toate rezolvate.

Cu totul alta era atmosfera care-l aştepta pe Göran în căsuţa veche de lângă drum. Tinerii stăteau în picioare, în jurul mesei pe care ardea fumegând o lampă de petrol. Umbrele se decupau cu precizie în clarobscur. Toată lumea părea abătută.

— Uite-l şi pe Göran! Ai vreo soluţie de propus?

— Soluţie la ce?

— În problema căminului comunal. În principiu, clădirea trebuie terminată şi inaugurată înaintea întrunirii, dar n-o să poată fi: pereţii nu sunt tencuiţi, instalaţia nu-i decât pe jumătate terminată, electricienii nici n-au început să lucreze, instalatorul se lasă greu. Lemnul s-a terminat,

banii s-au terminat, se înjură unii pe alţii, nimeni nu mai vrea să lucreze.

Urmă zugrăvirea situaţiei mai cu de-amănuntul:

— Săptămâna trecută, în vreme ce dulgherii lucrau la scenă, lemnul de construcţie s-a isprăvit. Lipseau doar zece-doisprezece metri pătraţi, dar cum nu-i căpătau, muncitorii au fost nevoiţi să se apuce de pus bârnele şi lemnăria tavanului. Nici pentru asta însă nu erau destule scânduri. Ce vrei, dulgherii au declarat că dacă data viitoare le mai lipseşte ceva, se cară de-a binelea, că n-au mai văzut în viaţa lor un şantier aşa de alandala… Nu-s lăsaţi să-şi vadă de treabă în pace. Mereu se găseşte câte un nepriceput care să-şi vâre nasul pretutindeni. Ba vine un membru al Asociaţiei Tineretului care le cere să se deschidă o uşă spre dreapta, ba un bătrân din comună care hotărăşte să se deschidă la stânga, şi, ca să pună capac la toate, un membru al Asociaţiei Sportive le spune nici mai mult, nici mai puţin că uşa respectivă nu foloseşte la nimic…

— Când Eskil s-a dus ieri la joagăr să comande lemn de construcţie, i s-a răspuns că nu dau pe credit căminului comunal…

Göran se întoarse spre Klas şi spuse scârbit:

— Totul merge brambura! Totul e anapoda!

— Da! În curând mă las păgubaş, sunt nebuni de-a binelea! Planurile noastre au căzut baltă până la unul. Suntem nevoiţi să amânăm serbarea, inaugurarea şi toate celelalte.

— Dar n-am putea totuşi ţine şedinţa de propagandă, chiar dacă nu-i nici zugrăvită, nici inaugurată casa? întrebă cineva. Tot ar fi mai bine aici decât în hambarul lui Johansson…

— Şi pe ce să se aşeze oamenii? Băncile noi sunt toate strânse grămadă la Ulfssoni şi, oricum, nu putem să le instalăm înainte de a fi pusă podeaua. Unde mai pui că trebuie să avem şi lumina instalată, doar n-o să le oferim musafirilor

noştri lumina unei lămpi vechi şi murdare, de grajd – halal de aşa propagandă!

Ca împins de un resort, Klas, care căzuse pe gânduri, sări brusc:

— N-avem destule necazuri!? A trebuit să declare şi pastorul, duminica trecută, la petrecerea dată de familia Stensson, că puterile cereşti ocrotesc sufletele turmei sale, că nu va fi terminat niciodată Căminul Cultural şi nu va mai stârni tulburare printre oiţele lui. Dar ce-i pasă pastorului de sufletele turmei de oi?! El e om citit, deştept şi la fel de egoist ca ceilalţi. Chiar dacă crede că omul are suflet, sigur nu crede că e nemuritor. Şi chiar de-ar fi să creadă una ca asta, tot nu i-ar pap, nici cât negru sub unghie, de eventuala lui nemurire. Puteţi fi siguri că nu crede nici în iad, nici în rai. Iadul există aici pe pământ, trăim zilnic în el. Dar un citat din *Biblie* cu foc şi pucioasă e în stare să-i înspăimânte pe copilandrii care primesc confirmarea. A uitat. Însă că iadul a fost suprimat în mod oficial în secolul şaptesprezece. Apoi paradisul, un paradis pentru oi şi porumbei şi, probabil, pentru măgari, dar nu pentru capre, unde preafericiţii rătăcesc, intonează cântece şi îşi fac vânt unul altuia cu frunze de palmier. Cu acest paradis vrea el să atragă, să amăgească pe cei mulţi, să-i ţină supuşi în viaţa pământească, promiţându-le că o vor duce mai bine şi că dorinţele lor de răzbunare le vor fi împlinite de Atotputernic în viaţa de apoi. Ştiţi de ce nutreşte pastorul atâta ură împotriva căminului comunal? Nu pentru că acolo o să dansăm, ci pentru că o să avem posibilitatea să jucăm teatru, să facem muzică, să cântăm, să studiem, să facem gimnastică şi, mai ales, să avem un loc în care să ne putem întruni şi care o să ajute la lumânarea oamenilor. Chiar eu l-am auzit spunând că n-are importanţă că tinerii dansează – atâta timp cât dansează, nu gândesc – şi tineretul care gândeşte e periculos. Da, holbaţi-vă cât vreţi, ăsta e adevărul.

Ce bine le sună la ureche bătrânilor când el tună şi fulgeră contra dansului. Aşa îşi varsă focul că nu mai sunt tineri. Dansul e un păcat, după ei, e un joc al dragostei, un mic preludiu pentru a vedea cine cu cine se va iubi.

— Ruşine! strigară fetele.

— Toţi cei care sunt bătrâni şi toţi cei care au vrut să spună „da" dar n-au putut, şi prin asta au devenit „virtuoşi", invidiază putinţa tinerilor de a iubi, asta e totul. De ce vrea pastorul să aibă totul sub control? Din cărţi afli adevărul despre viaţă, ele smulg masca superstiţiei şi de aceea sunt periculoase. Asociaţiile sunt periculoase pentru că învaţă tineretul să vorbească liber, să ia hotărâri. Pastorii urăsc oamenii independenţi, cu gândire proprie – idealul lor e o turmă de oi şi orice lucru care le dă oamenilor încredere în propriile forţe şi alungă vechile prejudecăţi despre aşa-numitele păcate, le stă ca sarea în ochi. Un ţăran trebuie să ştie să se iscălească, şi să citească *Biblia* – atât. Tot ce depăşeşte asta, nu-i a bună, după părerea pastorului… Altădată, el era singurul om cultivat din comună. Învăţătorii erau mai totdeauna oiţele lui preasupuse şi lumea era nevoită să-l venereze. Astăzi, când diferenţele sunt nivelate, sigur că pastorilor le displace… Cu cât un membru al parohiei e mai instruit, cu atât puterea sutanelor negre descreşte. Prin urmare obiectivul acestei lupte e: cine va lua puterea? Reacţionarii sau ceilalţi? Abrutizarea sau progresul? Fiecare pastor se teme să nu-şi piardă biata lui putere şi avantajele pe care ea i le aduce. Căci, vedeţi voi, egoismul şi invidia guvernează lumea, afirmaţiile contrare sunt baliverne.

— Mai slăbeşte-ne! îl întrerupseră ceilalţi. Lasă-ne să lucrăm.

A doua zi, după ce-şi organiză programul de lucru, Göran se îndreptă spre casa lui Johannes Olsson din Tvet.

În drum, îşi îngădui totuşi să meargă pentru câteva clipe să viziteze şantierul. Era o zi splendida. Cerul senin al verii Sfântului Martin atârna ca un clopot de sticlă deasupra câmpiei. Uşoara ceaţă a zilelor de vară dispăruse.

Soarele dădea strălucire vie culorilor care nuanţau încă frunzele zdrenţuite şi ogoarele golaşe.

În august, buruienile înfloriseră ca un foc vioriu de-a lungul lanţurilor de munţi, din apropierea păşunilor. Acum ele se întunecau, pe când terenul de fotbal era încă verde ca smaragdul.

Căminul comunal era tăcut, pustiu. Göran se sui pe o ladă, ca să privească pe geam şi fu gata-gata să se răstoarne.

Cum vor izbuti oare să pună rânduială, într-o săptămână, în aceste grajduri ale lui Augias? Dumnezeule mare! Şi el, care voise luna de pe cer…

„Nu-ţi pierde curajul! O să fie un bun prilej să le arăţi celorlalţi că ţii la ei. Strânge dinţii şi nu te lăsa!”

La Tvet se dezgropau cartofii şi Olsson conducea chiar el maşina, în vreme ce o duzină de copii din vecinătate alergau cu găleţile să-i strângă.

Of, nesuferit obicei, să trebuiască să vorbeşti de una şi de alta, politicos, înainte de a putea să-ţi expui scopul vizitei!

— Cum e recolta de cartofi a lui Arvid, anul ăsta?

— Nu-i rea – ieri am cules.

Abia după asta putea să intre în subiect.

— Am venit în numele Asociaţiei Tineretului…

Şi Göran expuse situaţia căminului comunal.

— După situaţiile care mi s-au arătat, comuna mai trebuie să verse şantierului trei mii de coroane şi tocmai de asta suntem surprinşi să constatăm o încetinire…

Olsson îl privi cu un aer dispreţuitor, ca şi cum subiectul nu l-ar fi privit.

— Da… da… Tuşi ca să-şi dreagă glasul. Chestiunea nu e chiar atât de simplă. De la bun început, comuna a plătit aceeaşi sumă fiecărei asociaţii, adică nouă mii de coroane. În ce priveşte munca voluntară, vârstnicii au depus acelaşi efort ca şi tinerii. La asta se adaugă cele câteva mii vărsate de asociaţie, deoarece casa costa mai scump decât fusese prevăzut. Comuna, firește, o să-şi dea partea ei, dar nu pot să vărs banii, aşa, pe negândite. Avem o şedinţă peste trei săptămâni. Atunci o să luăm o hotărâre…

Punct. S-a isprăvit. Nu mai era nimic de făcut.

A doua etapă: întreprinderea de canalizare.

— Ce dracu mai vrea căminul? Nu mai ştiţi pe unde să scoateţi cămaşa?

— Scuzaţi-mă, răspunse Göran, dar nu vă înţeleg…

— Eram pe punctul de a începe lucrările săptămâna trecută, când am fost anunţaţi telefonic că nu ne puteţi primi.

— Sunteţi sigur de asta?

— Firește. Nu mint.

Göran făcu feţe-feţe.

— Ştiţi poate cine v-a telefonat?

— Nu, de unde să-i ştiu pe oamenii lor? M-a chemat cineva din partea asociaţiei, a rostit un nume. Am luat-o de bună.

— Când aţi putea veni pe şantier la lucru?

— Cel mai curând, de luni într-o săptămână. Dar ia spune-mi, asociaţia e solvabilă?

— Da, nicio grijă.

Când Göran expuse cauza sa la Electra S.A., i se răspunse în doi peri, pretextându-se lipsa de materiale şi de mână de lucru. Sfârşi prin a-şi pierde răbdarea.

— De ce nu vreţi să vă mai ocupaţi de lucrarea asta? Ne-aţi înaintat un deviz pe care l-am acceptat.

— Nu există contract!

— Din păcate, nu există. Dar ăsta nu-i un răspuns la întrebarea mea.

Surâsul interlocutorului său – om voinic – deveni mai puţin binevoitor.

— Regret, dar treaba asta nu ne interesează.

— E cât se poate de neplăcut…

În sinea lui, Göran îşi spuse: Nu există nicio altă întreprindere ca lumea în împrejurimi. Trebuie neapărat să cad la înţelegere cu grăsanul ăsta necioplit, care în viaţa lui nu s-a căţărat probabil pe vreun stâlp, nici n-a instalat cu mâna lui vreun fir electric.

Vorbiră de una şi de alta, până ce matahala aruncă, în treacăt, că întreprinderea… hm… n-ar fi solvabilă.

— Nu înţeleg, ripostă Göran, cum aţi putut ajunge la o asemenea părere?

— Uite-aşa, un bătrân din comună mi-a spus că lucrarea nu va fi gata niciodată. Comuna iese din horă şi asociaţiile sunt falimentare de pe acum.

— Regretabil, răspunse Göran, cu un aer nepăsător. Vreau să spun că e regretabil să vezi cum se pot isca asemenea neînţelegeri… Fără doar şi poate, casa va fi terminată. Când puteţi începe lucrul?

Zâmbetul dispăru, chipul grăsanului căpătă un aer serios.

— În asemenea cazuri, de obicei cerem un avans. Aţi fi de acord cu şapte sute de coroane? întrebă privind batjocoritor.

Göran înghiţi în sec şi răspunse liniştit:

— Dacă lucrătorii dumneavoastră vin, vă înmânăm banii în prima zi de lucru.

— Cine îşi ia răspunderea?

— Asociaţia şantierului – prin intermediul meu. Puteţi începe mâine?

— Nu. Dar luni da.

— Mulţumesc.

Când se întoarse acasă, Göran povesti mândru tot ce făcuse. Unchiul clătină din cap.

— Mă tem să nu fii dezamăgit. Doar dacă ştii că nu-i cazul să te aştepţi la recunoştinţă.

— Nu aştept nimic. Sunt bucuros că pot să dau o mână de ajutor şi atâta tot.

— Te înţeleg, spuse unchiul, blajin. Apoi adăugă: Uneori mi-ar plăcea să am vârsta ta.

— E nostim să vezi cum, până la urmă, lucrurile, oricum, se aranjează, oricât ar fi de greu, răspunse Göran. Mi-amintesc de situaţia care era cu câteva ore numai înaintea serbării din vară. Şi chiar după ce începuse, erau atâtea care mergeau pe dos – dar, în cele din urmă, lucrurile tot s-au aranjat! Exact la fel se întâmplă şi cu căminul comunal. Totul e să nu te dai bătut şi să ţii strâns hăţurile… Un lucru încă a rămas încurcat…

— Ce?

— Lunea viitoare trebuie să dau avans Societăţii Electra şapte sute de coroane şi n-am decât şase sute. Ştii că mi-am pus deoparte din suma pe care tata mi-o trimite în fiecare lună. Voiam să te întreb dacă mi-ai putea împrumuta dumneata o sută – rabla mea îţi stă drept garanţie.

Unchiul izbucni în râs şi declară că, în ce priveşte garanţia, se mulţumeşte cu Göran însuşi. Dar se mira că întreprinderea ceruse avans.

— Pare-se că aşa procedează totdeauna cu asociaţiile.

— Deloc. Povestea asta e cu totul nouă.

De uimire, Göran scoase un fluierat.

— E clar că suntem aşa de discreditaţi, că nu mai facem două parale. Mă întreb cine ne-o fi făcut serviciul ăsta?

— Poate să fie oricine. Să nu rostim niciun nume, dar nici să uităm pe cineva. Lucrurile astea nu se ştiu, se ghicesc… Dacă izbutesc să câştige timp până la comasarea comunelor, nu mai există nici unu la sută şansă să se termine şantierul. O să

desfacă construcţia şi o să folosească lemnul la un local mare de lângă gară…

Deşi se silise să pară indiferentă, Sigrid le urmărise discuţia, ba chiar cu interes, de la început până la sfârşit. Îi spuse lui Göran:

— Oricum, noroc, vere!

— Mărturiseşte că ai vrea să fii şi tu în rândurile noastre!

— Nu… ba da, poate…

— Ei bine, atunci intră!

Ea dădu înapoi.

— Nu, sunt prea bătrână. Tinerii sunt atât de necruţători cu noi. Suntem de prisos.

— Nu eşti mai în vârstă decât Nanny Hecle…

— Nu, dar ea e altfel…

Luni seara, Hilding îi telefona.

— Göran, ai vrea să faci o zi de lucru pe şantier? Zidarul a venit azi, dar o parte din băieţii care făgăduiseră să vină s-au pus în grevă. Mâine o să încercăm să-i adunăm pe toţi.

— Fireşte că vin.

Era mai mare dragul să vezi cum construcţia înaintează. Dulgherii blăneau tavanul iar duşumeaua scenei era gata. În ajun, electricienii întinseseră cablurile până la casă şi azi îşi continuau lucrul înăuntru. Zidarii tencuiseră de ieri coşul şi urmau să termine pivniţa.

Toţi păreau cam rebegiţi şi ursuzi pentru că era o dimineaţă geroasă. Înjurau în vreme ce stingeau varul şi cerneau nisipul prin balastieră. Numai Göran râdea.

— Trăiască Suedia şi buna dispoziţie!

— Ieri n-ai lucrat? se mirară câţiva.

— Ba da. Toată ziua am pus umărul la treieratul grâului.

Şi Nisse Holm era acolo. Ochii îi străluceau batjocoritori sub sprâncenele îmbinate. Arătându-l pe Göran, şopti ceva unui grup de băieţi.

Doi dintre ei stăteau împreună cu Nisse lângă groapa de stins varul. Göran şi Hilding cerneau nisipul, în timp ce Nisse înjura şi bombănea amestecând varul în silă.

— Mai daţi mortar! răsună un glas dinspre pivniţă.

— Gura, maimuţoi bătrân! strigă Nisse furios ca Hilding şi Göran lucrau aproape de el.

Zidarul care urcase din pivniţă se întoarse spre Nisse, spunând:

— Ia zi, Nisse, tu care eşti voinic şi puternic, n-ai putea să preiei răspunderea lucrului? Bagă de seamă ca ceilalţi să amestece cum trebuie şi cofrajul să nu fie niciodată gol.

Nisse îl privi cu neîncredere, dar îi făcu pe voie. Începu să le comande celorlalţi şi îşi umplu lopata cu o cantitate atât de mare de mortar, încât coada lopeţii se îndoi.

Lângă tocul uşii, Göran şi Hilding râdeau.

— E în elementul lui, pramatia! zise Hilding.

— Da, răspunse Göran. Zidarul e bun psiholog.

În acea clipă îl auzi pe Nisse, cum le spune amicilor săi că e pe acolo un individ pe care cu mare plăcere l-ar vârî în groapa cu var şi l-ar ţine acolo niţel.

Când Göran se îndreptă spre ei, tăcură. Se sprijini cu un aer sfidător de butoi, dar Nisse nici nu se uită la el. Mâinile lui mari mânuiau lopata cu atâta uşurinţă, încât Göran se înfioră.

„Când te gândeşti că n-are decât şaptesprezece ani!”

Lucrul pe care-l făceau nu cerca nicio atenţie. Gândurile puteau zbura nestingherite, dar Göran nu voia să se gândească la Kerstin. „Măcinatul în gol n-a rezolvat niciodată vreo problemă”, îşi spuse el, îndreptându-şi gândurile la piesa în care aveau să joace sâmbătă următoare.

În ziua aceea avea să se ţină şedinţa de propagandă şi spectacolul era menit să laude Asociaţia Tineretului şi viaţa la ţară.

Desigur, piesa avea un scop, dar nimeni nu s-ar fi încumetat să spună că ar fi avut şi vreo valoare.

Mai multe seri la rând, el şi Klas parcurseseră un întreg repertoriu, fără să găsească una pe gustul lor. În cele din urmă Klas propusese să scrie chiar el una, dar, din fericire, acest proiect nu fusese realizat. O aleseseră pe cea mai puţin proastă din toate. Göran trebuia să joace rolul unui tânăr care, în ciuda programelor - atât de agreabile ale Asociaţiei Tineretului, nu se simţea bine la ţară. Abia ajuns la oraş, necazurile se îngrămădesc buluc pe capul lui: nu găseşte, nefericitul de el, nici casă, nici de lucru. După ce dă gata banii căpătaţi de la taică-său, nimereşte într-o ceată de derbedei. În clipa când se află pe marginea prăpastiei, o credincioasă ţărăncuţă îşi face apariţia – interpretată de Greta, sora Elsei, secretara echipei – rostind un discurs sforăitor despre viaţa la ţară şi Asociaţia Tineretului.

Totul se termină în pace, voioşie, împăcare, logodnă, întoarcere acasă şi cununie – cu multe naşteri în perspectivă.

— Nu-i cine ştie ce, spusese Klas, dar dacă oamenii se mulţumesc cu piesa, cu atât mai bine. Şi pe urmă, mai putem îndrepta şi noi, pe ici pe colo, pasajele cele mai proaste.

Ceea ce de altfel şi făcură, modificând unele părţi ale piesei.

În actul întâi, Göran trebuia să bată cu pumnul în masa părintească şi să declare:

— Nu vreau să rămân la ţară, m-am hotărât să plec la oraş, să câştig bani. Aici nu pot câştiga şi totul mă plictiseşte. Mâine plec la Stockholm să caut de lucru.

Ca şi cum n-ar mai exista alte oraşe afară de Stockholm! Pe naiba, lucrurile nu se petrec chiar aşa. Replicile pronunţate în viaţa obişnuită nu sunt atât de stângace şi de greoaie. E un teatru prost, un teatru şablon. Oamenii ori vor râde unde nu trebuie, ori vor căsca de plictiseală de la un capăt

la celălalt al piesei. Oare cum s-o fi exprimând, în realitate, un băiat care vrea să plece de acasă? în orice caz n-ar argumenta aşa, ar găsi alte motive. Dar care?

La ora prânzului zidarii, în salopetele lor mânjite de var, se aşezară pe schelă să mănânce, istorisind care mai de care numai glume deocheate. Göran şi Hilding stăteau culcaţi pe un morman de saci, adăpostiţi de nişte scânduri stivuite, în dosul cărora se aflau Nisse şi cei doi prieteni ai lui. Din când în când cei doi scoteau câte un „da" sau „nu", în timp ce Nisse dădea de zor din gură.

Se împăună cu vitejiile lui şi, ca să le facă şi mai vrednice de crezare, le condimenta cu câte-o înjurătură atât de urâtă încât părea că şi aerul duhneşte de ele.

Deodată, Göran şi Hilding ciuliră urechile.

— În sfârşit o să se termine o dată şi blestemata asta de casă. Parcă nu-ţi vine să crezi, nu? Cu atât mai bine. Nimeni n-o să ne mai poată obliga să venim la lucru. Ce-i drept, aici e mai bine decât să te otrăveşti cu praful ăla la treieratul griului. Numai de ne-ar plăti ca în altă parte.

— Sst! îl preveniră ceilalţi. S-ar putea să ne audă preşedintele şi studentul.

Nisse izbucni în râs.

— Pe naiba! Nu aud, nu sunt aici şi-apoi, puţin îmi pasă de ei! Ia spuneţi, băieţi, ce părere aveţi de casa asta de rugăciune.

Ceilalţi nu spuseră nimic.

— Nu-i o adevărată casă de rugăciune, hmm? O casă pentru propovăduit Evanghelia. N-o să ai dreptul să faci nimic – nici măcar să fumezi. Şi toate astea numai din vina boşorogilor. De ce şi-or fi vârât şi ei coada? N-ar fi trebuit primită nici Asociaţia Ţâncilor. Asociaţia Sportivă ar fi trebuit să se ocupe singură de cocioaba asta. Ce grozav ar fi fost şi ce bine ne-am fi distrat! Dracu s-o ia de treabă! Dar ia să-i dea ei drumul, că-i aduc eu pe drumul cel bun, n-aveţi grijă. La prima întrunire să

mă vedeţi cum îmi fac intrarea în sală, pun mâna pe o litră de rachiu şi trântesc sticla pe masa preşedintelui.

— N-o să-ndrăzneşti!

— Ba vezi să nu! Dar fiindcă veni vorba, ştiţi de ce s-au înfierbântat aşa bătrânii pentru construirea şandramalei? îşi închipuie că o să împiedice plecarea oamenilor de prin părţile noastre… ha ha ha! Dar nu ne prostesc ei pe noi! Ştiţi de ce vor să oprească plecările din comună? Li-e teamă că n-o să mai găsească argaţi, ticăloşii ăştia. Aşa le trebuie, să nu mai găsească.

— N-o duceai bine la Bengt Jakobsson?

— Nu-l ştii că-i bisericos şi că ăştia ca el îs mai răi ca toţi ceilalţi? Trebuia să mă scol la cinci şi jumătate dimineaţa, să mulg vacile şi, pe urmă, până la şapte seara nu mai scăpăm. Şi aproape fără pic de odihnă la prânz. Vara asta n-am avut decât zece pârlite de coroane pe zi. Aşa că am terminat cu el. Prea pisălog Bengt ăsta şi cu cât câştigă mai mult, cu atât se face mai zgârcit. După ce-o să se însoare cu Fanny, cred c-o să-şi lase oamenii flămânzi de-a binelea.

— Acum unde lucrezi?

— La Verner, la Huit, până la sfârşitul lunii. După asta, am pus cruce vieţii de ţăran. Merg la oraş, să câştig parale, să trăiesc şi eu omeneşte.

— Ieri m-am întâlnit cu taică-tu. Zicea că are necazuri, că-l doare spatele de nu mai poate nici să se-aplece… credeam că rămâi acasă…

— A nu, n-o să-i meargă bătrânului! Să dorm pe o laviţă în bucătărie, să-mi înghesui bulendrele într-un sertar de scrin, unde să vină surorile să-şi vâre nasul. Şi cum scot capul afară din casă, să vină maică-mea să mă piseze să nu vin târziu şi să mă-ntrebe dacă am batistă-n buzunar. Auzi, batistă! Ca şi cum aş fi un ţânc care nu ştie să-şi şteargă singur nasul! Nu. La oraş e trai pe cinste! În toate părţile curat şi frumos, şi bani gârlă. Ştiu un tip care lucrează la atelierul din Lundgren şi

care câştigă vreo douăzeci şi cinci de coroane pe zi.

— Nu mai spune!

— Păi!

— Poate o fi lucrând acolo de mult…

— Nu chiar de cine ştie când, de vreo cinci, şase ani, cred. Ce mai, să rămâi la ţară, înseamnă să te-ngropi.

— De când te-ai tocmit la Bengt?

— De la întâi mai.

— Atunci, ai câştigat vara asta vreo mie două sute de coroane.

— Aiurea! Cum să fi strâns atâta?

— N-ai decât să faci socoteala. Cinci luni a câte douăzeci şi cinci de zile lucrătoare pe lună.

— Ce-mi împuiezi capul cu socotelile tale? Ce mai la deal, la vale, câştig prea puţin; de-asta n-am un sfanţ. Na, gustă puţin. Prăpădita aia a lui Verner zice că asta-i cafea! A îndulcit-o cu zaharină. Şi ştiţi de ce? Au joia viitoare cerc de croitorie şi pun deoparte raţia mea de zahăr pentru ziua aia…

Câteva picături de cafea îi stropiră pe Hilding şi pe Göran.

— Uite ce fac cu poşirca lor! Ia spuneţi, băieţi, bem împreună o sticlă de rachiu, sâmbătă?

— Ai vreo învârteală? Cum faci rost?

— Las’ pe mine.

— Sigur?

— Da. Cel puţin, aşa cred. Ce trai pe noi, ce-o să ne mai îmbătăm, când or să desfiinţeze cartelele de rachiu.

Pe partea însorită a stivei de scânduri, Hilding şi Göran se uitau unul la celălalt.

— Ne dau o haleală mizerabilă! Ce ziceţi, băieţi? Plinea asta-i ca piatra, abia poţi s-o mesteci. Mai e o-mbucătură, n-o vrei?

— Tţî.

— Dar tu?

— Tţî.

— Bine. Înfulec brânza şi restul… ducă-se la dracu'!

O bucată de pâine măricică, aruncată în aer, nimeri de cealaltă parte a scândurilor. Într-un acces de furie, scrâşnind din dinţi, Hilding o ridică şi o aruncă înapoi. Nu se mai auzi nimic.

Nisse îi căută cu privirea. În dosul lui se zăreau ceilalţi.

— Noroc, făcu Göran, ridicând cana în semn de salut.

— Ia ascultă, strigă Hilding, vino sâmbătă la mine, să miroşi dopul unei sticle de bere. Să vedem clacă o să rezişti.

Băieţii plecară.

— Nu-s toţi ca ci, spuse Göran.

— Nu. Slavă Domnului.

— Atât timp cât va exista măcar o mână de oameni cumsecade, merită să faci ceva pentru semenul tău, rosti Göran, privind visător apa golfului care, în ziua aceea, era de un albastru rece, intens.

Vineri seară folosiră pentru prima dată scena. Repetară piesa pe care urmau s-o joace sâmbătă următoare. Şase becuri mari fuseseră montate în sală, iar bucătăria, aflată în pivniţă, era de asemeni luminată. Dar numai jumătate din lămpile avanscenei erau instalate. Nu putuseră atârna cortina. În schimb, folosiră perdeaua roşie rămasă de la serbarea din vară, dar. pe sub ea se puteau zări picioarele celor care se mişcau pe scenă.

Podeaua sălii fusese curăţată; scândurile şi tot ce rămăsese după trecerea montorilor, dulgherilor, fuseseră vârâte în vestiar.

Ca să se încălzească, făcuseră o gaură într-un horn şi instalaseră o sobă veche, ruginită, pe care o căpătaseră cu împrumut. La intrare, lumina fusese trasă cu un fir.

După repetiţie, Klas şi Göran rămaseră în scenă, s-o asculte pe Nanny, care cânta la pian –

împrumutat şi el.

— O s-o scoatem noi la capăt cu serbarea.

— Cu chiu cu vai. Întrunirea va avea loc, dar abia mai încolo o să se vadă dacă va fi un bun mijloc de propagandă pentru noi. Nenorocita asta de sobă, pe care au instalat-o, n-o să dea căldură destulă. Şi scena e ca vai de ea deocamdată. Dar, ca să fiu drept, trebuie să recunosc că va fi totuşi mai bine decât într-un hambar. Eşti mândru de asta, nu?

— Un pic, răspunse Göran, râzând.

— Ai şi de ce. Ai făcut treabă bună, le-ai dat bătrânilor o lecţie pe care n-o s-o uite cu una, cu două. Ai noroc că ştii cum să-i iei pe oameni. Eu, care-i cunosc de o sută de ori mai bine ca tine, n-am izbutit niciodată să iau parte, ca tine, la viaţa acestui sat…

— O să fie frumos căminul, când va fi zugrăvit.

— Da, atât cât se poate cere unei construcţii de la ţară. Acustica va fi mai bună, dar scena mă enervează de pe acum. Cinci metri deschidere şi numai patru metri adâncime. Voiam să aibă şase. Sala, în schimb, e destul de mare. Când am propus să se modifice planurile, toată lumea a râs de mine. Nimic nu se realizează aşa cum ai fi dorit. Dar ia ascultă, Göran! N-ai vrea să încercăm noi doi împreună ceva? Să pornim de la posibilităţile existente, pentru a le arăta oamenilor ce poate să devină teatrul de amatori. N-ai vrea să punem în scenă piese bune, pe care să le jucăm, cumpărând recuzita din beneficiile rămase după vânzarea biletelor?

N-avem încă de nici unele: numai o biată cutie de machiaj, două peruci şi câteva perechi de mustăţi, binecunoscute de toată lumea. O să ne facem singuri decorurile. Dar pânza, lemnul, vopseaua, înseamnă totuşi o cheltuială…

Klas se plimba de colo până colo, cum îi era obiceiul, cu o mână la spate, iar cealaltă fluturând-

o în timp ce vorbea. Göran – cu ochi strălucitori – îi sorbea cuvintele.

— Apropo, Kerstin se întoarce mâine, nu-i aşa?

— Sigur.

— Foarte bine. Un triumvirat compus din tine, din ea şi din Nanny va face din fiecare seară un succes. Ia zi, Nanny!

Klas îi făcu un semn. Se opriră, privind-o pe deasupra pianului.

— Ce-i? întrebă fata, încetând să mai cânte.

— Am plănuit ca atunci când totul aici va fi gata, să ne apucăm serios de teatru: Göran, Kerstin, tu şi cu mine. De acord?

— Fireşte.

— Urra! strigă Klas, atât de tare încât cei rămaşi în sală se întoarseră spre ei. Vom forma un cvartet care va stârni uimire în lumea întreagă. Să începem cu această comună.

Încuviinţând din cap, Nanny surâse şi-şi apropie din nou mâinile de clape.

Klas îşi reluă plimbarea, continuând să vorbească.

— Trebuia să fac rost pentru mâine de un conferenţiar, dar n-am găsit.

— Şi ce faci?

— Am să ţin chiar eu o scurtă cuvântare.

— Despre ce-o să vorbeşti?

— Despre depopularea satului, fireşte. Despre starea înapoiată a ţinutului şi despre tot ce poate fi asimilat de publicul nostru. Cei mai mulţi dintre ei nici nu vor să audă vorbindu-li-se despre condiţiile proaste de viaţă de aici. De altfel, nu vor, în general, să li se vorbească. Puţin le pasă ce se spune, numai să nu ţină mult. Ce-i drept, cum e vorba despre o şedinţă de propagandă, lumea se aşteaptă să li se spună mereu acelaşi lucru, aşa e tradiţia. Mai bine zis: rutina. Am să le citesc o conferinţă pe care am scris-o acum cincisprezece ani, pe vremea când eram încă un idealist… Pe atunci aveam o idee fixă: să dovedesc toate

avantajele vieţii la ţară. Aşa a luat naştere conferinţa mea despre emigrarea la oraş, cauzele, consecinţele ei şi Dumnezeu mai ştie ce. Bineînţeles că nu mi s-a îngăduit s-o ţin. Aşa că azi am scos-o la iveală, am împrospătat-o, dându-i ceva mai multă actualitate, dar, în mare, a rămas aceeaşi. Ideea aşadar e veche de cincisprezece ani. Gândeşte-te ce mult rămân în urma vremii oamenii care ţin morţiş la ideile lor. Când eşti în prima tinereţe celorlalţi puţin le pasă de ele. Dacă ai noroc şi ajungi cineva, încep să fie luate în consideraţie, dar atunci sunt învechite. De asta e societatea atât de închistată şi îmbătrânită. Ideile ies la lumină abia când sunt vechi. Dar vorbind serios, există ceva mai folositor decât exodul de la ţară? Ţăranii învaţă purtări mai alese şi să trateze argaţii mai omeneşte. Cei care pleacă, în general, o duc mai bine. Ţăranii au trupul viguros şi mintea ageră, dar asta nu se observă decât atunci când nu mai trăiesc la ţară. Satul e bolnav. Cei mai mulţi dintre aşa-numiţii oameni de seamă provin de la ţară – dar crezi că ar ti ieşit ceva din ei dacă ar fi rămas acasă? Ar fi fost doar nişte ţărani ieşiţi din comun. Tot mediul e atât de îngust şi înăbuşitor. Nu îngăduie ridicarea unor personalităţi… Dar nu despre asta o să vorbesc mâine…

Klas se îndreptă spre perdeaua din stânga şi o pipăi, de parcă ar fi zărit o ruptură. Când se întoarse spre Göran, ochii îi străluceau. Niciodată chipul său uscăţiv nu fusese atât de deschis şi de voios.

— Haimana bătrână! strigă el, bătându-l pe umeri. Îţi spun „bătrân”, deşi am cu paisprezece ani mai mult decât tine. Dar n-are importanţă. Pur şi simplu, vreau să-ţi spun că-n ultimele zile mi-am schimbat părerea despre o mulţime de lucruri. Dumnezeu ştie dacă nu devin optimist. Nu mai privesc lucrurile cu atâta amărăciune şi înverşunare. Lumea începe să-mi pară frumoasă şi asta cred că datorită ţie, pentru că nu te dai

niciodată bătut şi nu te plângi niciodată. S-ar zice că renaşte entuziasmul meu şi setea de schimbări pe care le aveam când eram la vârsta ta… Desigur, o să iau cuvântul mâine şi o să vorbesc în favoarea construcţiei şi nu pentru dărâmare. Fără îndoială că n-o să mângâi urechile auditorilor, ci o să pun degetul pe multe răni dureroase. Dar sper c-o să le facă bine. Am căpătat altă stare de spirit. Încep să am încredere în oameni. Vezi tu, orice ar fi, cred în om şi poate că o să izbutesc, ca şi tine, să realizez ceva.

Rotindu-şi privirile, Göran îi spuse cu un aer visător:

— Oamenii din partea locului îmi amintesc de o poveste din O *mie şi una de nopţi.* Una dintre acele poveşti care seamănă cu o lădiţă unde sunt ascunse cutii din ce în ce mai mici. Prima lădiţă e satul ăsta văzut de un străin. Oamenii de aici sunt mândri, reci şi tăcuţi. Mai în adânc descoperi, încetul cu încetul, acea trăsătură de isteţime şi veselie care-i îndeamnă la glume, între ei. Dar în străfundul acestor oameni domneşte o melancolie grea şi întunecată, care nu se dezvăluie decât celui mai drag prieten… Da, aşa îi văd eu…

NIMENI NU-I PROFET…

Apa îl purta înainte ţi înapoi; uneori, între două valuri cobora până la genunchi; crestele veneau rostogolindu-se şi îi ajungeau până la piept. Spuma ţâşnea şi trebuia să se încordeze ca să nu fie luat de apă. Tremura de frig, dar rămase acolo fără să-şi ia privirea de la giuvaierul strălucitor de sus, casa de pe culmea cea mai înaltă.

Începu iar să cadă o ploaie rece ca gheaţa, clipocind în apă, şi lumina slăbi. Întunericul se înteţea şi el se agăţa cu privirea de înălţimile de după pădurea neagră, până ce ultima licărire de lumină se stinse. Atunci se scufundă, îşi strânse faţa între mâinile amorţite.

Nu mai rămăsese nimic acum, nimic.

Atunci strigătul răsună iar, părând că vine dinspre mal. Ascultă, aşteptă – oh, să asculte, să aştepte, să aştepte doar…

Sâmbătă seara. Göran tocmai urcase în camera sa să se schimbe, când Sigrid îi aduse o carte de vizită.

— Doamna asta ar dori să-l vadă pe domnul Stendahl, spuse ea râzând.

Göran luă cartea de vizită şi citi:

AINA STENSON
Şef de secţie al
armatei auxiliare feminine
– Conducătoare de unitate –

— Ce-i gluma asta?

— E ceva cât se poate de serios. Te aşteaptă în sufragerie. Am poftit-o acolo pentru că nu poli lăsa o conducătoare şi o şefă ca ea să aştepte în bucătărie.

Göran îşi înnodă cravata la gât şi coborî.

O necunoscută se ridică de pe canapea. Era îmbrăcată într-un palton de pluş cu guler de vulpe, încălţată cu pantofi plini de noroi până sus. Avea picioarele groase şi pline de varice. Faţa ei roşie, durdulie, avea o expresie plină de trufie. Îi întinse o mână mare, rece şi aspră.

— Apoi, carevasăzică de vineri într-o săptămână Corpul o să aibă o şezătoare de amuzament, la şcoala duminicală; ziceam că să vă întreb dacă n-aţi vrea să le cântaţi un pic.

— Cum să nu, dacă dumneavoastră mă rugaţi, sunt gata s-o fac.

După ce musafira plecă, Sigrid intră în sufragerie.

— Ascultă, îi spuse ea, cu ochii râzând. Nu-i frumos din partea ta că ai îngânat-o. Nu-ţi bate joc de biata bătrână în aşa hal încât să bage de scamă. Asta te-ar putea costa scump. Dimpotrivă, ar trebui să fii mulţumit că lumea bună a comunei, începe să bage de seamă existenţa ta. Poartă-te cum se cuvine!

Când Göran coborî din nou la bucătărie, dădu de un băietan, ghemuit pe un colţ al laviţei, ca un iepure fugărit.

Sigrid şi unchiul stăteau lângă cuptor.

— Ce s-a-ntâmplat?

Glasul lui Göran îl făcu pe băiat să tresară. Părea gata să intre în pământ. Privea drept înaintea lui cu nişte ochi negri şi goi, ca ţevile unei puşti. Ca de obicei, era însoţit de un căţeluş alb-gri, foarte vioi.

Unchiul răspunse:

— Torsten a-mplinit şaisprezece ani şi ar trebui să plece de la Helden. Dar el zice că Helden s-a dus la mai-marii Asistenţei Publice certificându-le că băiatul are nevoie să fie supravegheat. Cei de-acolo i-au aprobat lui Helden să-l mai ţie încă doi ani.

— L-lăsaţi-mă să stau aici.

— Fii pe pace, rosti unchiul cu tărie, o să se răzgândească ei. Te-ajutăm noi să te descurci.

— Of, spuse Sigrid, furioasă, nu te mai amesteca unde nu-ţi fierbe oala. Trimite-l numaidecât înapoi!

— Nu, nu putem face asta, ripostă unchiul.

În clipa aceea se auziră trei lovituri puternice în uşă şi clanţa se mişcă. Băietanul ar fi vrut să se facă nevăzut. Ochii lui holbaţi erau la fel de mari ca gura. Păreau trei găuri uriaşe, căscate în obrazul acela alb ca varul.

Cel care bătuse în uşă era într-adevăr Josias Helden. Umplea întregul cuprins al uşii. Cu barba lui albă şi bine pieptănată, semăna cu un judecător bătrân. Era pentru prima oară că Göran îl vedea atât de aproape. Tăcu, la fel ca şi ceilalţi.

— Dumnezeu să vă ocrotească!

Avea o voce adâncă şi plăcută.

— Haide, Torsten.

Nu rosti o vorbă mai mult. Umil şi tăcut, Torsten se strecură în urma lui, afară, ca un şobolan. Dar câinele, care mârâia, se repezi la picioarele lui Helden. Uriaşul îl apucă de ceafă, apoi îi dădu drumul şi căţeluşul căzu la pământ.

— Noapte bună, la toţi ai casei.

Când uşa dinafară se închise în urma lui, Göran parcă îşi dădu şi mai bine seama cât de cumplit era chipul acela cu ochii albaştri ca apa, cu albul lor tulbure, cu pupilele mici cât vârful de ac.

Aprinseră felinarul de-afară şi priviră tustrei pe fereastră.

O umbră măruntă şi una mare se îndepărtau pe drum; câinele le urma, cu urechile pleoştite.

Totul era liniştit.

Când ajunse la ferma comunală, Göran îi povesti lui Klas scena. Klas păli şi scoase o înjurătură.

— N-ar fi trebuit să-l lăsaţi pe puşti să plece. Sunteţi doar vecinii lui Helden. Ce, parcă nu ştiaţi că-i diavolul în persoană?

Tăcu un răstimp. Părea că îl frământă ceva. Apoi spuse: dacă stau să mă gândesc, poate că e mai bine aşa. Băiatul ăsta nu face parale. Se crede buricul pământului, dar ceilalţi nu-l socotesc bun de nimic. Poate că el va fi unealta destinului. Am presimţirea că o să se petreacă ceva.

„Al naibii vrăjitor", gândi Göran, căutând-o din ochi pe Kerstin.

Venea multă lume, chiar oameni în vârstă, străini de comună, mânaţi de curiozitate. Toţi rămâneau cu paltoanele pe ei, pentru că soba nu încălzea destul. Coşul, umed încă şi nou, trăgea atât de prost, încât fumul plutea sub tavan ca o ceaţă.

— Ia uite, zise Eskil, Hilding cu Elsa, ca pe vremuri! Uită-te cum se ghemuieşte lângă el şi zâmbeşte în dreapta şi-n stânga, ca să se vadă că e învingătoare.

— Ce s-a-ntâmplat cu sora ta?

— Ester? S-a întors la oraş. Nu putea să rămână aici. Erau gata s-o ia la bătaie. Elsa ar trebui să capete o papară bună, dar cine s-ar încumeta să se lege de ea şi de familia ei? Când şi-a făcut de cap vara trecută, credeam că s-a dus buna ei reputaţie pe apa sâmbetei. Nici gând. Cum a sucit-o, cum a-nvârtit-o, a ieşit basma curată. Fireşte că familia ei o sprijină. Şi cum a pus din nou mâna pe Hilding, toţi sunt siliţi s-o primească bine.

Dar pe Göran îl interesa mai mult Kerstin, care stătea de vorbă, lângă cămin, cu Nanny şi alte câteva tete.

„Ce frumoasă eşti! Când vorbeşti, când surâzi, fata îţi străluceşte plină de viaţă. În rochia ta lungă, care îţi vine atât de bine, semeni cu o prinţesă. Dar de ce te fereşti aşa de mine, astă-seară? De ce nu mi-ai adresat aproape nicio vorbă, de când suntem aici? De ce ieri ai stat ţeapănă şi tăcută, ca o păpuşă, în spatele meu, tot lungul drumului? Doar ştii că ne-am făgăduit unul altuia să rămânem uniţi. Nu înţelegi că m-ai ajuta, că mi-ar veni mai uşor dacă ai fi cât de cât drăguţă cu mine?”

Of, existenţa e alcătuită din atâţia „de ce”, la care niciodată nu capeţi răspuns.

Cântară, apoi Eskil apăru şi rosti discursul de bun-venit. Pe urmă dădu cuvântul conferenţiarului şi se întoarse înapoi lângă Göran. Când Klas se ivi în lumina rampei şi se profilă parcă ar fi fost gravat pe fundalul întunecat, lumea din sală râse batjocoritor.

În colţul de lângă intrare se înghesuiau băieţii care erau prea timizi ca să înainteze. Câţiva din preajmă încercară zadarnic să-i facă să tacă.

— Aha, murmură Eskil, va vorbi despre depopularea satului. Aproape că mă aşteptam la ceva mai rău…

Göran se uită la profilul lui Eskil, la fruntea bombată puternic deasupra sprincenelor, la bărbia voluntară şi la felul cum îşi muşca buzele într-o dispoziţie vădit războinică. Avea numai douăzeci de ani, dar arăta mult mai în vârstă.

— E riscant să-i dai drumul ăstuia, mormăi Eskil. Păcat că n-am cerut să văd ciorna.

— Nu obişnuieşte să se compromită.

— Nu, dar ne poate compromite pe noi şi e mai rău. E de lată un bătrân de la ziarul local…

Nanny Hede veni tiptil ca un şoricel şi se aşeză lângă Göran.

— Vorbeşte liber. Numai să nu se bâlbâie.

— El, nici gând!

— Sper, murmură ea.

Göran o privi. Ochii fetei nu-l părăseau o clipă pe vorbitor. Klas jongla cu cifrele, ca să pună în evidenţă exodul de oameni şi urmările lui. Totul era corect. Vorbea bine, repede, şi în curând asistenţa se potoli.

Dar abia acum se încingea hora.

— Atunci de ce pleacă lumea de la ţară? Pentru că vor să trăiască mai bine şi au dreptate…

Urmă iar o cascadă de cifre ilustrative. Cutare şi cutare câştigă atât şi atât într-un timp cu atât şi atât mai scurt.

Se îngroşa gluma. Eskil răsufla greu şi strângea pumnii.

— A cui e vina că e mai rău să fii ţăran? Bineînţeles, chiar a ţăranilor. Totul în viaţă este politică, politică de clasă, politică economică nesăbuită şi singura lege valabilă e „ucide, sau vei fi ucis”. Individul singur nu valorează nimic, mulţi indivizi împreună pot deveni o forţă. Greşeala ţăranilor e că sunt nişte individualişti înrădăcinaţi. Sunt zgârciţi, interesaţi şi răzbătători numai între ei, dar faţă de celelalte clase sunt prea supuşi şi ascultători. Imaginaţi-vă ce efect ar avea dacă toţi sătenii şi-ar folosi forţele care se irosesc în certuri reciproce, la alcătuirea unui front unit! Nicio forţă n-ar putea să-l distrugă!… Acest cămin este un exemplu nefericit care ilustrează cum nu trebuie dusă o colaborare. Potrivit planurilor, trebuia să fie terminat şi inaugurat cu mult înainte. Şi când colo arată aşa cum îl vedeţi. Noi, tinerii, suntem cei care trebuie să-l folosim aşa cum e şi să mulţumim celorlalţi locuitori ai comunei că suntem aproape fără adăpost.

Sala murmură aţâţată şi câţiva fluierară, dar toţi ascultau cu atenţie.

— Fiecare sătean şi oamenii din afara hotarelor comunei Hellmö ştiu câte minciuni s-au îndrugat pe seama acestei construcţii pe care noi speram s-o ridicăm în prietenie şi bună înţelegere…

— Îi retrag cuvântul, şopti Eskil, aprins.

— Nu, îl opri Göran, lasă-l să vorbească. Cealaltă problemă ar stârni şi mai multă agitaţie.

Cuvintele lui Klas deveneau tot mai tăioase:

— Precum ştim cu toţii, astăzi e ziua de propagandă a Asociaţiei Tineretului. Oamenii Asociaţiei strigă pretutindeni în ţară: Priviţi ce grozavi suntem! Am realizat atâta şi atâta în anii de când existăm. În sat e cu atâta şi atâta mai bine ca înainte şi Asociaţia Tineretului are o contribuţie capitală la această dezvoltare. Cunoaşteţi frazele, nu e nevoie să le repet.

— Tacă-ţi fleanca! strigară câţiva de lângă uşă şi cineva râse.

Klas ridică tonul. Glasul lui deveni şi mai ascuţit şi mai pătrunzător şi îi sili să-l asculte.

— Această mentalitate, „Priviţi ce grozavi suntem”, nu se potriveşte unei organizaţii cu idealuri atât de înalte ca Asociaţia Tineretului. E bine să fim uniţi în afară, dar înăuntrul asociaţiei trebuie să facem loc unei critici cinstite. Anii trecuţi s-a realizat desigur mult, dar nu s-ar fi putut face oare mai mult? Şi nu ne-a rămas enorm de mult de făcut? Uitaţi-vă la voi, membri ai asociaţiei! Este asociaţia noastră perfectă în toate privinţele? Da, va răspunde pătura medie a asociaţiei. Nu! vă răspund eu…

Eskil strânse pumnii atât de tare că încheieturile degetelor i se albiră. Vru să se ridice, dar Göran şi Nanny îl traseră înapoi.

— Să scormonim puţin sub faţada cea rozã. Avem atâtea şi atâtea zeci de mii de membri. Avem propriile noastre ziare. Avem propria noastră şcoală superioară, propriul nostru Institut, la care se studiază prin corespondenţă. Toate astea se prezintă frumos, dar ce valoare au? Ce procent din membrii asociaţiei se află cu adevărat în spatele acestor lucruri şi câţi înţeleg să le folosească? Pe scurt, ce procent din membri aduc vreun folos asociaţiei? La ţară, asociaţiile sunt un surogat pentru distracţiile care nu există. Pentru asociaţie

şi scopurile ei nu prezintă interes faptul că în registrele sale sunt înscrişi o mulţime de tineri nepăsători, din cei care la oraş nu părăsesc barurile şi cafenelele, iar la ţară, din lipsă de altceva, se înscriu la noi. Câte unul se trezeşte din amorţeală, se mai întâmplă. Dar majoritatea dau bir cu fugiţii când se iveşte în altă parte ceva mai distractiv. Sunt nemulţumiţi de toate, chiar de ei înşişi. Le lipseşte forţa să dea vieţii lor un conţinut şi nu sunt receptivi la nimic, chiar atunci când cineva vrea să-i ajute. Ştiu numai să urle şi să se bată la reuniunile cu dans, să spargă ferestrele magaziei cu materiale a Asociaţiei Sportive. Soiul ăsta de tineri s-a învârtit vara pe aici şi ne-a sabotat construcţia.

Cuvintele căzură ca o lovitură de ciocan, se înfipseră adânc ca o lance şi în sală se lăsă o tăcere de moarte. Până şi cei de lângă uşă erau tăcuţi. Deodată trei tineri se strecurară din galeria neterminată. Klas ridică braţul şi îi arătă. Toţi se întoarseră şi îi văzură.

— Cum aţi ajuns la galerie? N-a văzut niciunul că pe uşă scria „Intrarea interzisă”? Ce plăcere va face să vă fâţâiţi acolo sus?

Cei trei zurbagii încetară să mai facă zgomot şi dispărură tiptil.

— Aţi avut acum un excelent exemplu, care-mi întăreşte spusele! Indivizii de teapa ăstora născocesc tot soiul de bravuri ca să-şi compenseze complexul de inferioritate. Pentru ca viaţa să merite a fi trăită, cred ei, trebuie să ieşi la drumul mare, să prazi, să tulburi liniştea acolo unde e nevoie de linişte, să te dezlănţui acolo unde te ascunde întunericul. Curajul lor devine enorm când dau pe gât o sticlă de rachiu procurată de amici. Atunci li se pare că-s bogaţi, puternici şi Dumnezeu ştie dacă nu şi frumoşi – şi bat toba despre asta, ca să afle tot satul. Nu-i aşa? La greu, indivizii ăştia nu-s de niciun ajutor. Sunt un balast,

nişte beţe în roţile progresului, cei mai de preţ aliaţi ai reacţionarilor!

Cunoaşteţi desigur unul dintre argumentele care s-au vânturat împotriva construcţiei: atrage prea multe haimanale. Aşa e. Şi umbra acestor duhuri ale răului cade asupra Asociaţiei şi Căminului Comunal. E vina Asociaţiei Sportive că are asemenea ciurucuri? E vina. Asociaţiei Tineretului că are asemenea ciurucuri? Se spune că Asociaţia Tineretului cuprinde elita tinerilor din regiune.

Dar cum se poate când, în comuna asta, fac parte din Asociaţie şaizeci – şaptezeci la suta din tineri? Poţi auzi adesea, flăcăi cu scaun la cap, într-adevăr, şi a căror participare ar fi preţioasă, spunând că nu vor să devină membri într-o astfel de asociaţie. Asociaţia Tineretului declară că vrea să facă ceva pentru ca oamenii să devină mai buni. Dar cum va putea izbuti dacă nu devine ea însăşi mai bună? Cei nepăsători n-au decât să plece. Ori vor să iasă la lumină, la propriu şi la figurat, ori pe-aici ţi-e drumul. Cei care pleacă sunt ciurucurile, pleava, din categoria celor ce vor purta totdeauna. numele de gloată. Sunt cei cărora, după ce le trece criza de nelinişte şi se căpătuiesc, devin nişte maşini productive. Dar ei nu lasă niciodată în urma lor vreo urmă mai adâncă.

Întreb: frumos e oare ca tinerii să se furişeze şi să privească pe ascuns pe fereastră? Arătă cu mâna şi câteva chipuri se retraseră din dreptul geamurilor. Programul de curăţare al Asociaţiei Tineretului nu se încheie cu alungarea derbedeilor. E nevoie ca acei membri care pot şi vor să realizeze ceva, să se autoanalizeze cu sinceritate. În afară, Asociaţia Tineretului se prezintă cu o înfăţişare blajină. Dar înăuntru e un cazan care clocoteşte şi se revarsă de certuri şi meschinării. Se spune că trebuie să te porţi ca un miel cu prietenii, iar cu duşmanii ca un leu furios. Dar această comparaţie nu poate fi folosită la noi nici măcar în sens invers. Într-adevăr. Asociaţia

Tineretului arată un chip destul de molcom în afară, e drept – dar înăuntru aminteşte de o haită de dihori, hiene şi tot felul de reptile. E o zicală: ce ţie nu-ţi place, altuia nu face, şi mai ştim că dacă cineva îţi dă o palmă, să-i întorci imediat şi celălalt obraz. Şi-atunci vă spun: dacă nu vreţi ca prietenii, colegii, vecinii, să vă supere, să vă înşele, să vă mintă, e bine ca nici voi să nu-i supăraţi, înşelaţi sau minţiţi pe ei – însă dacă cineva ar fi atât de neruşinat şi v-ar lovi în obraz, la propriu sau la figurat, să i-o plătiţi imediat cu vârf şi îndesat – căci, dacă nu faceţi aşa, vă va plesni imediat şi pe celălalt obraz! Tocmai clasele sociale care se luptă cel mai aprins pentru profitul lor, îl bat pe ţăran pe umăr şi-i spun că politica nu înseamnă lupta de clasă – şi în timp ce ţăranii nu se pot uni, celelalte pături ale populaţiei au grijă să-şi însuşească acele avantaje care de drept li se cuvin ţăranilor. Ţăranii n-au avut niciodată privilegii în raport cu celelalte clase sociale şi niciodată nu vor avea. Şi nici nu vor dobândi înţelegere. Singurul lucru pe care-l pot dobândi e respectul şi trebuie să se silească să-l obţină. Dar niciodată nu vor fi destul de uniţi atâta timp cât spiritul ancestral ţărănesc va fi ceea ce este. Asta s-a vădit din primii ani ai Asociaţiei Tineretului şi până azi. Prieteni! O schimbare radicală trebuie să aibă loc. Am încercat să vă arăt drumul: Unire! Unire! Unire! Şi când se va produce această schimbare în modul de a gândi, în deprinderi, în obiceiuri, abia atunci vor putea ţăranii să se afirme cu impetuozitatea unei forţei a naturii. Atunci vor câştigă.

Cei care aplaudară, puţin la număr, bătură cu atât mai tare din palme. Ochii tuturor îl urmăriră pe Klas, când se îndreptă spre locul său. Eskil se duse în faţă şi, contrar obiceiului, nu mulţumi vorbitorului, ci anunţă că va începe servitul mesei.

— Sper că le-am dat de gândit, spuse Klas ştergându-şi fruntea de sudoare.

Göran îşi aminti întâmplător ce spusese Klas într-unul dintre momentele sale negre:

„Cât de searbădă e orice predică şi ce influenţă imensă are experienţa personală! Gândeşte-te la apostoli. Ei au fost primii care au năruit învăţătura nazarineanului. Ei erau drojdia societăţii şi voiau să se ridice. Dar cum n-au putut să se ridice singuri şi n-au putut să distrugă ordinea statornicită, au predicat pur şi simplu o scară inversă a valorilor, în care ce era înalt devenea josnic şi viceversa. Gândeşte-te la părinţii bisericii, care au instituit dogme tari ca piatra pentru că erau bătrâni şi ramoliţi şi n-aveau ce pierde nenorocind omenirea, decretând că totul e oprit şi plin de păcat. Simţeau poate chiar o bucurie răutăcioasă gândindu-se că vor reuşi să ducă la pierzanie pe cei ce vor veni în urma lor. Gândeşte-te la florentinul Savonarola, care a fost excomunicat pe viaţă pentru că o femeie n-a vrut să accepte ceva firesc, după care s-a apucat să predice pierzania omenirii. Gândeşte-te şi la propriul nostru pastor. Gândeşte-te şi la tine însuţi! De ce te răsuceşti şi scuipi venin ca un balaur bătrân?”

— Am greşit cu ceva în ce am spus?

— Nu, cele mai multe erau adevărate, dar nu trebuia să înfăţişezi totul atât de negru.

— Câteodată sunt necesare măsuri mai energice.

— Numai să nu se vindece pacientul şi să se îmbolnăvească doctorul! Ştii ce cred eu? în ciuda a tot ceea ce spui despre oamenii de rând care nu văd mai departe de casa şi grajdul lor, bine ţi-ar prinde să fii şi tu unul dintre ei. Dacă ai avea nevastă, câţiva copii >i patruzeci de pogoane de cultivat, puţin ţi-ar păsa cum trăieşte şi reacţionează restul lumii.

— Aşa gândesc toţi oamenii căpătuiţi. De asta se duce lumea de râpă.

— Dar aşa ai fi mult mai fericit.

— Cine ştie!?

Nanny îi făcu semn cu ochiul lui Göran să-l lase-n pace.

Cei care colaboraseră la organizarea serbării aveau dreptul la o gustare gratuită. Kerstin sosi cu ceştile de cafea, strângând sub braţ două pungi.

— Pentru tine şi pentru mine! îl anunţă pe Göran.

Se aşezară pe o bancă. Un scăunel gol le servea drept masă. Göran o privea. Deşi era atât de serviabilă, rămânea gravă şi zgârcită la vorbă. Îl rugă doar să plece acasă devreme şi Göran îi promise.

Îndată după reprezentaţie, când fură demachiaţi, Göran o ajută să-şi îmbrace trenciul. Kerstin îi dădu, râzând, câteva palme uşoare peste degete.

— Ai aerul că ai fi slujitorul meu! Să nu mai faci asta, când se uită cineva la noi. Pe aici nu e obiceiul.

Muzica răsuna puternic din sala unde se dansa, sub tavanul boltit. Fără îndoială că se distrau bine cei de acolo. Göran ar fi rămas la dans, dar cum Kerstin nu avea chef, nu se mai gândi nici el la asta. Fără ea, nu i-ar fi făcut plăcere.

Lângă uşă dădură peste Nanny. Avea părul ciufulit şi ochii ei negri străluceau sălbatic.

— Unde sunt paznicii?

Cineva arătă către uşa închisă ce dădea spre bufet.

Lăsând-o pe Kerstin, Göran se repezi într-acolo şi deschise violent uşa. Paznicii asociaţiei stăteau la masă şi râdeau, împreună cu câteva fete, în timp ce Eskil le servea cafeaua.

— Nicio grabă, prieteni, astă-seară n-o să fie tărăboi…

Îndărătul lui Göran, care stătea în dreptul uşii deschise, putea fi zărită Nanny. Avea ochii rătăciţi de spaimă.

— Ei, drăcia dracului! Veniţi numaidecât! strigă Göran. Îl snopesc în bătăi pe Klas, în faţa casei.

Eskil se mulţumi să înăbuşe un căscat. Dar paznicii îşi luară beretele şi ieşiră în goană, urmaţi de Göran şi de Nanny.

— Ce se întâmplă? se auziră voci din sală.

Vestea se răspândi fulgerător.

— Şi-au pus în gând să-l facă zob pe Klas Wiberg.

Câţiva ieşiră să privească şi surâsul care lumina aproape toate feţele arăta clar că se bucurau de nenorocirea lui Klas. Alţii păreau îngrijoraţi, dar în curând toată lumea se linişti.

Când Göran ajunse la platforma din faţa casei, muzicanţii tocmai reluau cântecul:

> Merg roată împrejur, privirea mi se opreşte la tine
> Apoi mâna ţi-o-ntind – vino, dansează cu mine.

Afară, agresorii o şi luaseră la goană, ca iepurii, în întuneric, unii ascunzându-şi feţele în palme, ca să nu fie recunoscuţi. Klas zăcea pe câmpul de bătălie, clipind buimac, în timp ce Nanny, sprijinindu-l cu un braţ de umeri, îi ţinea o batistă la nas şi la gură.

Năuc, el bolborosea:

— Erau prea mulţi, prea mulţi…

Îl ajutară să urce până sus, la bucătărie. Cu nesfârşită blândeţe şi duioşie, Nanny îi curăţă obrazul mânjit de sânge şi de noroi.

În fond, nu i se întâmplase nimic grav. Deşi fuseseră destul de mulţi, nu avuseseră timp să-l lovească prea rău.

Kerstin îl însoţi pe Göran când se duse să aducă motocicleta. Descoperiră că bujia nu mai exista, dar Göran mai avea una în buzunar, o înşurubă şi porniră.

— Arde undeva! strigă cineva, în momentul când apucară pe drumul principal. Deasupra pădurii, spre nord, zăriră o lumină. Cerul se înroşea văzând cu ochii şi Göran o întrebă pe Kerstin, privind-o peste umăr:

— Unde crezi că arde?

Îl cuprinse o presimţire groaznică.

— Poate la noi, răspunse ea. Sau poate la tine.

Se auzea vuietul maşinilor şi motocicletelor care demarau, sus, la ferma comunală. Nimeni nu mai avea, desigur, poftă de dansat.

Göran apăsă pe accelerator. La cotituri motocicleta se culca pe o parte, motorul duduia şi Kerstin se agăţa cu toate puterile de Göran. Totuşi, nu arăta în niciun fel că ar fi înspăimântată.

— Dumnezeule! strigă ea deodată. E la Helden!

Văzură cum, la ferme, oamenii se trezeau. Ferestrele se luminau una după alta şi oamenii alergau de pretutindeni, pe jos, pe biciclete, adunându-se în pâlcuri întunecoase împrejurul clădirii cuprinse de flăcări. Vaci şi viţei înspăimântaţi se învârteau în ţarcul vecin.

De undeva se auzi strigând:

— S-a salvat tot?

— Da, tot, afară de oameni.

— Yngve s-a descurcat bine. Scosese şi caii, înainte chiar ca noi să fi sosit.

— Trebuie că focul a fost pus anume – prea arde din toate părţile.

În urletele sirenei, sosiră pompierii. Începură să desfăşoare tulumba până la pârâu.

Deodată se produse învălmăşeală în grupul care se afla în grădină. Femeile scoaseră strigăte ascuţite. Arătând spre casă, oamenii începură să alerge.

— E cineva în dosul ferestrei de la mansardă.

— Nu, e numai o impresie produsă de fum şi de flăcări.

— Ba da, ba da, uite, a apărut iar.

— E chiar Helden.

Pompa începu să funcţioneze. Un jet de apă spălă zidul. Scândurile încinse începură să fumege. Doi bărbaţi aduseră în goană o scară şi se pregăteau s-o ridice, când fereastra se deschise brusc, împinsă de foc şi fum. Clătinându-se, o

siluetă uriaşă se năpusti cu capul înainte în gol şi se strivi de pământ.

Prin vuietul incendiului se auzi un zgomot sinistru, urmat de noi ţipete ascuţite ale unor femei îngrozite. Deasupra acestui spectacol infernal tot cerul era o vâlvătaie roşietică de fum. Unii îşi pierdură cunoştinţa. Kerstin închise ochii şi gemu înăbuşit. Luminată de flăcări, pielea de pe pomeţii ei părea că plesneşte. Göran era gata s-o ia cu el, când o tăcere de moarte se lăsă deasupra mulţimii.

Ivit nu se ştie de unde, un băietan se apropie de trupul întins pe jos şi arătându-l cu braţul lui slab, întins înainte, strigă cu un glas ascuţit, sfredelitor:

— Acolo să zaci, diavole, aşa meriţi!

În acea clipă un urlet jalnic de câine urcă dinspre grajd. Tresărind, băiatul se azvârli prin fum. Părea nepăsător. Câţiva bărbaţi încercară să-l înhaţe, dar dogoarea îi opri în loc.

— Topsy, micuţule!

Fără să se sinchisească de strigătele mulţimii, el făcu un salt. drept în flăcări. Un vârtej de fum şi de scântei se ridica între copacii pârjoliţi. Se auzi atunci urletul înăbuşit, sfâşietor al câinelui, însoţit de tânguirile lui Torsten:

— N-am vrut asta! Nu ştiam unde te-a vârât el.

Femeile îşi întoarseră faţa ca să nu-l vadă pe băiat, care dispărea în grajd, ca într-un bot negru de fiară.

Pentru o clipă incendiul păru că slăbeşte, zgomotul fu mai puţin asurzitor, flăcările se micşorară, se zăreau contururile clădirii. Dar deodată un şir de bârne se prăbuşi cu un vuiet şi un trosnet sinistru.

Dogoarea se răspândi la suprafaţa pământului şi sili mulţimea să se retragă în grabă, cu mâinile pe faţă, pentru a se apăra.

Trupul lui Kerstin se lăsă greu pe braţul lui Göran şi faţa i se făcu albă ca varul.

O luă în braţe şi o duse deoparte la adăpost, unde îşi reveni în curând.

— Am leşinat?

— Da. Şi probabil mi s-ar fi întâmplat la fel clacă n-ar fi trebuit să am grijă de tine.

— Ah! E groaznic. Mi-e mai rău decât în ziua când era gata să mă înec.

— Şi când te gândeşti că dacă noi toţi, cei de acasă, n-am fi fost atât de slabi, astă-seară toate astea nu s-ar fi întâmplat…

— La asta mă gândeam şi eu, spuse Kerstin. Dar cine poate spune cum ar fi fost mai bine… Putem să le fim cu ceva de folos?

— Nu, nu mai e nimic de făcut…

— Atunci, du-mă la mătuşă-mea. Nu trebuie să mă vadă aici nimeni de la noi.

Tocmai se urca pe motocicletă, când o maşină, venind din direcţie opusă, îi scăldă câteva clipe în lumină. Apoi, nu departe de ei se aprinse o lanternă şi o voce slabă şi blajină întrebă:

— Kerstin, ce faci aici?

— Mătuşa Anna!

— Credeam că eşti la Helfrid. Coboară de pe motocicleta aia.

— Tocmai voiam să mă întorc.

— Ba n-ai să mergi, ai să vii cu mine acasă. Fireşte că ţi-ai petrecut seara la Căminul Comunal, nu?

Kerstin îi aruncă lui Göran o privire complice şi coborî de pe motocicletă.

— Să nu-i spui vreo răutate, îi şopti ea. Asta n-ar drege nimic.

Duminică, Göran se învârtea prin casă şi nu izbutea să se apuce de nimic. Foame nu-i era, timpul i se părea nesfârşit de lung. Era cu desăvârşire descumpănit.

— Nu te lăsa copleşit de lucruri care nu pot fi schimbate, îl sfătui unchiul.

— Nu-i vorba numai de nenorocirea ce s-a întâmplat la Helden, izbucni Göran.

Apoi îi povesti unchiului tot ce îl frământa: situaţia tragică a lui Klas, tămbălăul din faţa căminului, purtarea anumitor persoane, incendiul dramatic din timpul nopţii şi multe alte lucruri.

— Nu-s diabolici oamenii? întrebă el. Te bucuri de ceva şi în clipa când eşti cel mai bucuros, o întâmplare, un amănunt îţi distruge bucuria. La ce slujeşte să priveşti viaţa cu optimism?

Privirea pe care i-o aruncă unchiul era plină de milă, căldură şi înţelegere.

— Nu-ţi mai pune lucrurile aşa la inimă, spuse el.

După cină primiră vizita lui Karlsson, unul dintre vecinii lor. Se aşeză, vorbi despre incendiu, apoi scoase o hârtie.

— Facem o colectă pentru Yngve Helden, explică el. Înţelegi, e lefter: n-a putut salva decât o cămaşă şi o pereche de ghete. Nimeni nu ştia dacă bătrânul era asigurat. Yngve poate, firește, să se instaleze la cealaltă fermă, unde-i destul de bine, dar are nevoie de haine, de una, de alta. Se spune de altfel că bătrânul ar fi lăsat tot avutul moştenire misiunilor…

— În ordine, spuse unchiul, o să-i dăm şi noi ceva… Văd că oamenii au fost generoşi.

— Pe drept cuvânt. Yngve n-a dus-o prea grozav niciodată. Am şi fost la alde Fredreke şi Anna mi-a dat trei sute de coroane.

Unchiul izbucni în râs.

— Prima dragoste nu se uită, nu-i aşa? Ia te uită: anonim. Trei sute de coroane. Asta-i Anna, nu?

— Da.

— Ei bine, eu o să-i dau douăzeci şi cinci.

După ce vecinul plecă, unchiul se întoarse spre Göran.

— Tot mai crezi că oamenii sunt aşa de groaznici cum ţi se par la prima vedere?

Göran ridică din umeri şi făcu din mâini un gest în doi peri.

Când ziarul regional ajunse în sat, Göran nu fu singurul, bineînţeles, care parcurse cu înfrigurare darea de seamă despre şedinţa de propagandă. Era o lungă expunere despre campania din vară: „Căminul Cultural va fi în curând complet terminat. Este o pildă strălucitoare despre rezultatele ce se pot obţine datorită unei colaborări depline, unei camaraderii adevărate şi a unui devotament faţă de un ţel comun”. Cât priveşte cuvântarea lui Klas, nu se puteau citi decât aceste câteva cuvinte: „Conferinţa serii a fost rostită de unul dintre membrii Asociaţiei. El a exprimat puncte de vedere îndrăzneţe şi originale cu privire la viitoarea sarcină a Asociaţiei Tineretului”.

Şi cu asta chestiunea era închisă. Ar fi putut să iasă mai rău. De altminteri nici Göran, nici Eskil nu aveau timp de pierdut cu ceea ce se scrisese sau nu se scrisese. În timpul acestui sfârşit de săptămână adunarea pe regiune urma să se ţină în oraş, la Casa Poporului.

Sâmbătă seară, filiala din Hellmö trebuia să susţină programul, jucând din nou „Sosirea mătuşii”.

Joi, Klas luă parte la repetiţii, dar avea faţa atât de umflată că abia putea vorbi. Kerstin nu veni; ştiau însă că ea nu-i va lăsa în ziua reprezentaţiei.

PE CULME

De pe mal răsună un strigăt şi, fără să-şi dea seama dacă era o halucinaţie sau un vis după care tânjea, se îndreptă într-acolo. Trupul îi era amorţit şi abia simţea când îşi mişca picioarele. Braţele ostenite căutară refugiu în buzunare şi deodată i se păru că simte ceva între degete. Scoase afară mâna dreaptă şi pricepu îndată ce era – un bastonaş de ruj pe care-l băgase din greşeală în buzunar când o ajutase să-şi facă buzele. Era pe jumătate înmuiat şi rupt, învelişul era lipicios, şi, fără să-l vadă, îşi imagină culoarea lui vie, puternică, şi amintirea acelei veri îl năpădi brusc. Nu, nu, nu! gemu.

Îl aruncă cu toată puterea departe, în valuri. Rămăsese lipicios pe degete şi deşi nu mai ţinea bastonaşul, îi simţea parfumul gras, puţin greţos şi dulce; parfumul scenei, cu forfota, veselia şi tensiunea ei.

Când Göran coborî în bucătărie, sâmbătă seară, Kerstin şedea pe laviţă.

— Cum, eşti aici? Klas mi-a spus că iei autobuzul, împreună cu ceilalţi.

— Da, aşa mă gândisem să fac, dar am întârziat. Te rog să mă duci tu.

— Bineînţeles – mergem doar în aceeaşi direcţie.

Göran îmbucă ceva la repezeală, uitându-se între timp la ea. Îi veni în minte, fără să vrea, imaginea primei lor întâlniri. În ziua aceea ea şedea pe aceeaşi laviţă, aproape în acelaşi loc, cu

mâinile pe genunchi, cu un picior înaintea celuilalt. Era aceeaşi fetişcană, dar azi arăta mai chipeşă, cu ciorapii ei de mătase şi cu rochia roşie, pe care, din decenţă, trebuise s-o lungească, părând aşa mai modernă.

Noroc că mătuşile lui Kerstin nu citesc jurnalele de modă!

Cu greu izbuti Göran să-şi desprindă privirea de la ea şi chiar Sigrid o privea cu atenţie.

— Sigrid, se rugă deodată Kerstin, să nu pomeneşti nimănui că am venit la voi. Nu vreau să afle cei de acasă.

— Ai plecat pe furiş? întrebă Göran.

— N-am avut încotro, răspunse ea, scurt. Trebuia să ne petrecem seara ţesând preşuri. Dar le-am spus tatii şi mamei că…

Unchiul se lumină la faţă când intră şi dădu cu ochii de oaspete.

— Dar de ce sunt aşa de roşii ochii ăştia frumoşi? Ai plâns, Kerstin?

Auzindu-l, Göran îşi dădu seama că, într-adevăr, de când intrase, fata nu se arătase prea însufleţită.

Kerstin încercă în zadar să surâdă. Deodată izbucni în hohote. Avea ochii larg deschişi şi gura încleştata. Ţinea capul drept şi încerca să se stăpânească, dar lacrimile îi curgeau în tăcere.

— Hai, hai, mititico, ce-i cu tine?

— Nu ştiu dacă trebuie să rid sau să plâng…

— Atunci râzi şi povesteşte-ne ce s-a întâmplat.

Îşi scoase o batistă uriaşă din buzunar, îşi şterse faţa şi se linişti.

— Bineînţeles că nimeni de la noi n-a fost chemat la înmormântarea lui Helden, pentru că ţinem de altă confesiune decât a lor. Imediat după înmormântare, Yngve a venit să ne vadă. Oamenii spun că niciodată nu l-au văzut aşa de vesel şi de calm ca în timpul înmormântării. Dar când a intrat la noi în bucătărie, tremura, se bâlbâia, se vedea că hainele de pe el sunt nou-nouţe şi tare îi mai stăteau prost. „Dumnezeu să vă ocrotească”, ne-a

spus, în chip de salut, întocmai cum făcea bătrânul. Ţinea un bucheţel în mână şi, îndreptându-se spre mătuşa Anna, a îngenuncheat în faţa ei şi i-a spus: „Vrei să-mi fii nevastă, acum când sunt la vârsta însurătorii?”

— Şi ea ce-a răspuns la un asemenea peţit?

— A făcut feţe-feţe şi a spus: „Ar fi trebuit să te hotărăşti acum treizeci de ani. Acum, du-te!” El a plecat fără să sufle o vorbă. Avea spinarea încovoiată. Un răstimp, nimeni n-a scos o vorbă. A trebuit să ies din casă în grabă, ca să nu se observe că plâng. Pe prundiş, am găsit buchetul pe care-l zvârlise în faţa casei.

Deschise geanta.

— Uite-l.

— Ce mănunchi drăguţ! exclamă Göran. De ce nu iei o floare să-ţi împodobeşti rochia?

Dar Kerstin se împotrivi:

— Nu, nu, sunt flori de înmormântare – nu-mi trebuie. De altfel, uite ce am! Scoase la iveală pisicuţa-mascotă şi şi-o prinse de rochie. O să-mi poarte noroc, astă-seară.

— Probabil că Yngve a smuls florile din coroane, spuse Sigrid. Altele nu se găsesc. Au îngheţat toate.

— Acum treizeci de ani… murmură Göran, visător, punând buchetul pe o poliţă, lângă fereastră. Ce vârstă aveau pe vremea aceea?

— Mătuşa Anna avea şaptesprezece ani şi Yngve douăzeci şi cinci, răspunse Kerstin.

— Cum era Anna acum treizeci de ani?

Unchiul fu cel care-i răspunse:

— Era drăguţă, foarte drăguţă. Aproape tot aşa de frumoasă ca Beata – care, de altfel, e de aceeaşi vârstă cu mine. Kerstin le seamănă mult.

— Aoleu! zise Göran. Atunci poţi să prevezi, fără să greşeşti prea tare, că domnişoara Kerstin mai târziu o să devină ca mătuşile ei.

— Niciodată! exclamă ea, izbucnind în râs. Mai degrabă mă arunc în mare decât să devin o

baborniţă.

— Doar n-ai să mergi la oraş îmbrăcată aşa! o întrebă unchiul, în vreme ce Göran, care terminase masa, se spăla pe dinţi.

— Nu, răspunse ea. Am luat o pereche de ciorapi de lână, să-i trag peste ceilalţi, şi fusta am să mi-o scurtez.

După ce ieşiră, Kerstin se lipi strâns de el. Surprins, el exclamă:

— Ce ţi-a venit?

— Nu eşti supărat pe mine, nu?

— De ce să fiu supărat? se miră el, luând-o în braţe.

— M-am purtat ca o proastă! Spune-mi că mă ierţi!

— Dacă ţii aşa de mult, răspunse el, râzând din toată inima.

— Sigur? spuse ea pe un ton rugător.

— Vrei o dovadă? întreba el, aplecându-se deasupra ei.

În loc să se ferească, ea surâse, cu buzele întredeschise – apoi totul se petrecu întocmai ca pe frumoasele timpuri, ce i se păruseră atât de îndepărtate lui Göran, în ultimele săptămâni. Dar la urmă Kerstin îl îndepărtă, ca să-şi poată trage suflarea.

Scena cea mare, scăldată în lumină, sala şi, în sfârşit, publicul necunoscut, îi înspăimântau. Picături de sudoare se prelingeau pe machiajul actorilor.

— Mi-e teamă! spuse Kerstin făcând o grimasa cam exagerată. Gândeşte-te la mine când o să fiu pe scenă – pisoiul de pluş, el singur, n-o să mă poată ajuta.

— Îţi făgăduiesc, spuse Göran, cu condiţia să te gândeşti şi tu la mine.

Trăgând-o după el îndărătul unei culise, o sărută. Din nou fu năpădit sentimentul că poate atinge inaccesibilul şi că e ridicat la înălţimi

ameţitoare, deşi fură nevoiţi să se privească ca nu cumva sărutările să le fi stricat machiajul.

— Veselă? o întrebă.

— Da, răspunse ea, lăsându-şi fruntea pe umărul lui Göran. Niciodată n-am fost atât de veselă.

— Ce se giugiulesc cei doi! spuse deodată o ţărancă nu tocmai tinerică, cu un glas aproape morocănos. Era glasul Elsei. Sub basma, i se zăreau ochii albaştri.

— Du-te după Hilding al tău şi giugiuliţi-vă în public, cum îţi stă în obicei, o înfruntă Göran. Trebuie să-ţi scoţi pârleala pentru câteva săptămâni.

În seara aceea jucară foarte bine. Publicul scotea strigăte de satisfacţie. Tot meritul succesului le revenea lui Kerstin şi lui Göran. Jucau atât de inspirat, încât făceau din această piesă neînsemnată ceva deosebit. Fermecând şi însufleţind, ei antrenau după sine pe partenerii lor, cărora le insuflau viaţă şi forţă.

Şi totuşi, nu jucau decât unul pentru celălalt, nemaisimţind nevoia de nimic altceva.

Nu erau singurii care se retrăgeau într-un colţ, în spatele scenei, în timpul pauzelor. Klas şi Nanny păreau şi ei că au multe să-şi spună, între patru ochi. Klas mai avea vânătăi, ici-colo, pe obraz. Pierduse trei dinţi din faţă. Dar nici interpretarea rolului, nici altceva nu păreau să sufere din pricina necazurilor trecute. Între actul doi şi trei fură văzuţi sărutându-se, ceea ce dezlănţui într-o clipită râsetele şi şuşotelile camarazilor lor.

— Până la urmă or să se ia ăştia doi?

— S-au descoperit, în sfârşit?

— Asta trebuie să se fi petrecut la Căminul Comunal, sâmbătă trecută.

— Oh, dar tare e ridicol! spuse Elsa.

— Da, replică Göran. Aproape tot aşa de ridicol cum e să petreci de Sânziene la bordul lui Neptun.

Ceilalţi izbucniră în râs, în timp ce Elsa îi întoarse spatele cu un aer dispreţuitor.

— Nu-mi place când eşti atât de răutăcios, spuse Kerstin încet.

— Nici mie. N-am să mai fac niciodată, îi făgădui Göran. Am să fiu cuminte.

— Ar putea oare, vreodată, să ne fie mai bine ca acum? îl întrebă ea, la ureche, când, după terminarea piesei, echipa de actori ieşi în faţa scenei, ca să culeagă aplauzele. Oamenii se ridicaseră şi băteau din picioare, îi aclamau pe actori, care le mulţumeau râzând, fericiţi că piesa se terminase şi că ei jucaseră atât de bine.

— Vrem să-i vedem pe Elin şi pe Erik! striga publicul.

— Norocoşilor, haideţi! Mergeţi să primiţi aplauzele.

Ţinându-se de mână, Göran se înclină, Kerstin făcu o reverenţă. Amândoi străluceau de fericire în lumina roşie a reflectoarelor. Cortina se deschise şi se închise de câteva ori, până ce chemările la rampă se terminară. Atunci Kerstin şi Göran se aruncară unul în braţele celuilalt, ca şi cum ar fi avut nevoie să se sprijine, ca să poată purta împreună bucuria comună.

— Ne-ar putea fi mai bine ca acum? întrebă Göran, ţinându-şi suflarea.

Kerstin îi răspunse:

— Ar fi o fericire atât de mare încât n-aş putea-o suporta.

Apoi se sărutară cu atâta înfocare încât uitară de întreaga lume. În. culise era o veselie generală. Deodată, cortina se desfăcu din nou.

Spectatorii râdeau din toată inima şi îi arătau cu degetul. Veselia lor îi făcu pe Kerstin şi Göran să se dezmeticească. Zăpăciţi şi încurcaţi, se despărţiră brusc, totuşi Göran nu dădu drumul mâinii lui Kerstin. Salutară din nou şi ieşiră în culise, de-a-ndărătelea. Toată echipa îi înconjură. Care mai de care îi băteau prieteneşte pe spate şi îi felicitau. Se afla acolo întreaga trupă, muzicanţii, cele două fete care cântaseră cântecele tiroleze şi

câţiva prieteni din comună. Toţi râdeau, strigau, vorbeau în acelaşi timp, neştiind ce să mai facă de atâta veselie.

Dar Kerstin şi Göran o şterseră ca să meargă să se demachieze. Apoi urcară sus pe terasă, unde vântul îngheţat le răcori frunţile arzătoare.

— *I love you!*

— *I love you too,* răspunse ea. Asta era toată engleza pe care o învăţase de la Göran. Strâns înlănţuiţi şi cu desăvârşire singuri, priveau oraşul, la picioarele lor.

Kerstin, rosti:

— Sigur că iar eşti mirat de purtarea mea. Nu mă-ntrebi de ce într-o zi mă port într-un fel cu tine şi într-altă zi altfel? Astă-seară nu sunt răutăcioasă, nu?

— Nu, eşti tare drăguţă.

— Am chibzuit, înţelegi!

— Mi-am închipuit eu. Chibzuiala dă câteodată rezultate primejdioase.

— Nu fi rău! spuse ea mustrător şi îl muşcă de bărbie. Am chibzuit şi cred că judecata mea a fost dreaptă. Nu voiam să te ocolesc, ceva nu era în ordine. Eram prea veselă şi asta mă speria. Mă gândeam că nu e bine ce fac… Göran, crezi în Dumnezeu?

— Înainte nici nu-mi treceau prin minte lucrurile astea, tu m-ai făcut să mă gândesc la ele.

— Mi-au spus că e ceva urât şi mârşav să iubeşti. Am crezut şi eu că e îngăduit numai dacă oamenii îţi dau binecuvântarea oficială. Dar să afli plăcere în dragoste e mai rău ca orice… Acum, spun că *totul* e urât şi mârşav! Chiar şi să te săruţi. A iubi pe cineva mai mult ca pe tine însuţi, a-l iubi în aşa măsură încât să simţi că trăieşti numai pe jumătate, atunci când celălalt nu-i lângă tine, ei bine, asta e ceva nesănătos. Asta încercau ei să-mi explice. Atunci am chibzuit. Dacă Dumnezeu ne-a creat, nu El ne-a făcut aşa cum suntem, cu tot ceea ce avem, cu toate capacităţile noastre?

— Ba da.

— Mi-au spus că fiinţa omenească se naşte curată şi bună. Atunci, cum s-ar putea ca ceea ce purtăm în noi să fie urât, cu atât mai mult cu cât noi vrem să facem din asta ceva frumos? Nu râde de mine! Am întors toate astea şi pe o parte şi pe alta, în capul meu, le-am sucit şi le-am răsucit şi tot mai rău îmi părea de ce ţi-am spus. Poate că totuşi a fost bine că ţi-am spus-o. Şi pe urmă, a fost chestia de azi cu Yngve Helden! Niciodată n-am să uit cum îndată ce sărmanul a avut prilejul, a venit să ceară mâna celei pe care n-o putuse lua de nevastă în urmă cu treizeci de ani. Şi niciodată n-am să uit expresia mătuşii Anna, care n-a ştiut niciodată altceva decât să distrugă orice bucurie în jurul ei. Să se lipsească de trei sute de coroane, da, asta poate să facă, dar inima îi e prea îngheţată ca să-i spună „da” lui Yngve. Şi, de altfel, la ce ar fi ajutat? Oricum, viaţa lor, a amândurora, s-a sfârşit! Göran! strigă Kerstin agăţându-se cu disperare de el şi îi atinse obrazul cu gura ei fierbinte şi fragedă. Göran, ajută-mă să nu devin ca mătuşile mele. Fă-mă să trăiesc atâta timp cât sunt tânără şi pot. La rândul meu am să te ajut să fii şi tu fericit. Ce-mi pasă ce va veni după? De altfel, poate că n-o să existe un „după”. Poate că n-o să existe decât pur şi simplu un sfârşit…

Ea tăcu. Priviră siluetele negre ale şirurilor de case, despărţite prin străzi luminate. Privirea lor rătăci până spre port, deasupra golfului unde se aprindeau farurile peste apa întunecată şi până pe celălalt mal, unde drumul şerpuia, undeva, între creştetele pădurii.

— E frumos! spuse Göran încet.

— Da… Mă gândeam tocmai că nouă, ţie şi mie, ne e destinată frumuseţea acestei nopţi…

În oraş, ici-colo ferestrele se luminau. Lângă calea ferată, trenul de noapte care trecea înspre nord făcu să scapere o lumină albastră în jurul

firului electric. În golf, două ambarcaţiuni, din care nu se zăreau decât felinarele, se încrucişară.

— Uite la bărcile astea! exclamă Kerstin. Vezi cum luminile lor se întâlnesc şi alcătuiesc o singură vâlvătaie şi apoi cum se despart.

— Închipuie-ţi – interveni Göran – că fiece făptură omenească ar fi o flăcăruie ca asta, care se deplasează în timp şi spaţiu. Închipuie-ţi că lasă în urma ei o dâră de lumină. Ce stranie urzeală ia naştere, atunci când făpturile astea se întâlnesc, apoi se despart din nou! Unele flăcări se sting, altele ţâşnesc. Uneori două scântei mici, făcute una pentru cealaltă, se întâlnesc şi fac să se nască o vâlvătaie mare şi limpede…

— Da, încuviinţă Kerstin.

Priveau totul în jurul lor fără să vadă ceva, cu obrajii lipiţi unul de celălalt, cu coatele pe balustradă. Nimic nu avea vreo însemnătate, afară de prezenţa lor, împreună. Dar începu să-i pătrundă frigul.

— Ce vom face de-aci înainte? întrebă Kerstin şi Göran ştia că ea se gândeşte la cu totul altceva, nu era vorba de a coborî la căldură, unde se aflau ceilalţi.

— Poate ţi-e dor de-acasă? spuse el ca s-o tachineze şi o strânse în braţe, lipind-o de parapet.

Pe când se apleca pe spate, râzând, deasupra golului, părul i se desfăcu ca un voal, iar dinţii şi ochii îi scăpărau. Aplecându-se deasupra ei, Göran o sărută pe gât, apoi, pentru câteva clipe, îşi lipi urechea de sân, ca să-i audă inima bătând, iute dar regulat.

— Nu mai putem rămâne aici. Vrei să dansăm un pic şi apoi să mă conduci?

— Şi după asta unde ne ascundem, micuţa mea? şopti Göran pătimaş.

— Nu putem merge nici la mine, nici la tine. Să ne ascundem într-un şopron, ar fi urât… Dacă am bate la uşa bunicului şi a bunicii? Vrei?

— Da, Kerstin, şi vei trece pragul casei în braţele mele, cu capul sus… Vezi cum totul ne surâde acum! Toată lumea ne iubeşte, toţi oamenii cumsecade, toţi prietenii noştri… Fericirea mea ar fi fără margini dacă te-aş şti măcar pe jumătate la fel de fericită ca mine. Kerstin, Kerstin, sunt… vreau… nu găsesc cuvinte… Kerstin, fetiţa mea iubită…

Când intrară în sală, balul începuse şi merseră pe ringul de dans. Lipită de Göran, grea şi fragilă totodată, în braţele lui, Kerstin se lăsă în voia dansului. Pleoapele ei erau închise, albăstrii, strălucitoare şi aproape străvezii. Pe frunte, pielea-i era întinsă, albă şi pură. Obrajii i se îmbujorau şi păleau, rând pe rând. Respira uşor, aproape imperceptibil. Göran îi simţea întregul trup alături de al lui şi era fericit şi tulburat.

Scuturată de un fior, Kerstin îşi lăsă capul pe umărul lui.

— Strânge-mă tare! şopti. Îmi place să simt mâinile tale când mă apasă cu blândeţe. Îmi dau un sentiment de siguranţă…

Lumea îi observa, dar ce le păsa?! Erau singuri, ci şi muzica. Toţi ceilalţi le apăreau ca nişte arătări ceţoase, care trebuiau ocolite în timpul dansului.

Când Göran îi rugă pe câţiva prieteni să ia cu ei ghitara şi valiza lui şi să i le ducă acasă cu autobuzul, toată lumea izbucni în râs. Ei şi? Ce importanţă avea?! Râsetele şi urările lor de „noroc” îi însoţiră până la motocicletă, dar Kerstin şi Göran se mulţumiră să zâmbească şi să facă semne celor care le strigau urările de bine.

— Mai ai puţin fard pe faţă, spuse Göran.

— Nu-i nimic. Poate să rămână acolo până acasă, răspunse Kerstin râzând.

Traversaseră tot oraşul, trecuseră de pod şi acum se îndreptau spre pădure. Îndrăzneţ, ca întotdeauna, Göran lua virajele în plină viteză, tulburat şi fericit ca simte braţele micii Kerstin în jurul mijlocului său şi capul ei lipit de spate.

— Kerstin! îi strigă la un moment dat, peste umăr. Vrei să vii odată cu mine la oraş, să faci cunoştinţă cu tata şi mama?

— Mă bucură, dar nu le sunt pe plac. Şi e atât de firesc.

— Nu te-au văzut niciodată. Sunt sigur că o să-i cucereşti.

Ea izbucni în râs.

— Aş fi la fel de bucuroasă ca tine dacă s-ar întâmpla aşa.

— Göran, reluă ea, după câţiva kilometri, când mă gândesc la bunica şi bunicul, sunt mişcată până-n adâncul sufletului. Sunt atât de drăguţi! Când voi fi bătrână, aş vrea să fiu ca ei. Atunci n-ar mai fi atât de groaznic să trăieşti mult…

— Da, răspunse Göran, aş vrea să am o viaţă la fel de liniştită ca a lor, să las pământul să se învârtească în voie. Spiritele temerare n-au decât să vâneze soarele şi stelele, dacă vor – dar eu, care nu sunt un spirit temerar, prefer să stau liniştit pe pământ.

După o clipă, Kerstin îi strigă:

— Încerc să te sărut pe spate, simţi?

— Am impresia că ceva îmi ronţăie hainele.

— Dacă mai ai puţină răbdare, am să-ţi dau un sărut adevărat…

— Aştept cu nerăbdare!

Când ajunseră la răspântie, nu mai aveau de parcurs decât şapte kilometri. Vântul devenise mai tăios şi-l şfichiuia pe Göran peste faţă.

„Nu mai avem mult şi ajungem, gândi el. Ce noapte frumoasă! Şi întunericul ăsta care-ţi inspiră încredere. Face de strajă, de parcă ne-ar însoţi raza de lumină a farului.”

La capătul drumului apăru o maşină. Dar ce, e nebun, de conduce aşa? E, desigur, beat, nu merge pe partea care; trebuie! Uite-l că traversează! Ba nu, se întoarce!

Cotitura era presărată de pietriş şi – uite, derapează – drept peste noi!

Viteza motocicletei era mult prea mare şi când Göran frână, motocicleta alunecă pe pietriş, acolo unde drumul era în pantă. Pentru o clipă, farurile maşinii rămaseră aţintite asupra lui ca ochii unei gângănii uriaşe şi Göran întinse piciorul ca să pareze lovitura, cotind. Simţi un şoc, auzi un zgomot îndepărtat. Văzu un foc de artificii, apoi totul i se învârti în faţa ochilor şi simţi un gust sărat pe buze.

Cum nu-şi pierduse cunoştinţa, se ridică imediat din şanţ. Scoase un strigăt, dar maşina se îndepărtă cu zgomot, în timp ce lumina roşie din spate ardea batjocoritor.

— Kerstin!

Fata zăcea întinsă pe marginea şanţului, culcată într-o rână. Nu răspunse şi Göran avu impresia că o mână de gheaţă a unui uriaş l-ar fi apucat de beregată. Se apropie, târându-se, de ea, îi pipăi trupul, braţele ei rotunde şi subţiri – şi niciunul dintre ele nu părea rănit. Culcată pe pietriş, Kerstin rupsese în două unul dintre stâlpii barierei peste care fusese azvârlită. Avea faţa albă ca hârtia, nemişcată. Göran o ridică de umeri.

— Kerstin, Kerstin, mă auzi?

Privi în jurul său. Întunericul era mut. Nu-i spunea unde, unde s-ar putea găsi o şuviţă de apă.

Deodată, cuprinsă parcă de un spasm, Kerstin se răsuci gemând. Înspăimântat, Göran o lăsă numaidecât jos.

— Kerstin.

Probabil că era lovită la spate, sau la şold.

Kerstin deschise ochii – oh, mulţumescu-ţi Ţie, Doamne!

— Eşti aici?

— Da, da…

Göran apucă o mână care îl căuta pe dibuite şi această mână îl strânse de îndată. Fata voi să zâmbească, dar gura nu schiţă decât o mişcare slabă.

— Trebuie… să mă fi… rănit. Am impresia – că sunt tăiată… în două… Respiraţia ei era sacadată, gâfâitoare, şi când Göran îi puse mâna pe inimă, simţi bătăile neregulate, aproape imperceptibile ale inimii ei.

— Am să te-ajut. Aşa, stai foarte prost.

Îşi strecură mâna sub umerii ei, dar ea se crispă, ţipând cu un glas slab, dar sfredelitor. Göran avu senzaţia că s-a fript. Mâinile îi tremurau în aşa hal, încât dură o veşnicie până ce fu în stare să aprindă lampa de buzunar ca să lumineze faţa lui Kerstin. Era ca cenuşa.

— Cum te simţi?

— Nu ştiu… Acum mă doare mai puţin. Lasă-mă aşa.

Înfrângându-şi spaima, Göran luă o hotărâre. Se ridică decis, strânse mâna cea mică, înainte de a-i da drumul.

— Kerstin, nu-ţi fie teamă, mă duc după ajutor.

— Da, şopti ea, suspinând parcă.

Se aflau la un kilometru şi jumătate de prima fermă care avea telefon. Nu va dura mult să meargă până acolo şi să se întoarcă. Cu un efort supraomenesc, reuşi să scoată motocicleta în drum. Transpira, capul parc-ar fi fost gata să-i plesnească şi motocicleta nu voia să demareze. Aprinderea funcţiona, dar atâta tot. Göran nu izbuti să descopere ce nu era în ordine…

— Göran, dragul meu, nu pleca, rămâi aici…

Îngenunche lângă ea.

— Kerstin, micuţa mea, trebuie să merg după ajutor. Motocicleta nu merge, dar dau o fugă până acolo şi nu stau mult!

Cu o strânsoare de fier, mâinile lui Kerstin se agăţară de Göran.

— Nu vreau să pleci!

În clipa când lumină din nou chipul ei, Göran nu-şi putu reţine un strigăt. Ochii lui Kerstin se înfundaseră în orbite, faţa i se făcuse livid㠠. Avea oare o hemoragie?

— Culcă-te lângă mine! se rugă fata.

Göran ascultă şi braţele lui Kerstin i se încolăciră după ceafă, în timp ce respiraţia ci îi atingea obrazul.

Nemişcat, Göran ascultă câteva minute bătăile propriei sale inimi, care loveau ca un ciocan. Simţi mirosul de apă stătătoare al şanţului, amestecat cu cel de pământ şi de iarbă putredă. Apoi simţi mirosul greu, de abur sărat, al sângelui. Dar era faţa lui care sângera. Simţi picăturile căzându-i, una câte una, pe mână. Frigul începu să-l pătrundă. Nu puteau rămâne aşa. Trebuia s-o ridice pe Kerstin, să o culce pe pardesiu, cu mare atenţie, pentru că nu ştia de ce o doare atât de rău spatele… Când încercă s-o atingă, Kerstin se crispa şi ţipă. Oh, ţipătul acela! Sfâşietor, insuportabil ca geamătul unui animal chinuit. Göran nu mai era în stare s-o ajute, nu putea nici măcar să-i desfacă mâinile. Nu putea decât să rămână acolo, lângă ea, aşa cum voia Kerstin. Într-o şoaptă abia auzită, ea îi rosti numele, apoi câteva fraze ce puteau fi anevoie înţelese:

— De ce-i aşa de frig? Doar nu e iarnă… Ieri era vară, când prindeam raci în pârâu, lângă stâncă…

Neputându-se stăpâni, Göran izbucni într-un hohot de plâns sălbatic. Smulse haina de pe el, de-i săriră nasturii, şi o aşternu peste Kerstin. Apoi se aplecă peste trupul ei şi o sărută iarăşi şi iarăşi, ca şi cum ar fi vrut să-i încălzească obrajii şi buzele.

De jur împrejurul lor, în firele telefonice, vântul de toamnă sufla, îngheţat şi umed. Gonea lovindu-se de un mănunchi de iarbă veştedă şi, dintr-un pilc de copaci aflat în câmp, scotea un sunet înăbuşit, ca de orgă îndepărtată. Sub carapacea îngheţată, pământul era ud şi umezeala te pătrundea, te mistuia, te îngheţa, înţepenindu-te. Zguduit de hohote de plâns şi de spaimă, lui Göran îi era atât de frig că-i clănţăneau dinţii. Şi nimic din ceea ce făcea pentru iubita lui nu putea s-o

ajute. Neputincioase, mâinile lui Kerstin îşi desfăcură strânsoarea şi alunecară încet pe pământ.

Trecu o bicicletă pe drum şi Göran strigă cu un glas răguşit:

— Vino, oricine-ai fi! Ajută-ne!

— Dumnezeule! strigă omul, oprindu-se numaidecât.

La lumina lămpii de buzunar, Göran văzu că e Karlsson, un vecin. Apoi întoarse lumina spre Kerstin.

— A dat peste noi o maşină cu un beţiv smintit. Vreţi să chemaţi o ambulanţă? Trezeşte-i pe cei de la oficiul poştal, cu orice preţ. Nu pot s-o părăsesc.

— Stendahl – şi fata lui Bernt! Doamne, Doamne!

Fără să pună vreo întrebare, fără să mai stea pe gânduri, omul o luă din loc, numaidecât, pe bicicletă.

Sfâşiat de durere, Göran o privi iarăşi pe Kerstin, luminând-o. Nemişcarea ei te-ar fi putut face să crezi că doarme, dar niciodată nu-i văzuse gura atât de aspră şi amară, nici chipul aşa de tras de o spaimă mută. Se mai vedeau urmele de machiaj – în jurul ochilor, pe obraji, pe gură.

— T… trăieşti?

Deschizând ochii, care aveau o strălucire întunecată, istovită, Kerstin schiţă un surâs, cu buzele ei tremurătoare.

— Da… puţin…

Dar nicio dragoste, nicio căldură nu puteau alunga înfăţişarea de gheaţă.

— Îngheţ… Şi de ce-i aşa de întuneric?

Kerstin, Kerstin, fetiţă gingaşă! De ce trebuie să sfârşeşti părăsită, tu, căreia-ţi era atât de drag să fii înconjurată de căldură şi linişte, tu, care te temeai de singurătate în beznă, care iubeai atâta soarele, lumina şi viaţa! Tu, care doreai atâta să trăieşti…

Pipăind pe dibuite pieptul fetei, Göran dădu de pisicuţa de pluş şi o strânse în mână.

— Kerstin, te-aş ajuta, dac-aş putea… Dac-aş putea să ajung la tine.

La rândul său fu năpădit de un groaznic simţământ de singurătate – i se păru că jur-împrejurul lor câmpia se ridică şi cade peste el, ca să-l strivească sub povara uriaşă, ameţitoare a pământului. Şi apoi vântul acela, vântul acela îngheţat, care sufla sub un cer greu şi jos. Ţară fantomatică, patrie a nebunilor. „O, Atotputernice, smulge-mă de aici! îngăduie-mi să mă întâlnesc cu ea, cu ea, care e, pentru mine, Viaţa."

Simţământul de neputinţă sporea nemăsurat. Oricare i-ar fi fost gândurile, mintea lui se poticnea pretutindeni de ideea ultimelor clipe de viaţă.

Pe unde s-o ia? În ce altă lume ar trebui să intre, ca s-o întovărăşească încă un pic pe Kerstin, pe drumul ei?

Atotputernica-i mână ia în stăpânire
Culorile şi lumina,
Cerul şi pământul,
pe care El le amestecă
spre a-i zămisli sufletul
şi floricica străluceşte-n lumină
printre celelalte flori ale Domnului…

Ce e sufletul şi ce este floarea aceasta? Unde se află ele, unde sufletul şi unde floarea? Ce sunt toate acestea şi ce e Kerstin? Sufletul ei se ascunde în căldura care i se scurge odată cu sângele? Se află oare în respiraţia imperceptibilă, sau sub pleoapele care abia mai tremură?

La sosirea ambulanţei, Göran îşi înălţă capul, buimac, şi zări o umbră alături de el – a omului cu bicicleta. Probabil că se înapoiase demult, dar Göran nu-l observase.

Desfăcând talismanul cel mic de pe pieptul lui Kerstin, tânărul îl vârî în buzunar. Apoi se ridică, asemenea unui automat, şi privi cum sanitarii o

întind pe fată pe targă şi o acoperă cu o pătură. Unul dintre ei, aplecându-se deasupra lui Kerstin, rămase câteva clipe nemişcat. Apoi trase pătura care o înfăşură în întregime, în întregime, da, până sus.

Era linişte pretutindeni, nu se auzea decât şuieratul vântului în firele de telefon.

DUPĂ

Un nou strigăt se auzi dinspre mal şi când se apropie văzu două siluete prin perdeaua de spumă zdrenţuită şi ploaie, una mare şi alta mai scundă, care îi strigau numele.

Vru să se întoarcă, dar nu fu în stare. Vru să strige, dar nu putu pronunţa cuvintele. Complet apatic, prea istovit ca să poată lua o hotărâre, înţepenit de frig, se îndreptă spre ţărm. Cele două umbre îl întâmpinară din crestele de spumă. Apa ţâşnea în jurul lor şi le stropea.

— Göran! îl strigau ele. Se opri şi le urmări cu privirea. Haina îi flutura, apa şiroia din haine, parul i se despărţise în şuviţe şi-i flutura în vânt.

Îl cuprinseră în braţe şi îl traseră cu ele. El le urma – ţeapăn, ca o momâie.

Ah, uitarea, uitarea, binecuvântata uitare…

Aşezat la masă, cu capul în mâini, Göran auzi bătăi în uşă. Îşi ridică puţin capul, dar nu răspunse. Glasul lui Sigrid se *auzi* de afară.

— Göran, unul dintre prietenii tăi vrea să te vadă!

— Spune-i să plece.

Totuşi uşa se deschise. Intră Eskil.

— Salut, spuse el, scurt.

Năuc, Göran îl fixă cu o privire goală, istovită de nesomn.

Timp de o jumătate de minut Eskil rămase nehotărât, apoi se aşeză pe celălalt scaun.

Privirile le erau aţintite fiecare în altă parte. Se încrucişară pentru o clipă şi se despărţiră iar Eskil se mişcă pe scaun, îşi drese glasul, hârşâi picioarele şi rosti cu un glas încet, şovăitor:

— N-ai uitat că astă-seară o să fie inaugurat Căminul Comunal, nu? Ai făgăduit că o să rosteşti o cuvântare…

Descleştându-şi în cele din urmă dinţii, Göran strigă:

— Nu pot!

— Ba da, poţi foarte bine. Ştiu că e lipsit de tact să vin să te îmboldesc, dar sunt sigur că numai nişte leacuri tari te pot vindeca.

— Vindeca!

— Ştii ce-a spus azi pastorul în predica lui?

— Am fost la biserică, dar n-am prea ascultat…

Gândindu-se mai bine, Göran îşi aminti că bătrânul zugrăvise portretul unui Don Quijote luptându-se cu morile de vânt, şi care, în orbirea lui, refuzase să-şi mărturisească înfrângerea. Văzuse în toate numai partea tragică. Vorbele trecuseră pe lângă Göran, şterse ca prin ceaţă, dar o parte a predicii îi reveni vag în amintire:

„Pentru că răul se întinde tot mai mult, dreptatea divină ne loveşte, în fiece zi şi în fiece clipă, cu o cumplită înverşunare. Dar cea mai mare dintre nelegiuiri a rămas încă nepedepsită: Asociaţia Tineretului inaugurează azi, duminică, într-una din sfintele zile ale Domnului, localul unde vor dansa şi-şi vor face de cap. Oameni de nădejde din comuna noastră s-au întovărăşit, din păcate, cu tinerii, târându-i şi mai departe pe cele mai mârşave căi… Dar vouă, al căror cuget a rămas sănătos, vă cer să lucraţi fără odihnă pentru binele şi viitorul copiilor şi al slujitorilor voştri”…

Cu o vădită satisfacţie, Eskil insistă:

— Predica asta a revoltat întreaga comună şi toţi cei care pot, vor veni la Cămin, măcar de curiozitate. Trebuie să fii prezent şi tu. Dacă suntem victorioşi azi, ţie ţi se datoreşte.

Dar toate cuvintele sale rămâneau confuze în mintea lui Göran. Se refereau la o întâmplare trecută, sau la una care va avea loc? Nu ştia şi, de altminteri, nici nu-l interesa. Toate astea erau prea departe de el, nu izbutea să înţeleagă despre ce e vorba. Istovit, amar, îi răspunse lui Eskil:

— Ce importanţă au toate astea? Oricât de puţini ascultători ar avea, pastorul va continua să vorbească şi voi veţi continua să vă vedeţi de drum, fără să-l ascultaţi, aşa cum aţi făcut întotdeauna. Biata voastră izbândă asupra autorităţii lui îmi face tot atâta silă ca şi restul… Sunt obosit de războiul ăsta permanent. Să mi se dea pace!

— Dezmeticeşte-te, bătrâne! Nu ajută la nimic să te îngropi aşa.

— Dă din gură! Dă din gură mereu! Dă-mi oricâte sfaturi bune pofteşti. Tu nu te-ai frământat, ca mine, zi şi noapte cu aceleaşi întrebări, fără să le poţi limpezi câtuşi de puţin. Dacă aş fi accelerat puţin, am fi ajuns la răscruce înaintea maşinii şi totul s-ar fi terminat cu bine… Daca m-aş fi gândit, văzând cum înaintează, şi m-aş fi oprit, accidentul tot n-ar fi avut loc…

Göran tăcu şi amândoi se uitară la masă.

— Eskil?

— Da?

— Crezi că lucrurile s-ar fi putut petrece altfel, dacă mă gândeam bine?

Eskil se ridică, înconjură masa, îl cuprinse pe Göran de umeri şi-l scutură.

— Ascultă-mă. Trebuie să te dezmeticeşti. Altfel te-ai dus pe copcă. Nu te lăsa copleşit… Crezi că alţii se dau bătuţi ca tine? Uite la Hilding…

— Hilding!

— Da, el! E şi mai dureros să plângi o fiinţă vie…

— Cu siguranţă că tu n-ai plâns niciodată, niciun viu, niciun mort.

— Ce ştii tu?! izbucni Eskil, cu mânie în glas.

— Nimic, poate, spuse Göran încet. Adevărat, Hilding mi-a zis, într-o zi, că viaţa de-aici cere multă rezistenţă şi că nu trebuie să te laşi abătut de înfrângeri trecătoare…

— Şi avea perfectă dreptate. Hai cu mine. Dovedeşte-ne că eşti de-ai noştri.

— Când toată viaţa ţi-e cu desăvârşire zdruncinată, asta nu se mai cheamă o înfrângere trecătoare? Nu pot să vin!

— Trebuie. Azi nu ai dreptul să ne părăseşti! Ai făgăduit să adresezi Uniunii Constructorilor mulţumiri din partea Asociaţiei Tineretului şi trebuie să-ţi ţii promisiunea. Şi în viitor trebuie să ne ajuţi, ca să putem, la rândul nostru, să te ajutam –, există încă destule ţeluri pentru care merită să trăieşti!

În cele din urmă Göran cedă, dar gândurile continuau să i se rotească în jurul coşmarului neîntrerupt al ultimelor zile. Din când în când îl năpădeau iar cele câteva imagini care i se întipăriseră în amintire: Doamna Stensson, şefa secţiei, care îi telefonase ca să-i spună pe un ton brutal că programul fusese schimbat şi că nu mai avea nevoie de cântăreţ. O, nu, mulţumesc!

În ziua când făcuse cunoştinţă cu bunicii lui Kerstin, Göran spusese că dacă vreodată va fi la ananghie, la ei se va duce. Şi s-a dus. Bunica deschisese uşa:

— Tu! exclamase uluită şi îşi trase răsuflarea. Nu ţi-e ruşine, tu care ai omorât-o pe nepoţica noastră! Draga, draga de ea!

Cuvintele astea îl atinseră pe Göran de parcă i s-ar fi tras o palmă. Apoi bunica îi trântise uşa în nas.

Şi azi, la biserică! Şase bărbaţi cu un sicriu alb, un mic dâmb de pământ abia acoperit de cetină, câteva coroane de flori îngheţate, pâlcuri de oameni plini de gravitate. Erau acolo vecinii, colegele de clasă şi cele mai bune prietene ale ei. Toţi se întorseseră să-l privească pe Göran cu

insistenţă, mai înainte de a se apropia, şuşotind între ei. Urletul vântului în salcia plângătoare îi sfâşia şi acum urechile chinuite. Câteva cuvinte pe care le prinsese în zbor îi răsunau încă în memorie: „…vântul crud al vieţii a suflat peste un copil al Domnului, în floarea tinereţii lui. Nimeni nu ştie cum s-ar fi deschis această floare, dar grea va fi ispăşirea pentru cel ce a orbit-o. Căci, adevăr vă zic vouă, celui ce face să cadă în păcat pe unul dintre aceşti smeriţi, care cred în mine, mai degrabă i s-ar lega de gât o piatră de moară şi-ar fi aruncat în afundul mării”…

Acasă, Sigrid şi unchiul fuseseră tăcuţi, trecând pe lângă el de parc-ar fi fost un străin. Şi-apoi nu era, într-adevăr, un străin pentru ei? Göran era sigur că ei nu-l condamnau. În privirile lui Sigrid citea o milă tăcută şi afectuoasă, dar, firește, nici unchiul, nici verişoara nu erau să-l felicite… în timpul dejunului, azi, vorbiseră cu tata la telefon. Îi vorbiseră vreme îndelungată pe ton scăzut, dar conversaţia nu-l interesa pe Göran. Nici măcar nu-l privea.

Eskil şi Göran sosiră într-un târziu la Căminul Comunal. Clădirea era iluminată şi pe dinafară şi pe dinăuntru şi zugrăveala, pe jumătate uscată, strălucea pe pereţi şi pe tavan. O banderolă pe care scria: „Bun venit!” luminată în roşu, fusese agăţată în fundul sălii.

Fetele montaseră perdele la ferestre şi transformaseră cortina estradei. Fiecare lucru se afla la locul său. Scena era inundată de lumină şi tribuna conferenţiarului aştepta împodobită cu nemţişori de câmp şi cu crengi de pin. Peste vuietul celor ce se adunau pălăvrăgind, domnea o atmosferă de bucurie şi nerăbdare, amestecate cu o anumită solemnitate.

— Era cu putinţă să se petreacă toate astea fără prezenţa ta? repetă încă o dată Eskil, în timp ce-şi atârnau mantalele la vestiar. Poţi să fii mândru şi fii sigur că toţi îţi suntem recunoscători!

Dar de ce realitatea îi apărea atât de limpede şi totodată atât de îndepărtată? Cortina se dăduse deoparte, ceaţa se ridicase, auzea cuvintele care se rosteau în jurul lui, le înţelegea sensul, dar toate astea nu trezeau într-însul niciun ecou. Ar fi putut tot aşa de bine să nu le audă. Haide! Göran strânse dinţii. Îşi va impune să rămână, să urce la tribună, să spună ceva, indiferent ce, numai scurt să fie. Va face acest efort şi pentru el însuşi şi pentru ascultători.

Dar din toate părţile oamenii se întorceau, privindu-l ţintă. Göran începu să se simtă prost, ca într-un coşmar. Tremura, capul îi era greu. Ceilalţi îşi dădeau coate, şuşoteau. Murmurul căpătă altă tonalitate, se răspândi ca focul.

Nervos, cu ochii roşii, Kalle şedea lângă Elly, care îl supraveghea, îngrijorată. Când îl zăriră pe Göran, îl priviră glacial şi întoarseră capul. Göran auzise câteva comentarii rostite cu glas tare, care îl făcură să roşească până-n vârful urechilor. Privirea îi căzu asupra Elsei şi a lui Hilding, care şedeau pe o bancă. Le întoarse spatele şi Elsa scoase puţin limba în urma lui. Cei care se aflau mai aproape de el dădură din cap, se auziră exclamaţii, mormăieli, murmure.

Göran auzea toate astea de foarte de departe, apoi ceaţa îl învălui din nou. Cortina căzu definitiv, piesa se terminase – se terminase pentru totdeauna.

Întorcându-se către Eskil, Göran îi întinse mâna:

— Plec! N-aş mai putea-o scoate la capăt.

La rândul său, Eskil îi aruncă o privire rece:

— Poate că e mai bine aşa, spuse el.

— Eşti încântat, desigur, că mă retrag. N-o să-ţi fie greu să-mi găseşti un înlocuitor…

Dar Eskil nu strânse mâna care-i era întinsă. Începuse o conversaţie cu Johannes din Tvet, care găsea, ca şi el, că ar fi fost timpul să înceapă. Lumea devenise nerăbdătoare.

Viaţa îşi urma cursul ei tumultuos. Cel ce nu avea puterea s-o urmeze, era părăsit.

Când Göran se întoarse la vestiar, nimeri peste câţiva băieţandri care se hârjoneau gălăgios. Zvârlind câte un „sst”, „sst”, priviră spre cel ce intra. Dar, recunoscându-l, începură să râdă pe înfundate şi să facă iar gălăgie. Deodată se auzi un zdrăngănit la fereastră şi ochiul de geam se sfărâmă în ţăndări. Speriaţi pe moment, puştii începură curând să rânjească iar.

— Puţin ne pasă! E geamul Căminului Comunal.

Apoi o luară din loc.

Gândurile se încâlceau în capul lui Göran. „Ce-i asta? Viaţa necruţătoare, care-şi continuă calea prin timp şi spaţiu, care mă părăseşte şi mă sileşte să rătăcesc, sau eu sunt Viaţa, Viaţa care fuge de ceva neclintit, fixat pe loc?”

Alţi băieţi intrară, rânjind:

— Dar e chiar el. N-ar trebui să umble liber!

Göran îşi pusese fularul şi-şi întinsese braţul spre manta. La cuvintele astea, fu cuprins de panică şi ieşi în goană, în timp ce în urechi îi răsunau hohotele de râs.

Pe verandă şi în faţa clădirii dădu de câţiva scandalagii şi când trecu prin faţa lor, cineva îi puse piedică.

Göran căzu, dar se ridică dintr-un salt şi alergă spre bicicletă. Fularul îi flutura în vânt. Tot alergând, îl pierdu, fără măcar să-şi dea seama. Îşi zgâriase mâinile când căzuse pe pietriş, dar nu simţea nimic. Nu avea decât un singur gând: să fugă cât mai repede de aici! Ar fi vrut să se repeadă pe scară, pe uşa din dos, să le spună la revedere lui Nanny şi lui Klas, dar nu avu curajul s-o facă. Voia să păstreze măcar o singură iluzie de prietenie statornică. Încăleca pe bicicletă şi se îndreptă spre ţărm.

La căminul comunal se cânta cu însufleţire:

În casa tinereţii, la toţi, un bun-venit.
La cei ce ne-ntind mâna, în frăţie,
La cei ce-al nostru ţel vor fi slujit,
Pe-a libertăţii şi iubirii temelie.

Râdeau şi plângeau de bucurie. Exclamaţiile lor se învălmăşeau:

— Göran, băiatul nostru drag!

— Am venit la cămin şi ne-au spus că ai luat-o spre golf…

— Ce bine ne pare că eşti teafăr, după toate cele întâmplate! Ce bine ne pare c-a trecut totul! Ne bucură că eşti iar băiatul nostru!

— Să ne grăbim să ajungem la căldură, să nu te-mbolnăveşti.

Se îndreptară spre maşina de pe şosea, ţinându-l între ei. Îl ţineau strâns de ambele braţe şi Göran îi urma tăcut, împleticindu-se, ud, tremurând de frig.

{1} Referire la chipiul alb de absolvent al liceului.

{2} Provincie în partea sudică a Suediei, unde nume ca Larsson, Persson – sunt des întâlnite, ca în onomastica noastră Ionescu, Popescu.

{3} Fragment din poezia „Jungfrau Maria” („Fecioara Maria” a poetului suedez *Erik Axei Karlfeldt* (1864—1931).

{4} Dans popular suedez în care perechile sunt aliniate una după alta. Conducătorul dansului (o fată tânără) lansează o provocare dansatoarei din ultimul rând. Trebuie să se facă de mai multe ori înconjurul grupului de dansatori. Cea care ajunge prima câştigă „văduva”, iar învinsa trebuie să conducă dansul (jocul următor).

{5} Cunoscută poezie de *Nils Ferlin* (1898—1961).

{6} Joc de cuvinte intraductibil: „a da coşul cuiva” înseamnă, în suedeză, „a expedia”, „a se descotorosi de cineva”.

{7} Cunoscută poezie de *Nils Ferlin* (1889—1961).

{8} Personaj ce dă titlul unei poezii de Harriet Löwenhyelm (1887—1918). Simbol al iubirii depline, dar inaccesibile, Beatrice-Aurore e femeia iubită ce nu apare decât în vis şi îţi scapă întotdeauna.

{9} *Erik Axel Karlfeldt* (1864—1931), poet suedez.

{10} *Carl Michael Bellman* (1740—1795), foarte popular rapsod suedez, autor a numeroase balade, cântece de pahar, poeme.

{11} În clipe grele vine şi-mi bate-n uşă dorul
şi noapte bună-mi spune din vatra părintească,
din Kentucky. O, doamnă a mea,
o, nu mai plânge!
din Kentuchy, aflată atâta de departe. (Lb. engl.).

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE
SPRE ȚARĂ ȘI PĂSĂRI
FIE BINEVENIT FIECARE…
ÎN VALE
CALEA CEA MAI UȘOARĂ
LA IARNĂ VOI PUTEA DORMI…
LICURICII
SĂRBĂTOAREA CEA MARE
DUPĂ ACEEA
PE STÂNCI
KERSTIN
CLĂDIM PENTRU TIMPURILE CE VOR VENI
NIMENI NU-I PROFET…
PE CULME
DUPĂ

Table of Contents

CUVÂNT ÎNAINTE	3
SPRE ŢARĂ ŞI PĂSĂRI	7
FIE BINEVENIT FIECARE…	21
ÎN VALE	46
CALEA CEA MAI UŞOARĂ	82
LA IARNĂ VOI PUTEA DORMI…	96
LICURICII	128
SĂRBĂTOAREA CEA MARE	158
DUPĂ ACEEA	190
PE STÂNCI	206
KERSTIN	226
CLĂDIM PENTRU TIMPURILE CE VOR VENI	253
NIMENI NU-I PROFET…	273
PE CULME	291
DUPĂ	308